

STRATEGISCH BELEIDSPLAN

TOERISME EN RECREATIE 2008 - 2013

Groene Gordel

Toerisme Vlaams-Brabant vzw

COLOFON:

Dit document is een uitgave van Toerisme Vlaams-Brabant vzw, maart 2008

Foto: © vzw de Rand

Redactie: Lieven Elst, Astrid Clymans, Claudine Carton, Hilde Peleman, Ed Goris, Petra Moons

Layout: dienst toerisme provincie Vlaams-Brabant (document), grafische cel provincie Vlaams-Brabant (voorblad)

druk: ACCO (voorblad), provincie Vlaams-Brabant (document)

V.U.: Ed Goris, Toerisme Vlaams-Brabant vzw, Provincieplein 1, 3010 Leuven. Ond. nr.:0422 667 404

Inhoudsopgave

1	Situering van de regio Groene Gordel	3
1.1	Geografisch	3
1.2	Gemeenten	3
1.3	Mobiliteit	4
1.4	Landschap	5
1.5	Deelregio's	5
1.6	Naambekendheid Groene Gordel	7
1.7	Relatie Groene Gordel - Brussel	8
1.8	Extra markten	8
1.9	Wie is de verblijfstoerist in de Groene Gordel?	9
1.9.1	Wie is de verblijfstoerist in Vlaanderen?	9
1.9.2	Wie is de verblijfstoerist in de Groene Gordel?	10
1.10	Conclusies over situering van de Groene Gordel	11
2	Situatieanalyse Groene Gordel vanuit toeristisch perspectief	12
2.1	Interne analyse	12
2.1.1	Het toeristisch-recreatief product	13
2.1.1.1	Recreatief wandelen in de Groene Gordel	13
2.1.1.2	Recreatief fietsen in de Groene Gordel	18
2.1.1.3	Parken, tuinen, groengebieden	24
2.1.1.4	Bezoeken van attractiepunten	28
2.1.1.5	Wellness	38
2.1.1.6	Wandelruiterij	39
2.1.1.7	Kanaaltochten en pleziervaart	40
2.1.1.8	Tafelen/drinken	42
2.1.1.9	Auto- en motortoeren	45
2.1.1.10	Zwemmen	47
2.1.1.11	Kano en kajak	48
2.1.1.12	Hengelen	48
2.1.1.13	Andere recreatieve en sportactiviteiten	49
2.1.1.14	Beleven van sfeer in cultuurhistorische steden en dorpen	50
2.1.1.15	Beleven van evenementen	52
2.1.1.16	Recreatief winkelen	56
2.1.1.17	Couleur locale	56
2.1.2	Dienstverlening voor de toerist	58
2.1.2.1	Toeristisch onthaal	58
2.1.2.2	De Groene Gordel digitaal	62
2.1.2.3	Toeristische rondleidingen	65
2.1.2.4	Gidsenwerking	69
2.1.2.5	Overnachten in de Groene Gordel	71
2.1.2.6	De Groene Gordel als MICE–bestemming (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions)	82
2.1.2.7	Sociaal-economische betekenis van toerisme en recreatie in de Groene Gordel	84
2.1.3	Omgevingsfactoren	90
2.1.3.1	De Groene Gordel en Europese programma's	90
2.1.3.2	Ontwikkelingen buiten het toerisme in de Groene Gordel	97
2.1.3.3	Het Bruegelproject	97
2.1.3.4	vzw 'de Rand'	98
2.1.3.5	het Cultuurbeleid van de provincie	99
2.1.3.6	Het Museumdecreet	99
2.1.3.7	Erfgoedconvenant	100
2.1.3.8	Jeugdbeleid - speelbossen en speeltuinen	101
2.1.3.9	Ruimtelijk beleid - Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant (RSVB)	102
2.1.3.10	Het Landinrichtingsproject Plateau van Moorsel	108
2.1.3.11	RegioNet Brabant-Brussel	110
2.1.3.12	Landbouwbeleid	110
2.1.3.13	De Regionale Landschappen	113

2.1.3.14	Pajottenland+ en het Pajots Regio-overleg.....	114
2.1.4	Beleid voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel.....	115
2.1.4.1	Toeristisch-recreatieve structuren	115
2.1.4.2	Takenafbakening van de toeristisch-recreatieve structuren.....	118
2.1.4.3	Financiële middelen: de regionale promotiepool.....	119
2.1.4.4	Organisatie: personeel en middelen Toerisme Vlaams-Brabant.....	119
2.1.4.5	Personeel en middelen regionale VVV's; Toerisme Dijleland, Brabantse Kouters, Pajottenland-Zennevallei.....	120
2.1.4.6	Productbeleid	121
2.1.4.7	Marketingbeleid	121
2.1.4.8	Conclusie over beleid voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel.....	122
2.2	Economische en sociale trends in de toeristische en recreatieve behoeften	123
2.2.1	Algemene maatschappelijke, economische en sociale trends (Trendslator)	123
2.2.2	Algemene maatschappelijke, economische en sociale trends (beleidsnota minister voor toerisme Bourgeois).....	124
2.2.3	Toerisme Vlaanderen: behoeften van toeristen	126
2.2.4	Conclusie over economische en sociale trends in de toeristische en recreatieve behoeften	129
2.3	'Toerisme in de Groene Gordel in vogelvucht'	130
2.3.1	Concept Groene Gordel	130
2.3.2	Toeristisch recreatief product	130
2.3.3	Toerisme ondersteunende dienstverlening	130
2.3.4	Omgevingsfactoren.....	131
2.3.5	Beleid voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel.....	131
2.3.6	Toeristische trends.....	131
3	SWOT-analyse.....	132
4	Probleemstelling.....	151
5	Resultaten doelstellingen 2003 - 2007	154
6	Uitgangspunten en visie voor de toekomst.....	163
7	Strategische doelstellingen 2008 - 2013	166
8	Actieplan 2008 - 2013	173
8.1	Strategische doelstelling 1	174
8.1.1	Acties voor productontwikkeling	174
8.1.2	Acties voor marketing.....	176
8.1.3	Acties voor organisatie en financiering.....	178
8.2	Strategische doelstelling 2	179
8.2.1	Acties voor productontwikkeling	179
8.2.2	Acties voor marketing.....	185
8.3	Strategische doelstelling 3	187
8.3.1	Acties voor productontwikkeling	187
8.3.2	Acties voor marketing.....	188
8.3.3	Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek.....	188
8.4	Strategische doelstelling 4	189
8.4.1	Acties voor productontwikkeling	189
8.4.2	Acties voor marketing.....	191
8.5	Strategische doelstelling 5	195
8.5.1	Acties voor productontwikkeling	195
8.5.2	Acties voor marketing.....	196
8.5.3	Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek.....	197
8.5.4	Acties voor organisatie en financiering.....	198

8.6	Strategische doelstelling 6	199
8.6.1	Acties voor productontwikkeling	199
8.6.2	Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek	200
8.6.3	Acties voor organisatie en financiering	201
8.7	Strategische doelstelling 7	201
8.7.1	Acties voor productontwikkeling	201
8.7.2	Acties voor marketing	203
8.7.3	Acties voor organisatie en financiering	204
8.8	Strategische doelstelling 8	205
8.8.1	Acties voor productontwikkeling	205
8.8.2	Acties voor marketing	205
8.8.3	Acties voor organisatie en financiering	206
8.9	Strategische doelstelling 9	206
8.9.1	Acties voor productontwikkeling	206
8.9.2	Acties voor marketing	207
8.9.3	Acties voor organisatie en financiering	208
8.10	Strategische doelstelling 10	209
8.10.1	Acties voor marketing	209
8.11	Strategische doelstelling 11	211
8.11.1	Acties voor organisatie en financiering	211
8.12	Strategische doelstelling 12	212
8.12.1	Acties voor organisatie en financiering	212
8.13	Strategische doelstelling 13	214
8.13.1	Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek	214
9	Convenant met gemeenten en begroting regiopool	216
9.1	Convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten	216
9.2	Begroting regiopool	216
10	Besluit	217

Bijlagen

Bijlage 1: Convenant betreffende de toeristisch-recreatieve werking in de regio Groene Gordel

Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen

Inleiding

In 2000 en 2003 werden voor toerisme en recreatie in de provincie Vlaams-Brabant, belangrijke stappen voorwaarts gezet. In opdracht van Toerisme Vlaams-Brabant en in het kader van het Sociaal-Economisch OntwikkelingsPlan (SEOP) maakte het gespecialiseerde studie bureau WES in 2000 ¹ het 'Ontwikkelingsplan Toerisme en Recreatie in Vlaams-Brabant' op. Dit ontwikkelingsplan werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van Toerisme Vlaams-Brabant vzw en aanvaard door de Bestendige Deputatie als een degelijke basis voor een nieuw en dynamisch toerismebeleid tijdens de legislatuur 2001-2006.

Uitgangspunt van het ontwikkelingsplan was dat de taak van een provinciale dienst toerisme zich niet mag beperken tot het uitgeven van brochures en het uitwerken van fiets- en wandelroutes. Ook informatieverzameling, ruimere productontwikkeling en marketing zijn even essentieel. Toerisme is immers een sector die maatschappelijk en economisch steeds belangrijker wordt.

Het WES-rapport schetste kort samengevat volgende knelpunten voor de verdere ontwikkeling van toerisme en recreatie in de provincie Vlaams-Brabant:

1. gebrek aan naambekendheid
2. geen duidelijke toeristisch-recreatieve invulling
3. lacunes in het toeristisch-recreatief aanbod
4. gebrek aan voldoende en gediversifieerd logiesaanbod
5. te gefragmenteerde en te weinig gestuurde toeristische ontwikkeling
6. gebrek aan een intern informatie- en monitoringsysteem
7. te weinig professioneel uitgebouwd commercieel beleid

Een ernstige inhaaloperatie op alle bovengenoemde terreinen drong zich op. Om dit te realiseren verhoogde de provincie het werkingsbudget van Toerisme Vlaams-Brabant geleidelijk maar substantieel. Het aantal medewerkers van de provinciale dienst toerisme nam ook toe. Het WES-rapport gaf de richting aan voor de verdere toeristisch-recreatieve ontwikkeling in de provincie. Een van de meest opvallende voorstellen in het ontwikkelingsplan was dat de provincie Vlaams-Brabant zich toeristisch best profileerde en promootte via haar grote toeristische entiteiten: de kunststad Leuven en de regio's Hageland en Groene Gordel.

In 2003 maakte Toerisme Vlaams-Brabant drie strategische beleidsplannen toerisme en recreatie op, één per toeristische entiteit. Deze opdracht werd gegund aan Westtoer. De drie beleidsplannen werden goedgekeurd door Toerisme Vlaanderen. Voor de regio's Hageland en Groene Gordel was Toerisme Vlaams-Brabant trekker voor de implementatie van de strategische beleidsplannen. De stad Leuven stond in voor de uitvoering van haar strategisch beleidsplan.

De drie strategische beleidsplannen voor toerisme en recreatie werden opgemaakt voor de periode 2003-2007 en zijn concretisering van de bovengenoemde WES-studie. Per regio werd een kritische analyse gemaakt en werden langetermijndoelstellingen geformuleerd voor de periode 2003-2007. In 2005 en 2006 maakte Toerisme Vlaams-Brabant een evaluatie van de voortgang van de realisatie van deze doelstellingen.

Bovenstaande documenten (WES-rapport, strategisch beleidsplan 2003-2007 en evaluaties) vormden - aangevuld met de beleidsnota toerisme voor de legislatuur 2001-2006 - de basis voor zowel de strategische nota 2007-2012 van de dienst toerisme, als voor dit nieuwe strategisch beleidsplan Toerisme en Recreatie Groene Gordel 2008-2013.

Een strategisch beleidsplan voor een toeristische regio is belangrijk om volgende redenen:

- het integreren van diverse aspecten van het toeristisch beleid waarbij niet enkel de marketingaspecten aan bod komen, maar tevens ook de toeristisch-recreatieve productontwikkeling en elementen van organisatie en marktonderzoek;

¹ Ontwikkelingsplan Toerisme en Recreatie in Vlaams-Brabant, WES, 2000

- het versterken van de wil tot samenwerking tussen de diverse toeristische actoren in de Groene Gordel: het organiseren van overleg maakt wezenlijk deel uit van het strategisch planningsproces;
- het richting geven op middellange termijn zowel voor private als voor publieke actoren en verzekeren van een continuïteit in het beleid;
- het aangeven van strategische objectieven die meetbaar zijn, waarbij de performantie van het beleid voor de toeristische bestemming in haar geheel kan worden nagegaan;
- een basis aangeven voor het opzetten van structuurbepalende toeristisch-recreatieve projecten in de Groene Gordel en een kader geven voor investeringssteun van bovenlokaal niveau. Toerisme Vlaanderen onderschrijft het belang van de strategische planning in haar investeringstoelagen voor toeristisch-recreatieve projecten die kaderen in een strategisch plan voor de regio.

Voor de totstandkoming van dit nieuwe strategisch beleidsplan Groene Gordel 2008-2013 werd eerst een feedbackronde georganiseerd in juni 2007. Alle actoren uit het toeristische landschap werden uitgenodigd om inhoudelijke inbreng voor dit proces te doen. Op basis hiervan en eigen gegevens van Toerisme Vlaams-Brabant werd tegen een tweede workshop op 17 september 2007 een analyse van het huidige toeristische werkveld in het Hageland uitgewerkt. Die werd als discussienota voorgesteld. Na opnieuw inbreng van alle uitgenodigde partners resulteert dit in strategische opties voor de beleidsperiode 2008 – 2013. Die worden voorgesteld en aan discussie onderworpen op een afsluitende bijeenkomst van alle betrokkenen op 19 november 2007. Het eindresultaat is een nieuw strategisch beleidsplan voor de Groene Gordel dat de bakens uitzet voor het provinciale toeristische beleid voor de periode 2008 – 2013.

Dit strategisch plan vangt aan met een situering van de toeristische regio Groene Gordel. De situatieanalyse (interne én externe analyse) die hierop volgt, is uitgebreid en volledig geactualiseerd naar de situatie van medio 2007. Tenslotte worden, na de SWOT-analyse, de strategische doelstellingen geformuleerd voor de periode 2008-2013, inclusief de te ondernemen acties om deze doelstellingen te bereiken. We sluiten het strategisch plan af met het geactualiseerde convenant dat de verdere samenwerking tussen de gemeenten en Toerisme Vlaams-Brabant bekrachtigt met de nodige afspraken inzake financiering en taakafbakening van de toeristisch-recreatieve structuren.

Dit strategisch plan werd gerealiseerd door de medewerkers van de dienst toerisme van de provincie Vlaams-Brabant en kwam tot stand dank zij de input van de gemeenten uit de Groene Gordel, de 3 regionale VVV's Pajottenland & Zennevallei, Brabantse Kouters en Dijleland, Toerisme Vlaanderen en andere actoren uit het toeristisch-recreatieve werkveld. Het plan werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur van Toerisme Vlaams-Brabant vzw op 27 februari 2008 en voorgesteld aan de afgevaardigden van de provincie, de gemeenten en de Toeristisch-recreatieve sector op 23 april 2008.

1 Situering van de regio Groene Gordel

1.1 Geografisch

De Groene Gordel vormt samen met de kunststad Leuven en het Hageland één van de drie toeristisch-recreatieve entiteiten van de provincie Vlaams-Brabant. De Groene Gordel omvat het volledige gebied dat rond het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ligt. Dit gebied wordt verder aan de buitenzijde begrensd door:

- de provincie Oost-Vlaanderen met de Vlaamse Ardennen en de Dender- en Scheldestreek (o.a. met Ninove, Denderleeuw en Aalst in het westen);
- door de provincie Antwerpen met de Antwerpse Kempen, Rivierenland en Mechelen in het noorden;
- door Leuven en het Hageland in het oosten;
- door de provincie Henegouwen met Edingen en de provincie Waals-Brabant met Waterloo, Waver en Nijvel in het zuiden.

Situering van de toeristische regio Groene Gordel binnen Vlaanderen

1.2 Gemeenten

De Groene Gordel is een vrij groot gebied met in totaal 44 gemeenten met 700.803 inwoners (d.d. 01/01/2006).

Aangezien de Groene Gordel de Brusselse agglomeratie volledig omsluit zijn er heel wat gemeenten die zich in de onmiddellijke nabijheid van Brussel bevinden en die dus de facto tot de Brusselse invloedssfeer behoren. Deze zijn gedeeltelijk verstedelijkt: Dilbeek, Asse, Wemmel, Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren, Overijse, Hoeilaart, Sint-Genesius-Rode, Linkebeek, Drogenbos, Beersel en Sint-Pieters-Leeuw. Zes van deze gemeenten zijn faciliteitengemeenten: Wemmel, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Sint-Genesius-Rode, Linkebeek en Drogenbos.

Daartegenover staat dat de gemeenten die zich meer aan de buitenzijde van de Groene Gordel bevinden vaak een meer landelijk karakter hebben. We denken hier ondermeer aan Opwijk, Londerzeel, Zemst, Keerbergen, Haacht, Herent, Bertem, Huldenberg en zes gemeenten van het Pajottenland: Herne, Bever, Galmaarden, Gooik, Lennik en Pepingen.

De landelijke gemeenten aan de buitenste grens van de Groene Gordel liggen in de invloedssfeer van stedelijke kernen in andere provincies (Edingen, Ninove, Geraardsbergen, Mechelen) en van Leuven en Halle.

Sommige gemeenten hebben zowel een sterk stedelijk als een ruraal karakter.

1.3 Mobiliteit

Situatieschets

De ligging rond de hoofdstad brengt verder met zich mee dat het gebied doorkruist wordt door verkeersinfrastructuur die van nationaal en internationaal belang is:

- voor het wegverkeer betreft het de autowegen E19, E40, E411, E429 en A12 en de talrijke steenwegen die vanuit Brussel naar de diverse omliggende steden leiden;
- voor het spoorverkeer zijn dit ondermeer de lijnen Oostende-Brussel-Luik, Parijs-Brussel-Antwerpen en de lijnen naar Namen-Luxemburg, Charleroi, Dendermonde, Aalst, Geraardsbergen en Kortrijk;
- verder zijn er de kanalen met het kanaal Charleroi-Brussel, het Zeekanaal Brussel-Schelde en het kanaal Leuven-Dijle;
- ten slotte dienen we hier ook de aanwezigheid van de Nationale Luchthaven van Zaventem te vermelden.

Mobiliteitsvraagstukken

Externe mobiliteit

Op weekend- en feestdagen en buiten de spitsuren is de Groene Gordel vrij goed bereikbaar voor het autoverkeer. Tijdens de spitsuren is de bereikbaarheid veel slechter omwille van de files die zich op alle grote snelwegen voordoen in de richting van de ring rond Brussel. Op de ring rond Brussel zelf zijn files meer de regel dan de uitzondering tijdens de spitsuren. Naast het effectieve of fysieke probleem is er dan ook vaak een mentaal probleem bij de potentiële bezoeker. Wie graag files vermijdt, zal immers ook geneigd zijn om de Groene Gordel als bestemming helemaal te vermijden, zelfs buiten de spitsuren. Een bewustmaking rond de snelle autoverbindingen in de daluren is dan ook aangewezen.

Zowat alle hoofdweges in de Groene Gordel hebben af te rekenen met files en verkeersopstoppingen. De Lijn heeft, in samenwerking met ondermeer de provincie Vlaams-Brabant, een strategisch plan ontwikkeld voor het openbaar vervoer (het RegioNet Brabant-Brussel) dat deel uitmaakt van het Pegasusplan 2003-2025.

Daarnaast werd een strategisch plan opgemaakt voor het Gewestelijk Expressnet (GEN). Het GEN heeft als doel een aanbod uit te werken van snelle voorstedelijke verbindingen per trein, tram en bus in een straal van zo'n 30 km rond de hoofdstad. Voor wat het aanbod van het spoor in dit voorstedelijk net betreft worden twee GEN-treinen per uur voorzien vanuit Dendermonde, Mechelen, Leuven, Ottignies/Louvain-la-Neuve, Eigenbrakel en Halle/'s Gravenbrakel. Samen bedienen die 54 stations.

Het RegioNet voorziet aanvullingen op het GEN (Gewestelijk Expressnet). Het is een strategisch plan dat de ontwikkelingen in het openbaar vervoer in de Provincie Vlaams-Brabant en de aangrenzende provincies en gewesten wil coördineren.

Interne mobiliteit

De interne mobiliteit binnen elke subregio is vrij behoorlijk, maar wie aan de andere kant van de Groene Gordel wil zijn, moet opnieuw de ring rond Brussel nemen en dat neemt meestal behoorlijk wat tijd in beslag.

De laatste jaren zijn er wel een aantal extra busdiensten ingelegd: ondermeer naar het Kasteel van Gaasbeek en de Nationale Plantentuin. Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren is vanuit Brussel gemakkelijk met de tram te bereiken. Het blijft nog wel moeilijk om de kleine dorpskernen van het Pajottenland met het openbaar vervoer te verkennen. Het belbussysteem kan hier een oplossing bieden.

Via functionele fietsroutes wil de dienst mobiliteit van Vlaams-Brabant het woon-werkverkeer per tweewieler aanmoedigen. Een route Leuven-Brussel is deels gerealiseerd (tot Zaventem). Het jaagpad langs het kanaal

Leuven - Dijle vormt een functionele fietsroute Leuven - Mechelen. Andere functionele routes zijn in voorbereiding.

1.4 Landschap

In de Groene Gordel zijn het reliëf en de natuurlijke waterlopen belangrijke structurerende elementen binnen het gebied.

Het noorden van de Groene Gordel met de Brabantse Kouters is licht glooiend tot vlak en wordt gekenmerkt door *typische veldgebieden of kouters*, de groenteteelt, meer bepaald witloof en kleinere landschapselementen. Het zuiden van de Groene Gordel met het Pajottenland, het gebied tussen Zenne en Zoniën, het Zoniënwoud zelf en het gebied van de Boven-Dijle met de Druivenstreek bevinden zich op *het Brabants Plateau* en zijn sterk heuvelachtig van karakter. Deze heuvelrij ligt in het verlengde van de West-Vlaamse Heuvels en de Vlaamse Ardennen en deint verder uit naar de Hagelandse heuvelrij en de Voerstreek. Dit hoger gelegen gebied wordt doorsneden door diepe dalen die gevormd worden door de Mark, zijrivier van de Dender, de Zenne en haar zijrivier de Zuun en de Dijle met als zijriviertjes de IJse, de Laan en de Voer.

De Groene Gordel vertoont ook de typische kenmerken van het 'buitengoed' van een grotere stad, zoals de aanwezigheid van bossen, parken, landgoederen en kastelen. Heel wat industriële met bedrijven langs de Zenne bouwden in de regio kastelen of landhuizen als 'hof van plaisantie'.

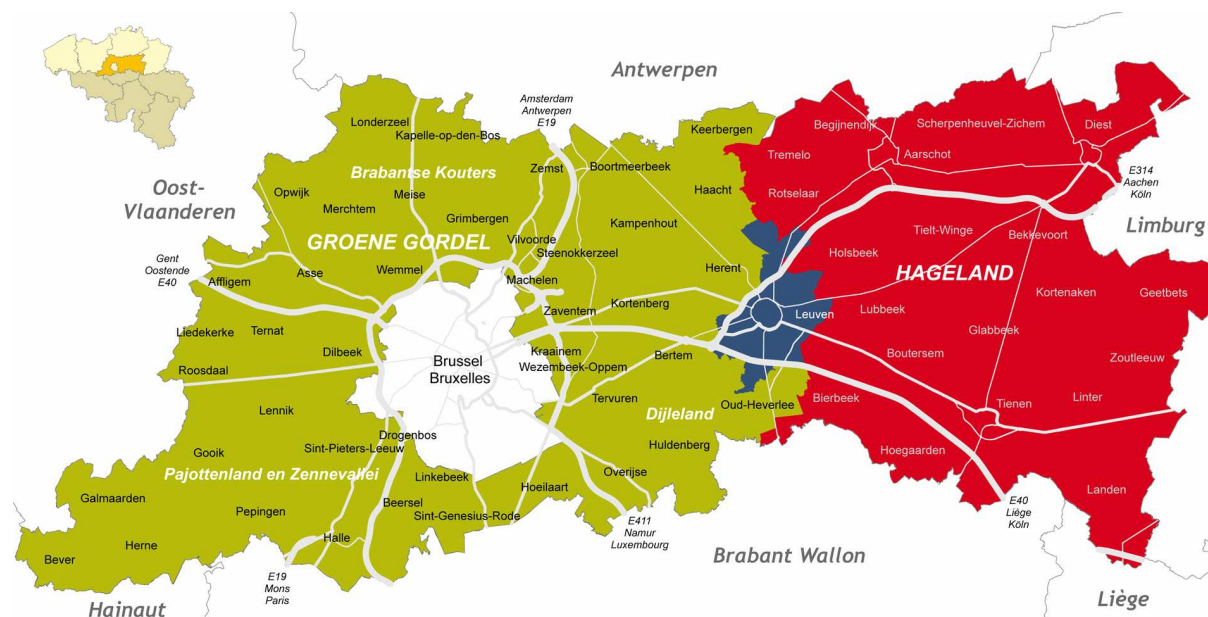
1.5 Deelregio's

Drie belangrijke deelregio's vormen samen de Groene Gordel:

- Pajottenland-Zennevallei;
- Dijleland;
- Brabantse Kouters.

Hier geven we een ruwe schets van de deelregio's. We benoemen de hoofdgemeenten en maken geen onderscheid tussen hun fusiegemeenten. Voor details verwijzen we naar het Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant.

De drie subregio's en gemeenten van de Groene Gordel

Pajottenland-Zennevallei

Het deelgebied Pajottenland-Zennevallei omvat in het noorden, de Bellebeekvallei, de gemeente Dilbeek (circa 39.000 inwoners) en de gemeenten Affligem, Ternat en Liedekerke. Dilbeek is omwille van haar ligging bij Brussel sterk verstedelijkt. De andere drie gemeenten tellen samen 38.500 inwoners (d.d. 01/01/2006) en bevinden zich langs de E40. Liedekerke en Affligem sluiten op landschappelijk vlak aan bij de Oost-Vlaamse Dendervallei.

Daarnaast hebben slechts drie gemeenten van het Pajottenland meer dan 10.000 inwoners. Roosdaal (circa 10.750 inwoners) grenst aan het Oost-Vlaamse Ninove. Sint-Pieters-Leeuw (circa 31.000 inwoners) ligt aan de rand van de Brusselse agglomeratie. De stad Halle (circa 35.000 inwoners) heeft een sterk regionale functie. De zes overige gemeenten Bever, Galmaarden, Gooik, Herne, Lennik en Pepingen hebben een inwonersaantal dat kleiner is dan 10.000. Het landschap is er, met uitzondering van de as langs de spoorlijn Edingen-Geraardsbergen, uitgesproken landelijk en herinnert nog steeds aan de schilderijen van Bruegel.

Kenmerkend voor het Pajottenland is het heuvelachtige reliëf. Het hoogste punt is de Kesterheide. Het relatief gave landschap wordt doorsneden door een drietal steenwegen. De vele kleine dorpjes, kleinere bos- en parkgebieden én kleine landschapselementen - hagen, houtkanten, beekvalleitjes en holle wegen - tekenen het landschap.

Het Pajottenland kent ook diverse kleinere cultuurhistorische elementen zoals wind- en watermolens, kerken en kapelletjes, vierkantshoeven en kastelen. Het Pajottenland is ook het land van de ambachtelijke lambikbrouwerijen, waar oude geuze en kriel uit de brouwketels vloeit. Het kasteel van Gaasbeek, de Rozentuin Coloma in Sint-Pieters-Leeuw en de cultuurhistorische stad Halle vormen de belangrijkste toeristische aantrekkingspolen. Halle fungeert als centrumstad (scholen, ziekenhuis, verkeersvrije winkelstraten, wekelijkse markt, cultureel centrum) en organiseert het onthaal en de begeleiding van de talrijke bedevaarders.

Het kanaal Charleroi-Brussel scheidt het Pajottenland en de Zennevallei. De Zennevallei bestaat uit de eigenlijke riviervallei met de stad Halle en ook de gemeenten tussen de Zenne en het Zoniënwoud (Drogenbos, Linkebeek, Beersel en Sint-Genesius-Rode). Het is een gebied met twee gezichten: enerzijds een sterke verweving van verstedelijkte kernen en anderzijds een aantrekkelijk, heuvelachtig landschap met diverse bos- en natuurgebieden, beken en holle wegen. Hier vind je ook diverse cultuurhistorische elementen zoals watermolens en kastelen. Op het recreatieve vlak is het provinciedomein van Huizingen een belangrijk element.

Dijleland

Het Dijleland omvat grosso modo het gebied dat tussen Brussel en Leuven ligt in het midden van Vlaams-Brabant. De Dijle doorkruist het gebied gedeeltelijk. Het bovendal van de Dijle bevindt zich op het grondgebied van de gemeenten Huldenberg en Bertem. In het noorden van het gebied vormt de Dijle de gemeentegrens tussen Haacht en Keerbergen. Daartussen stroomt de Dijle op het grondgebied van de stad Leuven en de gemeente Rotselaar die behoort tot het Hageland.

Het Dijleland omvat de streken: het gebied van de Boven-Dijle, het noordoosten van de Groene Gordel of de Witloofstreek en ten slotte een drietal gemeenten die zich binnen de invloedssfeer van Brussel situeren: Zaventem, Kraainem en Wezembeek-Oppem.

Tot het gebied van de Boven-Dijle behoren Tervuren, Overijse, Hoeilaart, Bertem, Huldenberg en Oud-Heverlee. Het reliëf is sterk heuvelachtig met de typische holle wegen. Andere landschapsbepalende elementen zijn de drie zijriviertjes van de Dijle - de Ilse, de Voer en de Laan - en diverse bos- en natuurgebieden zoals het Zoniënwoud (4.000 ha), het Meerdaalwoud, het Heverleebos, het Park van Tervuren en het natuurgebied de Doode Bemde. In Overijse en Hoeilaart worden nog steeds druiven onder glas gekweekt en vinden we ook de typische serristenvilla's. Het Koninklijk Museum voor Midden Afrika in Tervuren vormt het voornaamste toeristische attractiepunt. Het Zoetwaterpark in Oud-Heverlee is een belangrijk recreatief attractiepunt.

De Witloofstreek situeert zich in de driehoek tussen Brussel, Mechelen en Leuven. De gemeenten Boortmeerbeek, Haacht, Herent, Kampenhout, Keerbergen, Kortenberg en Steenokkerzeel maken er deel van uit. Het landschap is hier eerder vlak. Er zijn enkele kleinere, relatief geïsoleerde bosgebieden en kasteelparken. Naast de witloofteelt vormt het kanaal Leuven-Dijle een structurerend element in het gebied. Dit kanaal is ook drager van een duidelijke toeristisch-recreatieve potentie.

Tot het Dijleland behoren ook de gemeente Zaventem met de Nationale Luchthaven en de faciliteitengemeenten Kraainem en Wezenbeek-Oppem. Deze drie gemeenten hebben, omwille van hun ligging tegen Brussel aan, een eerder verstedelijkt karakter.

De Brabantse Kouters

Deze regio omvat de gemeenten Asse, Grimbergen, Kapellen-op-den-Bos, Londerzeel, Machelen, Meise, Merchtem, Opwijk, Vilvoorde, Wemmel en Zemst.

Dit gebied is gekenmerkt door een verwevenheid van diverse elementen:

- verstedelijkte kernen zoals Wemmel, Machelen, Vilvoorde;
- industriegebieden vooral aan de rand van de Brusselse ring;
- open kouterlandschap in het noorden van de regio vooral rond Londerzeel en Opwijk;
- diverse kleinere landschap- en natuurelementen;
- diverse kasteelparken, zoals het Kasteel van Bouchout, dat geïntegreerd is in de Nationale Plantentuin van Meise, meteen de belangrijkste toeristische attractie in dit gebied.

Daarnaast vormen ook het Sportimonium, het centrum van Grimbergen, Vilvoorde en het Huis van de Toekomst in Vilvoorde belangrijke toeristische attractiepunten. Op het recreatieve vlak vermelden we ten slotte het BLOSO-domein van Hofstade. Het Zeekanaal Brussel-Schelde biedt vooral in Vilvoorde toeristisch-recreatief potentieel.

1.6 Naambekendheid Groene Gordel

De naam Groene Gordel riep/roept bij velen de associatie op met het Gordelevenement. De geografische connotatie klopt dan wel, maar er kan/kon slechts een beperkte toeristische inhoud aan het regioconcept worden gegeven. Campagnes van Toerisme Vlaams-Brabant brengen hierin geleidelijk verandering.

Vertrekpunt in 2000 was de Groene Gordel als een toeristische entiteit met de juiste schaalvergroting (ten opzichte van gemeenten en regionale VVV's) voor de vermarkting naar Vlaanderen en Nederland. Een prioritaire doelstelling uit het strategisch beleidsplan toerisme en recreatie was meteen de naambekendheid en het inhoud geven aan die naam.

Binnen de werking van de TRAP Groene Gordel wordt elk jaar een budget vrijgemaakt om aan deze opdracht te werken. In 2004 en 2005 werd er samengewerkt met communicatiebureaus. Een logo en baseline zagen het levenslicht. De eerste regiopocket liep van de persen. Er werd bij gemeenten en toeristische actoren aangedrongen om het logo te gebruiken. Dit gebeurt nu systematisch door de gemeenten en de regionale VVV voor hun verschillende toeristische publicaties. De attracties en musea moeten blijkbaar nog overtuigd worden. In 2005 werd 66.254 euro geïnvesteerd in de naambekendheids campagne Groene Gordel.

Op het einde van 2005 werd door leerlingen van een toerismeschool gepeild naar de bekendheid van de term Groene Gordel, de situering als groene regio en de inhoud die aan deze regio op dat ogenblik werd gegeven. Doelgroep van deze bevraging was op de eerste plaats de gemiddelde Vlaming en op de tweede plaats de gemiddelde recreant (in eigen provincie) - toerist (buiten de provincie). Het was de bedoeling om op basis van deze enquête de strategie rond het merk 'Groene Gordel' te evalueren en daar waar nodig bij te sturen.

Uit de enquête bleek dat de campagne niet het beoogde effect opgeleverd had. De bevrageden associeerden de toenmalige advertentie niet aan het toeristisch product Groene Gordel. De naam Groene Gordel werd geassocieerd met het Gordelevenement.

Als antwoord hierop werd de regioprofilering aangescherpt en werd gekozen voor 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen'. Daarmee onderscheidt de regio zich op Vlaams niveau en spreekt het een toeristisch interessant thema aan. De loutere imago-aanpak werd verlaten en vervangen door een combinatie van naambekendheid en joint promotions met attracties. Deze campagne wordt sinds 2006 aangehouden. Ze omvat zowel advertenties, website, persbewerking, beursdeelnames, samenwerking met acties van Toerisme Vlaanderen, enz. De resultaten van deze aanpak werden nog niet wetenschappelijk gemeten. Wel blijkt bij evaluatie van resultaten van de gezamenlijke acties van de Vlaamse regio's in Nederland dat het concept aanslaat. Er worden steeds meer brochures over de Groene Gordel door onze Noorderburen aangevraagd.

1.7 Relatie Groene Gordel - Brussel

Brussel is een belangrijke nationale en internationale aantrekkingspool voor toeristen. De stad ligt midden in de Groene Gordel. Er zijn echter geen structurele contacten voor een gezamenlijke vermarkting van het toeristisch aanbod. Sporadisch werkt Toerisme Vlaams-Brabant samen met Brusselse actoren rond ad hoc-initiatieven zoals de voorbereiding van het fietsknooppuntennetwerk of het ontwikkelen van themafietsroutes die Brussel en de Groene Gordel overspannen.

1.8 Extra markten

Dankzij de centrale ligging raakt de Groene Gordel vier provincies: Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Waals-Brabant en Henegouwen. Met de Vlaamse provincies wordt er op provinciaal niveau samengewerkt via Vlaamse overlegstructuren en (Europese) projecten. Met de Waalse provincies wordt in beperkte mate samengewerkt. Lokaal zijn er via de vzw Kanaaltochten contacten met Waals-Brabant, Henegouwen en Antwerpen op het vlak van passagiersvaart. Toerisme Pajottenland & Zennevallei werkt ad hoc samen met Edingen, Ninove en het Erasmushuis voor groepsuitstappen.

Naast de eigen bevolking kent de Groene Gordel een belangrijke groep buitenlandse inwoners. Die zijn veelal verbonden aan Europese en internationale verenigingen, organisaties en bedrijven. Uit de praktijk blijkt dat zij vragende partij zijn om hun (tijdelijke) omgeving te verkennen.

Ook de inwoners van het Brussels Gewest zijn een potentieel doelpubliek voor de Groene Gordel.

Op het vlak van binnenlands toerisme wordt met Toerisme Vlaanderen samengewerkt. Hoofddaccent ligt op de verspreiding en ondersteuning van de brochure Vlaanderen Vakantieland waarin de Groene Gordel zich profileert via logiesuitbatingen en een advertentie. Ook voor de Nederlandse markt doet Toerisme Vlaams-Brabant gezamenlijke inspanningen met Toerisme Vlaanderen. Inspanningen naar de Duitse markt bleken tot nu toe niet zinvol omdat de verwachtingen van de Duitse toerist niet kunnen worden ingelost. Zo vroegen Duitse journalisten op een georganiseerde persreis door Toerisme Vlaanderen bij het fietsen van de Zuunbeekroute naar o.a. fietsverhuur voor individuen tijdens het weekend en brouwerijbezoek voor individuen.

1.9 Wie is de verblijfstoerist in de Groene Gordel?

1.9.1 Wie is de verblijfstoerist in Vlaanderen?

Het onderzoek 'Marktonderzoek Vlaamse regio's 2005' schetst een profiel van de toerist die in de Vlaamse regio's komt verblijven.

Wie is hij?

De verblijfstoerist komt in hoofdzaak uit de leeftijdscategorie 25 - 54 jaar. Hij is eerder een vrouw dan een man en eerder bediende of kaderlid, dan arbeider. Hij is vnl. hoger opgeleid. Zijn hoofdbestemmingen zijn vooral Limburg en West-Vlaanderen en hij verblijft vooral op hotel. Meestal blijft hij 2 of 1 nacht, vnl. in het weekend. Hij reserveert hoofdzakelijk rechtstreeks bij de uitbater via telefoon of fax, in mindere mate via e-mail. Hij komt meestal met zijn tweetjes, vnl. in familierelatie zonder kinderen.

Waarom kiest de verblijfstoerist voor een bepaalde regio?

Hij zoekt op de eerste plaats een mooi landschap en rust. Zijn bestemming is liefst gemakkelijk bereikbaar en biedt mogelijkheid tot fietsen. Het onbekende van een regio heeft een magische aantrekkingskracht.

Hoe kiest de verblijfstoerist zijn bestemming?

Zijn belangrijkste informatiebron is het internet, daarna brochures. Diensten voor toerisme, beurzen, media, reisguides zijn als inspiratiebron minder belangrijk. Op het internet surft hij naar dorp of stad, daarna naar regio en provinciale toeristische diensten. Site Toerisme Vlaanderen is slechts in beperkte mate een referentiebron. Op het vlak van brochures is Vlaanderen Vakantieland absolute topper met een score van rond 40%.

Hoe beleeft de toerist zijn verblijf?

Een kant-en-klaar arrangement is niet belangrijk. Hij gaat tijdens zijn verblijf weinig langs bij de lokale dienst voor toerisme. Rust en natuur zijn het allerbelangrijkst. Bij het kiezen van een volgende bestemming staat Limburg aan de top, Hageland zit in de middenmoot, Groene Gordel bengelt onderaan. Tijdens zijn verblijf heeft hij vooral gewandeld (nr. 1) en gefietst. Hij heeft nog liever een café/terras bezocht dan gefietst. Verder achterop komen shoppen en bezoek aan cultuurhistorische locaties. Hij maakt tot driemaal toe een wandeling van meer dan 1 uur en kiest dan vooral voor bewegwijzerde wandelingen. Hij maakt tot viermaal toe een fietstocht van meer dan 1 uur, vnl. met eigen fiets. Hij kiest daarbij praktisch uitsluitend voor bewegwijzerde fietslussen en netwerken.

Hoeveel besteedt de verblijfstoerist?

Gemiddeld verwacht hij per nacht een kleine 40 euro te besteden met een maximum van iets meer dan 140 euro.

Specifiek gezinnen met kinderen

Opvallend is voor Vlaams-Brabant: toeristen appreciëren de provincie veruit als de minst 'kindvriendelijke'. Gezinnen met kinderen kiezen vooral voor huurvakantiewoningen, daarna voor campings. Ze reizen vooral in de schoolvakanties en nemen ofwel een weekend of een vakantie van 1 tot 2 weken (! Ook vakantieparken en kust zijn opgenomen). Ze komen vooral met de wagen en boeken rechtstreeks bij de uitbater per telefoon, fax of e-mail. Het gezelschap bestaat uit 3, 4 of 5 personen. Landschap, omgeving en bereikbaarheid zijn de belangrijkste keuzecriteria voor een bestemming. Vreemd genoeg scoort bij de keuze van een bestemming 'kindvriendelijkheid' merkbaar lager dan landschap, rust, comfort en mogelijkheid om te fietsen. Informatiebron is ook voor deze groep vnl. internet en brochures. Websites van uitbatingen, dorpen en steden, regio's scoren het

best. Bij brochures opvallend: Vlaanderen Vakantieland pas op tweede plaats, na 'ander drukwerk Toerisme Vlaanderen'. De plaatselijke dienst voor toerisme wordt tijdens het verblijf merkkelijk meer bezocht dan gezinnen zonder kinderen. Na het verblijf onthoudt men vooral - met stip op nr. 1 - de natuur en daarna de rust. 'Kindvriendelijkheid' bengelt verbazend genoeg weeral achteraan. Tijdens het verblijf wordt beduidend meer bezocht dan toeristen zonder kinderen: dierenparken, kinderattracties, pretparken, recreatiedomeinen, beduidend minder: monumenten, musea, enz. Wandelen is topactiviteit, fietsen en café/terrasbezoeken samen op tweede plaats. Ook shoppen en zwemmen scoren hoog. Toeristen met kinderen verwachten minder geld per persoon en per nacht uit te geven: 23 euro gemiddeld met een maximum van 125 euro.

1.9.2 Wie is de verblijfstoerist in de Groene Gordel?

Hetzelfde onderzoek 'Marktonderzoek Vlaamse regio's 2005' schetst een profiel van de toerist in het Hageland en de Groene Gordel samen. We geven hier de conclusies aan die afwijken van het globale Vlaamse beeld.

Wie is de verblijfstoerist in het Hageland en de Groene Gordel?

De gemiddelde leeftijd van een verblijfstoerist in de GG en het Hageland is 48,5 jaar. Hij is vnl. een bediende, kaderlid of vrij beroep of gepensioneerde. Hij heeft vnl. een hoger niet-universitair diploma. Hij logeert vnl. op hotel, beduidend meer dan in andere regio's. Hij komt vnl. in juli en augustus. Hij blijft gemiddeld 1 tot 2 nachten. Er wordt beduidend meer 2 nachten verbleven dan in sommige andere regio's. Het gaat meestal om een weekend, veel meer dan in andere regio's. Dat weekend wordt in hoofdzaak op dezelfde plaats doorgebracht.

Het gaat in hoofdzaak om een verblijf voor twee personen, uitgesproken meer dan de andere Vlaamse regio's.

Wat is de reden waarom verblijfstoeristen voor Hageland of Groene Gordel kiezen?

'Landschap, omgeving' scoort met 10% het laagste van alle andere Vlaamse regio's. 'Evenementen' scoort dan weer opvallend hoger en ook de 'zoektocht naar het onbekende' doet het het best van alle andere regio's. Nog een verrassing: als keuzecriterium 'vlot bereikbaar' scoren onze regio's opnieuw het laagst van alle andere. Ook 'rust en ontspanning' scoort laag. Dat ligt in de lijn van de lage score van 'landschap, omgeving'.

Hoe vindt de verblijfstoerist onze regio's?

De belangrijkste informatiebronnen zijn net als in de rest van Vlaanderen het internet met net daaronder brochures. De meest geraadpleegde sites zijn die van dorpen en steden, dan Vlaanderen Vakantieland (VlaVak). De provinciale site en de regio-site scoren niet hoog. Bij brochures scoort VlaVak bijzonder hoog met 60% (!). Arrangementen spelen slechts een beperkte rol bij het kiezen voor onze regio's, maar liggen toch hoger dan het landelijke gemiddelde. 1/3de gaat bij bezoek langs bij de lokale dienst voor toerisme.

Hoe bekijken toeristen onze regio na hun bezoek?

Verrassend: vooral natuur, rust en bereikbaarheid scoren erg hoog. Nog: op het criterium 'leuk' scoren onze regio's het hoogst van Vlaanderen. Kindvriendelijk lijken onze regio's niet te zijn. Toeristen scoren 'eten/streekgastronomie' duidelijk hoger dan ze aanvankelijk hadden gedacht. Van de andere kant vinden ze het wel moeilijker om in onze regio een actieve vakantie door te brengen.

Wat deden de toeristen tijdens hun bezoek?

Wandelen staat voorop, fietsen volgt kort daarop. Bezoek terras/café is derde (cf. rest van Vlaanderen). Wellness wordt meer dan in andere regio's als belangrijk ervaren.

Wat besteedt de verblijfstoerist?

Een verblijfstoerist verwacht gemiddeld 48,30 euro te besteden per persoon per nacht met een maximum van 130,77 euro. Daarmee heeft de toerist in onze regio's de tweede grootste portefeuille van Vlaanderen op zak.

1.10 Conclusies over situering van de Groene Gordel

- De toeristisch-recreatieve regio Groene Gordel is zeer verscheiden van aard zowel op landschappelijk, cultuurhistorisch als toeristisch vlak.
- De nabijheid van Brussel is een belangrijk structurerend element en biedt toeristische kansen. Er is geen structurele samenwerking.
- Het mobiliteitsvraagstuk blijft ondanks alle inspanningen op het vlak van openbaar vervoer en fietsen. Dit moet een aandachtspunt zijn het ontwikkelen van toeristische producten.
- De Groene Gordel wordt vaak geassocieerd met het Gordelevenement. Campagnes van Toerisme Vlaams-Brabant onder de recente noemer 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen' brengen daar geleidelijk aan verandering in.
- Brussel, expats, naburige provincies en de inwoners van het Brussel Gewest zijn extra kansen voor de Groene Gordel t.o.v. andere regio's.
- De Groene Gordel wordt niet gepercipieerd als rustgevend, landschappelijk mooi of vlot bereikbaar. Na een verblijf blijkt dit uitgesproken wel zo te zijn. Wellness is een uitgesproken vraag van de verblijfstoerist.

2 Situatieanalyse Groene Gordel vanuit toeristisch perspectief

Deze situatieanalyse geeft een beeld van enerzijds aspecten die te maken hebben met de Groene Gordel als toeristisch-recreatieve bestemming op zich - de interne analyse - en anderzijds aspecten die invloed hebben van buitenaf op toerisme en recreatie in de Groene Gordel - de externe analyse.

De interne analyse heeft volgende onderdelen:

- beschrijving en evaluatie van het toeristisch-recreatief product van de Groene Gordel;
- beschrijving en evaluatie van de actuele toeristische vraag in de Groene Gordel;
- het aangeven van het sociaal-economisch belang van toerisme in de Groene Gordel.

De externe analyse gaat in op:

- ontwikkelingen in andere sectoren relevant voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel;
- algemene tendensen in de toeristisch-recreatieve vraag;
- trends binnen de belangrijke doelmarkten voor de Groene Gordel.

2.1 Interne analyse

In het Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie Groene Gordel 2003-2007 werd de Groene Gordel met zijn specifieke karakteristieken gesitueerd. Eveneens werd in 2003 een uitgebreide omschrijving gegeven van de diverse activiteiten die een toerist-recreant in de Groene Gordel kan ondernemen en die uiteindelijk bepalend zijn voor de globale aantrekkelijkheid van de Groene Gordel als toeristisch-recreatieve regio. Deze informatie werd in de mate van het mogelijke geactualiseerd naar de toestand in 2007.

In tegenstelling tot 2003, beschikt Toerisme Vlaams-Brabant over heel wat meer relevant cijfermateriaal, zowel over de logies als over de attracties (aanbod, bezoekersaantallen, ...). Sinds 2002 worden door het Steunpunt Buitenlands Beleid, Toerisme en Recreatie (SteR), in opdracht van de Vlaamse minister bevoegd voor Toerisme, jaarlijks de logiessector en de toeristische attracties geïnventariseerd. Het steunpunt is in 2002 gestart met de inventarisatie voor de logies, met als ijkmoment 1 juli. Het gaat daarbij zowel om het vergunde als het niet-vergunde aanbod van de logiesverstreckende bedrijven. Zo wordt een volledig beeld van het logiesaanbod in Vlaanderen verkregen. Sedert 2003 wordt ook het aanbod van de attracties geïnventariseerd en worden 6x per jaar de bezoekersaantallen opgevraagd.

Voor wat betreft het verblijfstoerisme werden de overnachtingsgegevens verstrekt door de FOD Economie - Algemene Directie Statistiek (het vroegere Nationaal Instituut voor Statistiek) en Toerisme Vlaanderen. Er werd ook cijfermateriaal verzameld door de dienst toerisme van de provincie. Zo werden in 2006 alle toeristische diensten bevroegd in verband met toeristische rondleidingen.

Het cijfermateriaal voor andere toeristische deeldomeinen is soms fragmentarisch en wordt louter richtinggevend gebruikt.

In deze interne analyse wordt achtereenvolgens ingegaan op het toeristisch-recreatief product, de actuele toeristische vraag en de sociaal-economische betekenis van toerisme in de regio. Vertrekpunt is steeds het provinciale niveau, om van daaruit te focussen op de regio Groene Gordel. Waar nodig en relevant worden ook vergelijkingen gemaakt met de andere Vlaamse provincies.

2.1.1 Het toeristisch-recreatief product

Bij de analyse wordt de nadruk gelegd op de aanbodelementen met een bovenlokale uitstraling. Dit neemt niet weg dat daarnaast in de Groene Gordel ook nog vele initiatieven voorkomen, die vooral belangrijk zijn voor de lokale bevolking.

Voor de evaluatie van het toeristisch-recreatief² product van de Groene Gordel gaan we uit van de perceptie van de toerist-recreant over de toeristische bestemming en maken we een onderscheid binnen de globale toeristische beleving van de Groene Gordel en de subregio's naar de diverse componenten, zoals de toerist-recreant deze ervaart. De diverse belevingsaspecten kunnen natuurlijk niet los van elkaar gezien worden en maken samen de aantrekkelijkheid van het toeristisch-recreatief product uit. De eerder verstedelijkte omgeving maakt dat in de Groene Gordel andere aspecten dan enkel de landelijkheid de beleving bepalen, bv. de nationale luchthaven, urbanistische en economische ontwikkelingen ...

2.1.1.1 Recreatief wandelen in de Groene Gordel

Het toeristisch-recreatief wandelen omvat verschillende activiteiten:

- individueel gemaakte wandeltochten (op eigen initiatief, zonder begeleiding) op bestaande provinciale en andere trajecten en zonder specifiek traject;
- gegidste wandelingen (stadswandelingen, natuurwandelingen, landschapswandelingen, wandelingen in het kader van een vereniging bv. Vakantiegenoegens);
- wandelen als sportactiviteit (in het kader van een wandelclub, als deelname aan een sportief wandelevenement);
- speciale vermelding verdient het Gordelevenement - 1ste weekend september - dat duizenden wandelaars op de been brengt.

Een situatieschets maken over het recreatief wandelen - zeker op het vlak van individueel gemaakte wandelingen - gebeurt vanuit de aanbodzijde. Bij gebrek aan meetsysteem zijn geen exacte cijfers van het aantal individuele wandelaars in de Groene Gordel beschikbaar. Voor gegidste activiteiten en sportwandelingen zijn de gegevens ook fragmentarisch. De analyse van het recreatief wandelen is dan ook met omzichtigheid te gebruiken. Tot slot, bij deze analyse werd geen onderscheid gemaakt tussen recreatieve en toeristische wandelaars. Recreanten zijn afkomstig uit de Groene Gordel zelf, toeristen van buiten de Groene Gordel. De beschikbare cijfergegevens laten geen onderscheid tussen beide groepen toe. Alleen onder de rubriek 'wandelveblijven' kan ervan worden uitgegaan dat het in hoofdzaak om toeristische wandelaars gaat.

Individueel gemaakte wandeltochten

Heel wat recreanten kiezen een toeristische bestemming in de Groene Gordel waarbij **wandelen een deel van de tijdsbesteding** inneemt. Wandelen is dan meer een middel om de attractie te bezoeken of van de omgeving te genieten. Men wandelt doorheen een recreatiedomein, een park of bos. Andere activiteiten - zwemmen, roeien, natuurobservatie, enz. - vormen de belangrijkste attractiepunten van de toeristische uitstap.

De Groene Gordel telt een aantal attracties waarin wandelen als mede-activiteit een belangrijke rol speelt:

- recreatiedomeinen: provinciedomein Huizingen, recreatiepark Zoet Water (Oud-Heverlee), Bloso-domein (Hofstade);
- (kasteel)parken: Gaasbeek, Groenenberg, Ter Rijst, Coloma, Tervuren, Drie Fonteinen, Meise;
- bossen & natuurgerichte recreatie: Zoniënwood, Hallerbos, tientallen natuurgebieden en bos(jes), openbare en semi-openbare tuinen.

² Gehanteerde terminologie: toeristisch-recreatief. Toerisme slaat op bezoekers van buiten de regio, dus van buiten de Groene Gordel. Recreatief wordt gebruikt om bezoekers aan te duiden van binnen de eigen regiogrenzen, dus inwoners van de Groene Gordel.

Over deze vorm van recreatief wandelen bestaan geen cijfers. Enkel bezoekcijfers van attracties zijn beschikbaar. Omdat wandelen hier slechts een klein deel van de toeristische beleving uitmaakt, is dit cijfermateriaal irrelevant voor de analyse van het wandelaanbod in de Groene Gordel.

Het wandelrouteaanbod in de Groene Gordel is vrij uitgebreid. Het omvat zowel de routes ontwikkeld door Toerisme Vlaams-Brabant, lokale initiatieven, GR-paden en wandelnetwerken. Dit aanbod kende de laatste jaren een sterke uitbreiding.

Wandelroutes Toerisme Vlaams-Brabant

Het **door Toerisme Vlaams-Brabant gerealiseerde wandelaanbod** in de Groene Gordel kende de laatste jaren een belangrijke uitbreiding. De nieuwe wandelgebieden Noord-Dijleland (2005), Dender-Lombeek (2006) en Brabantse Kouters (2006) betekenen een toename van het wandelaanbod met meer dan 50 wandellussen. In het totaal publiceerde Toerisme Vlaams-Brabant reeds 8 wandelpockets voor de regio. De Groene Gordel beschikt nu over een totaal van 862 km aan deze bewegwijzerde wandelroutes. Het aantal wandelaars dat deze routes op zijn programma zet, is niet te kwantificeren. De evolutie van de verkoopcijfers van deze publicaties is eerder stabiel. Het aanbod werd sinds 2004 met 3 publicaties uitgebreid, wat een aanzienlijke meerverkoop heeft gegenereerd voor de totale Groene Gordel.

Een stabiele verkoop over jaren heeft een - zij het relatief - cumulatief effect. Wandelaars bewaren de gekochte pockets en blijven ze gebruiken om op stap te gaan. Nieuwe kopers van wandelboeken voegen zich gaandeweg bij hen. Dit laat vermoeden dat het aantal wandelaars bij stabiele verkoop toeneemt.

Overzicht verdeling betalende brochures Groene Gordel 1999 - 2006

Wandelboeken	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalen
NW Brabant	265	346	526	300	142	0	0	0	1.579
Brabantse Kouters								2.034	2.034
Dijleland	539	734	1.119	662	1.092	651	699	767	6.263
Zoniënwood	415	665	842	583	727	506	488	387	4.613
Noord-Dijleland							774	2.024	2.798
Tss. Zennevallei en Zoniënwood	288	341	533	445	421	375	367	261	3.031
Oost-Pajottenland	453	375	662	534	622	378	713	520	4.257
West-Pajottenland	382	409	806	433	603	344	128	366	3.471
Dender-Lombeek								1.874	1.874
TOTAAL wandelboeken Groene Gordel / jaar	2.342	2.870	4.488	2.957	3.607	2.254	3.169	8.233	29.920

Bij de selectie van de wandelroutes die in de wandelgidsen worden opgenomen pleegt Toerisme Vlaams-Brabant overleg met diverse lokale partners zoals gemeentebesturen en verenigingen zoals bv. Vakantiegenoegens. Belangrijke voorwaarde is wel dat de opgenomen wandelroutes voldoen aan de criteria van Toerisme Vlaanderen. Zo moet het traject van een wandelroute voor minstens 50 % over onverharde wegen lopen. Voor de geselecteerde wandelroutes staat Toerisme Vlaams-Brabant in voor de bewegwijzering, de infopanelen en voor de realisatie, promotie en distributie van de wandelgidsen. Bovendien zorgt de provincie voor een controlesysteem op de kwaliteit van de trajecten en de bewegwijzering met peters en meters, en staat zij in voor het onderhoud van de bewegwijzering. Wegeniswerken en straatmeubilair worden evenwel niet door Toerisme Vlaams-Brabant gefinancierd.

Andere wandelroutes

Naast de routes gepubliceerd door Toerisme Vlaams-Brabant, ontwikkelen ook **gemeenten, verenigingen en uitgeverijen eigen wandeltrajecten**. Deze zijn al dan niet bewegwijzerd en voldoen al dan niet aan de criteria van Toerisme Vlaanderen. Een eenvoudige bevraging van alle gemeenten uit de Groene Gordel toont aan dat er in 2007 minimum nog 140 lokaal uitgestippelde wandeltrajecten bestaan. Ook hier is het onmogelijk om het aantal wandelaars of verdeelde publicaties van deze trajecten in kaart te brengen. Twee belangrijke toeristische diensten met een groot eigen wandelaanbod - nl. Halle en Tervuren - gewagen van een stijging van de verdeling van hun wandelpublicaties.

Toerisme Vlaams-Brabant neemt enkel routes op in haar publicaties die conform zijn aan de criteria van Toerisme Vlaanderen en passen binnen de doelstellingen van haar strategisch beleidsplan Groene Gordel. Toerisme Vlaams-Brabant bepleit bij gemeenten en de toeristische recreatieve sector de sanering van het overaanbod aan toeristische bewegwijzeringsborden.

De **GR-langeafstandsroutes 128, 512, 579, 12 en 126** doorkruisen ook een stuk van de Groene Gordel. GR 128 stelt een traject voor 'wandelen van Aalst naar Aken', GR 512 'wandelen van Diest naar Geraardsbergen', GR 579 'wandelen van Aalst naar Affligem', GR 12 'wandelen van Brussel tot Destelheide' en GR 126 'wandelen van Brussel tot Sint-Genesius-Rode'. Over het succes van de publicaties van deze routes zijn geen cijfers bekend.

Wandelnetwerken

Nieuw in de Groene Gordel is het concept **wandelnetwerken**. Het gaat om een web van wandelwegen die aan elkaar geschakeld worden en waarbij de wandelaar op centrale punten zelf zijn traject kan kiezen. Het netwerk vormt één gesloten geheel. Het concept is vergelijkbaar met het fietsknooppuntennetwerk.

Toerisme Vlaanderen heeft in 2 subregio's van de Groene Gordel een gebied afgebakend waar de densiteit van voetwegen voldoende groot is om een wandelnetwerk te kunnen uitbouwen. In het Dijleland kan dit in Overijse, Tervuren, Kortenberg, Bertem, Huldenberg en een gedeelte van Hoeilaart, Oud-Heverlee en Bierbeek. In het Pajottenland kan dit in Galmaarden, Pepingen en een gedeelte van Gooik, Herne, Halle, Sint-Pieters-Leeuw, Lennik. Voor het Dijleland voorziet Toerisme Vlaams-Brabant de realisatie van een wandelnetwerk in 2009-2010. Voor het Pajottenland staat dezelfde timing voorop.

De gemeente Lennik heeft reeds op eigen grondgebied een lokaal wandelnetwerk ontwikkeld dankzij Europese en Vlaamse subsidies via Leader+ (Pajottenland+). De concrete uitwerking hiervan gebeurde door het gemeentebestuur i.s.m. het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën (RLZZZ). Van de kaart van het netwerk in Lennik - apart verkrijgbaar - werden na de lancering 80 exemplaren verdeeld. Lennik diende reeds een voorlopig TRP-dossier in in samenspraak met Toerisme Vlaams-Brabant voor de subsidiëring van de bewegwijzering.

Voor een aantal andere geselecteerde gemeenten (Galmaarden, Pepingen, een gedeelte van Gooik en Herne) is er reeds een basisaanzet voor het wandelnetwerk gemaakt via een ander leader+-project: de wandelbox van RLZZZ. Zes wandelkaarten voor de gemeenten Bever, Galmaarden, Gooik, Herne, Pepingen en Lennik (kaart lokaal wandelnetwerk) werden samen met informatie over de culturele hoogtepunten en natuurlijke rijkdommen van de streek gebundeld. Ook hoeve- en streekproducten, horecazaken of verblijfsmogelijkheden komen aan bod. De kaarten zijn uitgegeven door het RLZZZ en zijn afzonderlijk en in box verkrijgbaar. Deze box werd uitgegeven in 2006. Tot augustus 2007 werden 379 exemplaren verdeeld.

Internet wandelroutes

We ronden de individueel gemaakte wandelingen af met de **officieel of niet-officieel op het internet** gepubliceerde wandelingen. Het gaat daarbij zowel om erkende als niet-erkende routes. Het succes van deze publicaties is moeilijk te meten. Als voorbeeld: een belangrijke privéwandelsite www.wandelenarco.be publiceert i.s.m. Lannoo en Vakantiegenoegens zowel wandeltrajecten als een kalender met wandelevenementen. Ook projecten uit de Groene Gordel werden en worden opgenomen. In 2006 werd deze site - met ook een fietsgedeelte - 2.400.000 maal bezocht. Deze bezoekerscijfers lagen op het hetzelfde niveau als het voorgaande jaar.

Gegidste wandelingen

Wandelen is voor vele mensen een begeleid gebeuren. **Onder leiding van een gids** verkennen zij stad, streek, natuurgebieden, bossen enz. Er zijn heel wat initiatiefnemers op dit vlak: gemeenten, Natuurpunt, Vakantiegenoegens, gidsenverenigingen enz. Het aanbod is dan ook zeer uitgebreid en divers qua thematiek.

Wandelen is vaak eerder een middel om een ander thema - natuur, omgeving, monumenten enz. - te verkennen en staat niet bovenaan de beleving van de activiteit. Één van de belangrijkste aanbieders van dit wandelproduct - Vakantieoegens - noteert jaarlijks 19.000 deelnemers. Vaak gaat het om kleine evenementen waarbij een groep van 20 à 60 deelnemers door een gids worden begeleid. Lokale natuurwandelingen, georganiseerd door kernen van Natuurpunt vzw, blijken ook succesvol. Zo verwelkomden - cijfers vanaf 2006 - Natuurpunt Asse 439, Natuurpunt Zemst 441 en Natuurpunt Merchtem 4100 deelnemers aan hun tochten.

Wellicht is het aantal gegidste wandelingen veel groter dan de hierboven aangehaalde voorbeelden. Het ontbreekt aan cijfermateriaal om een volledig beeld te schetsen.

Een aparte vermelding verdient hier **het evenement De Gordel** - eerste weekend september - dat jaarlijks een honderdduizend wandelaars en fietsers op de been brengt. In het kader hiervan worden zowel gegidste als vrije wandelingen - op een vooraf uitgezet traject - georganiseerd. In 2007 namen 77.303 mensen deel (wandelen en fietsen). Dat is een kleine 7000 meer dan het jaar voordien.

Sportief wandelen

In de Groene Gordel worden elk weekend sportieve wandelingen georganiseerd. Organisatoren zijn plaatselijke wandelverenigingen of overkoepelende federaties. De Groene Gordel telt 29 wandelclubs aangesloten bij de wandelfederatie Aktivia. In 2006 organiseerde Aktivia met haar leden 80 wandeltochten in de Groene Gordel. Daaraan namen ongeveer 85.000 wandelaars deel. Voor vele deelnemers zijn deze tochten op de eerste plaats een sportieve uitdaging. Deze vorm van wandelen is dan ook minder relevant op toeristisch vlak.

Wandelverblijfstoerisme

De Groene Gordel profileert zich niet als een wandelregio naar inkomende toeristen. Ook logiesuitbaters nemen bij het uitwerken van verblijfsarrangementen 'wandelen' niet als uitgesproken uitgangspunt. Van de 13 uitbatingen in de Groene Gordel, opgenomen in de gids Vlaanderen Vakantieland, vermelden er wel 8 in één van hun arrangementen de mogelijkheid van het verkrijgen van wandelroutes of van 'het wandelen in de omgeving'. Het zijn echter opties die in tweede orde opgenomen werden. Er is geen uitgesproken wandelarrangement in de Groene Gordel beschikbaar. Ter vergelijking in 2004 boden nog 2 van de 10 aanbieders een exclusief wandelarrangement aan.

In de vijf verblijfsarrangementen rond parken en tuinen die Toerisme Vlaams-Brabant in 2007 lanceerde, is wandelen niet als topprioriteit opgenomen.

Voor wandelaars die meerdaagse tochten stappen zijn andere verblijfsvormen meer aangewezen: campings, trekkershutten, enz. De Groene Gordel telt 3 (!) trekkershutten: 2 in Londerzeel, 1 in Overijse. Op beide locaties zijn deze trekkershutten verbonden aan een camping. Deze trekkershutten zijn operationeel vanaf 1999 in Londerzeel en 1995 in Overijse. Navraag leert dat deze trekkershutten in 2006 respectievelijk 87 en 85 maal werden gereserveerd. Dit is een bezettingsgraad van ongeveer 50%. De uitbaters getuigen dat het aandeel wandelrugzaktoeristen in deze reservaties zeer miniem is. Het aantal boekingen van trekkershutten kent bovendien een dalende trend.

De Groene Gordel is 20 campings rijk. 10 campings hebben samen in 2007 2126 plaatsen voor doortrekkers aangeboden. Een steekproef bij 7 uitbaters toont aan dat ook hier rugzakwandelaars een zeer beperkte doelgroep zijn. Enige uitzondering is de camping in Londerzeel die op de route naar Santiago de Compostella ligt. Hier zijn 20% van de gasten doortrekkende wandelaars.

Uit een steekproef bij 19 uitbaters blijkt dat gastenkamers en hotels geen of nauwelijks rugzakwandelaars verwelkomen. Wel blijkt dat ongeveer 10% van de gasten het wandelen van routes als activiteit tijdens hun verblijf beoefenen.

Wandelen en horeca

Bij het ontwikkelen van wandelroutes heeft Toerisme Vlaams-Brabant tot op heden geen structurele contacten met horeca-uitbatingen opgenomen. Dit gebeurt wel in het kader van het fietsknooppuntennetwerk (fietscafés).

In twee projecten in de Groene Gordel rond parken en tuinen komt wandelen als nevenactiviteit wel aan bod en speelt de horeca een belangrijke rol. Zo werden er in 2007 vijf verblijfsarrangementen ontwikkeld met logiesuitbaters en heeft het project 'Tafelen in 't Groen' horecazaken met een bepaald park of een groene zone in de omgeving verbonden. Een evaluatie moet nog worden gemaakt van beide projecten.

Toegankelijk wandelen

Sinds 2007 werkt Toerisme Vlaams-Brabant aan een aanbod voor mensen met een beperking. Samen met het Toegankelijkheidsbureau wordt het bestaande aanbod doorgelicht. Op www.toevla.be zijn voor de Groene Gordel vijf wandelroutes terug te vinden met een aanduiding van de moeilijkheidsgraad in functie van een lichamelijke beperking. Bezoekgegevens van deze site zullen pas in de toekomst beschikbaar zijn.

Conclusies over recreatief wandelen in de Groene Gordel

- Het aanbod van wandelingen in de Groene Gordel is de laatste jaren toegenomen. Dit is met zekerheid te zeggen over de wandelprojecten ontwikkeld en gepubliceerd door Toerisme Vlaams-Brabant. Ook lokale initiatieven/routes lijken te zijn toegenomen.
- Uit verkoopcijfers blijkt een stabiele of stijgende belangstelling voor de diverse wandelproducten. Een stijgende tendens kan met zekerheid worden gesteld voor de projecten van Toerisme Vlaams-Brabant. Wandelwebsites kunnen op heel wat belangstelling rekenen.
- Deelnamecijfers van begeleide/geduide wandelingen zijn zeer fragmentarisch. Het blijkt wel om een omvangrijk fenomeen te gaan..
- Vanuit de logiesector is weinig belangstelling voor het wandelproduct. Het wordt meegenomen in het algemene aanbod.
- Over rugzakwandelaars zijn er weinig concrete cijfers beschikbaar. De bezettingsgraad in trekkershutten en campings ingevuld door deze doelgroep ligt zeer laag. Dit kan wijzen op een beperkte vraag van de doelgroep of een geringe bekendheid van de mogelijkheden in de Groene Gordel.

2.1.1.2 Recreatief fietsen in de Groene Gordel

Het recreatief fietsen omvat verschillende activiteiten:

- individueel gemaakte fietstochten (op eigen initiatief, zonder begeleiding), zonder specifiek traject of op bestaande provinciale en andere trajecten (lussen, langeafstandsroutes, fietsnetwerken);
- begeleide fietstochten (bv. in het kader van een vereniging bv. Vakantiegenoegens), met als bijzondere activiteit het Gordelevenement;
- fietsen als sportactiviteit (mountainbiketochten, wielertoerisme).

Een situatieschets maken over het recreatief fietsen - zeker op het vlak van individueel gemaakte tochten - gebeurt vanuit de aanbodzijde. Bij gebrek aan meetsysteem zijn geen exacte cijfers van individuele fietsers in de Groene Gordel beschikbaar. Voor begeleide fietstochten en sportief fietsen zijn de gegevens ook fragmentarisch. De analyse van het recreatief fietsen is dan ook met omzichtigheid te gebruiken.

Individueel gemaakte fietstochten

Heel wat recreanten nemen de fiets voor **een tochtje in de omgeving**, zonder daarom echt een toeristische activiteit te beogen. Zichzelf ontspannen staat voorop, fietsen is maar in tweede orde belangrijk. Fietsers kiezen geen specifiek bewegwijzerd traject, maar rijden gewoon een blokje om of hebben een specifieke bestemming in het achterhoofd, bv. een horecazaak. Een aantal trajecten zijn echte trekpleisters voor deze vorm van fietsen: bv. langs de kanalen, met name het Zeekanaal, het kanaal Charleroi-Brussel en het kanaal Leuven-Dijle. Ook werd vrij recent een fietspad aangelegd langs de TGV Leuven-Brussel dat door vrij veel recreanten wordt gebruikt. Over deze vorm van individueel fietsen bestaat geen cijfermateriaal. In het Hageland werd in het kader van het Europees project 'Beleef het Groen' wel onderzoek gedaan naar gebruik van de fietswegen. Daaruit bleken fietsers verdeeld te kunnen worden volgens volgende verhouding: 100 recreanten (fietsers die van thuis vertrokken), 40 fietstoeristen (fietsers die zich met de wagen of het openbaar vervoer naar een startpunt hadden verplaatst), 1 fietsverblijfstoerist. Deze cijfers hebben specifiek betrekking op het gebruik van het fietsknooppuntennetwerk. Vermits dit fietssysteem op dit ogenblik slechts heel gedeeltelijk in de Groene Gordel ontwikkeld werd, mag voorzichtig worden aangenomen dat het aandeel van fiets- en verblijfstoeristen hier lager ligt.

Fietsroutes Toerisme Vlaams-Brabant

Toerisme Vlaams-Brabant realiseerde en bewegwijzerde in het verleden een **tiental lusvormige fietsroutes** in de Groene Gordel.

Zes van de tien routes situeren zich in het Pajottenland-Zennevallei:

- de Boerenkrijgroute (45 km); traject langs Affligem, Liedekerke, Roosdaal en Ternat;
- de Herman Teirlinckroute (45 km) traject langs Halle, Beersel met de Alseberg en Sint-Genesius-Rode;
- de Markroute (45 km); traject langs Galmaarden, Viane, Bever, Sint-Pieters-Kapelle, Herne, Tollembeek en Vollezele;
- de Ter Rijstroute (39 km) traject langs Heikruis, Bogaarden, Bellingen, Herfelingen en Herne;
- de Valleitjesroute (31 km); traject langs O.-L.-Vrouw-Lombeek, Gooik en Oetingen;
- de Zuunbeekroute (25 km); traject langs Gaasbeek, Elingen, Bellingen, Beert, Breedhout en Sint-Pieters-Leeuw.

Vier routes situeren zich in de Brabantse Kouters:

- de Eddy Merckxroute (37 km): traject langs Sint-Brixius-Rode, Meise, Wemmel, Merchtem, Kapelle-op-den-Bos en Grimbergen;
- de Molenbeekroute (31 km); traject langs de valleigebieden van de Grote en de Kleine Molenbeek via Steenhuffel, Londerzeel en Merchtem;
- de Kanaalroute (39 km); traject langs Zenne en Zeekanaal via Vilvoorde, Grimbergen en Zemst;

- de Land van Asseroute (39 km); traject langs Asse, Merchtem en Essene.

Twee routes situeren zich in het Dijleland:

- de Witloofroute (39 km): traject Hofstade, Kampenhout, Boortmeerbeek, Perk en Steenokkerzeel;
- de Zoniënwoudroute (50 km);
- de Dijlelandroute (in 2001 afgeschaft n.a.v. realisatie fietsnetwerk Dijleland).

Alle fietslussen werden gerealiseerd in samenwerking met de betrokken gemeenten en volgens de kwaliteitscriteria van Toerisme Vlaanderen op het vlak van lengte (25 - 50 km), wegdek en toeristische beleving.

Een specifieke fietsroute is de Gordelroute (100 km) die werd ontwikkeld door de Vlaamse Gemeenschap, met de medewerking van Toerisme Vlaams-Brabant en BLOSO.

Het tracé is permanent bewegwijzerd en is geïnspireerd op het parcours van de Gordel. De Gordelroute maakt een volledige lus rond Brussel en doet op het traject de belangrijkste onderdelen en stapstenen van het Bruegelproject aan. Er zijn twee belangrijke problemen. Verkeersveiligheid: hier en daar dienen drukke steenwegen gekruist en moeten fietsers door verstedelijkte gebieden. Aantrekkelijkheid: er wordt deels door zeer verstedelijkt gebied gefietst, de staat van de wegen (gedeeltelijk onverhard) wordt niet geapprecieerd door de wielertoerist en voor de recreant is de lengte van de route een minpunt.

De Zoniënwoudroute wordt sinds 2007 via het internet aangeboden, de andere lusvormige routes werden in kaartvorm gepubliceerd. Het succes van deze routes is af te meten aan de verkoopcijfers van de fietskaarten. Het gaat om de verkoop van kaarten door Toerisme Vlaams-Brabant zowel aan wederverkopers als rechtstreeks aan fietsers. In het totaal werden sinds 1999 en tot en met 2006 65.353 kaarten verkocht.

Fietsroutes	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	totaal
Dijlelandroute	1311	2312	351	0	0	0	0	0	3974
Zoniënwoudroute	821	1325	1045	700	985	852	758	176	6662
Kastelenroute	392	745	587	523	0	0	0	0	2247
Zuunbeekroute	307	626	444	442	498	628	382	335	3662
Valleitjesroute	309	466	842	507	498	291	379	272	3564
Markroute	287	529	470	663	640	209	299	242	3339
Ter Rijstroute	367	590	441	564	530	341	269	198	3300
Molenbeekroute	93	462	941	437	528	283	404	310	3458
Kanaalroute	1415	1024	704	817	1070	395	471	657	6553
Land van Asseroute	513	620	1047	604	562	220	375	286	4227
Eddy Merckxroute		1818	899	548	871	446	457	399	5438
Witloofroute			1916	1541	922	590	431	439	5839
Boerenkrijgroute					4616	357	433	294	5700
Herman Teirlinckroute					2088	818	547	345	3798
Bruegelroute							1080	533	1613
Gordelroute							1363	616	1979
TOTAAL fietsroutes GG / jaar	5815	10517	9687	7346	13808	5430	7648	5102	65353

Uit deze tabel blijkt dat de lancering van een nieuwe lus een verkoopspek oplevert die later jaar na jaar afkalft. Bij alle fietsroutes wordt een gestage daling vastgesteld. Dit geldt ook voor de Bruegel- en Gordelroute die in 2005 werden gelanceerd.

Een dalende verkoop zou kunnen wijzen een dalend gebruik van de fietslussen. Fietskaarten zijn immers minder tijdsbestendig dan bv. wandelboekjes. Het gaat ook om één route per kaart. Dit betekent dat ze vaak eerder een beperkt gebruik kennen in frequentie en tijd. Concreet: fietskaarten hebben een kortere levensloop. Dit betekent dat samen met een dalende verkoop ook het gebruik van de lussen afneemt. Dit moet enigszins worden gerelativeerd door de publicatie van sommige fietslussen op het internet in kaartvorm en GPS-formaat. De consultatie van de routes van de Groene Gordel via het internet is moeilijk of niet te achterhalen.

Andere fietsroutes

Naast de fietsroutes gepubliceerd door Toerisme Vlaams-Brabant, ontwikkelen ook **gemeenten, verenigingen en uitgeverijen eigen fietstrajecten**. Deze zijn al dan niet bewegwijzerd en voldoen al dan niet aan de criteria van Toerisme Vlaanderen. Een eenvoudige bevraging van alle gemeenten uit de Groene Gordel toont aan dat er in 2007 minimum nog 31 lokaal uitgestippelde fietstrajecten bestaan. Ook hier is het onmogelijk om het aantal fietsers van deze trajecten in kaart te brengen. Over het succes van deze routes of de verdeling van de publicaties van deze routes zijn geen gegevens beschikbaar.

Toerisme Vlaams-Brabant neemt enkel routes op in haar publicaties die conform zijn aan de criteria van Toerisme Vlaanderen en passen binnen de doelstellingen van haar strategisch beleidsplan Groene Gordel. Toerisme Vlaams-Brabant laat met de uitbouw van het fietsknooppuntennetwerk de eigen fietslussen geleidelijk aan uitdoven en dringt erop aan dat de niet-conforme lussen gesaneerd worden.

In het zuiden van de Groene Gordel doorkruist de **Vlaanderenfietsroute**, een initiatief van Toerisme Vlaanderen, het Pajottenland, het gebied tussen Zenne en Zoniën en het gebied van de Boven-Dijle. Van daar vervolgt de route haar weg in de richting van het Hageland. De Vlaanderenfietsroute heeft ook diverse dwarsverbindingen: Één ervan wordt voor een stukje in de Groene Gordel gesitueerd: de Stedenroute (LF2) die Brussel via Overijse met Leuven verbindt en verder in de richting van Mechelen gaat langs het kanaal Leuven-Dijle. De Vlaanderenfietsroute werd uitgegeven in 2002 en is een samenwerking van het Nationaal Geografisch Instituut en Toerisme Vlaanderen. Ze mikt bij uitstek op meerdaagse fietstoeristen. De belangstelling voor deze route kan worden afgemeten aan de verkoop van de publicatie: 2349 in 2005, 1666 in 2006, 396 in 2007 (voorraad uitgeput).

Fietsnetwerken

In het kader van het Interreg II-project Dijleland-Meierij (Nederland) werd in de periode 1999-2001 onder impuls van IGO-Leuven een **fietsnetwerk** met doelenbewegwijzering in het Dijleland uitgebouwd. Het is een 300 km lang gesloten netwerk over het grondgebied van 14 gemeenten. Het landschap van het Dijleland is bijzonder interessant dankzij de holle wegen, de akkers en weilanden en de valleigebieden van de Dijle, de Voer en de IJse. Er is een gedetailleerde kaart beschikbaar en in elke gemeente staan er infoborden, picknicksets en randinfrastructuur. De verkoop kende de eerste twee jaren een piek tot 6399 (2002) en daalde daarna tot 2063 exemplaren in 2006. Met de verwachte realisatie van het fietsknooppuntennetwerk in het Dijleland in 2008 werd de verkoop van de kaart van het Dijlelandnetwerk einde 2007 gestopt en wordt bij Toerisme Vlaanderen aangedrongen op de verwijdering van de doelenbewegwijzering om verwarring bij de fietser te vermijden.

De realisatie (op termijn) van een **fietsknooppuntennetwerk** in de Groene Gordel zal een belangrijk positief effect hebben op het inkomend toerisme. De aansluiting met het Hageland en de aangrenzende provincies betekent een extra troef voor de Groene Gordel. In 2007 is er reeds 120 km aan fietsroutes met knooppunten gerealiseerd, het zijn de verbindingen met de provincie Antwerpen. Volgens de actuele planning wordt in 2008 het doelenbewegwijzeringsysteem in het Dijleland omgevormd tot een knooppuntensysteem; tegen einde 2009 zal het fietsknooppuntennetwerk in de Brabantse Kouters volledig afgewerkt en bewegwijzerd zijn en tegen einde 2010 zal het fietsknooppuntennetwerk in het Pajottenland & Zennevallei volledig klaar zijn. Tegen einde 2010 zullen ook de verbindingen tussen het Vlaams-Brabantse fietsknooppuntennetwerk en Brussel, Leuven en de aansluitende netwerken van de andere provincies volledig gerealiseerd zijn.

Het huidige gedeelte van het fietsknooppuntennetwerk in de Groene Gordel loopt in de gemeenten Londerzeel, Kapelle-op-den-Bos, Zemst, Merchtem, Opwijk, Keerbergen, Haacht, Boortmeerbeek en Kampenhout. Het is opgenomen in de kaart Fietsknooppuntennetwerk Hageland. In het lanceringsjaar 2006 werden 18.933 kaarten verdeeld. Tot september 2007 werden 10.019 exemplaren verkocht.

Over het gebruik van het fietsknooppuntennetwerk werd in het kader van het Europees project 'Beleef het Groen' een onderzoek uitgevoerd. Daaruit bleek volgende verhouding: 100 recreanten (fietsers die van thuis

vertrokken), 40 fietstoeristen (fietsers die zich met de wagen of het openbaar vervoer naar een startpunt hadden verplaatst), 1 fietsverblijfstoerist. Tijdens hun fietstocht stopt 53,8% van de fietsers aan een horecazaak. Slechts 1% bezoekt een museum, 1,6% een andere attractie. Gemiddeld besteedt een fietsverblijver 95,6 euro p.p./nacht, een fietsdaguitstapper (verplaatst zich met wagen naar vertrekpunt) 8,3 euro p.p. en een fietstochtenmaker (vertrekt thuis) 6,2 euro. Deze cijfers hebben betrekking op de situatie in Vlaams-Brabant en verschillen lichtjes van andere provincies.

Internetfietsen

Tot slot moet worden opgemerkt dat heel wat fietsroutes **officieel of niet-officieel op het internet** worden gepubliceerd. Het gaat daarbij zowel om erkende als niet-erkende routes. Het succes van deze publicaties is moeilijk te meten. Belangrijke fietssites zijn o.a. www.fietsen123.be, www.fietsnet.be, www.fietsroute.org en www.fietsenarco.be. Op de eerste site stonden begin september 2007 56 routes uit Vlaams-Brabant vermeld. Een dertigtal routes daarvan lopen deels of volledig door de Groene Gordel. Op www.fietsenarco.be staan ook een aantal fietsroutes gepubliceerd. Een route in de buurt van Affligem werd opgenomen bij de mooiste 10 Vlaamse fietsroutes. De bezoekcijfers van www.fietsen123.be: 1.200.000 unieke bezoekers (+10% t.o.v. vorige jaarperiode). De bezoekcijfers van www.fietsenarco.be: 2.400.000 in 2006. Deze site behandelt zowel het fiets- als wandelthema.

Fietsen en varen

Soms vormt fietsen een onderdeel van een toeristisch project. Meest opvallend in dit verband is de combinatie boottocht/fietsen. Kanaaltochten Brabant stelt twee concrete arrangementen voor die geheel of gedeeltelijk in de Groene Gordel plaatshebben: varen en fietsen Zenne, Haine en Samme plus varen en fietsen tussen Leuven en Mechelen. Over deze arrangementen zijn geen cijfers bekend. Daarnaast suggereert Kanaaltochten Brabant vrijblijvend de combinatie varen en fietsen op het Zeekanaal en de Kanaalroute van Toerisme Vlaams-Brabant. Gezien de aantallen gaat het hier duidelijk om een nicheproduct..

Begeleide fietstochten

Minder dan wandeltochten, is fietsen toch ook een groepsgebeuren. Verschillende verenigingen en organisaties trekken er vaak samen in groep op uit. Dit gaat van een tochtje vanuit de eigen gemeente in de onmiddellijke omgeving tot een daguitstap op verplaatsing. De initiatiefnemers zijn zeer divers: van sociale organisaties tot privéondernemingen. Twee belangrijke partners op dit vlak zijn de vzw Vakantiegenoegens en de onderneming Bike-Events (Kortenberg). Vakantiegenoegens telde in 2006 3000 deelnemers aan begeleide fietstochten (Vlaams-Brabant). Bike-Events biedt een ruime dienstverlening: van fietsverhuur over groepsarrangementen tot begeleide tochten. Deelnamecijfers zijn niet bekend.

Een aparte vermelding verdient hier het jaarlijkse Gordelevenement (eerste weekend september). Fietsen is hier een klassiek onderdeel van. Het gaat daarbij om uitgestippelde routes met verschillende afstanden. We rekenen ze gezien de organisatie ook bij begeleide fietstochten. In 2007 namen 77.303 mensen deel (wandelen en fietsen). Dat is een kleine 7000 meer dan het jaar voordien.

Fietsen als sportactiviteit

De vraag naar **mountainbikeroutes** is, zoals overal in Vlaanderen, vrij groot. De Groene Gordel leent zich goed voor dergelijke activiteit omwille van het heuvelachtige landschap vooral in de zuidelijke kant ervan en ook omwille van het grote aantal bossen. Om aan deze behoefte te voldoen zijn slechts een beperkt aantal mountainbikeroutes uitgebouwd. Zij werden meestal ontwikkeld door de gemeentelijke sportdiensten i.s.m. BLOSO en dit ondermeer in Oud-Heverlee, Huldenberg, Affligem, Galmaarden, Haacht, Lennik, Gooik, Overijse en Sint-Pieters-Leeuw. Deze routes zijn bewegwijzerd en er staan infoborden met de kaart van het circuit. Via de Blosowebsite kan men de kaart en route ook downloaden. De website www.mountainbike.be maakt melding van 12 routes in de Groene Gordel.

Uit controle van de circuits blijkt dat de bewegwijzering van de bestaande mountainbikeroutes onvoldoende onderhouden is. De provinciale sportdienst overweegt het oprichten van een provinciale werkgroep 'sport en natuur' die instaat voor het optimaliseren van de sportinfrastructuur voor natuurgebonden en milieuhinderlijke sporten, met o.a. het ontwikkelen van permanente mountainbikeroutes en -netwerken i.s.m. BLOSO, volgens de richtlijnen van de Vlaamse Stuurgroep Mountainbikebeleid en het afstemmen van de behoeften van milieuhinderlijke sporten op een duurzaam gebruik van de ruimte (strategische nota van de provinciale sportdienst 2007-2012).

Ook het **wielertoerisme** kent heel wat organisaties en permanente routes die geheel of gedeeltelijk in de Groene Gordel lopen. Een overzicht van deze initiatieven is te vinden op www.wielerbondvlaanderen.be. Zowel het mountainbiken als het wielertoerisme kunnen niet echt tot het klassieke toerisme worden gerekend. De sportieve prestatie staat op de eerste plaats. Vaak gaat het om lussen waar alleen op enkele zelf georganiseerde stopplaatsen wordt haltgehouden. Er is nauwelijks een afgeleide naar recreatief of verblijfstoerisme. Aandachtspunt is wel dat grote sportwielermanifestaties veel volk op de been brengen wat zowel op het vlak van mobiliteit als natuur overdruk op de omgeving kan betekenen.

Onthaalvoorzieningen voor recreatieve fietsers

In de Groene Gordel zijn de laatste jaren belangrijke inspanningen gedaan voor meer onthaalvoorzieningen voor recreatieve fietsers. In 2007 beschikte de Groene Gordel over 8 fietsverhuurdiensten, goed verspreid over de subregio's (3 in Pajottenland en Zennevallei, 2 in de Brabantse Kouters en 3 in het Dijleland). Bijkomende dienstverlening wordt verstrekt door de erkende fietscafés langsheen het fietsknooppuntennetwerk dat al in het noorden van de Groene Gordel werd gerealiseerd. In 2007 waren er twee in deze regio. Ze beantwoorden aan een aantal criteria op het vlak van fietsstalling, sanitaire voorzieningen, fietsreparatiesets, enz. Ze beschikken ook over fietskaarten van de regio en kunnen toeristische info verstrekken. Samen met de uitbreiding van het fietsknooppuntennetwerk over de Groene Gordel zal het aantal erkende fietscafés toenemen.

Fietsverblijfstoerisme

De Groene Gordel profileert zich niet als een fietsregio naar inkomende toeristen. Toch nemen logiesuitbaters bij het uitwerken van verblijfsarrangementen 'fietsen' meer dan wandelen als uitgesproken uitgangspunt. Van de 13 uitbatingen in de Groene Gordel, opgenomen in de gids Vlaanderen Vakantieland, vermelden er 5 specifieke fietsarrangementen. 3 andere maken melding van de fietsmogelijkheden in de omgeving. Ter vergelijking in 2004 boden 3 van de 10 aanbieders een fietsarrangement aan, 5 maakten melding van fietsen bij de beschrijving van hun uitbating of andere arrangementen.

In de vijf verblijfsarrangementen rond parken en tuinen die Toerisme Vlaams-Brabant in 2007 lanceerde, is fietsen niet als topprioriteit opgenomen.

Voor fietsers die meerdaagse tochten stappen zijn andere verblijfsvormen meer aangewezen: campings, trekkershutten, enz. De Groene Gordel telt 3 (!) trekkershutten: 2 in Londerzeel, 1 in Overijse. Op beide locaties zijn deze trekkershutten verbonden aan een camping. Deze trekkershutten zijn operationeel vanaf 1999 in Londerzeel en 1995 in Overijse. Navraag leert dat deze trekkershutten in 2006 een bezettingsgraad van 50 % hadden en dat 30 % hiervan door fietsers ingenomen werd. De uitbaters stelden een dalend gebruik van hun trekkershutten in het algemeen vast.

De Groene Gordel is 20 campings rijk. 10 ervan hebben samen in 2007 2126 plaatsen voor doortrekkers aangeboden. Een steekproef bij 7 uitbaters toont aan dat 35 % van deze plaatsen jaarlijks door fietsers worden ingenomen.

Over het logeren van fietstoeristen in gastenkamers of hotels zijn geen gegevens beschikbaar.

Toerisme Vlaanderen erkende (gegevens 2007) drie verblijven in de Groene Gordel als fietsvriendelijk. Zij werden gecontroleerd op een aantal criteria. Dit gaat van het drogen van kleding, over het reserveren van slaapgelegenheden voor de volgende etappe tot het ter beschikking stellen van een gratis, afgesloten en overdekte fietsstalling. Het gaat om Het Warandehof in Gooik, Hotel Panorama in Overijse en Hotel Soret in Overijse.

Fietsen en horeca

Op dit ogenblik is er - behoudens de erkende fietscafés (zie hoger) - in de Groene Gordel geen structurele combinatie tussen fietsroutes en horecazaken. In Boortmeerbeek vertrok in 2007 wel de tijdelijke Jan Primus-route die met de Brouwerij Haacht werd uitgewerkt. De drie deelnemende horecazaken lagen echter in het Hageland. Het succes van deze aanpak - onderweg 2 consumpties betalen, derde gratis - was zo overweldigend dat de publiciteit rond dit aanbod tijdens de actieperiode werd stopgezet. Deze ervaring leert dat een structurele combinatie horeca/fietsroute een toeristische meerwaarde kan betekenen. Onderzoek van het Europese project 'Beleef het Groen' dat deels op de Groene Gordel sloeg, maakte duidelijk dat 53,8% van de fietsers op het fietsknooppuntennetwerk tijdens hun fietstocht aan een horecazaak stopt.

Conclusies over recreatief fietsen in de Groene Gordel

- Het huidige aanbod aan fietslussen situeert zich op dit ogenblik vooral in het Pajottenland-Zennevallei. Een gebiedsdekkend fietsknooppuntennetwerk is in voorbereiding en zal gefaseerd, gerealiseerd worden. Het zal o.a. het Dijlelandnetwerk (doelenbewegwijzering) vervangen.
- Er is een ruim aanbod lokale fietslussen.
- De belangstelling voor het systeem van fietslussen neemt af. Er is grote vraag naar het fietsknooppuntenstelsel.
- De belangstelling voor begeleide fietstochten is moeilijk in te schatten. Het Gordelevenement is een jaarlijkse klassieker.
- Het raadplegen van fietsroutes via gespecialiseerde fietssites is een vaste waarde geworden.
- De comfortvoorzieningen voor fietsers nemen toe via fietsverhuurdiensten en fietscafés.
- In de Groene Gordel zijn grote hiaten en potenties op het vlak van combinatie horeca/fietsproduct.
- De verblijfsmogelijkheden voor fietsers lijken voldoende voor het huidige toeristenaantal. Logiesuitbaters leggen zich o.a. toe op fietsers via eigen arrangementen. Er is geen nood aan bijkomende overnachtingsmogelijkheden voor fietsers op campings of in trekkershutten.
- Het mobiliteitsinfarct rond Brussel heeft een negatieve impact op het fietsvriendelijke imago van de Groene Gordel.

2.1.1.3 Parken, tuinen, groengebieden

Sinds 2005 hanteert Toerisme Vlaams-Brabant de profilering 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen'. Deze profilering verwijst naar het unieke en ruime aanbod van kasteeldomeinen, parken en tuinen in de rand van Brussel. Het onderscheidt de regio ook van de andere Vlaamse regio's en geeft ze een identiteit. Via een mediacampagne - zie rubriek 'situering Groene Gordel' op p. 7 - wordt deze profilering vermarkt.

Het aanbod aan parken en tuinen werd door de provincie Vlaams-Brabant voor de eerste maal in kaart gebracht in de publicatie 'Hoven van Plaisantie' van auteur Paul Geerts. Hij beschrijft 37 locaties, geeft concrete zoekinformatie en contactgegevens. Het gaat om volgend aanbod:

- Waalborrepark (Asse)
- Kasteel Groenhoven (Malderen)
- Kasteel Diepensteyn (Londerzeel)
- Drie Fontein (Vilvoorde)
- Hanssenspark (Vilvoorde)
- Gemeentepark (Wemmel)
- Prinsenbos (Grimbergen)
- Nationale Plantentuin (Meise)
- Centrumpark (Zaventem)
- The Corporate Village (Zaventem)
- Kasteelpark Van Wilder (Kampenhout)
- Arboretum Wespelaar (Haacht)
- Klooster van Bethlehem (Herent)
- Arboretum Kapelleberg (Winksele)
- Oude Abdij van Kortenberg (Kortenberg)
- Park van Tervuren (Tervuren)
- Geografisch arboretum (Tervuren)
- Kasteel La Motte (Sint-Ulriks-Kapelle)
- Abdij Sint-Wivina (Groot-Bijgaarden)
- Arboretum Groenendaal (Hoeilaart)
- Priorij van Groenendaal (Hoeilaart)
- Kreftenbroeck (Sint-Genesius-Rode)
- Provinciedomein van Huizingen (Beersel)
- Pastorie van Dworp (Beersel)
- Museum Felix De Boeck (Drogenbos)
- Kasteel De Helle (Ruisbroek)
- Rozentuin van Coloma (St.-Pieters-Leeuw)
- Domein Groenenberg (Vlezenbeek)
- Museumtuin van Gaasbeek (Lennik)
- Park van Gaasbeek (Lennik)
- Ter Rijst (Heikruis)
- Baljuwhuis (Galmaarden)
- Kasteel van Strijtem (Roosdaal)
- Tuin Canneel-Claes (Liedekerke)
- Slot Kruikenburg (Ternat)
- Sint-Alenapark (Dilbeek)
- Kasteelpark Groot-Bijgaarden (Dilbeek)

Deze informatie werd in 2006 ook gepubliceerd op www.groenegordel.be, met toevoeging van het BLOSO-domein (Hofstade).

De aard van de beschreven parken en tuinen varieert van kasteeldomein, over gemeentelijk park tot semi-privétuin. Sommige locaties zijn vrij toegankelijk, andere zijn betalend, nog andere beperken de toegang tot groepen en/of speciale momenten. In het licht van deze verschillende vormen van toegankelijkheid is het moeilijk een precies beeld te krijgen van de bezoekersaantallen. Er zijn enkel precieze gegevens bekend voor de Nationale Plantentuin (Meise): 50.068 bezoekers in 2006 en voor het Provinciedomein Huizingen: 216.794 in 2006. Het Kasteelpark in Groot-Bijgaarden (in privébezit) ontving op zijn lente-evenement van 2007 (van 7/4 tot 6/05) 30.000 bezoekers. De eigenaars zeggen dat de bezoekersaantallen elk jaar stijgen. Voor een cijfer van het bezoek aan de domeinen van Gaasbeek hanteert de beheerder een verhouding van bezoekers aan het kasteel x 4. Het zou dan gaan om 170.000 bezoekers. Het naastliggende domein Groenenberg zou ook van een deel van deze bezoekersstroom kunnen genieten. De beheerder stelt in de praktijk vast dat het aantal bezoekers steeds toeneemt. Dit geldt ook voor de rozentuin Coloma Sint-Pieters-Leeuw, maar ook hier zijn geen exacte cijfers beschikbaar.

Deze aantallen wijzen op een grote belangstelling voor de parken en tuinen in de Groene Gordel. De bezoekersaantallen overtreffen deze van de toeristische attractiepunten in de enge zin van het woord (musea, attractieparken, kastelen). Dat ligt in de lijn van internationaal onderzoek rond dit thema. In Nieuw-Zeeland behoort tuintoerisme tot de top 10 van het internationale toerisme (2001). In Singapore zijn tuinen en parken goed voor 7,3 % van het inkomende toerisme. In Australië bezochten in 2000 11,8 miljoen bezoekers een

erkend park of tuin. Normandië hanteerde in 2005 tuintoerisme als hefboom om het inkomende toerisme te promoten.

Tuintoerisme kent ook een specifieke niche 'siertuinen'. Deze wordt al met succes 'vermarkt' via de jaarlijkse Vlaamse Open-Tuinen-Dagen (Landelijke Gilden). Hieruit blijkt een grote belangstelling voor ons 'groen' erfgoed: jaarlijks meer dan 300 deelnemende tuinen in Vlaanderen met een gemiddelde van 359 bezoekers per tuin (2007), een lichte stijging t.o.v. 2006.

Andere gelijkaardige initiatieven zijn Open Tuinen van België en de opentuidagen van Velt (de Groene Zomer). De tweejaarlijkse opentuidagen van Velt ontvangen gemiddeld 260 bezoekers per opengestelde tuin. Daarbij zijn er elk jaar tuinen die lokale pers aandacht krijgen, wat tot 1000 bezoekers per tuin kan leiden. Bij de editie Groene zomer van 2005 brachten 18 tuinen samen 5120 bezoekers op de been, terwijl tijdens de editie van 2007 3235 mensen 9 opengestelde tuinen bezochten. De cijfers van de Open Tuindagen van België zijn onbekend. Er is momenteel geen samenwerking tussen de initiatieven van Landelijke Gilden, Open Tuinen van België en Velt.

Ook 'tuinreizen' zitten in de lift, zowel de Vlaamse Vaste Planten Vereniging als Bloemen en Planten organiseren regelmatig tuinreizen. De cijfers hiervan zijn onbekend. KVLV werkt eveneens rond het thema tuinen, het aanbod tuinreizen is hier wel beperkt.

In Groot-Brittannië beheert de National Trust o.a. honderden tuinen en parken. Deze organisatie telt niet minder dan 3,5 miljoen leden. Zij heeft het thema parken en tuinen vertaald naar een brede waaier 'groene beleving':

- Beroemde tuinen
- Ongekende pareltjes
- Landschapstuinen en -parken
- Arcades en pergola's
- Beroemde fonteinen
- Plattelandstuinen
- Kasteeltuinen- en parken
- Lanen en dreven
- Bijzondere tuinhuizen

Naast parken en tuinen wordt het groene karakter van de Groene Gordel in belangrijke mate bepaald door een aantal **bosgebieden**. Sterkhouders zijn op dit vlak zeker het Zoniënwoud, het Heverleebos en Meerdaalwoud. Bezoekersaantallen zijn moeilijk te berekenen. Naar schatting fietsen en wandelen er jaarlijks ongeveer 2.000.000 mensen door het Zoniënwoud en 700.000 door Heverleebos en Meerdaalwoud. Ook sommige kleinere bosgebieden zijn echte trekpleisters, bv. het Hallerbos (550ha) met een tapijt boshyacinten in het vroege voorjaar en het Bertembos (300 ha). Hiervoor zijn geen schattingen van bezoekersaantallen beschikbaar.

Overzicht van de kleinere bospartijen in de Groene Gordel:

– Hallerbos	Halle	– Bos van Aa - Kollintenbos	Zemst
– Bertembos	Bertem	– Margijsbos	Huldenberg
– Silsombos	Kortenberg	– Houtembos	Vilvoorde
– Liedekerkebos	Liedekerke	– Hertegembos	Ternat
– Lintbos	Grimbergen	– Kluisbos	Galmaarden
– Hanenbos	Beersel	– Kravaalbos	Opwijk
– Kastanjebos	Herent	– Beverbos	Wemmel
– Bos Ter Rijst	Pepingen	– Verdronken Torenbos	Halle
– Hellebos	Kampenhout	– Prinsenbos	Grimbergen
– Neigembos	Gooik	– Twaalf Apostelenbos	Tervuren

De Groene Gordel telt meer dan 60 **natuurgebieden** beheerd door de vzw Natuurpunt. De omvang en de natuurwaarde van deze gebieden is zeer divers. Vaak zijn ze toegankelijk via aangeduide wandelpaden. Soms kunnen ze enkel onder begeleiding van een natuurgids worden bezocht. Individuele bezoekgegevens per gebied zijn niet weer te geven. Van enkele gebieden zijn deelnemersaantallen van gegidste wandelingen beschikbaar. Zo verwelkomden - cijfers vanaf 2006 - Natuurpunt Asse 439, Natuurpunt Zemst 441 en Natuurpunt Merchtem 4100 deelnemers aan hun tochten. De belangrijkste natuurgebieden (tussen 300 ha en 5 ha) zijn:

– Doode Bemde	Huldenberg
– Rodebos en Laanvallei	Huldenberg
– Wolfspuiten	Dilbeek
– Vijvers van Oud-Heverlee	Oud-Heverlee
– Grootbroek	Huldenberg
– Vijvers van Florival	Huldenberg
– Haachtse Broek	Haacht
– Molenbeekvallei	Herent
– Marselaar	Londerzeel
– Torfbroek	Kampenhout
– Birrebeekvallei	Meise
– Hofstade	Zemst
– Laarbeekvallei	Sint-Pieters-Leeuw
– Markvallei	Galmaarden
– Broekelei	Keerbergen
– Vallei van de Mark en de Schiebeek	Herne
– Weerdse vijver	Zemst
– Boortmeerbeeks Broek	Boortmeerbeek
– Floordambos	Steenokkerzeel
– Rotte gaten	Kortenberg
– Vriezenbroek	Zemst
– Koeheide	Bertem
– Steenputbeek	Beersel
– Antitankgracht	Haacht
– Pikhakendonk	Boortmeerbeek
– Ijsebroeken	Overijse
– Kwadebeekvallei	Sint-Genesius-Rode
– Wolvertemse Beemden	Meise
– De Valier	Liedekerke
– Zevenborre	Sint-Genesius-Rode
– Pommelsven	Keerbergen
– Kruisheide	Keerbergen
– Tangebeekvallei	Vilvoorde

Als onderbouw van de profilering 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen' ontwikkelde Toerisme Vlaams-Brabant in 2007 vijf verblijfsarrangementen in het kader van dit thema. Ze werden gepubliceerd in een bijlage bij het magazine Nest en op de website www.groenegordel.be. De logiesuitbatingen werden gekozen in functie van hun nabijheid bij enkele grote kasteel- en/of andere parken en domeinen. Aan elk arrangement was een extra voordeel verbonden: inkomtickets, gratis aperitief bij diner, enz. De deelnemende logiesuitbaters waren: Het Sterckxhof (Meise), B&B Bekersveld (Vlezenbeek), Green Park Hotel (Sint-Pieters-Leeuw), Hotel Rastelli (Tervuren), Hotel Soret (Overijse). Bij het opmaken van deze nota gaven de uitbaters aan dat er verschillende arrangementen werden geboekt. Voor juiste reserveringscijfers was het nog te vroeg. De arrangementen waren geldig tot 31/12/2007.

In het kader van het project 'Tafelen in Vlaanderen' ontwikkelde Toerisme Vlaams-Brabant het project 'Tafelen in 't Groen'. Er werden 14 arrangementen uitgewerkt die een horeca-uitbating verbonden met een park, tuin en of groengebied. Elke horeca-uitbater bood bij het boeken van een specifiek menu een extraatje en gaf de klant nog een cadeautje - gratis waaier - mee. Na afloop van de maaltijd had de klant de gelegenheid een park of groengebied in de onmiddellijke omgeving van de horecazaak te gaan verkennen. De arrangementen waren geldig tot 31/10/2007. Het succes van dit project was wisselend per horecazaak. Cijfers variëren (begin september 2007) van 2 tot 200 reservaties per horecazaak. Een eerste evaluatie lijkt erop te wijzen dat hoe concreter het aanbod met wandelingen, hoe succesvoller het arrangement.

Conclusies over parken, tuinen, groengebieden

- Parken en tuinen zijn in de Groene Gordel één van de belangrijkste aantrekkingspunten.
- Er zijn waardevolle groene plekken - bossen, natuurgebieden, parken, tuinen - over de hele Groene Gordel.
- De toegankelijkheid van sommige parken en tuinen is beperkt tot groepsbezoek of tot sommige dagen of evenementen.
- De profilering 'Parels van parken en tuinen' is recent onderbouwd met verblijfsarrangementen en het project 'Tafelen in 't Groen'. De succesratio hiervan is nog niet te meten.
- Het thema kan verder worden uitgediept volgens bv. de indeling gemaakt door 'The National Trust' in Groot-Brittannië.
- Ook kleinere bos- en natuurgebieden bieden kansen voor 'zacht' toerisme.

2.1.1.4 Bezoeken van attractiepunten

Algemeen beeld

Sinds 2002 bevaart Toerisme Vlaams-Brabant in opdracht van het Steunpunt Toerisme en Recreatie (STeR) de attracties. Er zijn echter wat beperkingen aan deze bevraging omdat de attracties die 'gemeten' worden, dienen te voldoen aan de volgende criteria:

- herkenbare fysieke locatie in Vlaanderen;
- permanentie (op jaarbasis minstens twee maanden geopend);
- openbare toegankelijkheid;
- afzonderlijk herkenbare organisatiestructuur;
- aangeboden kernproduct is geheel of gedeeltelijk toeristisch/recreatief van aard;
- minimaal 5000 bezoekers per jaar (op betrouwbare wijze gemeten).

Dit betekent wel dat sommige attracties die toch veel bezoekers krijgen niet in de bevraging van het STeR zijn opgenomen omdat ze niet beantwoorden aan bovengenoemde criteria. Een beeld daarvan kan toch worden opgemaakt aan de hand van de cijfers die Toerisme Vlaams-Brabant rond groepsbezoeken verzamelde in 2006 (zie de rubriek 2.1.2.3 Toeristische rondleidingen).

Op basis van de bovengenoemde criteria worden er voor Vlaams-Brabant jaarlijks 27 attracties bevestigd. West-Vlaanderen en Antwerpen beschikken samen over bijna 65 % van het totale Vlaamse attractieaanbod. De drie andere Vlaamse provincies schommelen tussen de 10 en de 15 %. Onze provincie staat dus niet erg sterk op het vlak van aantal attracties.

Attractieaanbod in Vlaanderen

Provincie	aantal	aandeel
Antwerpen	77	28,3%
Vlaams-Brabant	27	9,9%
West-Vlaanderen	99	36,4%
Oost-Vlaanderen	38	14,0%
Limburg	31	11,4%
TOTAAL	272	100,0%

Bron: STeR, 2005

Jaarlijks zijn er ongeveer 1 miljoen bezoekers³ die een toeristische attractie in Vlaams-Brabant bezoeken. Het aantal bezoekers in de Groene Gordel schommelt rond de 65 % van het totaal voor Vlaams-Brabant. De sterke daling in 2006 moet gerelativeerd worden omdat Het Huis van de Toekomst in Vilvoorde gedurende gans 2006 gesloten was. Deze attractie is een topper en ontvangt jaarlijks ongeveer 120.000 bezoekers. Maar als hiermee rekening wordt gehouden, kan men vaststellen dat het bezoek aan de geregistreerde attracties niet of nauwelijks toeneemt.

Evolutie van bezoekersaantallen aan toeristische attracties in de Groene Gordel die deelnemen aan de STeR-bevraging, 2004-2006 (% = aandeel binnen Vlaams-Brabant)

Regio	2004		2005		2006	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Groene Gordel	734.468	64,00%	782.065	66,60%	559.609	54,30%

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

³ De bezoekcijfers van het provinciedomein Kessel-Lo zijn niet beschikbaar en hierin dus niet opgenomen. De cijfers van de stad Halle zijn eveneens niet opgenomen, omdat een stad volgens de criteria geen attractie is, de cijfers worden wel in de tekst vermeld.

Per deelregio zien de STeR-bezoekcijfers er erg verschillend uit. De regio Pajottenland-Zennevallei ontvangt het grootste aantal bezoekers (53 %), gevolgd door Dijleland (35 %) en Brabantse Kouters (12 %).

Evolutie van bezoekersaantallen aan toeristische attracties in de subregio's van de Groene Gordel 2004-2006

Subregio	2004		2005		2006	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Brabantse Kouters	187.797	25,57%	200.061	25,58%	66.974	11,97%
Dijleland	192.147	26,16%	282.511	36,12%	193.676	34,61%
Pajottenland en Zennevallei	354.524	48,27%	299.493	38,30%	298.959	53,42%
TOTAAL	734.468	100,00%	782.065	100,00%	559.609	100,00%

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

Detail van de evolutie van bezoekersaantallen aan toeristische attracties in de subregio's van de Groene Gordel 2004-2006

Subregio	2004		2005		2006	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Pajottenland & Zennevallei						
Herisemmolen	12.180	3,44%	17.344	5,79%	35.878	12,00%
Kasteel van Gaasbeek	33.186	9,36%	43.219	14,43%	41.247	13,80%
Museum Felix De Boeck	0	0,00%	2.579	0,86%	3.297	1,10%
Provinciedomein Huizingen	309.158	87,20%	234.623	78,34%	216.794	72,52%
Volksmuziekinstrumentenmuseum	0	0,00%	1.728	0,58%	1.743	0,58%
TOTAAL Pajottenland & Zennevallei	354.524	100,00%	299.493	100,00%	298.959	100,00%
Dijleland						
Bosmuseum	7.346	3,82%	6.906	2,44%	7.604	3,93%
Druivenmuseum	7.080	3,68%	10.455	3,70%	1.677	0,87%
Hof van Melijn	766	0,40%	2.708	0,96%	1.719	0,89%
Koninklijk Museum Midden-Afrika	124.588	64,84%	211.285	74,79%	134.962	69,68%
Witloofmuseum	4.394	2,29%	5.072	1,80%	5.441	2,81%
ZoetWaterPark	47.973	24,97%	46.085	16,31%	42.273	21,83%
TOTAAL Dijleland	192.147	100,00%	282.511	100,00%	193.676	100,00%
Brabantse Kouters						
Huis van de toekomst	118.957	63,34%	125.880	62,92%	gesloten	0,00%
Museum Oudere Technieken	11.063	5,89%	13.148	6,57%	beschikbaar	0,00%
Nationale Plantentuin	47.567	25,33%	44.149	22,07%	50.068	74,76%
Sportmuseum	2.945	1,57%	5.138	2,57%	7.056	10,54%
Volkssterrenwacht MIRA	7.265	3,87%	11.746	5,87%	9.850	14,71%
TOTAAL Brabantse Kouters	187.797	100,00%	200.061	100,00%	66.974	100,00%
TOTAAL Groene Gordel	734.468		782.065		559.609	

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

In Pajottenland en Zennevallei is dé publiekstrekker het Provinciedomein van Huizingen, in het Dijleland is dat het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, in de Brabantse Kouters trekt het Huis van de Toekomst normaliter meer dan 62 % van de bezoekers.

Analyse per attractie

De Groene Gordel beschikt over zeven topattracties:

- het Kasteel van Gaasbeek in Lennik;
- de Nationale Plantentuin in Meise;
- het Huis van de Toekomst in Vilvoorde;
- het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren,
- het BLOSO-domein met het Sportimonium in Hofstade
- het provinciedomein in Huizingen.

Daarnaast zijn er een hele reeks kleinere attracties en attractiepunten die enkel in groep toegankelijk zijn.

We bespreken eerst de topattracties en daarna per deelregio de kleinere attracties en de punten die in groep te bezoeken zijn.

De bezoekersaantallen geven gedeeltelijk een beeld van het dagtoerisme in de Groene Gordel. Naast het wandelen en het fietsen is het bezoek van attracties immers bij uitstek een dagactiviteit.

Topattracties

a. Het Kasteel van Gaasbeek

Het kasteel van Gaasbeek is één van de toppers van de Groene Gordel. De geschiedenis van dit kasteel gaat terug tot de 13e eeuw. Het domein werd in 1991 overgedragen aan de Vlaamse Gemeenschap. Vandaag is het kasteel een interessant museum, terwijl het domein/park vele duizenden wandelaars aantrekt. De bezoeker vindt in het kasteel zestien zalen rijkelijk gevuld met kunstwerken zoals beelden, Doornikse tapijten en schilderijen en diverse historische gebruiksvoorwerpen zoals zilveren schotels, aardewerk, albast en porselein. In het archief zijn er verder tal van Rubensarchivalia. De binnenplaats van het Kasteel is opgesmukt met een tuin in Italiaanse renaissancestijl. In het domein treffen we ook een museumtuin aan. Die is internationaal bekend om zijn traditionele snoeivormen, zijn traditionele fruitvariëteiten, zijn uitgebreid assortiment van groentesoorten en variëteiten. De museumtuin kan enkel bezocht worden na reservering. De toegang en de rondleiding zijn gratis en gebeurt door gespecialiseerde tuiniers die instaan voor het onderhoud.

Het kasteel zelf is toegankelijk op dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag van 1 april tot 31 oktober. Een bezoek kost 5 euro. Rondleidingen in het kasteel voor groepen en scholen zijn mogelijk en moeten, net als de gratis rondleidingen in de museumtuin, vooraf gereserveerd worden.

Het kasteel beschikt ook over drie zalen, twee kleinere (ca. 20 en ca. 50 personen) en één grotere ruimte (ca. 80 personen), die kunnen gehuurd worden voor vergaderingen, workshops of seminars.

Het kasteel van Gaasbeek is het vlaggenschip van het culturele luik van het Bruegelproject en is geregeld centrum van tentoonstellingen en activiteiten. In 2007 (van juni tot november) liep de tentoonstelling 'Allemaal Ridders'. Een filmfestival 'Ridderbeelden' werd in augustus 2007 georganiseerd.

Voor de editie van Open Monumentendag 2007 met als thema 'Wonen', stelde het kasteel van Gaasbeek speciaal voor deze gelegenheid de woonvertrekken van de laatste bewoonster, Markiezin Arconati Visconti, open.

Vanaf 2004 steeg het aantal bezoekers: 33.186 (2004), 43.219 (2005), 41.247 (2006). Het aantal bezoekers kan niet ongebreideld toenemen, 50.000 bezoekers per jaar is een absoluut maximum om bijvoorbeeld beschadigingen van de parketvloeren te voorkomen. Het verder organiseren van meer dan 1 grote jaarlijkse tentoonstelling is momenteel niet haalbaar, omwille van personele en financiële (onvoldoende sponsors)

redenen. Het park van het Kasteel van Gaasbeek haalt ruim 100 000 tot 170 000 bezoekers en is heel het jaar toegankelijk voor het publiek.

De openheid voor een meer toeristische invulling van het kasteel van Gaasbeek neemt de laatste jaren toe. Zo werd er in de loop van 2007, in de vroegere bibliotheek, een nieuwe en polyvalente onthaalruimte ingericht waar de bezoeker toeristische informatie kan krijgen over het Pajottenland en Zennevallei en de Groene Gordel en worden de gidsen van Zuidwest-Brabant als semivrijwilligers ingeschakeld voor de evenementiële openingen.

Evaluatie

- Het kasteel van Gaasbeek is een topattractie die vergelijking met internationale tegenhangers kan weerstaan.
- De bezoekersaantallen stijgen, maar hebben blijkbaar een (voorlopig) plafond bereikt.
- Niet alleen het kasteel, maar ook het domein errond is een attractiepoint.

b. De Nationale Plantentuin van Meise

De Nationale Plantentuin van Meise is een federale instelling met een drievoudige doelstelling:

- botanisch onderzoek;
- bewaren en beheren van collecties van planten, zaden of plantenweefsels;
- informatie en vorming verstrekken aan een breed publiek.

De Nationale Plantentuin van Meise is de vijfde grootste in Europa, de grootste in de Lage Landen en vergelijkbaar met die van Berlijn en Londen. De tuin beschikt over een unieke en eeuwenoude verzameling levende planten, met een grote wetenschappelijke en educatieve waarde.

De Plantentuin profileert zich als een volwaardig bezoeksobject of thema-attractie met een educatieve inslag. Bezoekers betalen 4 euro. Regelmatige bezoekers kunnen zich een 'jaarkaart plantentuin' aanschaffen. Deze nieuwe aanpak maakt een betere bezoekerspolitiek mogelijk en slaat blijkbaar ook aan bij publiek: het totale aantal bezoekers steeg van 41.166 in 2000 over 47.567 in 2004 en 44.149 in 2005 naar 50.068 bezoekers in 2006. De Plantentuin is elke dag open behalve op Kerstmis en op 1 januari. In deze aantallen zitten de groepsuitstappen verwerkt. Het aantal groepen volgt dezelfde lijn als het totaal aantal bezoekers: 519 in 2004, 406 in 2005, 502 in 2006, 547 in 2007 (tot en met oktober 2007). 10 % van deze gidsbeurten zijn representatiegidsbeurten, waarbij het dus om een activiteit gaat vanuit de Plantentuin zelf, 90 % zijn groepsbezoeken geboekt door families, vriendengroepen, ...

De Nationale Plantentuin heeft te lijden aan een gebrek aan investeringen in onderhoud. In juni 2007 werd uit noodzaak opnieuw één van de serres gesloten. Na hevige onweersbuien stond de serre op instorten. Eerder werd al de collectie tropische orchideeën geëvacueerd net voor de serre waarin ze groeiden, instortte. Tijdens de vijfde staatsvorming, de zogenaamde Lambermontakkoorden van 2001, werd de overheveling van de Plantentuin naar de Vlaamse Gemeenschap beslist, mits het afsluiten van een samenwerkingsakkoord tussen de gemeenschappen. Dat samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en Wallonië is er na al die jaren nog steeds niet. In afwachting van dat samenwerkingsakkoord werden enkele maatregelen genomen. Toenmalig Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel (Fientje Moerman) trok 1,5 miljoen euro uit om de dringende renovatie van de Plantentuin mogelijk te maken. Vier stookketels (daterend van 1982 en 1984) en een aantal daken van serres werden hiermee vervangen. Inzake de eigenlijke overdracht is er echter nog steeds geen samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en Wallonië.

Evaluatie

- De Nationale Plantentuin is een wetenschappelijke instelling met een belangrijke toeristische component. Sinds 2000 wordt een actieve bezoekerspolitiek gevoerd op basis van een eenheidstarief voor de volledige tuin: deze nieuwe aanpak werpt duidelijk vruchten af.

- Naast het Plantenpaleis heeft de Nationale Plantentuin ook een zeer mooi park en kasteel die volledig kaderen binnen het concept 'Groen en Kastelen' van de Groene Gordel.
- Een definitieve oplossing over het beheer van deze instelling is dringend noodzakelijk.

c. Het Huis van de Toekomst in Vilvoorde

In het Huis van de Toekomst in Vilvoorde kan de bezoeker kennis maken hoe wonen en leven kan gebeuren in de nabije toekomst. Het eerste huis kwam er in 1995 en had als thema het wonen in de toekomst met integratie van technologie. In 2000 werd een tweede huis opgericht: hier ligt de nadruk meer op trends, evoluties, life style en architectuur. In 2007 werd een derde huis geopend. Dit project werpt een blik op de Wereld van Morgen, op het 'Huis, Kantoor en Creative Industries van de Toekomst'. 1.000.000 bezoekers worden verwacht over de 5-jarige expoperiode (2007-2012). Het bezoekersaantal evolueerde tot nu toe in positieve zin: 118.957 (2004), 125.880 (2005). De individuele bezoeker betaalt een toegangsprijs van 10 euro.

Het Huis van de Toekomst richt zich tot drie doelgroepen:

- individueel publiek (30%);
- scholen/groepen (30%);
- professionelen/MICE (40%).

Evaluatie

- Het Huis van de Toekomst kent een groot en groeiend bezoekersaantal en is een echte topattractie.
- Deze attractie sluit qua concept iets minder goed aan bij het geheel van de Groene Gordel (groen en kastelen) omwille van de ligging in de Brusselse invloedssfeer en omwille van het thema.
- Problemen of minpunten zijn:
 - o de minder goede ligging binnen de Groene Gordel (op grondgebied Vilvoorde maar binnen de Brusselse ring), maar deze attractie is anderzijds wel goed bewegwijzerd.
 - o het relatief beperkte marketingbudget volgens de uitbater.

d. Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (Tervuren)

Het Museum, dat tot de belangrijkste musea over Afrika ter wereld wordt gerekend, beschikt over een indrukwekkende etnografische collectie met maskers, beeldjes, rituele en gebruiksvoorwerpen bestemd voor jacht, visvangst of muziek. Er is ook een uitgebreide collectie aan insecten, vissen en amfibieën, reptielen, vogels en opgezette zoogdieren. Daarnaast is er ook aandacht voor historische aspecten zoals de ontdekking van Midden-Afrika, de figuur van Stanley en de Belgische aanwezigheid in de vroegere kolonie.

Het Museum heeft als kennis- en documentatiecentrum ook nog steeds een zeer belangrijke wetenschappelijke opdracht en wordt ook daarvoor wereldwijd erkend.

Sinds enkele jaren heeft het Museum zijn wat stoffige imago uit het 'Belgique à papa' omgeïld voor een veel dynamischer aanpak met tal van publieksactiviteiten zoals tijdelijke tentoonstellingen, evenementenweekends, voordrachten, concerten en andere culturele activiteiten en met een wervende promotiecampagne rond het eigen logo, de eigen huisstijl en de modernisering die op gang is.

De bezoekcijfers worden beïnvloed door het al dan niet organiseren van tijdelijke tentoonstellingen: 124.588 (2004), 211.285 (2005), 134.962 (2006).

Het Museum is het ganse jaar open behalve op maandagen, 1 mei, Kerstmis en Nieuwjaar.

In juli 2006 heeft de federale regering het renovatieproject van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika formeel goedgekeurd. Het restauratie- en renovatieproject heeft als doelstelling het museum aan de noden en

behoefden van de 21ste eeuw aan te passen zonder te raken aan de charmes. Inhoudelijk zal ook het Afrika van vandaag getoond worden. Bovendien zal het na de herinrichting mogelijk zijn om de permanente tentoonstelling regelmatig op te frissen zodat meer stukken van de collecties aan het publiek getoond kunnen worden. De verhaallijn voor het vernieuwde museum wordt uitgetekend. Eind 2009 – begin 2010 zullen de eerste werken starten.

Evaluatie

- Dit museum is vandaag al een topattractie. Het oefent een nationale en internationale aantrekkingskracht uit.
- Het museum bevindt zich in een groene parkomgeving die uitstekend aansluit bij het algemene imago van de Groene Gordel (groen en kastelen).
- De restauratie en renovatie van het museum zal de verouderde museale inrichting omvormen naar de noden van een hedendaags museum.

e. Het provinciedomein Huizingen

Het domein Huizingen strekt zich uit over 91 ha en werd in 1938 door de toenmalige provincie Brabant aangekocht. Het ligt rondom het prachtige negentiende-eeuwse kasteel van Huizingen. Door de jaren heen werden de ontspanningsmogelijkheden uitgebreid. Zowel jong als oud krijgt een waaier van attracties voorgeschoteld o.a. het openluchtwembad, het speel- en klauterparadijs voor de allerkleinsten, een roeivijver.... Sportievelingen kunnen er terecht voor tennis, voetbal, atletiek, minigolf en minicars.

Het domein van Huizingen profileert zich ook als een belangrijk onderdeel van de provinciale strategie rond parken en tuinen. Het Arboretum telt vele merkwaardige loof- en naaldboomsoorten en schittert door een tapijt van narcissen, azalea's en hyacinten. De Oosters geïnspireerde Rotstuin is meer dan 1200 soorten planten rijk. De Blindentuin - met braillebordjes, praatpalen en bloemengeuren - is uniek in België.

De bezoekercijfers zijn sterk onderhevig aan de weeromstandigheden: 309.158 (2004), 234.623 (2005), 216.794 (2006). Bij aanhoudend zonnig weer ontstaat overdruk in het domein. Het openluchtwembad is dan de aantrekkingspool voor de brede Brusselse regio. De overlast die hierdoor binnen en buiten het domein ontstond, werd door het provinciebestuur via een gezamenlijke aanpak met alle betrokkenen bestreden.

Evaluatie

- Het provinciedomein Huizingen is een topattractie met een bijzonder ruim pallet ontspanningsmogelijkheden.
- Het past perfect binnen de profilering van de Groene Gordel rond parken en tuinen.
- Het risico voor overdruk bij zonnig weer blijft een aandachtspunt.

f. Het BLOSO-domein met Sportimonium te Hofstade/Zemst

BLOSO-domein

Het Bloso-centrum Hofstade is gelegen tussen Mechelen en Brussel en is gemakkelijk bereikbaar met de auto via de E19, afrit 11. De veelzijdige sportinfrastructuur midden in een 160 ha groot natuurgebied biedt een uitgebreide waaier aan mogelijkheden. Er zijn weinig plaatsen in Vlaanderen waar men beschikt over een sporthal waarin de meeste indoorsporten kunnen worden beoefend, een zwembad en een watervlak voor het beoefenen van watersporten. Op zonnige dagen is het openluchtwemmeer een enorme aantrekkingspunt voor de wijde omgeving Leuven/Brussel/Mechelen. De bezoekersaantallen variëren met de weersomstandigheden: 309.220 (2000), 520.540 (2001), 380.370 (2002), 575.620 (2003), 489.392 (2004), 343.620 (2005), 360.675 (2006).

Evaluatie

- Het BLOSO-domein is bij uitstek geschikt voor sportieve recreatie.
- Het natuurgebied is nu weinig ontwikkeld en biedt mogelijkheden om ingeschakeld te worden in de profilering rond parken en tuinen van de Groene Gordel.
- Bij zonnige dagen is er risico van overdruk.

Sportimonium

Het Sportimonium, een relatief nieuw (open sinds mei 2004), aanstekelijk museum over sport en erkend als regionaal museum, is een realisatie van de vzw Sportmuseum Vlaanderen en het Centrum voor Sportcultuur (de vroegere Vlaamse Volkssportcentrale).

De futuristische term, Sportimonium, verwijst naar het Sport-Patrimonium. Het museum wil dit patrimonium veilig stellen voor de toekomst. Het Sportimonium is het enige museum dat zich systematisch om het landelijke sporterfgoed in zijn geheel bekommert en dit in zijn nationale en internationale context. Het kadert tevens de hedendaagse sportscène in zijn historische en culturele ontwikkeling. De waardevolle en uitgebreide collectie is ondergebracht en publiek toegankelijk gesteld in het strandgebouw van het Bloso-domein. Dit strandgebouw werd in 2001 als beschermd monument geklasseerd. Na de nodige restauratiewerken is het sinds 7 mei 2004 de nieuwe locatie van het Sportimonium.

In het bezoekerscentrum van het Sportimonium is meer informatie te vinden over sportief erfgoed en over sport en toerisme. Via interactieve infozuilen wordt een overzicht gegeven van de streekeigen sporten, historische sportgebouwen, bekende en minder bekende sportklassiekers in Vlaanderen. Er is ook algemene toeristische informatie over de Groene Gordel terug te vinden.

Het bezoekersaantal stijgt gestaag (2945 in 2004, 5138 in 2005, 7056 in 2006). Recreanten van het Bloso-domein zijn echter niet geïnteresseerd in een museumbezoek. Er worden inspanningen geleverd om het museumbezoek laagdrempeliger te maken door het te koppelen aan evenementen of tijdelijke tentoonstellingen.

Zo liep er van 28 juli tot 29 augustus 2007 een cartoonale die vrij toegankelijk was en waarbij ook de Volkssportentuin kon bezocht worden (1200 extra bezoekers). Door de toevoeging van de Volkssportentuin, het Sportlabo waar de eigen conditie kan getest worden, tentoonstellingen en happenings kan dit museum uitgroeien tot een "beleving". Er wordt gewerkt aan arrangementen met Kanaaltochten Brabant, met Technopolis...

Alhoewel het Sportimonium nog geen topattractie is vanwege het te geringe bezoekersaantal, heeft het genoeg potenties om er een te worden:

- het is een unicum want er is maar één sportmuseum in Vlaanderen;
- het is uniek gelegen in het Bloso-domein waar zowel aan recreatie als aan sportinitiatie gedaan wordt en waar het bezoekersaantal wel zeer hoog is;
- het ligt ook strategisch bij de afrit van de E19, het kanaal Leuven-Dijle, vlakbij Mechelen en halfweg tussen Brussel en Antwerpen.

Evaluatie

- Het Sportimonium is een uniek museum met een origineel concept;
- De bezoekersaantallen groeien (te) traag;
- Het Sportimonium heeft nog een heel grote groeimarge. Slimme marketing - o.a. samenwerkingsverbanden – kan helpen deze marge in te vullen.

Kleinere en middelgrote attracties en musea

Naast deze zes topattracties zijn er in elke subregio diverse kleinere en middelgrote musea en attractiepunten van diverse aard en kwaliteit die we hier kort (niet exhaustief) opsommen per deelregio. We vermelden ook telkens de attracties die enkel voor groepen toegankelijk zijn (soms op opendeurdagen toegankelijk voor het grote publiek). Deze attracties samen vormen de aantrekkelijkheid van de diverse subregio's en zijn complementair aan de hierboven vermelde topattracties. Waar mogelijk worden bezoekersaantallen opgegeven.

Pajottenland-Zennevallei

In Pajottenland en Zennevallei zijn volgende attracties te bezoeken:

- het Kasteel van Beersel, waterburcht uit de 15e eeuw heropgebouwd begin van de 20e eeuw (23.321 bezoekers in 2006);
- de Herisemmolen in Alseberg (Beersel), gerestaureerde watermolen heringericht als educatief museum voor papier-, karton- en aandrijftechnieken. Het aantal bezoekers is op drie jaar tijd verdrievoudigd: van 12.180 in 2004 naar 35.878 in 2006;
- het Herman Teirlinckmuseum in Beersel in de villa die de schrijver bewoonde van 1936 tot 1967 met een tentoonstellingszaal voor hedendaagse kunst (geen bezoekcijfers beschikbaar);
- het Felix De Boeckmuseum in Drogenbos stelt 275 schilderijen en 25 tekeningen van de schilder tentoon. Ondanks investeringen blijft het jaarlijkse bezoekersaantal laag (jaarlijks ongeveer 3000). Vanaf 2006 werd een nieuw beleid geïnitieerd. Dit resulteerde in een stijging van het aantal bezoekers (3939 bezoekers in 2007);
- het Volksinstrumentenmuseum in het Ontmoetingscentrum De Cam in Gooik, collectie van Herman De Wit van 't Kliekske (1728 bezoekers in 2005, 1743 in 2006);
- het Openluchtmuseum Bruegel te Sint-Anna-Pede (Dilbeek) dat in 2004 ingehuldigd werd: replica's van schilderijen die verwijzen naar het landschap waar Bruegel zijn inspiratie haalde. Het aantal verdeelde publicaties neemt elk jaar toe: 728 (2004), 2412 (2005), 2887 (2006);
- het Zuidwest-Brabants museum in Halle stelt een collectie met archeologische vondsten, folkloristische en heemkundige voorwerpen tentoon. Het museum is geopend van april tot oktober, op aanvraag voor groepen, voor individuele bezoekers enkel in het weekend. Het museum kreeg in 2004 1200 tot 1500 bezoekers over de vloer. Door een defecte lift liep het bezoekersaantal de jaren daarna met 30 tot 40 % terug (het museum bevindt zich op de derde verdieping). Van mei tot september 2007 lokte de tentoonstelling rond 200 jaar Adriaan Servais (componist-cellist) 2700 bezoekers. In samenspraak met de stad Halle krijgt de tentoonstelling van Servais een permanent karakter in het museum. Het museum heeft potentie om in de regio op allerlei vlakken een grotere rol te spelen. Personeelstekort vormt de belangrijkste hinderpaal. ;
- de basiliek in Halle beschikt, naast het beeld van de Zwarte Madonna, over enkele uitzonderlijke kunstwerken waaronder een indrukwekkende koperen doopvont uit 1466 en een albasten altaarretabel uit 1533. De rijke kerkschat met de vele offergeschenken van gekroonde hoofden uit heel Europa staat te kijk in de crypte. In de toren werd een klein klokkenmuseum ingericht. In 2007 noteerde men 32 korte bezoeken (totaal 1791 personen) en 19 bezoeken als dagtrip (totaal 642 personen). De crypte telde 14 korte bezoeken (totaal 1281 personen) en 17 bezoeken als dagtrip (566 personen). Naast de toeristische bezoekers komen er heel wat mensen op bedevaart naar Halle. De toeristische dienst van Halle raamt het aantal bedevaarders in 2007 op 12.000.
- het Trammuseum in Schepdaal (Dilbeek): collectie van 35 locomotieven en buurttrams (tijdelijk gesloten);
- het Heemkundig Museum in de voormalige pastorie van Gaasbeek (Lennik): huisraad en landbouwwerktuigen. Dit museum werd n.a.v. een verhuis fel ingekrompen. Geen bezoekersaantallen gekend;
- het Museum van het Hallerbos in Halle: tentoonstelling over geologie, geschiedenis, fauna en flora van het Hallerbos. Enkel nog toegankelijk voor scholen tijdens de week van de hyacint, de week van het Bos en Kom op tegen Kanker. Aantal kinderen die op bezoek kwamen in 2007: week van de hyacint 816, week van het bos 3.552, Kom op tegen Kanker 431;
- het Museum van het Brabants Trekpaard in Vollezele (Galmaarden) (geen bezoekersaantallen gekend).

Enkel voor groepen:

- brouwerij Boon in Lembeek: 54 korte bezoeken (1474 personen) en 3 bezoeken via dagtrips (110 personen) in 2007;
- de adbij van Affligem;
- diverse kleinere ambachtelijke brouwerijen;
- het Provinciaal Proefcentrum voor kleinfruit (PPK) in Pamel (Roosdaal);
- de Wijnkelder Blijenberg.

Evaluatie van de kleinere en middelgrote attractiepunten in Pajottenland en Zennevallei

- Het Pajottenland en de Zennevallei bieden een grote verscheidenheid aan kleine en middelgrote attractiepunten en musea.
- Deze projecten beschikken vaak over weinig budgettaire en personele middelen, een verouderde museale presentatie en een beperkt promotiebudget. De bezoekersaantallen liggen dan ook vaak laag.
- Sommige projecten hebben potentie om uit te groeien tot een bredere functie in de regio: Felix De Boeckmuseum in Drogenbos, het Kasteel van Beersel en het volksinstrumentenmuseum in de Cam in Gooik. Een drietal themata kunnen verder uitgebouwd worden zoals de volksmuziek, de streekbieren lambik, geuze en kriek en het Brabants trekpaard.

Dijleland

In het Dijleland kunnen volgende attracties worden bezocht:

- Het Zoetwaterpark (Oud-Heverlee) biedt een veelheid aan kleinschalige ontspanningsmogelijkheden en een prachtige bosomgeving. De bezoekcijfers lopen echter terug: 47.973 (2004), 46.085 (2005), 42.273 (2006). De gemeente kiest ervoor om dit park in de toekomst enkel nog te ontwikkelen voor recreatie die geen personeelsinzet meer vraagt.
- het Druivenmuseum in Overijse, overzicht van de Druiventeelt in het gebouw De Bonten Os. Er zijn plannen om het museum onder te brengen op een andere locatie. Bezoekersaantallen: 7080 (2004), 10.455 (2005), 1677 (2006). Een spectaculaire daling!
- het Bosmuseum Jan van Ruusbroec in Hoeilaart over de geschiedenis, flora, fauna en bosbeheer van het Zoniënwoud. Het bezoekersaantal stagneert: 7346 (2004), 6906 (2005), 7604 (2006);
- het Museum Het Schaakbord, inmiddels verhuisd naar het Hof van Melijn en toegankelijk voor andersvaliden: verzameling van meer dan 40 schilderijen van de School van Tervuren. De bezoekersaantallen zijn eerder beperkt: 766 (2004), 2708 (2005), 1719 (2006);
- het Witloofmuseum in Kampenhout-Sas: geopend in 2004; de bezoekcijfers evolueren - zij het op een laag niveau - positief: 4394 (2004), 5072 (2005), 5441 (2006).
- het Heemkundig Museum in Keerbergen: grootste karrencollectie van Vlaanderen, huisraad, landbouwinstrumenten en meubilair (geen bezoekersaantallen gekend);
- het Heemkundig Museum in Zaventem (geen bezoekersaantallen gekend).

Enkel voor groepen:

- de Nationale Luchthaven van Zaventem, trekt jaarlijks ongeveer 20 000 bezoekers aan in groepsverband. De luchthaven is succesvol als groepsbestemming. Dit jaar konden in juli en augustus ook individuele bezoekers een rondleiding krijgen. In de toekomst zal men zich nog meer richten tot de individuele bezoeker: hiervoor plant men een bezoekerscentrum rond luchtvaart en rond de luchthaven. De luchthaven heeft ook een potentie voor 'plane spotters' die naar de landende vliegtuigen komen kijken. In de toekomst wordt hiervoor een specifieke parking gepland.
- de brouwerij Primus in Haacht;
- het Arboretum in Wespelaar in Haacht;
- de wijnkelder 'Soniën' in Overijse.

Evaluatie van de kleinere en middelgrote attractiepunten in het Dijleland

- Het aantal attractiepunten is een stuk beperkter dan in Pajottenland & Zennevallei. Sommige projecten beschikken over weinig budgettaire en personele middelen, een verouderde museale presentatie en een beperkt promotiebudget. De bezoekersaantallen liggen dan ook vaak laag.
- Het interactieve Witloofmuseum blijft wat onder de verwachtingen.
- Het aantrekkingspunt in Oud-Heverlee, het Zoetwaterpark, loopt terug in bezoekersaantallen. Het concept wordt drastisch afgeslankt.
- De Nationale Luchthaven biedt perspectieven voor het aantrekken van zowel groepen als individuen die dit bezoek kunnen combineren met andere attracties in de streek.

Brabantse Kouters

De Brabantse Kouters biedt volgende attracties aan:

- het Museum voor de Oudere Technieken (MOT) in Grimbergen, een museum over natuurlijk aangedreven technieken (kracht van water, wind en spieren), is een actief doe-centrum over techniek zonder stoom of stroom en is erkend als regionaal museum. Het heeft ambitie om te groeien en profileert zich dan ook de laatste 3 jaar steeds bewuster als locatie bij uitstek voor actieve dagrecreatie voor gezinnen en groepen. De verzameling werktuigen is opgesteld in drie gebouwen: het Guldendal, de Liermolen en de Tommenmolen. Bezoekersaantallen: 11.063 (2004), 13.148 (2005), voor 2006 niet gekend. De werking is ruimer dan de toeristische invalshoek, ook wetenschappelijke projecten; online database, depotwerking, restauratieprojecten ... komen aan bod.
- de Volkssterrenwacht MIRA in Grimbergen. Bezoekersaantallen: 7265 (2004), 11.746 (2005), 9850 (2006); MIRA heeft eveneens de ambitie om te groeien en kan samen met het MOT een hefboom worden voor het dagtoerisme in Grimbergen.

Enkel voor groepen:

- de brouwerij Palm in Steenhuffel (Londerzeel) (meer dan 20.000 bezoekers jaarlijks);
- de Stoeterij Diepensteyn in Steenhuffel;
- de brouwerij Mort Subite in Kobbegem (Asse);
- Vogelopvangcentrum in Malderen;
- Hof ter Winkelen in Londerzeel;
- Basiliek en biermuseum in Grimbergen.

Evaluatie van de kleinere en middelgrote attractiepunten in de Brabantse Kouters

- De Brabantse Kouters heeft van de Groene Gordel het minste kleinere en middelgrote attractiepunten.
- Grimbergen vormt met het MOT en de volkssterrenwacht een attractiepool.
- Brouwerij Palm in Steenhuffel heeft potenties voor een verdere toeristische ontwikkeling. Ook de Stoeterij zou hier een rol kunnen spelen. Voorwaarde is wel de toegankelijkheid voor individuele bezoekers.

Algemene conclusies over bezoek aan attractiepunten

- Met een kleine 10% is Vlaams-Brabant het kleine broertje in Vlaanderen op het vlak van attracties. Het cijfermateriaal is wel gebaseerd op strikte criteria. Zo worden grote publiekstrekkingen als het BLOSO-domein (Hofstade) en de belangrijke parken, tuinen en bosgebieden niet opgenomen.
- De bezoekcijfers van de grote attracties zijn stabiel of licht stijgend. Tijdelijke manifestaties bij attracties hebben een gunstig effect op de algemene bezoekersaantallen. Bezoekcijfers van openluchtdomeinen worden in grote mate bepaald door het weer.
- De Groene Gordel heeft een veelheid aan kleine en middelgrote attracties. Sommige scores verrassend goed: het kasteel van Beersel, de Herisemmolen.

- Een aantal lokale attracties kennen een kwijnend bestaan.
- Het interactieve Witloofmuseum (Kampenhout) en het Sportimonium (Hofstade) hebben nog groeimarge.
- Een aantal belangrijke publiekstrekkers zijn - behoudens een specifiek evenement - enkel in groep te bezoeken: Nationale Luchthaven, brouwerij Palm, brouwerij Haacht.

2.1.1.5 Wellness

De Groene Gordel profileert zich niet als bestemming voor wellness-toerisme (sauna, massage, jacuzzi, enz.). Toch is er een rijk aanbod voor deze niche. Vraag is wel of een dagbezoek in een wellnesscentrum als toeristische activiteit kan worden beschouwd. Een combinatie met overnachting kan wel logisch als toeristische activiteit worden gecatalogeerd.

Een beperkt onderzoek leverde min. 25 locaties op waar in dagaanbod van sauna en wellnessinfrastructuur kan worden genoten. Het doelpubliek is erg breed. Ook gezinnen met kinderen zijn welkom, vaak op specifieke dagen of momenten. Een beperkte bevraging leert dat het succes van deze uitbatingen de laatste jaren stijgt.

Twee logiesuitbatingen spitsen zich specifiek toe op wellnessarrangementen: Thermae Hotel (Grimbergen) en gastenkamers Oase (Londerzeel). Thermae Hotel biedt in de brochure Vlaanderen Vakantieland twee wellnessarrangementen aan. In de andere arrangementen wordt wellness ook als onderdeel opgenomen. In gastenkamers Oase draait het hele verblijf rond water en wellness.

Thermae Hotel getuigt dat sinds hun start 11 jaar geleden het succes van de wellnessarrangementen toeneemt en dat vooral de laatste 4 jaren een sterke stijging te noteren valt. Gastenkamers Oase zijn gestart in januari 2006. Zij beschikken over 2 kamers. Zij hebben een gemiddelde bezettingsgraad van 60%. Augustus en september 2007 waren bv. volgeboekt. De uitbaters geven aan dat zij voor weekends de kamers 5x zouden kunnen verhuren. Het cliënteel boekt bij hen voor "wellness in private" gecombineerd met rust in een groene omgeving.

Andere logiesuitbatingen vermelden sauna, jacuzzi, e.a. als extra troef bij de beschrijving van hun uitbating of als onderdeel van hun arrangementen.

Conclusie wellness

- de bezoekersaantallen in wellness-sector nemen sterk toe;
- het dagaanbod wordt als een waardevolle, maar niet toeristische activiteit weerhouden;
- de verblijfsarrangementen die wellness centraal stellen doen het elk jaar beter;
- enkele logiesuitbaters nemen wellness op als onderdeel van bestaande arrangementen;
- het wellness-thema richt zich tot een heel ruim publiek.

2.1.1.6 Wandelruiterij

Buiten het netwerk in het Pajottenland werd er in het verleden niet gewerkt rond routegebonden structuren voor paardrijden die een bovenlokaal belang hadden. Het ruiternetwerk werd in 2001 ontwikkeld door het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën in samenwerking met Toerisme Vlaams-Brabant, situeert zich ten zuiden van de N8 Brussel-Ninove en bestrijkt het grondgebied van de gemeenten Gooik, Halle, Herne, Lennik, Pepingen en Sint-Pieters-Leeuw. Het ruiternetwerk Pajottenland beschikte over een topogids met gedetailleerde kaart, beschrijving van de maneges en andere nuttige informatie. De kostprijs: 3,75 euro.

Recent werd vastgesteld dat een aantal wegen van dit routenetwerk minder geschikt geworden waren voor ruiters. Ook de bewegwijzering liet te wensen over. Om de routestructuur te behouden waren dan ook ingrijpende wijzigingen nodig. In het licht van de geringe belangstelling voor dit product werd besloten in 2007 het ruiternetwerk op te heffen en te vervangen door het nieuwe systeem van digitale ruiterroutes. Kaartverkoop: 907 (2001), 167 (2002), 129 (2003), 77 (2004), 147 (2005), 154 (2006). Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat er nooit gerichte promotie naar het publiek van ruiters werd gevoerd.

Vanaf 2006 publiceert Toerisme Vlaams-Brabant digitale ruiterroutes op haar website. In de Groene Gordel werden al een viertal nieuwe routes gerealiseerd: het Warandepad (een ruiterroute van 27 km door Heverleebos en Meerdaalwoud), het Koetshuispad (een menroute van 16 km in Pamel/Roosdaal) en het Pajottenpad (twee ruiter- en menroutes van 25 of 35 km langs Gaasbeek, Groenenberg en het Warandehof). In het najaar van 2007 wordt ook het Laarpad (Nederokkerzeel, Steenokkerzeel, Kortenberg) gelanceerd. Van deze routes kan het roadbook, de routekaart en/of de route voor gps gedownload worden van www.groenegordel.be

In diverse gemeenten zijn er ook lokale ruiterroutes vaak vertrekkend vanuit de bestaande maneges. In Asse bestaan er plannen om een ruiternetwerk te realiseren op het grondgebied van de gemeente. Ook worden ruiterpaden vermeld op de NGI-kaart van het Zoniënwoud en van het Meerdaalwoud.

In heel de Groene Gordel is landschappelijk potentie voor het ontwikkelen van ruiterroutes en-lussen. De Groene Gordel heeft enkele zeer sterke ruitercentra zoals het Meerdaalhof (Oud-Heverlee), de hoofdzetel van de Landelijke Rijverenigingen (LRV - Oud-Heverlee), Het Warandehof (Gooik), enz. Net als in andere regio's en op andere toeristische vlakken raakt het ontwikkelen van de ruiterroutes aan de problematiek van het instandhouden en onderhouden van trage wegen (veld- en boswegen).

Over potentieel van ruitertoerisme bestaat er geen Belgisch onderzoek. In Nederland werd het bestedingsgedrag van ruiters wel onderzocht. Omdat praktijkervaring aantoont dat ruitertoeristen op internationaal vlak een gelijkaardig profiel hebben, zijn deze gegevens toch enigszins relevant.

Onderzoek uit 2005 in Nederland - Kenniscentrum Toerisme & Recreatie, in opdracht van de Provincie Limburg, Routebureau Brabant, Regio-VVV Zuidoost-Brabant en Bureau voor Toerisme Zeeland - geeft een beeld van de economische potentie van deze doelgroep. Het aantal actieve paardensportbeoefenaars groeide van 2000 tot 2005 met 16%. 93% van de ruiters maakt buitenritten in eigen omgeving, 18% gaat al eens op verplaatsing in een andere regio. 48% maakt gebruik van reguliere ruiterpaden. 85% van de bevroegde ruiters geeft te kennen op vakantie te willen gaan waarbij ze hun paard kunnen meenemen. Voorkeur gaat naar een verblijf in pension of bed&breakfast met stalling. Gemiddeld is men bereid 11 tot 15 euro per dag te besteden aan de stalling van het paard. Aan de eigen accommodatie (overnachting met ontbijt) wil men 20 tot 40 euro p.p. uitgeven. Een kwart kiest voor een verblijf van 3 dagen/2 nachten, nog eens 20% kiest voor een paardrijvakantie van 1 week. Van de respondenten zonder eigen paard zou 93% een paard willen huren tijdens de vakantie. Deze groep verblijft het liefst in een vakantiewoning. Eén derde kiest voor een paardrijvakantie van 1 week, waarbij men bereid is 40 euro tot 60 euro te betalen voor een overnachting met ontbijt, inclusief de huur van een paard voor een dag. Spontaan gevraagd naar de favoriete bestemming in Nederland voor een paardrijvakantie werd Brabant het meest genoemd, gevolgd door Drenthe en Gelderland (Veluwe).

Voor Vlaanderen zijn geen cijfers over ruitertoerisme bekend. De paardensector werd wel in kaart gebracht in een onderzoek 'Het economische belang van de paardensector' (Universiteit Gent, april 2003). Daaruit blijkt dat

er in België minimaal 150.000 paarden op boerderijen, in maneges of op weides staan. Daarvan heeft ongeveer de helft een recreatieve functie. Meer dan 52.000 personen zijn lid van één of andere ruitervereniging. Ongeveer 5% van het landbouwareaal is ingenomen door paarden. Over ruitertoerisme doet de studie weinig uitspraken. In de conclusies wordt vermeld: 'Het is moeilijk arrangementen voor groepen te regelen, omdat de accommodatie meestal ontoereikend is.'

In Vlaanderen is wel - binnen de koepel van de Landelijke Rijvereniging - de Vlaamse Vereniging voor Ruitertoerisme actief (www.ruitertoerisme.org). Zij organiseert met de aangesloten clubs zelf een aantal recreatieve ruitermanifestaties. Ongeveer 800 leden zijn bij de VVR aangesloten.

In de Groene Gordel profileert één gastenkamer zich rond ruitertoerisme: Hoevehotel Het Warandehof (Gooik).

Conclusies Wandelruiterij

- Het opzetten, ontwikkelen en onderhouden van klassieke ruiterroutes is een zware investering in het licht van de kleine doelgroep.
- Het nieuwe systeem van digitale ruiterroutes ondervangt de beperkingen van deze klassieke aanpak. Nieuwe routes in de Groene Gordel zijn in voorbereiding.
- Op basis van Nederlands onderzoek kan voorzichtig worden gesteld dat er toeristisch/economisch potentieel is voor ruitertoerisme.
- Het landschap in elke deelregio van de Groene Gordel leent zich tot ontwikkelen van ruiterroutes/lussen.

2.1.1.7 Kanaaltochten en pleziervaart

Kanaaltochten

Het Zeekanaal, het kanaal Charleroi-Brussel en in mindere mate het kanaal Leuven-Dijle hebben nog steeds in de eerste plaats een economische functie en situeren zich eerder in een industriële, en dus minder mooie omgeving. Daarnaast verbinden ze echter ook diverse toeristische steden met elkaar over de provinciegrenzen heen: in de eerste plaats Antwerpen, Brussel en Charleroi (ABC) en in de tweede plaats Leuven, Mechelen, Halle en Vilvoorde.

Omwille van hun karakter en hun ligging lenen deze kanalen zich dan ook uitstekend tot passagiersvaart met grotere schepen die perfect kunnen varen naast grotere vrachtschepen. Daarnaast biedt vooral het kanaal Leuven-Dijle ook ruimte voor de ontwikkeling van de individuele pleziervaart, omdat er op dit kanaal veel minder vrachtschepen varen en het eindpunt Leuven een aantrekkelijke bestemming is met de heringerichte Vaartkom en de supplementaire aanlegsteigers voor passanten.

Kanaaltochten Brabant vzw, een samenwerkingsverband tussen Scaldis als nautische partner, de provincie Vlaams-Brabant, de betrokken gemeenten, de NV Waterwegen en Zeekanaal en een aantal streekverenigingen, biedt tussen 1 mei en 30 september boottochten aan op vaste dagen en uren volgens een vast weekschema. Hiervoor wordt samengewerkt met Brussels by Water en Croisières Brabant-Hainaut.

Volgende trajecten worden voorgesteld:

- vanuit Willebroek/Kapelle-op-den-Bos naar Grimbergen en Brussel;
- vanuit Brussel naar Vilvoorde en Zemst;
- vanuit Halle naar Anderlecht;
- vanuit Anderlecht naar Brussel en Vilvoorde;
- vanuit Leuven naar Mechelen;
- vanuit Halle naar Ronquières en de nieuwe scheepslift van Strépy Thieu.

Langs deze trajecten zijn diverse attractiepunten te bezoeken ook in het Vlaams-Brabants gedeelte. Er zijn ook diverse combinaties mogelijk tussen varen en fietsen. De kanalen beschikken over ruime jaagpaden vaak op de twee oevers. Het aanbod van arrangementen wordt jaarlijks uitgebreid volgens de opportuniteiten die zich

voordoelen (evenementen, nieuwe kunstwerken op het water, nieuwe attracties, fietsverhuurmogelijkheid). Naast de vaste trajecten kunnen groepen ook boottochten op maat boeken voor familiefeesten, bedrijfshappenings en uitstapjes met de vereniging.

Deze formule van kanaaltoerisme kent een stijgend succes. Dit blijkt uit volgende cijfers van toeristische rondvaarten die de Groene Gordel aandoen: 19 (2004), 29 (2005), 65 (2006).

Individuele pleziervaart

De individuele pleziervaart is reeds in belangrijke mate aanwezig op het kanaal Leuven-Dijle. In Leuven werd een plezierhaven uitgebouwd en vernieuwd binnen het kader van de recreatieve inrichting van de Vaartkom.

In de Groene Gordel zelf is er op dit kanaal infrastructuur nabij Wijgmaal Brug, Kampenhout-Sas en Tildonk (Haacht). Ook hier zijn er plannen om deze infrastructuur uit te breiden. In Kampenhout-Sas wordt de jachthaven uitgebouwd. In Tildonk denkt men aan een zogenaamd 'point bleu'. Deze infrastructuur blijft vrij beperkt. Dit geldt ook voor het pleziervaartverkeer op dit kanaal zelf. Reden hiervoor is dat er geen doorvarend verkeer mogelijk is. Leuven is eindpunt.

Toch is er op basis van sluiscijfers een stijgende trend waar te nemen in de pleziervaart: 458 doortochten in 2002, 430 in 2003, 600 in 2004, 1031 in 2005.

Op het Zeekanaal blijven de doorvaartcijfers eerder stabiel: 1079 in 2004, 1264 in 2005, 1225 in 2006.

Conclusies Kanaaltochten en pleziervaart

- Het aanbod kanalen in de Groene Gordel is beperkt.
- De passagiersvaart ontwikkelt zich door veelal grensoverschrijdende arrangementen. Het succes daarvan stijgt.
- De individuele pleziervaart heeft een beperkt karakter, maar vertoont een stijgende tendens op het kanaal Leuven - Dijle.
- De toeristische groeimarge in deze sector is beperkt gezien het beperkte aantal kilometers bevaarbaar water in de Groene Gordel.

2.1.1.8 Tafelen/drinken

De Groene Gordel heeft een uitgesproken Bourgondisch karakter. Streekproducten, een actieve horecasector, ambachtelijke en grotere brouwerijen, het Bruegeliaanse landschap, de geschiedenis van het Brabants trekpaard ... heel wat elementen kleuren de regio als een genietland waar de geschiedenis vandaag nog te proeven is. Het project 'Tafelen in 't Groen' legde in 2007 de relatie tussen de profilering van de regio rond parken en tuinen en de horecasector.

Restaurants en cafés

Het aanbod op het vlak van cafés en restaurants is in de eerste plaats afgestemd op de plaatselijke bevolking. De kwaliteit kan over het algemeen als goed tot zeer goed bestempeld worden. Een aantal zaken met een typisch karakter hebben een (dag)toeristische traditie of hebben potenties om een grotere toeristische uitstraling te ontwikkelen. In het noorden van de Groene Gordel werden in 2006 al vijf fietscafés langsheen het fietsknooppuntennetwerk erkend. Dit aantal zal verder groeien samen met de ontwikkeling van dit netwerk over de hele Groene Gordel.

Streekproducten

De Groene Gordel is thuishaven van twee belangrijke grote brouwerijen: enerzijds de brouwerij Palm met o.a. de verschillende Palm-bieren, Rodenbach en Steendonk en anderzijds Brouwerij Haacht met als bekendste bier de Primus-pils. De brouwerij Palm (Steenhuffel) is - vaak in combinatie met de eigen paardenstoeterij Diepensteyn - een echte toeristische trekpleister voor groepsbezoeken.

De vzw Streekproducten Vlaams-Brabant werkt rond de erkenning en promotie van streekproducten. Criteria voor erkenning zijn:

- gemaakt met streekeigen grondstoffen en/of grondstoffen die als streekeigen worden beschouwd;
- algemeen aanvaard als een streekeigen product;
- naar ambachtelijke wijze vervaardigd;
- streekproduct en bereidingsstreek moeten overeenkomen;
- met langdurige of historische bekendheid als streekspecialiteit.

Als het product beantwoordt aan deze vijf kenmerken spreken we van een "traditioneel streekproduct". Indien slechts vier of minder van deze eigenschappen aanwezig zijn, noemen we het een streekproduct of streekgebonden product. Een lijst van erkende streekproducten voor de Groene Gordel wordt bijgehouden op www.streekproductenvlaamsbrabant.be. Er werd in 2006 ook een gedrukte gids uitgegeven.

We geven hier een kort overzicht van de belangrijkste streekproducten en -gerechten.

Palmbier is erkend als streekproduct. Daarnaast zijn er de kleinere ambachtelijke brouwerijen in het Pajottenland en de Zennevallei die lambik brouwen, het basisproduct voor het bereiden van geuze en kriek. Ten slotte zijn er de abdijbieren Grimbergen en Affligem.

Een smakelijke combinatie is een glas geuze met een boterham met plattekaas en radijzen. Ook de plattekaas is een echte specialiteit van het Pajottenland en wordt enkel ambachtelijk bereid. Er zijn ook andere sterkere varianten zoals mandjeskaas en de zogenaamde 'ettekaas'.

In het Pajottenland en in het zuiden van het Dijleland vinden we ook diverse hoeveproducten, ondermeer appelsap, boerenham, boerenbrood en diverse zuivelproducten zoals melk, kaas en hoeve-ijs. Deze producten worden aangeboden op de talrijke boerenmarkten die in de twee subregio's georganiseerd worden.

Het zuiden van het Dijleland geniet grote bekendheid voor zijn druiven: het betreft hier voornamelijk zoete tafeldruiven die in de typische glazen serres worden gekweekt. In een aantal gevallen worden ook varianten gekweekt waarvan wijn wordt geproduceerd zoals in het Hageland of likeur. De Chardonnay variant groeit op de zuidflanken van het Kasteel van Gaasbeek, terwijl deze zelfde druivensoort in Oud-Heverlee ook aan de basis ligt van lekkere schuimwijnen, de Chardonnay Meerdaal en de Soniën (Overijse).

Het noorden van het Dijleland is dan weer bekend omwille van de groenteteelt, meer bepaald witloof en in mindere mate asperges. Het beste witloof is grondwitloof dat hier en daar nog in het Dijleland wordt gekweekt. Het witloof kent een aantal specifieke toepassingen zoals witloofconfituur en witloofjenever. Nabij de veiling van Kampenhout zijn er ook restaurants die witloofmenu's aanbieden. Huldenberg in het zuiden van het Dijleland is bekend om zijn waterkers en om zijn druivenconfituur.

Cijfers van groepsbezoeken, op p. 68, tonen aan dat de toeristische belangstelling voor witloof en druiven aanwezig is, maar daalt.

Om het lijstje van de bekende streekproducten te vervolledigen vermelden we nog volgende producten:

- de mattentaarten uit Galmaarden;
- de paardenbiefstuk uit Vilvoorde;
- de hopscheuten uit Asse en Affligem;
- de aardbeien uit Roosdaal;
- de Schaarbeekse krieken.

Ten slotte zijn er nog een hele reeks minder bekende, maar niettemin tot de verbeelding sprekende, streekproducten die hierna per regio worden vermeld.

Pajottenland en Zennevallei

- Kriekewijn uit Affligem;
- Dilbeekse konijntjes (koekjes);
- Het Dikke van Pamelbier uit Roosdaal, Arjaun bier, aardbeien;
- Assekoeken uit Asse
- Kaas uit de Beverse Kaashoeve.

Dijleland

- Teusserbier en 'Veronneke' taartjes uit Bertem;
- Kaastaarten uit Hoeilaart;
- Overijse: druivenwijn en likeur;
- KeizerKarelbier en Heverbrood uit Boortmeerbeek;
- Herent: hoeveproducten;
- Jenever uit Tervuren

Brabantse Kouters

- Appelflappen en Elixir de Vilvorde uit Vilvoorde;
- Machelse tripel;
- Paardevijgen uit Opwijk;
- Op-Ale bier en 'Affligem' uit Opwijk;
- Jenever uit Grimbergen;
- 'Ne Nele' bier uit Zemst.

Streekhoekjes

De Groene Gordel Hoekjes zijn mooie streekhoekjes bij geselecteerde voedingszaken, kruideniers, slaggers of delicatessenzaken in de Vlaams-Brabantse gemeenten. In deze hoekjes vindt men een select assortiment Groene Gordel streekproducten, toeristische streekinformatie en productinformatie. Het Groene Gordel Hoekje is maximaal in de winkel geïntegreerd en herkenbaar aan een eenduidig logo. In de Groene Gordel tellen we in 2007 11 van deze streekhoekjes.

Hartenboer

Via de website www.hartenboer.be stellen de land -en tuinbouwproducenten van Hartenboer het beste van de Groene Gordel beschikbaar aan de hele regio. Onder deze naam brengen ze duurzaam geproduceerde hoeveproducten op de regionale markt. Achter alle producten zit een verhaal van de boer(in) en zijn of haar passie voor zijn of haar teelt, dierenwelzijn en natuurbehoud. Hartenboer probeert een zo ruim mogelijk assortiment aan te bieden met oog voor kwaliteit. De afstand tussen 'land en klant' is klein en de producent krijgt een eerlijke prijs voor elk product. Een deel van de producten draagt het biolabel, maar ook voor de andere producten wordt een duurzame productiewijze gegarandeerd. De verwerking van de producten gebeurt ambachtelijk en alle producten zijn vrij van kunstmatige geur-, kleur- en smaakstoffen. Consumenten kunnen terecht bij streekhoekjes, op de boerderij, op regionale markten en/of de webwinkel van Hartenboer.

VLAM

VLAM, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing bevordert de afzet, de toegevoegde waarde, de consumptie en het imago van producten en diensten van de Vlaamse landbouw, tuinbouw, visserij en agroalimentaire sector in binnen- en buitenland.

Vlam heeft ook een werking rond hoeveproducten waarbij het label 'Erkend Verkooppunt Hoeveproducten' de plaats wil aanduiden waar hoeveproducten verkocht worden. Dit is evenwel geen kwaliteitslabel. Elke landbouwer die producten van eigen kweek/teelt rechtstreeks aan de consument verkoopt, kan het label aanvragen.

Via www.hoeveproducten.be kan de geïnteresseerde consument zoeken naar een hoeve in zijn buurt.

Project Tafelen in Vlaanderen

Gastronomie is vaak een drijfveer om een bepaalde regio te bezoeken. Met dit idee in het achterhoofd startte, in de loop van 2007, de vzw Tafelen in Vlaanderen. Bedoeling van dit project is minstens drie jaar lang de actoren van de horeca- en toerismewereld bij elkaar te brengen. Toerisme Vlaams-Brabant is samen met de andere provinciale toeristische organisaties en met Ho.Re.Ca. Vlaanderen stichtend lid van de vzw.

Vlaams-Brabant is rijk aan gastronomie en streekproducten: geuze en lambik in het Pajottenland, witloof in het Dijleland, druiven in het Dijleland (wijnen!), streekeigen kazen, enz. Daarnaast is het aanbod aan toeristisch relevante horecazaken zeer groot. Het gaat daarbij om zaken die uitblinken omwille van hun pittoresk karakter, centraal gelegen zijn, een uitzonderlijk aanbod aan streekgerechten bieden, enz.

Toerisme Vlaams-Brabant realiseerde met de vzw Tafelen in Vlaanderen in 2007 het project 'Tafelen in 't Groen'. Dat verbindt een horecazaak aan een bepaald park of tuin in de omgeving. Zo versterkt het horeca-aanbod de toeristische profilering 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen'. De betrokken horeca-uitbaters bieden bij een geselecteerd projectmenu een gratis extra en geven hun gast na de maaltijd ook een waaijer mee naar huis. Klanten hebben de gelegenheid om na het tafelen een park, tuin of groenzone in de nabije omgeving te bezoeken. Bij het opstellen van dit rapport kon nog maar een voorlopige evaluatie van het project worden gemaakt. Daaruit blijkt een sterk uiteenlopend succes bij de uitbaters: van 2 tot 200 reserveringen. Met zekerheid kan al wel worden gesteld dat het project - misschien in licht aangepaste vorm - in 2008 zal worden herhaald.

Gastronomisch logeren

In de brochure Vlaanderen Vakantieland vermelden 3 van de 13 uitbaters één of meerdere gastronomische arrangementen. 5 uitbaters hebben (een) uitgebreid(e) diner(s) opgenomen in andere arrangementen (fietsen, ontdekken, enz.). Lekker eten en drinken lijken zo een vast onderdeel te zijn van het verblijfstoerisme in de Groene Gordel.

Conclusies tafelen/drinken

- De Groene Gordel heeft een rijkdom aan gekende en minder gekende streekproducten.
- Bier is een sterk thema in de Groene Gordel en biedt toeristische mogelijkheden.
- Witloof en druiven hebben reeds een toeristische uitwerking. Het succes is eerder relatief.
- Er zijn reeds een aantal verblijfsarrangementen met een gastronomische invalshoek.
- Het project 'Tafelen in 't Groen' verbindt horeca met de profilering van de Groene Gordel.
- De vzw Streekproducten Vlaams-Brabant promoot en ondersteunt de beste streekproducten uit de Groene Gordel.

2.1.1.9 Auto- en motortoeren

Omwillen van de grote mobiliteitsproblemen die het autoverkeer met zich meebrengt in Vlaams-Brabant (zie verder) kant de provincie Vlaams-Brabant zich tegen de ontwikkeling van bewegwijzerde autoroutes. Er zijn dan ook in het gebied geen bewegwijzerde autoroutes of motorroutes aanwezig tenzij enkele routes aan de rand die vanuit andere provincies getraceerd zijn en voor een kort traject doorheen de Groene Gordel lopen zoals:

- de Dendervalleiroute uit Oost-Vlaanderen;
- de Groentestreekroute vanuit de Provincie Antwerpen.

Andere provincies - o.a. Limburg - ondersteunen het auto-toerisme met de publicatie van eigen routes. Vanuit de subregio Pajottenland en Zennevallei wordt gepleit voor bewegwijzerde autoroutes gezien zij mogelijkheden bieden voor minder mobiele doelgroepen zoals ouderen en personen met een handicap om de streek te bezoeken.

In de Groene Gordel worden regelmatig auto-toertochten georganiseerd. Alleen al in de maand september 2007 waren er drie: Herent, Grimbergen en Huldenberg. Sommige auto-toertochten zijn initiatieven van gemeentelijke toeristische diensten, andere zijn initiatieven van verenigingen. Deelnemersaantallen variëren. Meerwaarde van deze vorm van toerisme is dat het niet aan seizoenen gebonden is en dat minder mobiele mensen ook een aanbod krijgen.

Een aantal gepubliceerde toeristische autoroutes doen ook de Groene Gordel aan. Een standaardpublicatie op dit vlak is "[De 50 mooiste autoroutes van België](#)" door Luc Vanneste & J. van Remoortere. Sommige van deze routes zijn bewegwijzerd.

Motortravelling is erg populair. Motorrijders komen er samen om samen een aangegeven traject te volgen. Er zijn stopplaatsen voorzien en vaak eindigt de tocht in een gezellig samenzijn. Doorgaans wordt er op één dag een gemiddelde van 150 à 300 km gereden. De Groene Gordel is samen met Brussel een doorsteekregio naar bv. de Ardennen of de kust. Organisatoren zijn in hoofdzaak motorverenigingen. Het aantal deelnemers varieert: van een 200-tal motorrijders tot 1000 en meer. Een recent onderzoek schetst volgend profiel van de motorrijder:

- 89% van de motorrijders zijn mannen, en dan vooral dertigers en veertigers.
- Iets meer dan de helft van de motorrijders is arbeider.
- Vrouwen rijden beduidend vaker met een cilinderinhoud lager dan 1000 cc.
- 46% van de bevroegden heeft een rijbewijs categorie B, 21% een rijbewijs categorie C. Slechts 1 op 5 motorrijders heeft een specifiek motorrijbewijs. Net iets meer dan de helft van de bevroegden heeft ofwel trainingslessen ofwel een vervolmingscursus gevolgd.
- 58% van de bevroegden kocht zijn of haar motorfiets tweedehands.

- 'Vrijheid' wordt als het meest positieve aspect van het rijden met de motorfiets ervaren. Andere vaak genoemde aspecten zijn 'mobiel' en 'ontspanning'.

Naast evenementen worden er ook vaste motorroutes gepubliceerd. Het gaat vaak om internetpublicaties van een roadbook met een GPS-bestand. Een kort internetonderzoek leverde volgende permanente routes op die de Groene Gordel aandoen:

Het Pajottenland en de Vlaamse Ardennen (RB + GPS)	186 km
Het Pajottenland in 't Kort (GPS)	146 km
Langs Hagelandse Wegen (GPS)	211 km
Onder Halle, Ronse en Gent (RB + GPS)	196 km
Tussen Gent en het Pajottenland (GPS + RB)	181 km
Via Vlaamse Ardennen naar Pajottenland (RB +GPS)	161 km
Herent - Duffel (GPS)	194 km
Keuttebergse Fieste	194 km

Dit is hoogstwaarschijnlijk slechts een deel van het aanbod motorroutes.

Conclusies over auto en motortoeren

- Toerisme Vlaams-Brabant ondersteunt omwille van het mobiliteitsprobleem in de provincie het auto- en motortoerisme niet. Ze ondersteunt geen bewegwijzerde autoroutes.
- Er worden heel wat autozoektochten en motortreffens georganiseerd. Die kennen een groot succes.
- Een aantal toeristische motor- en autoroutes die de Groene Gordel aandoen, worden gedrukt en/of op het internet gepubliceerd.
- Vanuit subregio Pajottenland en Zennevallei wordt gepleit voor het behouden van bewegwijzerde autoroutes gezien zij mogelijkheden bieden voor minder mobiele doelgroepen zoals ouderen en personen met een handicap om de streek te bezoeken.

2.1.1.10 Zwemmen

De recreatieve zwemmogelijkheden zijn enerzijds een ondersteunend element voor het verblijfstoerisme maar zijn, in regio's die verder gelegen zijn van de Kust, op de eerste plaats infrastructuur die essentieel zijn voor omgevingsrecreatie.

Het zwemmen in openlucht is in de Groene Gordel mogelijk in twee grote recreatiedomeinen en in een kleiner gemeentedomein :

- het BLOSO-domein in Hofstade;
- het provinciedomein in Huizingen;
- gemeentelijk zwembad De Lammekes in Grimbergen.

Het BLOSO-domein in Hofstade

Het 160 ha grote domein wordt gedomineerd door een grote waterplas met breed zandstrand. Op zomerse topdagen komen hier vaak duizenden mensen verkoeling zoeken. Het oude Badhuis verwijst naar dit zwembegebeuren maar is heringericht als sportmuseum (zie verder Sportmonium). De bezoekerscijfers zijn in grote mate afhankelijk van het weer: 309.220 (2000), 520.540 (2001), 380.370 (2002), 575.620 (2003), 489.392 (2004), 343.620 (2005), 360.675 (2006).

Het provinciedomein in Huizingen

Het provinciedomein beschikt naast vele andere recreatieve en sportieve faciliteiten ook over een drukbezocht openluchtwembad. De toegangsprijzen werden in 2007 aangepast. Er wordt nu een onderscheid gemaakt tussen inwoners van Vlaams-Brabant en niet-provincie-inwoners. Dit zwembad, dat op een continue wijze zware investerings- en onderhoudskosten met zich mee brengt, vervult een belangrijke sociale functie. Minpunten zijn de weersafhankelijkheid van een dergelijke infrastructuur en het té grote succes op topdagen wat tot risicosituaties kan leiden. Het provinciebestuur volgt deze situaties voortdurend op en past zijn beleid aan in overleg met alle betrokkenen. Bezoekcijfers van het openluchtwembad alleen zijn niet beschikbaar, de bezoekerscijfers van het domein wel: 309.158 (2004), 234.623 (2005), 216.794 (2006).

Het subtropische recreatiebad in Londerzeel en binnenzwembaden

Het subtropische recreatiebad van Londerzeel wordt geëxploiteerd door de gemeente maar heeft toch een uitgesproken bovenlokale functie: 75% van de bezoekers komen uit andere gemeenten. Bezoekcijfers: 204.929 (2004), 174.654 (2005), 170.194 (2006). Dit recreatiebad trekt vooral jonge gezinnen aan. Het overdekt zwemmen is mogelijk in diverse gemeentelijke zwembaden (o.a. in Ternat, Hofstade, Overijse e.a.) die voornamelijk een lokale functie hebben.

Conclusies over recreatief zwemmen

- De Groene Gordel heeft drie belangrijke aantrekkingspolen op het vlak van recreatief buitenzwemmen. Ze beantwoorden aan een reële lokale en bovenlokale behoefte.
- De bezoekerscijfers zijn vnl. afhankelijk van het weer. Zonnige dagen kunnen voor overdruk zorgen.
- Binnenzwembaden hebben een lokale functie.
- Ontwikkelingen dienen afgetoetst met de situatie in Brussel.

2.1.1.11 Kano en kajak

Kajak- en kanovaren zijn verrassende activiteiten voor de Groene Gordel. Niet alle rivieren zijn hiervoor geschikt omwille van de intrinsieke natuurwaarden van hun omgeving. Ze zijn dan ook slechts in beperkte mate mogelijk op de rivieren Dijle en Zenne.

In het gebied van de Boven-Dijle kunnen zich conflicten voordoen tussen natuurbehoud en recreatie. Doortochten door het natuurreservaat de Doode Bemde zijn vanuit het standpunt natuur niet wenselijk. Er zijn echter geen reglementen voorhanden om het verbod op doortochten af te dwingen.

Vanuit Korbeek-Dijle organiseert de organisatie 'Natur-Natur' begeleide kanoafvaarten en vlottentochten op de Dijle, richting Leuven. Kano- en kajakvaren zijn ook mogelijk op het kanaal Leuven-Dijle en op het Zeekanaal. De nv Waterwegen en Zeekanaal voert een studie uit om de verdere evolutie van kano en kajak op dit laatste kanaal te bestuderen. Ten slotte is kano en kajak ook mogelijk op het BLOSO-domein van Hofstade en het Meer van Genval (jachtclub).

Het bekkenbeheersplan voorziet in een recreatiefunctie voor de Zenne na sanering. Er wordt gevraagd om daar nu reeds rekening mee te houden bij het opzetten van projecten (bv. overbruggingen).

Conclusie over kano en kajak

- Kano en kajak zijn nicheproducten voor de Groene Gordel.
- De waterlopen zijn niet van die aard dat een grote ontwikkeling – cfr. Ardennen – mogelijk is.
- Een eventuele verdere ontwikkeling vraagt een goede afstemming met andere sectoren zoals natuurbehoud en scheepvaart op de kanalen.

2.1.1.12 Hengelen

Hengelaars hebben een vaste stek langs het Zeekanaal, het kanaal Charleroi-Brussel en het kanaal Leuven-Dijle, langs de natuurlijke waterlopen Dijle, Zenne, Zuun en Mark en in de recreatiedomeinen van Huizingen en Hofstade. Daarnaast bieden tal van openbare en private plaatsen mogelijkheden aan om te vissen. Een voorzichtige telling levert min. 50 plaatsen in de Groene Gordel op waar op georganiseerde manier gehengeld kan worden.

Hengelen heeft weinig toeristische relevantie. Hengelaars hebben hun sport als hoofddoel, omgevingsbeleving komt pas op de tweede plaats. De economische impact is ook beperkt, tenzij op de private visvijvers waar horeca aanwezig is. Er zijn geen cijfers beschikbaar over het aantal hengelaars dat jaarlijks in de Groene Gordel aan de waterkant te vinden is. Nergens wordt melding gemaakt van een tekort aan hengelplaatsen in de Groene Gordel.

Conclusie over hengelen

- Hengelen is een niche met weinig toeristische meerwaarde.
- Er is voldoende aanbod in de Groene Gordel.

2.1.1.13 Andere recreatieve en sportactiviteiten

In de Groene Gordel zijn er een ruim aantal golfterreinen:

- de Golf Club Kampenhout;
- de Keerbergen Golf Club;
- de Duisburg Militaire Golf Club (Tervuren);
- de Royal Golf Club Belgique (Tervuren);
- de Steenpoel Golfclub en Golfschool in Dilbeek;
- de Brabantse Golf in Steenokkerzeel;
- de Golf Practice in Sint-Genesius-Rode.

Hier raken toerisme en ruimtelijke planning elkaar.

Er is een recreatief vliegveld in Grimbergen.

Vermeldenswaard als bovenlokale recreatieve infrastructuur zijn verder:

- de ijsschaatsbaan in Liedekerke;
- de kaats- en skatebaan in Pepingen;
- de rolschaatspiste in Zemst;
- de wielerspiste in Zemst;

Daarnaast is er nog de voormalige hippodroom van Sterrebeek, die nu langzaam vervalst.

Conclusies over andere recreatieve en sportactiviteiten

- Er zijn heel wat sportmogelijkheden aanwezig in de Groene Gordel. Een aantal bieden mogelijkheden voor 'incentive'-toerisme.
- De meeste sportfaciliteiten hebben geen toeristische meerwaarde, maar hebben een lokaal of regionaal belang voor een bepaalde sportniche.
- Golfterreinen vragen een voortdurende afweging tussen toerisme en ruimtelijke planning.
- Voor de hippodroom van Sterrebeek moet worden gezocht naar nieuwe activiteiten die in de lijn liggen van het paardenthema.

2.1.1.14 Beleven van sfeer in cultuurhistorische steden en dorpen

Steden

Het aantal kleinere cultuurhistorische steden is in de Groene Gordel beperkt tot Halle en Vilvoorde. Dit heeft uiteraard te maken met de aanwezigheid van Brussel en Leuven.

Halle, dat gelegen is aan de Zenne, heeft het grootste toeristische potentieel: van oudsher is dit een bedevaartsstad waar een miraculeus Mariabeeld, de zogenaamde Zwarte Madonna, wordt vereerd. De stad beschikt dan ook over de statige Sint-Martinusbasiliek, een toonbeeld van Brabantse hooggotiek, waar het beeld is ondergebracht. In de kerk vindt de bezoeker ook een crypte met schatkamer en een klein torenmuseum. Beeldbepalend voor Halle is ook het historische Stadhuis op de stemmige Grote Markt. Halle is een gezellige stad met diverse pleintjes en gezellige winkelstraatjes. Halle fungeert ook als achtergronddecor voor de VRT-televisieserie Witse. Het infokantoor in Halle boekte in 2007 177 groepsbezoeken en dagtrips (7.356 personen) voor de stad Halle zelf (incl. Basiliek en brouwerij Boon).

In tegenstelling tot Halle maakt **Vilvoorde** de facto deel uit van het verstedelijkte gebied rond Brussel. Een belangrijke verkeersader met diverse ronde punten wringt zich doorheen de stad. Niettemin hebben de Markt en enkele winkelstraten, met daarin de Onze-Lieve-Vrouw van Troostkerk die sinds 2006 basiliek gewijd is, toch een zekere aantrekkingskracht. Minpunt zijn de vele auto's op het, nochtans mooie, marktplein.

Daarnaast zijn er ook nog **Asse** en **Tervuren** die als kleinere toeristische centra fungeren. De kleinschaligheid van Asse maakt het een perfecte uitvalsbasis om het Pajottenland en de Brabantse Kouters te voet of per fiets te verkennen. Tervuren op zich is dan weer een dagtrip waard: het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, het Warandepark, het gezellige marktplein, met de tram naar Brussel, enz.

Dorpjes

De Groene Gordel heeft ook diverse kleine dorpjes vaak met typische dorpskerkjes, en andere historische gebouwen en kleine lieflijke dorpspleinen. In het kader van de actie 'Het mooiste dorp van Vlaanderen' - een samenwerking van VRT en Toerisme Vlaanderen 2007/2008 - werden voor de Groene Gordel trouwens enkele dorpjes in de eerste ronde weerhouden: Beersel, Gooik, Pepingen, Sint-Anna-Pede, O-L-V-Lombeek, Gaasbeek. Criteria waren de mooiheid van de dorpskom en de omgeving, het Bourgondisch karakter, het toeristisch-recreatief karakter, historische waarde van monumenten en het immaterieel erfgoed. Gaasbeek en O-L-V-Lombeek gingen door naar de finale.

Een overzicht maken van de dorpjes met een toeristische meerwaarde is een subjectieve denkoefening. Toch kunnen we op basis van praktijkervaring en getuigenissen van toeristen volgende indeling per subregio opstellen.

Pajottenland & Zennevallei

Deze dorpjes vinden we in de eerste plaats terug in de landelijke gemeenten van het Pajottenland. Enkele voorbeelden:

- Gooik met het ontmoetingscentrum de Cam;
- Galmaarden met het Baljuwhuis en zijn unieke tuin, een stukje erfgoed dat door de Provincie werd overgedragen aan de gemeente Galmaarden;
- Gaasbeek met de schandpaal op het marktplein;
- Eizeringen met het kasteeldomein Neufcour;
- Sint-Anna-Pede met het kerkje dat Bruegel afbeeldde op 'De Parabel der Blinden';
- Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek (Roosdaal) met het laatgotische retabel in de kerk;
- Strijtem met de helletaferelen in de Sint-Maartenskerk;
- Diverse andere dorpjes met sprekende namen zoals Oetingen, Herfelingen, Pepingen, Wambeek, Tollembeek, Sint-Pieters-Kapelle, Bever, Herne, Heikruis, Vollezele, Elingen, Lembeek, e.a.

De grotere kernen in de Zennevallei worden gekenmerkt door hun kerken met Brabantse gotiek zoals de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Alsemberg en de Sint-Niklaaskerk in Drogenbos. Ook Beersel is een bezoekje waard en is sinds oudsher een bekende pleisterplaats voor dagtoeristen.

Belangrijke cultuurhistorische gebouwen vinden we ook buiten de kernen zoals:

- windmolens (Zepposmolen in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek);
- watermolens (Herisemmolen in Alsemberg);
- kastelen zoals het kasteel Ter Rijst in Heikruis en uiteraard het kasteel van Gaasbeek;
- imposante vierkantshoeven zoals de hoeve Bree-Eik.

Dijleland

Het Dijleland kent enerzijds een aantal grotere entiteiten met een zeker karakter zoals Hoeilaart, Overijse en Tervuren in het zuiden, en Haacht en Kortenberg in het noorden.

In Kortenberg is er een Benedictinessenabdij. Ook Keerbergen dat aan de rand van het gebied ligt, straalt een aangename sfeer uit en kan bogen op een langdurige toeristische traditie.

Bertem heeft ondanks zijn ligging langs de autoweg E40 en de steenweg Leuven-Brussel een vrij rustige dorpskern met een unieke pastorie (die op termijn tot cultuurtoeristisch centrum wordt uitgebouwd), de Veronicakapel en de Romaanse Sint-Pieterskerk.

In het zuiden vinden we ook kleinere dorpjes zoals Duisburg, Vossem, Korbeek-Dijle en Leefdaal met de Sint-Veronakapel alsook Huldenberg met de deelgemeenten Ottenburg, Neerijse en Sint-Agatha-Rode. Ook deze dorpjes getuigen van een landelijke charme en rust.

Deze rust contrasteert scherp met de onverwachte drukte in het gehuchtje Jezus-Eik (Overijse), gelegen midden in het Zoniënwoud rond een kapel, dat in de loop der jaren uitgegroeid is tot een druk dagtoeristisch knooppunt met tal van restaurants en cafés.

In het noorden kunnen we de dorpjes Buken, Erps-Kwerps, Hever, Evergem, Humelgem, Tildonk, Wespelaar en Wakkerzeel vermelden. In dit laatste dorp is er ook een merkwaardige pastorie.

Ook in het Dijleland is er erfgoed aanwezig buiten de kernen meer bepaald:

- kastelen (ondermeer in Leefdaal, Neerijse, Everberg, Huldenberg, Sterrebeek, Oud-Heverlee, Steenokkerzeel en Haacht);
- watermolens (ondermeer in Loonbeek en Overijse);
- vierkantshoeven (ondermeer het Lindenhof in Neerijse, het Hof ter Vaeren in Huldenberg en het Pachthof Oudevoorde in Vossem).

Brabantse Kouters

De kern van Grimbergen beschikt duidelijk over toeristische potenties: naast de reeds vermelde attracties van het MOT en de volkssterrenwacht MIRA is ook het centrale plein erg aantrekkelijk. Beeldbepalend is hier de imposante basiliek van de Norbertijnenabdij.

Ook Vilvoorde heeft met de markt en enkele bezienswaardigheden mogelijkheden voor het aantrekken van bezoekers.

Daarnaast stralen de kernen van Londerzeel, Asse en Meise een zekere gezelligheid uit. Kleinere dorpjes zijn hier minder talrijk: we vermelden toch Steenhuffel, Mollem en Humbeek.

Conclusies over het beleven van de sfeer in cultuurhistorische steden en dorpen

- Halle kan worden beschouwd als kleinere cultuurhistorische stad.
- Andere interessante kernen zijn Grimbergen, Vilvoorde, Asse, Beersel, Tervuren, Hoeilaart, Overijse en Haacht.
- Er zijn nog tal van kleinere dorpjes met een zekere charme.
- Ook het landelijk erfgoed is niet onbelangrijk.

2.1.1.15 Beleven van evenementen

Infrastructuur voor evenementen

In het algemeen kan gesteld worden dat voldoende infrastructuur aanwezig is in de Groene Gordel voor het organiseren van evenementen. Brusselse infrastructuren en de Brabantse in Leuven zijn belangrijke infrastructuren waarmee de Groene Gordel niet moet concurreren. Er zijn ook voldoende culturele centra ontwikkeld die middelgrote en kleine evenementen kunnen huisvesten.

Type van evenementen

Hieronder wordt een niet-exhaustieve opsomming van evenementen gemaakt die in beperktere of ruimere zin een toeristische relevantie hebben. Belangrijke criteria voor het opnemen in de lijst was ook het wekerend karakter en/of de gedragenheid binnen de regio.

a. De Gordel

De Gordel is meteen ook het belangrijkste evenement van de Groene Gordel. Dit wandel- en fietsevenement wordt sedert 1980 georganiseerd in alle Vlaamse gemeenten rond Brussel op de eerste zondag van september. Doelstelling is nog steeds het Vlaamse karakter van de groene rand rond Brussel te benadrukken. 'Gordelen' is nog steeds in en trekt ieder jaar circa 100 000 Vlamingen aan. De Gordel wordt sterk ondersteund door de media en speelt ook in op jongeren en kinderen, ondermeer met het populaire Gordellied. In 2007 namen 77.303 mensen deel (wandelen en fietsen). Dat is een kleine 7000 meer dan het jaar voordien. In juni van elk jaar wordt tevens door BLOSO in samenwerking met gemeenten en scholen "De Gordel voor scholen" georganiseerd (twee maal twee dagen in twee opeenvolgende weken in Overijse en Tervuren).

b. Tentoonstellingen Weg van Bruegel 04 en Bruegel 06

Zowel in 2004 als in 2006 organiseerde het Bruegelproject van mei tot september een grote tentoonstelling rond het Bruegelthema.

Weg van Bruegel 04 was een artistieke zomerwandeling vanuit Brussel (Justitiepaleis, Brigittinne- en Kapellekerk, verschillende metrostations, de skipiste naast de Ring in Anderlecht) tot in het Herman Teirlinckhuis in Beersel. 20 hedendaagse kunstenaars stelden tentoon op 8 locaties die verwijzen naar het werk van Bruegel.

Met Bruegel 06 werd de Groene Gordel rond gemaakt. Er waren 5 grote tentoonstellingen: 2 in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel en de overige in het Hof van Melijn in Tervuren, in het Kasteel van Gaasbeek en in het Kasteel van Bouchout in de Nationale Plantentuin in Meise. Verschillende kleinere tentoonstellingen gingen door in diverse locaties hoofdzakelijk in het Pajottenland. Het globale bezoekersaantal bedroeg 36.000 - 25.000 in de Groene Gordel -, wat in het licht van de promotionele inspanningen een eerder bescheiden resultaat was.

c. Evenementen verbonden aan de topattracties

Vijf topattracties hebben de jongste jaren belangrijke inspanningen geleverd op het vlak van evenementen:

- het Kasteel van Gaasbeek met de historische evocaties en tentoonstellingen;
- de Nationale Plantentuin met tuindagen, tentoonstellingen en themawandelingen;

- het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika met grote tijdelijke tentoonstellingen;
- het Huis van de Toekomst met diverse publieksacties;
- het Sportmonium met de cartoonale.

Uit bezoekcijfers - zie p. 30 - blijkt dat dergelijke evenementen steevast voor een stijging van de bezoekersaantallen zorgt.

d. Toer de Geuze

Tweejaarlijks organiseert Horal (= Hoge raad voor ambachtelijke lambik) in april een Toer de Geuze langs de verschillende ambachtelijke lambikbrouwerijen. De meeste bevinden zich in de Zennevallei en het Pajottenland, één ligt in de Brabantse Kouters maar geuze en kriek worden in alle cafés van de Groene Gordel geserveerd. Horal legt een bus in voor de Tour zodat naar hartelust kan gedegusteerd worden. Men kan het parcours ook met de eigen wagen doen en tussendoor een wandeling in het Hallerbos of in het Domein van Huizingen meepikken waar rond die tijd de hyacinten bloeien. Het aantal bezoekers evolueert in positieve zin: 3000 in 2003, 5000 in 2005, 7000 in 2007.

e. Dag van het Pajottenland en van het Dijleland

De Dag van het Pajottenland werd in de voorbije zes jaar twee maal georganiseerd door het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën in samenwerking met enkele gemeenten en actoren en met de steun van Toerisme Vlaams-Brabant. Deze manifestatie heeft opgehouden te bestaan.

De Dag van het Dijleland werd ingevoerd door de VVV Dijleland en betreft de diverse toeristische diensten hierin. Het evenement richt zich vooral op de lokale bevolking.

Toerisme Brabantse Kouters wil vanaf 2008 een dag van de Brabantse Kouters organiseren.

f. Retrospectieve Monument Rik Poot

Van 21-08 tot 10-10-2004 organiseerde de stad Vilvoorde een grote retrospectieve expositie rond het voornaamste beeldhouwwerk, de grafiek en juwelen van Rik Poot. Het kunstparcours (ver)voerde vanuit het mooi gerestaureerde Hanssenspark met openluchttheater aan de rand van de vijver via het Heldenplein met monumentaal Brabants trekpaard naar de O.-L.-V. van Troostbasiliek. De tentoonstelling zette het Brabants trekpaard nogmaals in de schijnwerper en gaf aanleiding tot heel wat randactiviteiten.

g. Muzikale evenementen

De Groene Gordel heeft in dit segment geen echt topfestival zoals Werchter of Dranouter. Er zijn wel enkele kleinere festivals en concerten:

- Rock Affligem;
- Rock Ternat;
- Folk en jazz rally in Roosdaal;
- Soirée Tropicale in Zemst;
- Jazz Contest Belgium in Overijse;
- Vilvoorde Pop;
- POPwijk in Opwijk;
- Country en Western Festival in Haacht;
- Zomerfestival Hee Tervuren in Tervuren;
- Het Bluesfestival in Wespelaar.

Gooik heeft in het verleden met de volksmuziekgilde een flinke reputatie opgebouwd op het vlak van volksmuziek met het instrumentenmuseum en het jaarlijkse volksmuziekfestival. Sinds einde 2001 is het initiatief omgevormd in Muziekmozaïek, impulscentrum voor folk en jazz. Muziekmozaïek organiseert evenementen (Jazz Hoeilaart, Feest van de Folk, Gooikoorts, Flanders Ethno,...), stages, cursussen en wedstrijden, publiceert en verkoopt tijdschriften, boeken en cd's, bouwt een documentatiecentrum (bibliotheek) uit, een webstek, sluit groepen aan, is aanwezig op evenementen, en staat garant voor een boeiende rondleiding in het volksinstrumentenmuseum.

h. Sportevenementen

Ook enkele sportevenementen kunnen bijdragen tot de bekendheid van de regio.

In dit verband kunnen we volgende evenementen vermelden:

- de Brabantse Pijl (Alsemberg);
- de Vlaamse Druivenveldrit in Overijse;
- de Power Horse Competition in Vollezele;
- de Feryn Pijl in Kapelle-op-den-Bos;
- de triatlon in Vilvoorde;
- de Veldrijden Superprestige in Machelen;
- de wereldbeker veldrijden in Bloso-domein Hofstade (eind 2007);
- de 'nationale Paintball games' in Merchtem.

Evenementen die telkens een andere regio aandoen

De Groene Gordel kwam al aan bod in een aantal succesvolle nationale initiatieven zoals de Davidsfondszoektocht en de Knack zomerwandelingen (nu Knack Zomert).

i. Lokale evenementen

Hieronder een selectie van kleinere evenementen van subregionaal en lokaal belang met wortels in kunst, folklore en lokale geschiedenis. Een aantal van deze evenementen hebben ongetwijfeld potenties om bij te dragen tot de imagovorming van de Groene Gordel en de subregio's.

De evenementen worden hieronder gegroepeerd naar subregio.

Pajottenland-Zennevallei

- Sint-Antoniusviering in Essene (Affligem);
- Beerselse Kasteelfeesten;
- Heksenproces en heksenwandeling in Bever;
- Processie van Groot-Bijgaarden;
- Pauwelviering in Galmaarden;
- Openluchttheaterfestival in Baljuwhuis in Galmaarden;
- Oogstfeesten in Gooik;
- Carnaval (± 250.000 bezoekers in 2007), Mariaprocesie en St-Veroonsmars in Halle;
- Sneukeltocht en Dag van de Aardbei in Roosdaal;
- Rozenweekend in Sint-Pieters-Leeuw;
- Midzomer van Wambeek;
- Bloemenstoet in Ternat;
- Pep-in-gen, Kunst in het Dorp en ArtsElingen in Pepingen.

Dijleland

- de Koningschieting (Jefkesschieting) in Bertem;
- Kiezen voor Kunst in Bertem;
- de Huldenbergse feesten en Sint-Rochusomwegang in Huldenberg;
- het Druivenfestival in Hoeilaart;
- de Druivenfeesten in Overijse;
- de Zoetwaterprocessie in Oud-Heverlee;
- de Reuzenfeesten en pompoenweging in Tervuren;
- Wing+Motodag in Steenokkerzeel;
- St-Maartenvuur in Steenokkerzeel;
- het Carnaval en kerstmarkt in Zaventem;
- de Jan Primusfeesten in Haacht;

- Bloemendorp en vlottentocht in Tildonk;
- de Parkfeesten in Kampenhout;
- de Molenfeesten en de dag van de Keerbergse asperge in Keerbergen;
- de Kortenbergse Kunstkabinetten;
- de Artiistentoeer in Tervuren;
- de Halloweenwandeling in Tervuren;
- de Sint-Hubertusviering in Tervuren;
- de Kroegentocht in Tervuren.

Brabantse Kouters

- de Hopduvelfeesten, St. Hubertusdierenwijding en Carnalvalstoet in Asse;
- Van Stof tot Asse in Asse;
- de St.-Paulus-paardenprocessie, carnaval, rommelmarkt en Zomerhappening en ambachtenmarkt in Opwijk;
- de St.-Seraesommegang en Kasteelfeesten in Grimbergen;
- de beiaardfeesten en kroegentocht in Meise ;
- de kerstmarkt in Grimbergen;
- de Ommegang, paaskermis, jaarmarkt en rommelmarkt in Machelen.

Daarnaast zijn er ook de kermissen en de talrijke jaarmarkten ondermeer in Dilbeek, Gooik, Herne, Affligem, Pepingen, Ternat, Zellik, Mollem, Opwijk, Grimbergen, Wemmel, Zemst, Zaventem en Boortmeerbeek. Ten slotte zorgen ook de wekelijkse markten en de diverse boerenmarkten (Halle, Dilbeek, Oud-Heverlee, Gaasbeek en Pamel) voor kleur en sfeer in de regio.

Conclusies over beleven van evenementen

- Het evenement 'de Gordel' is imagobepalend voor de volledige Groene Gordel. Het ondersteunt in belangrijke mate ook de naambekendheid. Meer dan in het verleden wordt door wandeltochten en fietslussen de relatie met de omgevende regio gelegd.
- De evenementen verbonden aan topattracties trekken extra bezoekersstromen aan.
- Als muziekevenement biedt Muziekmozaïek (Gooik) toeristische kansen.
- Sommige lokale evenementen kunnen imagoversterkend werken voor de hele Groene Gordel. Er is op dit ogenblik geen waarderingsschaal om een selectie in het aanbod te maken.

2.1.1.16 Recreatief winkelen

De Groene Gordel heeft niet echt een stad met een opvallende winkelfunctie. Dit is te verklaren door de nabijheid van Brussel, Aalst, Mechelen en Leuven. Het recreatief winkelen is wel mogelijk in de stadjes Halle en Vilvoorde en in beperkte mate in de kleinere centra Dilbeek, Tervuren en Asse. Halle heeft een fraai autovrij winkel/wandelcentrum met horecazaken en is bekend om zijn wekelijks markt op donderdag en zaterdag.

Conclusies over recreatief winkelen

- Er zijn voldoende mogelijkheden voor funshopping in de onmiddellijke omgeving van de Groene Gordel.
- Halle en Vilvoorde hebben een beperkte regionale winkelfunctie.

2.1.1.17 Couleur locale

Een aantal thema's die typisch zijn voor de Groene Gordel zijn op dit ogenblik deels toeristisch uitgewerkt. Ze hebben een grote toeristische potentie die echter niet volledig wordt benut. Toch kunnen ze in belangrijke mate het beeld van de regio Groene Gordel bepalen.

De wortels van het **Brabants trekpaard** liggen in Vollezele. Jammer genoeg zijn de historische stoeterijen niet toegankelijk. Het museum voor het Brabants trekpaard is misschien aandoenlijk ambachtelijk, maar weinig interactief en overtuigend voor bezoekers. Het prachtige kasteel van Steenhout met een eigen stoeterij is slechts heel beperkt toegankelijk. De Palmpaarden - ook Brabantse trekpaarden - kunnen in het domein Diepensteyn (Steenhuffel) dan wel worden bezocht, maar enkel in groep. Uitzondering zijn de jaarlijkse brouwerijopendagen. Een stuk geschiedenis van het Brabants trekpaard is ook in Tervuren geschreven. Deze geschiedenis is echter helemaal vervaagd.

Bier is een thema dat op diverse manieren aan bod komt in de Groene Gordel. De gemeente Beersel heeft een dossier voorbereid voor een Toeristisch Recreatief Project (TRP) voor een **museum/infopunt met als thema Lambikbieren**. Daarnaast hebben zowel brouwerij Palm en Haacht, als lokale brouwerijen, een rijke traditie en een aanbod voor groepen. Bovendien neemt het aanbod van toeristisch relevante horecazaken in de Groene Gordel toe, o.a. door de acties in het kader van het project Tafelen in Vlaanderen.

Er zijn heel wat **streekproducten** die hun bakermat in Vlaams-Brabant en meer bepaald in de Groene Gordel hebben: bier, witloof, Belgische tafeldruiven, Twee thema's in de Groene Gordel werden ook al deels toeristisch uitgewerkt: **druiven en witloof**. De bestaande musea hebben een interactievere opstelling nodig. Het succes - zeker op vlak van groepsbezoek - daalt. Het druivenmuseum kijnt ook op het vlak van privébezoekers weg. Een bredere vermarkting kan de bezoekerscijfers opdrijven. Via andere initiatieven - bv. kooksessies - kunnen ze aansluiting vinden bij grotere projecten zoals Tafelen in Vlaanderen.

Pajottenland is het **land van Bruegel**. Rond 1563 verhuisde de schilder naar Brussel waar hij een bijzondere relatie met het Pajottenland ontwikkelde. Voor zijn befaamde landschappen en volkse taferelen zocht en vond hij onmiskenbaar inspiratie in het dorpsleven van Dilbeek, Itterbeek, Schepdaal en omgeving. Zo zou het vaststaan dat hij voor 'De Parabel der Blinden' het kerkje van Sint-Anna-Pede als achtergrond gebruikte. Bruegel werd toeristisch reeds deels uitgewerkt in een openlucht tentoonstelling in de Pedevallei en een Bruegelfietsroute. In 2006 werd een Bruegelproject met tentoonstellingen in Brussel en op drie locaties in de Groene Gordel gerealiseerd. Het succes was eerder beperkt. Er is evenwel geen permanent Bruegelbezoekerscentrum met uitleg over zijn manier van schilderen, de tijdsgeest, zijn inspiratie en filosofie, ...

Een themacentrum over de **luchtvaart** met aandacht voor zowel de technologie, de wetenschap en de geschiedenis zou een oplossing bieden voor individueel bezoek aan de luchthaven. Het kan ook een regionale onthaalfunctie vervullen. Dit idee werd vanuit de luchthaven zelf (BIAC) aangedragen en kan gezien de belangstelling voor Panamarenko, Da Vinci en andere 'uitvinders' en techniek zeker een voltreffer zijn.

Conclusie over couleur locale

- Zowel het Brabants trekpaard als Bier zijn thema's met een grote toeristische potentie en een imago-ondersteunende rol voor de Groene Gordel.
- Bruegel, de luchthaven en streekproducten kunnen vooral op subregionaal vlak voor een grotere aantrekkingskracht zorgen voor toeristen.
- Ze werden tot nu toe met wisselend succes toeristisch uitgewerkt.
- Het Brabants trekpaard en Bruegel verdienen een permanente, kwalitatieve en interactieve bezoeksstructuur.
- Een initiatief rond Lambikbieren is genomen.
- Een thema-bezoekerscentrum in de Nationale Luchthaven biedt groot toeristisch potentieel.

2.1.2 Dienstverlening voor de toerist

2.1.2.1 Toeristisch onthaal

Stand van zaken

De Groene Gordel heeft op dit ogenblik 11 erkende toeristische infokantoren:

1. Witloofmuseum Kampenhout;
2. Toerisme Pajottenland en Zennevallei vzw in Halle;
3. Toerisme Pajottenland - VVV Markvallei/VVV Geuzevallei in Galmaarden;
4. de Dienst voor Toerisme Beersel;
5. de Dienst voor Toerisme Grimbergen;
6. de Dienst voor Toerisme Hoeilaart
7. de Dienst voor Toerisme Huldenberg;
8. de Dienst voor Toerisme Kortenberg;
9. de Dienst voor Toerisme Overijse;
10. de Dienst voor Toerisme Sint-Pieters-Leeuw;
11. de Dienst voor Toerisme Tervuren.

Er zijn in de Groene Gordel momenteel 2 erkende regionale infokantoren, in Halle en Tervuren, die worden bemand door respectievelijk de stad Halle en de VVV Toerisme Pajottenland en Zennevallei en door personeel van vzw Toerisme Tervuren.

Het onthaalkantoor in Halle wordt interactief uitgebouwd zodat de bezoeker zelf via 'touchscreens' info kan opzoeken en zich ook tot de balie wenden.

Naast de erkende toeristische infokantoren zijn er nog heel wat kleinere diensten voor toerisme die zich vaak in de gemeentehuizen situeren zoals in Bertem, Lennik en Zemst.

In Haacht zijn er plannen om de Dienst voor Toerisme verder uit te bouwen op de locatie van het nieuwe cultuurcentrum.

In de zes faciliteitengemeenten rond Brussel (Sint-Genesius-Rode, Wezembeek-Oppem, Kraainem, Linkebeek, Wemmel en Drogenbos) is er geen toeristisch infopunt. In de gemeenschapscentra van vzw 'de Rand' zijn, via het Groene Gordel Actieplan, toeristische infozuilen geïnstalleerd met informatie over de regio.

Probleemstelling

De openingsuren van de diensten voor Toerisme en toeristische vzw's zijn nog altijd onvoldoende afgestemd op de toeristische realiteit: een dienst voor Toerisme die enkel tijdens de kantooruren open is van maandag tot vrijdag beantwoordt niet langer aan de behoefte van de toeristen en de recreanten.

Het toeristisch onthaal is nog niet gebiedsdekkend: vooral in de Brabantse Kouters doet zich een sterke lacune voor en is er een personeelstekort.

Gebiedsdekkend:

- Brabantse Kouters: in Asse en in Londerzeel (Leireken) is het zinvol om een infopunt op te starten
- Pajottenland & Zennevallei: in Roosdaal (Hertboommolenmuseum) is de koppeling van een infopunt aan het museum zeer zinvol voor het noorden van deze subregio.
- Dijleland: In Tervuren zal op termijn een streekbezoekerscentrum in het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika geopend worden. Afstemming over samenwerking met de vzw Toerisme Tervuren is noodzakelijk.

Openingsuren - personeel:

– Brabantse Kouters:

De inschakeling van Leireken in Londerzeel betekent een verruiming van openingsuren in het weekend. Grimbergen: als lokaal kantoor is dit enkel toegankelijk tijdens de kantooruren van de gemeente, in het toeristisch seizoen wordt wel gedurende 12 weekends permanentie voorzien door diverse gemeentelijke ambtenaren.

VVV Brabantse Kouters: Op termijn verhuist de VVV naar het streekbezoekerscentrum in Meise, op dat moment is extra personeel noodzakelijk.

Zemst: Voor het thematisch bezoekerscentrum van het Sportimonium is extra personeel nodig.

– Pajottenland & Zennevallei

De inschakeling van het Hertboommolenmuseum in Roosdaal betekent een verruiming van de openingsuren in het weekend.

Halle/Galmaarden: er is extra personeel nodig, zeker voor weekendopeningen.

Sint-Pieters-Leeuw: er is extra gemeentepersoneel aangeworven om de weekendopening te verzekeren.

Beersel: een thematisch bezoekerscentrum over Geuze is gepland, de gemeentelijke toeristische infodienst zal daar ook gehuisvest worden. Voor de weekendopeningen is extra personeel nodig.

Gaasbeek: vanaf Pasen 2008 wordt in het bezoekersonthaal van het kasteel een toeristisch infopunt geïntegreerd. Op die manier kan men er ook in het weekend terecht voor informatie.

– Dijleland

Kamphenhout: in het witloofmuseum is weekendpermanentie voorzien.

Hoeilaart: dit gemeentelijk infokantoor is enkel open tijdens de kantooruren van de gemeentelijke administratie.

Huldenberg: dit gemeentelijk infokantoor is enkel open tijdens de kantooruren van de gemeentelijke administratie.

Overijse: dit gemeentelijk infokantoor is enkel open tijdens de kantooruren van de gemeentelijke administratie.

Kortenberg: dit gemeentelijk infokantoor is enkel open tijdens de kantooruren van de gemeentelijke administratie.

Tervuren: het kantoor van de vzw Toerisme Tervuren is zowel tijdens de week als in het weekend open.

Bertem: dit gemeentelijk infokantoor is enkel open tijdens de kantooruren van de gemeentelijke administratie.

Een ander belangrijk aandachtspunt vormt klantvriendelijkheid en kennis van de regio. Gezien de Groene Gordel een vrij nieuwe creatie is, is de kennis van het onthaalpersoneel over alle onderdelen van de Groene Gordel eerder beperkt.

Toekomstvisie Toerisme Vlaanderen en consequenties voor de Groene Gordel

Algemeen

Binnen de visie van Toerisme Vlaanderen inzake toeristisch onthaal (intern werkdocument 22/02/2008) wordt de onthaalpolitiek in Vlaanderen uitgebouwd rondom twee peilers: 'Internationaal Toeristisch Vlaanderen' en 'Regionaal Toeristisch Vlaanderen'. De basis van deze werking wordt gelegd door de uitbouw van een netwerk van gemeenten/steden die een kwalitatief beleid rondom lokaal toerisme voeren, de zogenaamde A- en B-gemeenten. De hierna volgende tekst is gebaseerd op het intern werkdocument van 22/02/2008.

Het internationaal inkomend toerisme wordt in de nieuwe visie opgevangen door een sterk netwerk van topinfokantoren in de steden Brugge, Brussel, Antwerpen, Gent, Oostende, Mechelen en **Leuven**, aangevuld met een efficiënt onthaal langsheen toegangswegen tot Vlaanderen (**luchthavens**, spoorstations, autowegen). Ruime openingsuren, meertaligheid, een goede organisatiestructuur, zijn enkele van de erkenningscriteria. Ondersteuning wordt verleend via de reguliere middelen van Toerisme Vlaanderen en het Kunststedenactieplan.

We vermelden in dit verband ook het project In&Uit, een proefproject in steden waar cultuur een belangrijk toeristisch product is, zoals in Leuven. Het was de missie van In&Uit om een optimale dienstverlening te verstrekken aan bezoekers (privé of professioneel) en lokale inwoners inzake het vrijetijdsaanbod. In&Uit

beoogde een integratie van de onthaalfuncties op het vlak van informatieverstrekking en reserveringen, voor de verschillende sectoren uit de vrijetijdsector (cultuur, toerisme, maar ook jeugd en sport). Dit door een samenwerking op het vlak van onthaal, informatie en communicatie tussen de overheidsdiensten (lokaal, provinciaal, Vlaams) en de private partners die met vrijetijdsinvulling bezig zijn. Toerisme Vlaanderen stelt vast dat de internationale toerist In&Uit niet begrijpt en dat er een sterk verschil is tussen de doelstellingen van cultuur en toerisme, waarbij cultuur de focus legt op regionale ontsluiting en toerisme voornamelijk meertalig 'internationaal' receptief toerisme beoogt. Het is dus weinig zinvol om de aparte labeling en communicatie via de merknaam In&Uit verder te zetten. De service van sectoroverschrijdende ticketing aan de front office binnen een toeristische dienst, kan echter wel een absolute extra dimensie aan het infokantoor geven.

Op regionaal vlak wordt een opdeling gemaakt naar A- en B-kantoren.

Aan de categorieën A en B zijn een aantal erkenningscriteria verbonden: locatie, openingsuren, bestaffing, bewegwijzering, samenwerkingsvorm, toeristische 'look & feel', service en dienstverlening, toegankelijkheid, aanvullende infopunten in attracties & horeca, virtueel onthaal.

A-kantoren zijn regionale toegangspoorten. Volgens de Beleidsbrief toerisme 2007-2008 wordt één streekbezoekerscentrum per subregio voorzien, in de Groene Gordel zijn er 3 streekbezoekerscentra voorzien die tevens A-kantoren zijn. In de nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen zijn hiervoor minstens 3 voltijdse onthaalbedienden, die een voor hun functie relevante opleiding hebben genoten, nodig. Een aantal kenmerken zoals openingsuren (hele jaar door, van maandag tot en met zondag), kantooruitzicht, bijzondere folderrekken enz. worden mede bepaald door de regiokenmerken.

Het zou logisch zijn dat het onthaal voor de subregio in een regionaal A-kantoor wordt verzorgd door de regionale VVV, zoals Toerisme Pajottenland & Zennevallei dat doet in het historisch stadhuis van Halle. Momenteel verzorgt Toerisme Brabantse Kouters het regionale onthaal vanuit het infokantoor te Grimbergen, in afwachting van de inrichting van het A-kantoor in de Nationale Plantentuin van België te Meise. Toerisme Dijleland verzorgt geen regionaal onthaal en is zelfs niet gevestigd in de regio, maar heeft een postadres bij IGO Leuven. Hier is een duidelijke lacune in de werking van de regionale VVV, zij moeten de onthaalfunctie opnemen in het nieuw in te richten A-kantoor in het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika te Tervuren. Het spreekt voor zich dat de samenwerking met de huidige vzw Toerisme Tervuren moet bekeken worden in het kader van dit A-kantoor, de concrete invulling moet nog uitgekristalliseerd worden.

Deze kantoren moeten een eerste 'streek-experience' geven, die uitnodigt om de streek te verkennen en te beleven. Authentieke elementen voor de Groene Gordel zijn Brabants trekpaard, bier, kastelen, parken en tuinen, streekproducten.

De 3 subregio's hebben elk hun eigen accenten:

Dijleland: witloof, Belgische tafeldruif, Romaanse bouwkunst, holle wegen, luchtvaart...

Pajottenland & Zennevallei: geuze, volksmuziek, Bruegel, agrarisch landschap...

Brabantse Kouters: abdijbieren, hopduvel, sterrenwacht, agrarisch landschap ...

B-kantoren ondersteunen en verfijnen het netwerk op knooppunten en worden versterkt met infopunten.

B-kantoren zijn minstens geopend van 1 april tot 1 oktober: alle dagen, van maandag tot en met zondag. In de winterperiode is het belangrijk om deze kantoren tijdens de weekends open te houden. Het personeel bestaat uit minstens 3 voltijdse onthaalbedienden die een voor deze functie relevante opleiding hebben genoten.

In de Brabantse Kouters is het bezoekerscentrum van het Sportimonium een B-kantoor. De andere kantoren zoals Grimbergen en in de toekomst Leireken zijn infopunten.

In Pajottenland & Zennevallei is Kasteel Gaasbeek een B-kantoor. De andere kantoren samen met Hertboommolenmuseum en Herisemmolen zijn infopunten. In Beersel loopt een TRP-dossier voor de ontwikkeling van een thematisch bezoekerscentrum rond het ambachtelijk gebrouwen lambikbier. De dienst toerisme zou ondergebracht worden op dezelfde centraal gelegen site. Ook het cultureel centrum 'de Meent' is hier gevestigd. Dit wordt een attractiepool.

In Dijleland is het Witloofmuseum in Kampenhout een B-kantoor, de andere kantoren zijn infopunten. In Bertem wordt de oude Pastorij gerenoveerd en voorbestemd als thematisch bezoekerscentrum over 'De Voervallei en Romaanse bouwkunst'. De uitwerking van dit thema samen met het agrarisch verleden en heden, een promotiehoek met streekproducten en een fietsinrijpunt met fietsverhuur worden voorzien.

de nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen vernoemt ook 'infopunten', deze zijn kleinschaliger maar het is nog niet duidelijk gedefinieerd aan welke criteria zij moeten voldoen.

Toerisme Vlaanderen streeft ernaar om tegen 2010 convenanten af te sluiten tussen de regio en de gemeente of cluster van gemeenten over de onthaalvisie.

In het kader van de erkenning van infokantoren en toeristische dienstverlening zijn bepaalde regio's, waaronder de Groene Gordel, als prioritair aanzien voor de opmaak van een onthaalactieplan. De opmaak is een taak voor de regiocoördinatoren van de Provinciale Toeristische organisaties (TPO's) in samenwerking met en met de steun van Toerisme Vlaanderen. Streefdatum voor de realisatie van het onthaalactieplan voor de Groene Gordel is begin 2010. Na goedkeuring en onderschrijving van het regio-onthaalactieplan door alle partners worden de erkenningen van alle infokantoren gradueel herbekeken. Voor nieuwe kantoren zal direct de nieuwe regelgeving toegepast worden, m.a.w. tijdens de overgangperiode vanaf 2008 zullen tijdelijk 2 systemen van classificatie naast elkaar bestaan.

Alternatieve infopunten

Een goed onthaalbeleid is meer dan toeristen / recreanten ontvangen in toeristische infopunten. Een ander aspect is het brengen van informatie op die plaatsen waar de toeristen en recreanten zich bevinden. Horecazaken, attracties en fietswinkels kunnen in dit verband een belangrijke rol spelen.

De doorstroming van toeristisch-recreatieve informatie naar plaatselijke bedrijven staat in de Groene Gordel nog niet op hetzelfde niveau als in het Hageland.

In een aantal horecazaken zoals Leireken (Steenhuffel), het Nero café (Hoeilaart) en in Café Maritime (Tildonk) kan wel al toeristische informatie over de regio bekomen worden. Met de uitbreiding van het fietsknooppuntennetwerk over de hele Groene Gordel zal het systeem van fietscafés ook worden ontwikkeld. Dat biedt kansen om op het vlak van informatieverspreiding stappen voorwaarts te zetten. Logiesuitbaters zijn een belangrijk en dankbaar aanspreekpunt voor hun gasten en vooral attracties, zoals het Huis van de Toekomst (Vilvoorde), ontvangen jaarlijks duizenden bezoekers, een potentieel dat kan benut worden om informatie over de Groene Gordel mee te geven.

Digitaal onthaal

Via www.groenegordel.be kunnen geïnteresseerden zich via een thematische benadering oriënteren binnen de regio. Deze website is sinds 2006 operationeel. Er kan doorgelinkt worden naar de respectievelijke websites van de regionale VVV's en die hebben op hun beurt een doorklikfunctie naar de gemeenten van de regio. Een aantal gemeenten en toeristische organisaties hebben een eigen website of hebben een toeristische rubriek in hun hoofdwebsite. Aanpak, structuur en aankleding is erg verschillend. Een aantal sites verwijzen naar het concept Groene Gordel, andere focussen enkel op de eigen locatie.

In het kader van de evoluerende verwachtingen en behoeften van toeristen-recreanten wordt de website van Toerisme Vlaams-Brabant, waaronder www.groenegordel.be zich situeert, in 2009 volledig vernieuwd.

In Pajottenland & Zennevallei gebeurt de raadpleging en de reservering van de groepsuitstappen via een digitaal netwerk tussen alle regionale en lokale toeristische infokantoren. Ook voor de afspraken met de attracties, de restaurants en de gidsen maakt men gebruik van het netwerk, zodat er geen dubbele boekingen kunnen plaatsvinden.

Conclusies over toeristisch onthaal

- Er zijn momenteel 11 erkende toeristische onthaalkantoren in de Groene Gordel waarvan een groot aantal enkel toegankelijk zijn tijdens de openingsuren van de gemeentelijke administratie.
- Het (sub)regionaal onthaal in P&Z en in Brabantse Kouters gebeurt door de regionale VVV's. In het Dijleland is er geen subregionaal onthaal door de VVV Dijleland.
- Een inpassing van de infokantoren in de nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen over toeristisch onthaal zal noodzakelijk zijn. Dit betekent o.a. een zoektocht naar oplossingen op het vlak van openingsuren, spreiding over de regio en toeristische kennis. Meteen worden een aantal toeristische attracties in het onthaalproces ingeschakeld. Op dit ogenblik is deze visie nog onvoldoende uitgekristalliseerd om werkbaar te zijn op het terrein.
- De twee voorziene streekbezoekerscentra in Meise en in Tervuren zijn gelokaliseerd in een federale instelling. Het Museum voor Midden-Afrika in Tervuren is federaal en dus is een structuur nodig waarbij geld van het Vlaamse niveau kan geïnvesteerd worden in dit streekbezoekerscentrum, voor de Nationale Plantentuin van België in Meise is het wachten op de overheveling van het federale naar het Vlaamse niveau.
- Horecazaken en andere toeristische locaties worden nog niet gestructureerd als toeristisch infopunt gebruikt.
- www.groenegordel.be biedt een algemeen digitaal onthaal en wordt in 2009 vernieuwd.

2.1.2.2 De Groene Gordel digitaal

De laatste jaren hebben zich belangrijke ICT-evoluties afgespeeld, ook voor de Groene Gordel.

Nieuwe provinciale toeristische website en mediatheek

In april 2006 werd de nieuwe toeristische website www.toerisme.vlaamsbrabant.be geactiveerd. Deze website is onderverdeeld in 4 grote delen:

- waar hebt u zin in ?
 - wandelen
 - fietsen
 - logeren
 - uit met de kinderen
 - dagje uit
 - paar daagjes weg
 - uit in groep
 - kalender
- waar naartoe ?
 - Groene Gordel
 - Hageland
 - Leuven
- praktisch
 - fiets-, wandel- en ruiterroutes
 - publicaties en folders
 - nuttige adressen
 - congres- en zakentoerisme
- info voor beleidsmakers

Geïnteresseerden kunnen er rechtstreeks alle gratis en betalende publicaties bestellen via de mediatheek van de provincie Vlaams-Brabant. Deze site wordt in toenemende mate geraadpleegd voor allerlei toeristische info: in 2007 raadpleegden gemiddeld bijna 15.000 personen per maand deze toeristische website. Topmaanden waren april, juni en augustus met telkens bijna 17.000 bezoekers. Aparte bezoekcijfers voor de deelwebsite

www.groenegordel.be kunnen niet worden opgevraagd. In 2008 wordt een volledige herschikking van de toeristische provinciale website voorzien. Een aantal aandachtspunten hierbij: een klantvriendelijkere activiteitenkalender, een afgesloten deel voor communicatie met toeristische diensten, een afgesloten persgedeelte, een prominenter plaats voor dag- en verblijfsarrangementen, de opname van groepsuitstappen.

Websites Groene Gordel

Momenteel beschikt de Groene Gordel over één overkoepelende website en drie websites voor de subregio's met doorklikmogelijkheden naar de gemeentelijke websites:

- www.groene gordel.be (als deel van de provinciale website www.toerisme.vlaamsbrabant.be);
- www.dijleland.be (met input van Toerisme Dijleland vzw);
- www.toerismepajottenland.be (met input van Toerisme Pajottenland en Zennevallei vzw);
- www.brabantsekouters.be (met input van Toerisme Brabantse Kouters vzw).

Deze vier websites dienen een ander doel. De provinciale website www.groenegordel.be wil de regio promoten over de (provincie)grenzen heen, de website van de toeristische vzw's wil vooral een service verlenen naar de inwoners van de Groene Gordel.

Toerisme Vlaams-Brabant blogt

Op <http://toerisme-vlaamsbrabant.skyblogs.be> kan elke websitebezoeker de avonturen en tips van de blogredacteur van Toerisme Vlaams-Brabant consulteren. Wandel-, fiets- en ruiterroutes komen er tot leven. De 'lekkerste' terrasjes en tafels worden voorgeproefd. De internetgebruiker kan reageren op de artikels die verschijnen. Dit initiatief werd gestart in januari 2007. Midden september - 13/09 - telde de blog bijna 66.000 bezoekers of een gemiddelde van ongeveer 8300 bezoekers per maand. De blog werd door 92 % van de bezoekers als 'heel goed' geëvalueerd. Ook Toerisme Vlaanderen heeft lovende woorden voor dit initiatief. De blogredacteur brengt regelmatig verslag uit over wandelingen, evenementen, fietstochten enz. in de Groene Gordel.

Digitaal publicaties bestellen

Via www.groenegordel.be en de bestuurlijke site van de provincie kunnen online toeristische gratis en betalende publicaties - wandelboekjes, fietskaarten, themapublicaties - worden besteld. In 2006 werden zo 5888 niet betalende publicaties (heel Vlaams-Brabant) besteld. In 2005 waren er dat 5263.

Voor betalende publicaties is ook een sterke groei merkbaar voor online bestellingen: 4244 (2005), 6721 (2006).

Digitaal groepsuitstappen bestellen

Via de drie websites van de VVV's van de subregio's kunnen groepsuitstappen worden gereserveerd.

Downloadbare routes voor GPS

Sedert 2007 kunnen via de provinciale website een aantal routes gedownload worden. Op dit moment kunnen één fietsroute (Zoniënwoudroute) en drie ruiterroutes (Warandepad in het Dijleland, Koetshuispad en Pajottenpad in het Pajottenland) via de toeristische website van Vlaams-Brabant gedownload worden voor GPS. Er zijn geen downloadgegevens beschikbaar.

Op heel wat private sites worden zowel fiets- als wandelroutes uit de Groene Gordel aangeboden in kaartvorm, wegbeschrijving en/of GPS-formaat. Het gaat zowel om sites van individuele toeristen, officiële instanties (bv. gemeenten) als om gespecialiseerde fiets- en wandelsites. Over het succes van deze sites zijn geen gegevens bekend. Alleen is duidelijk dat de beschikbaarheid van routes op het internet alsmaar groeit.

Andere toeristisch relevante digitale evoluties

Toerisme Vlaanderen ontwikkelt (stand van zaken medio 2007) de toerismedatabank. Daarin worden alle vergunde Vlaamse logies (+ Brussel) opgenomen. Deze databank wordt gebruikt voor het 'voeden' van de eigen binnenlandse en buitenlandse websites van Toerisme Vlaanderen. De gegevens zijn ook exporteerbaar naar de websites van bv. toeristische diensten.

Voor het ter beschikking stellen van toeristisch relevante evenementen zal de Toerismedatabank zijn informatie uit de cultuurdatabank van CultuurNet Vlaanderen halen. CultuurNet Vlaanderen verzamelt alle culturele activiteiten uit Vlaanderen en stelt ze via verschillende zoekfuncties ter beschikking op www.cultuurweb.be. Partners kunnen deze gegevens ook via een aantal filters aan hun eigen doelstellingen aanpassen en automatisch op hun eigen sites publiceren. Het gaat daarbij om activiteiten van lokaal tot internationaal belang. Toerisme Vlaams-Brabant bekijkt in functie van de ontwikkeling van een nieuwe website (2008/2009) of en hoe met de Toerismedatabank en CultuurNet Vlaanderen kan worden samengewerkt.

Conclusies over de Groene Gordel digitaal

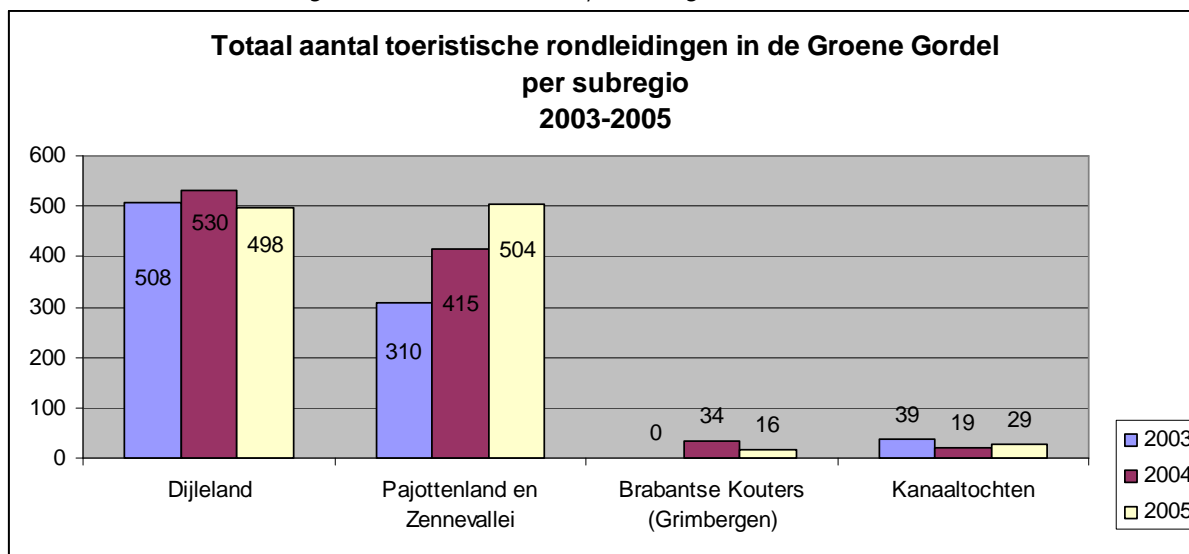
- Zowel via de provinciale toeristische site, provinciale blog als via andere sites is er voor de recreant en toerist heel wat informatie over de Groene Gordel te vinden.
- Een hertekening van de provinciale toeristische site wordt voorbereid.
- Het online bestellen van toeristische publicaties en het downloaden van fiets- en wandelkaarten (via officiële sites of privé-initiatieven) zit in de lift.
- De Toerismedatabank en de Cultuurdatabank bieden mogelijkheden voor het invullen van de nieuwe website van Toerisme Vlaams-Brabant en www.groenegordel.be.

2.1.2.3 Toeristische rondleidingen

Toeristische rondleidingen worden georganiseerd door gidsenorganisaties, gemeentelijke toeristische diensten, e.a.

Het succes van deze initiatieven werd bevestigd door het STeR. Ter aanvulling startte Toerisme Vlaams-Brabant in januari 2006 met een bevestiging van de toeristische diensten en infokantoren. Om het dagtoerisme in Vlaams-Brabant wat gedetailleerder in beeld te krijgen is het immers belangrijk om cijfers te verzamelen over de toeristische rondleidingen die geboekt worden bij de respectievelijke toeristische diensten. Onder toeristische rondleidingen verstaan we: gidsbeurten (korter dan 1/2 dag), groepsuitstappen van een halve dag en groepsuitstappen van een hele dag. Voor de periode 2003-2005 zijn exacte gegevens voorhanden. Voor 2006 wordt nog gewacht op de volledige verwerking van het cijfermateriaal.

Aantal toeristische rondleidingen in de Groene Gordel, per subregio, 2003-2005

2006/2007

De gegevens voor 2006 waren bij opmaak van dit rapport nog in verwerking. Wel kan worden gesteld dat de groepsuitstappen in het Dijleland verder dalen. Dit is soms spectaculair. Zo lopen de programma's met als thema 'witloof' met zo'n 25% terug. De rondleidingen met dit thema van minder dan een halve dag halveren zelfs. Deze daling is bv. ook te merken in uitstappen in de druivenstreek. Zo lopen de dagprogramma's van Overijse ook terug met +/- 25%. De dagprogramma's van Tervuren hebben minder dan de helft van het succes van 2005.

Pajottenland en Zennevallei kan op basis van de eerste gegevens van 2006 het succes van 2005 zowat evenaren. Het beeld is wel wisselend per gemeente. Voor 2007 geeft de vzw Pajottenland en Zennevallei aan dat de boekingen van groepsuitstappen ook scherp dalen.

Voor de Brabantse Kouters zijn geen gegevens voor 2006 beschikbaar. Verwachting is dat het aantal geboekte uitstappen hier zal stijgen gezien de werking van de vzw Brabantse Kouters opgestart is en een aantal nieuwe programma's lanceerde. Het aantal rondleidingen door vzw Kanaaltochten stijgt in 2006 verder naar 65 toeristische rondvaarten die de Groene Gordel aandoen.

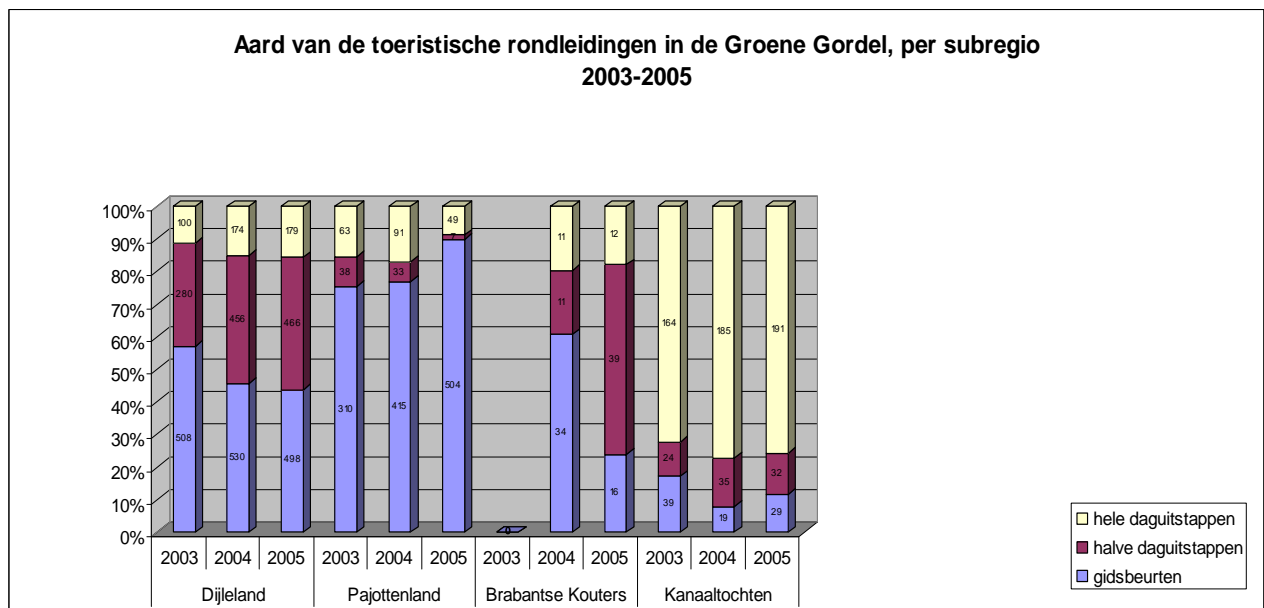
Analyse cijfergegevens

Het Dijleland is niet langer de subregio met de meeste toeristische rondleidingen. Die eer komt in 2005 en waarschijnlijk ook in 2006 toe aan Pajottenland en Zennevallei. In het Dijleland zijn vooral de rondleidingen op

de luchthaven een echte trekpleister. Het gaat daar voornamelijk over gidsbeurten en halve daguitstappen. Het Witloofmuseum zorgde met de opening in 2004 voor een boost in daguitstappen. Dat effect is volledig uitgewerkt. De groepsuitstappen van de Nationale plantentuin zijn verwerkt in de totale bezoekersaantallen van rubriek 2.1.1.4, Bezoeken van attractiepunten op pg 28. Het aantal toeristische rondleidingen in Overijse, Hoeilaart, Huldenberg en Kortenberg is vrij minimaal te noemen. In het Pajottenland is vooral Halle een trekpleister. Brabantse Kouters en Kanaaltochten Brabant maken maar een klein deel uit van het totaal aantal rondleidingen in de Groene Gordel. De vzw Brabantse Kouters was pas in 2005 echt operationeel voor het vermarkten van groepsuitstappen. Het aantal toeristische rondleidingen georganiseerd door Kanaaltochten Brabant gaat in stijgende lijn.

Duurtijd rondleidingen

Voor het bespreken van de verdeling in hele of halve dagenarrangementen en gidsbeurten kunnen we ons slechts baseren op de cijfers 2003 – 2005. De fragmentarische cijfers van 2006 leveren geen gegevens om definitieve evoluties te trekken.

Dijleland

In het Dijleland is het de Nationale Luchthaven die het grootste aantal toeristische rondleidingen organiseert, voornamelijk gidsbeurten en halve daguitstappen. Het aantal hele daguitstappen wordt voor ongeveer de helft georganiseerd door de Nationale Luchthaven, de andere helft wordt geboekt bij de toeristische diensten van Overijse, Tervuren en Kampenhout.

Pajottenland en Zennevallei

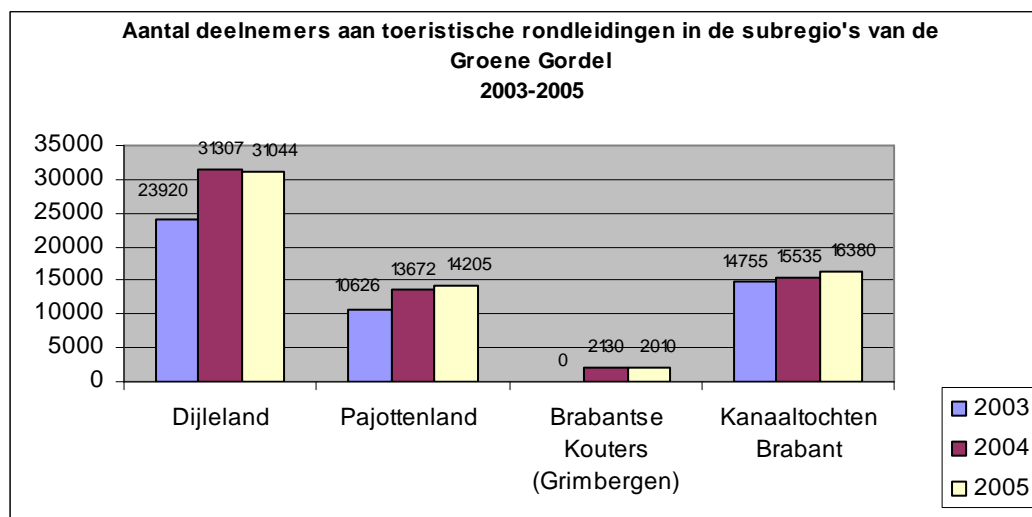
Het Pajottenland is de regio die het meeste gidsbeurten organiseert. Vooral Halle scoort hier zeer hoog. Gidsbeurten worden vooral geboekt bij de toeristische dienst van Halle. Halve en hele daguitstappen vinden, in vergelijking met de andere diensten, het meeste plaats in de Geuzestreek, gevolgd door de Markvallei (de absolute cijfers zijn wel laag !).

Brabantse Kouters

In de Brabantse Kouters is het aantal gidsbeurten voor de helft gedaald, ten voordele van het aantal halve daguitstappen. De absolute aantallen blijven erg laag. De oprichting van de vzw Brabantse Kouters en de aanwerving van een medewerker kunnen hier verandering in brengen.

Deelnemers groepsuitstappen

Ook hier baseren we ons op de cijfers van 2003 – 2005. De daling van het aantal groepsuitstappen in 2006 zal nagenoeg zeker resulteren in een daling van het aantal deelnemers.

Dijleland

Het Dijleland is de regio met het grootste aantal toeristische rondleidingen en dat weerspiegelt zich uiteraard ook in het aantal deelnemers aan toeristische rondleidingen. Sedert 2003 is het aantal in het Dijleland gestegen met een kleine 30 %. Het aantal deelnemers aan een tocht, georganiseerd door de Kanaaltochten Brabant volgt op de tweede plaats en stijgt lichtjes in vergelijking met 2003. Ook het aantal groepsbezoekers aan het Pajottenland stijgt, meer bepaald met 34 %.

Ongeveer 70 % van het aantal deelnemers aan toeristische rondleidingen in het Dijleland, bezoekt de Nationale Luchthaven. Tervuren heeft in 2005 4060 bezoekers gehad via een toeristische rondleiding, wat een stijging is met 125 % in vergelijking met 2003. De Congotentoonstelling zal alleszins meegespeeld hebben in deze toename. In Kampenhout is het aantal bezoekers via toeristische rondleidingen bijna verviervoudigd. De opening van het witloofmuseum in 2004 zal zeker een rol gespeeld hebben. In de andere gemeenten, met uitzondering van Overijse, is het aantal deelnemers aan toeristische rondleidingen erg laag.

Pajottenland en Zennevallei

Halle ontvangt het meeste aantal groepsbezoekers en het aantal zit in stijgende lijn (+ 74 % in vergelijking met 2003). Voor de andere gemeenten is het aantal bezoekers via toeristische rondleidingen laag.

Brabantse Kouters

In de Brabantse Kouters schommelt het aantal deelnemers aan toeristische rondleidingen rond de 2000 per jaar (2130 in 2004 en 2010 in 2005).

Kanaaltochten Brabant

Het aantal deelnemers aan boottochten van Kanaaltochten Brabant zit in stijgende lijn (+ 11 % in vergelijking met 2003). De gemiddelde groepsgrootte bedraagt hier 65 personen, dit in tegenstelling tot de groepsgrootte van de andere toeristische rondleidingen.

Meest geboekte rondleidingen

Ook hier moeten we ons noodgedwongen beperken tot cijfergegevens 2003 –2005.

		DIJLELAND		
		2003	2004	2005
Luchthaven	1	junior (rondleiding van 2 uur voor 5-16 jarigen)	transit (rondleiding van 3 uur voor 12-99 jarigen)	transit (rondleiding van 3 uur voor 12-99 jarigen)
	2	transit (rondleiding van 3 uur voor 12-99 jarigen)	junior (rondleiding van 2 uur voor 5-16 jarigen)	junior (rondleiding van 2 uur voor 5-16 jarigen)
	3	access (rondleiding van 2 uur voor 12-99 jarigen)	transit plus (rondleiding van 4 uur voor 12-99 jarigen)	access (rondleiding van 2 uur voor 12-99 jarigen)
Tervuren	1	Afrikamuseum	Afrikamuseum	Afrikamuseum
	2	Warandepark	Arboretum	Arboretum
	3	Arboretum	sprookjeswandeling	Hof van Melijn
Kampenhout	1	daguitstap Kampenhout	witloofmuseum	witloofmuseum
	2	niet gekend	daguitstap Kampenhout	daguitstap Kampenhout
	3	niet gekend	niet gekend	niet gekend
		PAJOTTENLAND EN ZENNEVALLEI		
Halle	1	basiliek	basiliek	basiliek
	2	brouwerij	brouwerij	brouwerij
	3	Hallerbos	Hallerbos	Hallerbos

Distributiekanaal voor groepsuitstappen

Toerisme Vlaams-Brabant heeft een bestand van 296 autocarbedrijven die geïnteresseerd zijn in onze brochure 'Uitstappen voor groepen in Vlaams-Brabant'. Van dit aantal zijn er 30 gevestigd in Vlaams-Brabant zelf.

Daarnaast zijn er 1.300 sociaal-culturele verenigingen en privépersonen geïnteresseerd in de brochure 'Uitstappen voor groepen in Vlaams-Brabant'. Om de 2 jaar worden deze bestanden geactualiseerd (voorzien voor eind 2007).

Via internet hebben we zeer weinig daguitstappen voor groepen teruggevonden bij autocarbedrijven of reisbureaus (2). Uiteraard vinden we wel het aanbod van de regionale VVV's terug over hun regio, ook een aantal gemeenten heeft dit opgenomen in hun website.

Conclusies over toeristische rondleidingen

- Er zijn geen volledige recente cijfers over groepsbezoeken.
- Het aantal groepsbezoeken in de Groene Gordel is dalend. Voor 2006 is dit spectaculair in het Dijleland. Voor 2007 wordt ook een daling in Pajottenland en Zennevallei aangegeven.
- Na de oprichting van de vzw Brabantse Kouters stijgt er het aantal groepsbezoeken.
- De toeristische boottochten in de Groene Gordel zitten in de lift.
- Het totaal aantal deelnemers aan groepsbezoeken (min boottochten) daalt naar alle waarschijnlijkheid.
- De luchthaven in Zaventem is de grootste publiekstrekker. Halle is ook sterke publiekstrekker.
- In het totaal maken gidsenbeurten nog het hoogste aantal groepsbezoeken uit, wat kan betekenen dat mensen graag zelf hun dag invullen en zelf bepalen waarvoor een gids ingeschakeld wordt. Dit komt overeen met de algemene trends zoals beschreven in rubriek 2.3.6.

2.1.2.4 Gidsenwerking

De gidsenwerking is een heel belangrijk onderdeel van het totale toeristische aanbod.

Toerisme Vlaanderen wil de opleiding voor gidsen uniformiseren om zo tot grotere professionaliteit en hogere kwaliteit te komen. Waar vroeger de regionale VVV's zelf instonden voor de opleiding en bijscholing gebeurt de opleiding nu in onderwijsinstellingen en zorgt de VVV nog voor bijscholingen. De gidsen die een opleiding conform de normen van Toerisme Vlaanderen gevolgd hebben, krijgen van Toerisme Vlaanderen een erkenning.

In de Groene Gordel zijn op bovengemeentelijk vlak 2 gidsenbonden actief, die werken met erkende gidsen:

- Gidsenbond ZuidWest-Brabant
- Gidsenbond Dijleland

Deze bonden zijn ontstaan uit de vrijwilligerswerking. Ondertussen ontvangen de gidsen een vergoeding per gidsbeurt. Alhoewel dat de gidsen nog altijd op vrijwillige basis worden ingeschakeld bij grote manifestaties of voor de permanentie op beursstanden. In beide bonden zijn nog altijd leden actief die niet het hele opleidingstraject volgden, geen erkenning hebben en bijgevolg op de 'uitdovende lijst' staan. De gidsenbonden geven een eigen ledenblad uit, verzorgen (in de zomer) zelf wekelijkse begeleide themawandelingen, geven hiertoe een flyer uit, stellen soms zelf programma's voor groepsuitstappen op, promoten zowel die eigen als de andere groepsuitstappen en organiseren zelf, dikwijls i.s.m. de regionale dienst voor toerisme, bijscholingen.

Naast de grote gidsenbonden zijn er lokaal (op gemeentelijk niveau) niet-erkende gidsen actief, zoals bv in Affligem, die van de gemeente een vrijwilligersvergoeding ontvangen. In 2007 verzorgden de 'Gemeentegidsen van Affligem' een 400-tal groepsuitstappen (exclusief de groepsbezoeken aangevraagd bij de Abdij van Affligem).

Opleidingstraject

Het opleidingstraject erkend door Toerisme Vlaanderen, ziet er als volgt uit. In het eerste jaar maken de cursisten zich diverse onderdelen van basiskennis en -vaardigheden eigen. Deze leerstof is gemeenschappelijk voor toekomstige gidsen en reisleiders. Het tweede jaar richt zich meer specifiek op de verder te verwerven competenties voor het uitoefenen van het vak van (toeristische) gids.

Van een gids worden volgende kerncompetenties verwacht:

- grondige kennis van het te gidsen onderwerp;
- deze kennis in bredere gehelen en verbanden kaderen;
- deze kennis flexibel afstemmen op een concrete groep;
- over de nodige vaardigheden beschikken om kennis op een goede manier over te brengen;
- de kunst van het verhalen vertellen beheersen.

De opleiding wordt opgedeeld in 2 delen:

1. Finaliteit toeristische gids (120 uur)

A. Gemeenschappelijk luik (40 uur)

1. Verhaal- en verteltechnieken in een breed perspectief
2. Contact met de groep en interculturele communicatie

B. Variabel luik volgens bestemming (80 uur)

Algemene structuur van de thema's voor alle bestemmingen

- Regio Hageland, Regio Groene Gordel, Regio Limburg , Regio Westhoek, Regio Brugse Ommeland, Regio Leiestreek, Regio Vlaamse Ardennen, Regio Meetjesland, Regio Waasland, Regio Scheldeland, Regio Antwerpse Kempen
- Leuven, Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Mechelen

2. Project toeristische gids (80 uur)

Statuut van de gids

Er is nood aan meer en betere informatie die objectief, neutraal, éénduidig, laagdrempelig en gediversifieerd is zowel naar de opdrachtgevers als naar de gidsen/reisleiders.

Er is nood aan een duidelijk sociaal en fiscaal statuut voor de gidsen en reisleiders en aan gedragscodes die afdwingbaar moeten zijn (bv. via subsidies, een convenant ...).

Het kunstenaarsstatuut kan inspireren voor een statuut voor gidsen en reisleiders, bij de opstelling van het kunstenaarsstatuut werd vertrokken van gekende paden:

- tewerkstelling als werknemer
- tewerkstelling als werknemer-uitzendkracht via Sociaal Bureau voor Kunstenaars
- tewerkstelling als zelfstandige
- tewerkstelling via kleine vergoedingsregeling

Een sociaal statuut voor gidsen en reisleiders impliceert een professionele aanpak en dus ook dito bezoldiging. Gidsen en reisleiders werken in grillige arbeidsomstandigheden, fiscaal kan geopteerd worden voor de kleine arbeidsvergoedingsregeling, aanwerving wordt op die manier goedkoper en de piste van uitzendwerk wordt ook mogelijk wat de strijd tegen zwartwerk bevordert. Het statuut moet uiteraard aansluiten bij de noden van de sector voor gidsen en reisleiders en het is de bedoeling om aan te sluiten bij bestaande wettelijke stelsels.

Deze materie is de exclusieve bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor toerisme, met inbegrip van het personeelsstatuut. Het fiscaal statuut is vrij complex want sociale zekerheid en belastingen worden in België uit elkaar gehaald, in andere landen doet men dat niet altijd.

De Universiteit Antwerpen heeft in opdracht van Toerisme Vlaanderen een status questionis opgesteld van de toepasselijke regimes op het vlak van de inkomstenbelastingen (i.h.b. personenbelasting) in functie van het mogelijk sociaalrechtelijk statuut van de dienstverrichter. Hierbij werden de juridische knelpunten op het vlak van de BTW en op het vlak van lokale belastingen ook in kaart gebracht. Wegens de complexiteit van het sociale en fiscale element kan een statuut voor gidsen en reisleiders nog even op zich laten wachten.

Conclusies over gidsenwerking

- In de Groene Gordel zijn 2 grotere gidsenbonden actief die werken met gidsen die erkend zijn door Toerisme Vlaanderen. Daarnaast zijn er lokaal (gemeentelijk niveau) gidsenbonden actief die niet erkend zijn, maar die toch wel een belangrijk aantal groepen gidsen (bv. gemeentegidsen van Affligem).
- een duidelijk sociaal en fiscaal statuut voor de gidsen en reisleiders, alsook afdwingbare gedragscodes zijn hoognodig. Wegens de complexiteit kan dit statuut nog even op zich laten wachten.

2.1.2.5 Overnachten in de Groene Gordel

In het Vlaamse landschap

Uit het aantal overnachtingen naar motief blijkt dat de Groene Gordel zowel toeristen als zakenmensen aanspreekt: 42,80% komt als recreatief toerist, 57,20% komt als zakentoeurist voor meetings, incentives, congressen en andere beroepsdoeleinden (ook cursisten horen hierbij). In deze en alle hierna volgende cijfers is Brussel uiteraard niet mee opgenomen.

Aantal overnachtingen naar motief, 2006

	Ontspanning	% totaal overnacht.	MICE	% totaal overnacht.	Andere	% totaal overnacht.	Totaal
België	22.611.797	76,98%	3.622.212	12,33%	3.138.002	10,68%	29.372.011
Vlaams Gewest	14.486.983	81,82%	1.434.833	8,10%	1.783.549	10,07%	17.705.365
Vlaams-Brabant	706.657	48,06%	407.255	27,70%	356.321	24,24%	1.470.233
Vlaamse regio's	6.700.863	79,85%	767.967	9,15%	923.086	11,00%	8.391.916
Leuven	145.420	63,95%	18.982	8,35%	62.992	27,70%	227.394
Groene Gordel	470.225	42,80%	373.466	33,99%	255.026	23,21%	1.098.717
Hageland	91.012	65,44%	9.760	7,02%	38.303	27,54%	139.075

Bron: FOD Economie-Algemene Directie Statistiek, Statistiek van Toerisme en Hotelwezen.

Het aantal logiesuitbatingen in Vlaams-Brabant ligt met 276 beduidend lager dan de andere provincies. Met 8,7 % van het totaal aantal Vlaamse aanbieders is onze provincie het kleine broertje. Het aanbod aan campings is het grootst van alle logiesvormen in Vlaams-Brabant en ligt op 13,3 % van het Vlaamse totaal. De huurvakantiewoningen liggen voor Vlaams-Brabant het laagst, 3,9 % van het Vlaamse totaal.

Aantal logies (alle logies, zowel vergunde als niet-vergunde) in 2005 en 2006

	hotels			gastenkamers			campings			vakantieparken		
	aantal 2005	aantal 2006	% 2006	aantal 2005	aantal 2006	% 2006	aantal 2005	aantal 2006	% 2006	aantal 2005	aantal 2006	% 2006
Vl. Gewest	1.157	1.213	100%	650	718	100%	277	271	100%	10	10	100%
Antwerpen	147	154	12,7%	123	121	16,9%	45	44	16,2%	1	1	10,0%
Vlaams-Brabant	98	100	8,2%	61	67	9,3%	34	36	13,3%	0	0	0,0%
West-Vlaanderen	595	602	49,6%	299	339	47,2%	119	112	41,3%	6	6	60,0%
Oost-Vlaanderen	148	165	13,6%	114	127	17,7%	38	38	14,0%	0	0	0,0%
Limburg	169	192	15,8%	53	64	8,9%	41	41	15,1%	3	3	30,0%
Leuven	18	19	19,0%	8	8	11,9%	0	0	0,0%	0	0	0,0%
Groene Gordel	61	60	60,0%	35	36	53,7%	24	25	69,4%	0	0	0,0%
Hageland	19	21	21,0%	18	23	34,3%	10	11	30,6%	0	0	0,0%

vervolg tabel met aantal logies in 2005 en 2006

	logies voor doelgroepen			huurvakantiewoningen			Totaal		
	aantal 2005	aantal 2006	% 2006	aantal 2005	aantal 2006	% 2006	aantal 2005	aantal 2006	% 2006
Vl. Gewest	502	482	100%	441	491	100%	3.037	3.185	100%
Antwerpen	127	114	23,7%	49	52	10,6%	492	486	15,3%
Vlaams-Brabant	55	54	11,2%	18	19	3,9%	266	276	8,7%
West-Vlaanderen	120	124	25,7%	179	214	43,6%	1.318	1.397	43,9%
Oost-Vlaanderen	69	66	13,7%	80	85	17,3%	449	481	15,1%
Limburg	131	124	25,7%	115	121	24,6%	512	545	17,1%
Leuven	3	3	5,6%	0	0	0,0%	29	30	10,9%
Groene Gordel	32	31	57,4%	5	7	36,8%	157	159	57,6%
Hageland	20	20	37,0%	13	12	63,2%	80	87	31,5%

Bron: cijfers Te Gast in Vlaanderen, Logiesaanbod 2002-2006, STeR 2007

Binnen Vlaams-Brabant biedt de Groene Gordel de grootste capaciteit aan bedden met 73,15 % in 2006. T.o.v 2002 kwamen er 1.960 bedden bij of een stijging met 17%.

Logiescapaciteit (aantal bedden) in Vlaams-Brabant: 2006 t.o.v.2002

Regio's en kunststeden	2002		2006	
	aantal bedden	%	aantal bedden	%
Hageland	3.781	22,98%	3.210	17,45%
Groene Gordel	11.496	69,85%	13.456	73,15%
Leuven	1.180	7,17%	1.728	9,39%
TOTAAL Vlaams-Brabant	16.457	100%	18.394	100%

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek, Statistiek van Toerisme en Hotelwezen.

Logeren per gemeente en subregio

Waar kan er binnen de Groene Gordel worden gelogeerd? We moeten een onderscheid maken tussen het gebied Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse rand (= LH-ZWVR) waar het logiesaanbod vooral gericht is op de luchthaven en op Brussel en 'de rest van de Groene Gordel', die we opdelen naar subregio.

Structuur van het logiesaanbod in de Groene Gordel naar subregio's en gemeenten: 2002 - 2006

Subregio's/Gemeenten	Bedden capaciteit 2002		Bedden capaciteit 2006		Evolutie 2006-2002
		%		%	
Beersel	547	9,7%	642	8,8%	17,37%
Dilbeek	363	6,4%	304	4,2%	-16,25%
Drogenbos	154	2,7%	154	2,1%	0,00%
Grimbergen	600	10,7%	602	8,3%	0,33%
Linkebeek	44	0,8%	2	0,0%	-95,45%
Machelen	2.225	39,5%	3.865	53,0%	73,71%
Sint-Pieters-Leeuw	522	9,3%	521	7,1%	-0,19%
Ternat	48	0,9%	46	0,6%	-4,17%
Vilvoorde	254	4,5%	259	3,5%	1,97%
Wezembeek-Oppem	115	2,0%	99	1,4%	-13,91%
Zaventem	758	13,5%	802	11,0%	5,80%
Subregio LH-ZWVR	5.630	49,0%	7.296	54,2%	29,59%

Bertem	53	2,7%	60	2,8%	13,21%
Boortmeerbeek	191	9,8%	195	9,0%	2,09%
Haacht	8	0,4%	12	0,6%	50,00%
Hoeilaart	21	1,1%	22	1,0%	4,76%
Huldenberg	576	29,6%	602	27,9%	4,51%
Kampenhout	78	4,0%	78	3,6%	0,00%
Keerbergen	10	0,5%	12	0,6%	20,00%
Kortenberg	52	2,7%	167	7,7%	221,15%
Oud-Heverlee	522	26,8%	575	26,7%	10,15%
Overijse	431	22,1%	427	19,8%	-0,93%
Tervuren	5	0,3%	6	0,3%	20,00%
Rest Dijleland	1.947	16,9%	2.156	16,0%	10,73%
Affligem	168	5,5%	170	5,3%	1,19%
Galmaarden	377	12,3%	367	11,5%	-2,65%
Gooik	26	0,8%	27	0,8%	3,85%
Halle	229	7,5%	155	4,9%	-32,31%
Herne	56	1,8%	51	1,6%	-8,93%
Pepingen	90	2,9%	86	2,7%	-4,44%
Sint-Genesius-Rode	180	5,9%	168	5,3%	-6,67%
Rest Pajottenland & Zennevallei	3.073	26,7%	3.180	23,6%	3,48%
Asse	20	2,4%	28	3,4%	40,00%
Londerzeel	341	40,3%	338	41,0%	-0,88%
Meise	80	9,5%	131	15,9%	63,75%
Merchtem	7	0,8%	7	0,8%	0,00%
Wemmel	20	2,4%	30	3,6%	50,00%
Zemst	378	44,7%	290	35,2%	-23,28%
Rest Brabantse Kouters	846	7,4%	824	6,1%	-2,60%
Rest Groene Gordel	5.866	51,0%	6.160	45,8%	5,01%
TOTAAL Groene Gordel	11.496	64,5%	13.456	56,8%	17,05%

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

We kunnen vaststellen dat 54,2% van de beddenscapaciteit te situeren is in het gebied van de Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand. De rest van Pajottenland & Zennevallei is goed voor 23,6%, de rest van het Dijleland voor 16% en de rest van de Brabantse Kouters slechts voor 6,1%. Hierbij moet worden vermeld dat de bivakplaatsen die enkel in de zomer ter beschikking staan voor jeugd (bijv. de Kluis in Oud-Heverlee) niet zijn opgenomen.

De grootste concentraties doen zich voor in:

- Machelen (3.865 bedden) in het gebied Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand
- Huldenberg (602 bedden) en Oud-Heverlee (575 bedden) in de rest van het Dijleland

Voor Machelen gaat het hier vooral om hotelcapaciteit. In Huldenberg en Oud-Heverlee heeft de capaciteit te maken met de aanwezigheid van campings.

Uit deze cijfers kunnen een aantal tendensen worden afgeleid.

De beddenscapaciteit in de Groene Gordel steeg in de periode 2002-2006 met 17,05%. **De grootste groei deed zich voor in de subregio Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand waar de capaciteit in bedden/personen steeg met 29,59% in de periode 2002-2006.** Dit is vooral te verklaren door de opening van 3 hotels in Machelen (NH Brussels Airport, Crown Plaza Brussels Airport en Etap Brussels Airport) met 736 kamers en 1 hotel (Taormina) in Zaventem met 22 kamers.

In 'de rest van de Groene Gordel' kunnen we eerder spreken van een stagnatie die het resultaat is van de evoluties in de rest van Pajottenland en Zennevallei (grote daling vooral in Halle), in de rest van Dijleland en in de rest van de Brabantse Kouters (vooral in Zemst).

Een grote toename in capaciteit wordt genoteerd in de gemeenten Beersel, Machelen, Zaventem, Huldenberg, Oud-Heverlee en Meise. Daarnaast is er ook een duidelijke groei in het aanbod aan gastenkamers en in mindere mate aan huurvakantiewoningen.

Het logiesaanbod naar logiestype

De Groene Gordel beschikt eigenlijk over 17.365 bedden die in het echte toeristische circuit terecht komen. De residentiële standplaatsen op kampeerterrinen of kampeerverblijfparken vertegenwoordigen immers meer dan een derde van de totale bedden capaciteit in de Groene Gordel. Dergelijke logiesvorm wordt niet voor kortere perioden op de toeristische markt aangeboden en is eigenlijk een vorm van tweede verblijfstoerisme.

De hotels zijn sterk vertegenwoordigd met 55,32% van de bedden capaciteit. De toeristische standplaatsen op campings dragen bij voor 8,74% van de bedden capaciteit. De logieseenheden voor specifieke doelgroepen zijn goed voor 6,49%. Er zijn geen vakantiecentra en vakantie dorpen in de Groene Gordel. Het aanbod bij gastenkamers (0,62%) en huurvakantiewoningen (0,21%) ligt zeer laag in de Groene Gordel.

Structuur van het logiesaanbod (in bedden) in de Groene Gordel naar subregio's en logiestype: 2006 tov. 2002

Logiesvorm	Subregio LH-ZWVRLH-ZWVR 2002		Subregio LH-ZWVRLH-ZWVR 2006		Rest Groene Gordel 2002		Rest Groene Gordel 2006		Totaal Groene Gordel 2002		Totaal Groene Gordel 2006	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Hotels	5.630	81,10%	7.296	85,67%	5.866	38,35%	6.160	38,97%	11.496	51,70%	13.456	55,32%
Kampeerterrinen / kampeerverblijfparken	852	12,27%	604	7,09%	8.253	53,96%	8.481	53,65%	9.105	40,95%	9.085	37,35%
- Toeristische standplaatsen	372	5,36%	192	2,25%	1.833	11,98%	1.934	12,23%	2.205	9,92%	2.126	8,74%
- Residentiële standplaatsen	480	6,91%	412	4,84%	6.420	41,97%	6.547	41,42%	6.900	31,03%	6.959	28,61%
Vakantiewoningen	0	0,00%	14	0,16%	28	0,18%	38	0,24%	28	0,13%	52	0,21%
Gastenkamers	22	0,32%	36	0,42%	86	0,56%	116	0,73%	108	0,49%	152	0,62%
Doelgroepen	438	6,31%	566	6,65%	1.062	6,94%	1.013	6,41%	1.500	6,75%	1.579	6,49%
TOTAAL	6.942	100%	8.516	100%	15.295	100%	15.808	100%	22.237	100%	24.324	100%

Bron: STER en Toerisme Vlaams Brabant

In de subregio Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand is de logiescapaciteit voornamelijk te situeren in hotels. In 'de rest van de Groene Gordel' zijn naast de hotels vooral de kampeerplaatsen een heel belangrijk element (53,65 8% van de capaciteit waarbij de residentiële standplaatsen het leeuwenaandeel vormen). De kampeersector is sterk vertegenwoordigd in het Dijleland terwijl het Pajottenland & Zennevallei gekenmerkt wordt door een relatief hoge capaciteit in logies voor doelgroepen.

Detailoverzicht logiestype per subregio

a. Hotels

Spreiding van de hotels

De Groene Gordel is een complexe regio met een belangrijk verstedelijkt gedeelte en daarnaast ook meer landelijke gemeenten. In de hierna volgende tabel maken we een onderscheid naar de subregio's maar we vinden het tevens zinvol om ook de luchthavenregio af te zonderen.

Volgens cijfers verzameld door Toerisme Vlaams-Brabant in het kader van het Vlaams Steunpunt Toerisme en Recreatie zijn er in totaal 58 hotels in Vlaams-Brabant.

Spreiding van de hotels naar subregio's en gemeenten, 2002-2006

Subregio's/Gemeenten	Aantal Hotels 2002	%	Aantal Kamers 2002	%	Gemiddeld aantal kamers 2002	Aantal Hotels 2006	%	Aantal Kamers 2006	%	Gemiddeld aantal kamers 2006
Beersel	2	5,88%	43	1,95%	22	2	5,00%	43	1,45%	22
Dilbeek	7	20,59%	180	8,15%	26	8	20,00%	161	5,43%	20
Drogenbos	1	2,94%	77	3,49%	77	1	2,50%	77	2,60%	77
Grimbergen	6	17,65%	198	8,97%	33	6	15,00%	197	6,65%	33
Machelen	7	20,59%	977	44,25%	140	10	25,00%	1716	57,91%	172
Meise	0					1	2,50%	19	0,64%	19
Sint-Pieters-Leeuw	4	11,76%	192	8,70%	48	4	10,00%	191	6,45%	48
Ternat	1	2,94%	21	0,95%	21	1	2,50%	21	0,71%	21
Vilvoorde	2	5,88%	121	5,48%	61	2	5,00%	121	4,08%	61
Wezembeek-Oppeem	1	2,94%	20	0,91%	20	1	2,50%	16	0,54%	16
Zaventem	3	8,82%	379	17,16%	126	4	10,00%	401	13,53%	100
Subregio LH-ZWVR	34	66,67%	2208	85,55%	65	40	68,97%	2963	88,77%	74
Boortmeerbeek	1	11,11%	6	3,28%	6	1	12,50%	6	3,47%	6
Hoellaart	1	11,11%	8	4,37%	8	1	12,50%	8	4,62%	8
Keerbergen	1	11,11%	5	2,73%	5	1	12,50%	5	2,89%	5
Kortenbergh	1	11,11%	24	13,11%	24	1	12,50%	24	13,87%	24
Oud-Heverlee	2	22,22%	38	20,77%	19	1	12,50%	28	16,18%	28
Overijse	3	33,33%	102	55,74%	34	3	37,50%	102	58,96%	34
Rest van Dijleland	9	17,65%	183	7,09%	20	8	13,79%	173	5,18%	22
Affligem	1	20,00%	20	14,93%	20	1	20,00%	20	15,04%	20
Gooik	1	20,00%	4	2,99%	4	1	20,00%	4	3,01%	4
Halle	2	40,00%	24	17,91%	12	2	40,00%	25	18,80%	13
Sint-Genesius-Rode	1	20,00%	86	64,18%	86	1	20,00%	84	63,16%	84
Pajottenland en Zennevallei	5	9,80%	134	5,19%	27	5	8,62%	133	3,98%	27
Asse	1	33,33%	6	10,71%	6	2	40,00%	13	18,84%	7
Wemmel	1	33,33%	8	14,29%	8	2	40,00%	14	20,29%	7
Zemst	1	33,33%	42	75,00%	42	1	20,00%	42	60,87%	42
Rest van Br. Kouters	3	5,88%	56	2,17%	19	5	8,62%	69	2,07%	14
Rest Groene Gordel	17	33,33%	373	14,45%	22	18	31,03%	375	11,23%	21
TOTAAL Groene Gordel	51	100,00%	2581	100,00%	51	58	100,00%	3338	100,00%	58

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

40 van de 58 hotels situeren zich in het gebied Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand. Samen staan zij in voor 88,77% van alle kamers. Het op het eerste gezicht relatief grote aanbod aan hotels in de Groene Gordel is dus in de eerste plaats een fenomeen dat verband houdt met de aanwezigheid van de luchthaven in Zaventem.

Anderzijds zijn er ook gemeenten die sterke invloed ondervinden van Brussel als hoofdstad. In Grimbergen zijn er 6 hotels met in totaal 197 kamers: 3 van deze hotels zijn gesitueerd in de deelgemeente Strombeek-Bever die in de schaduw van de Heizel ligt en nemen 140 van de 198 kamers voor hun rekening.

In Dilbeek zijn er 8 hotels met 161 kamers: 4 van de 7 hotels liggen in Groot-Bijgaarden nabij de verkeerswissel E40-Ring en hebben samen 138 kamers.

Grootteklasse van hotels

Globaal hebben 19 van alle hotels in de Groene Gordel meer dan 50 kamers (32,30%). De kleinere hotels van minder dan 20 kamers zijn het minst vertegenwoordigd met 10 hotels (16,95%).

Structuur van de hotels naar grootte in de Groene Gordel: 2002-2006

Aantal kamers	Subregio LH-ZWVR 2002		Subregio LH-ZWVR 2006		Rest Groene Gordel 2002		Rest Groene Gordel 2006		Totaal Groene Gordel 2002		Totaal Groene Gordel 2006	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
1-10	3	8,57%	5	12,20%	9	52,94%	10	55,56%	12	21,6	15	25,42%
11-20	7	20,00%	8	19,51%	2	11,76%	2	11,11%	9	19,6	10	16,95%
21-50	11	31,43%	11	26,83%	4	23,53%	4	22,22%	15	27,5	15	25,42%
≥ 51	14	40,00%	17	41,46%	2	11,76%	2	11,11%	16	31,4	19	32,20%
TOTAAL aantal hotels	35	100 %	41	100 %	17	100 %	18	100 %	52	100 %	59	100 %
TOTAAL aantal kamers	2.208		2.963		373		375		2.581		3.338	
% in totaal aantal kamers	85,5		88,8		14,5		11,2		100		100	
Gemiddeld aantal kamers	65		74		22		21		87		95	

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

De gemiddelde grootte van de hotels ligt merkelijk hoger (74 kamers) in het gebied Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand dan in 'de rest van de Groene Gordel' waar het eerder om kleinschalige hotels gaat (21 kamers).

Kwaliteit van de hotels

Hoewel de kwaliteit van de hotels niet enkel te meten is aan de classificatie maar ook te maken heeft met omgeving, gastvrijheid en dienstverlening, geeft de classificatie toch enige benadering ervan. In totaal voor de Groene Gordel hebben meer dan de helft van de hotelkamers drie sterren. De hoge categorieën (vier sterren en meer) zijn ook goed vertegenwoordigd met meer dan 10%.

b. Kamers met ontbijt (gastenkamers) en huurvakantiewoningen

Het aanbod op het vlak van gastenkamers is eerder beperkt maar toch niet onbestaande: in totaal zijn er 36 aanbieders met in totaal 63 kamers die een beddencapaciteit vertegenwoordigen van 152 eenheden. De kwaliteit van deze aanbiedingen kan zeer divers zijn zoals we uit eigen ervaring konden vaststellen.

Aantal kamers met ontbijt in de Groene Gordel: 2002-2006

Kamers met ontbijt	2002	2006
Aantal inrichtingen	26	36
Aantal kamers	50	63
Aantal bedden	108	152

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

In tegenstelling tot andere gebieden in Vlaanderen is het gegeven van de vakantiewoningen zo goed als onbestaande. Er zijn slechts 8 huurvakantiewoningen met in totaal 17 kamers. Nochtans kunnen zowel gastenkamers als individuele huurvakantiewoningen ook een bijdrage leveren tot een kwalitatief verblijfstoerisme vooral in meer landelijke gebieden.

Aantal huurvakantiewoningen in de Groene Gordel: 2002-2006

Kleinschalige vakantiewoningen	2002	2006
Aantal inrichtingen	3	7
Aantal woningen	3	8
Aantal kamers	9	17

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

c. Campings

De Groene Gordel beschikt over 26 campings met een capaciteit van 9.105 ligplaatsen. 24% van deze standplaatsen zijn toeristische standplaatsen (voor minder dan 31 nachten).

Het Dijleland beschikt over het grootste aantal campings: 16 terreinen met een grote concentratie in Huldenberg. In de Brabantse Kouters, op de campings van Londerzeel en Zemst, gaat het vooral om residentiële standplaatsen, en vaak om permanente bewoning.

Aantal campings in de Groene Gordel 2002-2006

aantal uitbaters per regio	2002	2003	2004	2005	2006
Dijleland	15	15	15	15	16
Pajottenland & Zennevallei	5	5	5	5	6
Brabantse Kouters	4	4	4	4	4
TOTAAL Groene Gordel	24	24	24	24	26

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

De campings in de Groene Gordel vertonen volgende knelpunten:

- De mogelijkheden voor het toeristisch kamperen zijn in alle subregio's relatief beperkt, hoewel dergelijke accommodatie ondersteunend is voor het groene toerisme en vooral voor Nederlanders belangrijk is.
- Op de kampeerterreinen/kampeerverblijfparken worden we geconfronteerd met een grote aanwezigheid van permanente bewoning. Volgens de nieuwe uitvoeringsbesluiten van het Decreet op de Terreinen voor Openlucht-recreatieve Verblijven werd een overgangperiode vastgesteld tot 31 december 2005. De huidige regelgeving is als volgt: Terreinen die zijn gelegen in een gemeente waar er een goedgekeurd begeleidingsplan is betreffende permanente bewoning kunnen genieten van een nieuwe richtlijn. Mensen die van vóór 1/01/2001 gedomicilieerd zijn op een openlucht-recreatief terrein kunnen hier blijven wonen tot hen een passende woning wordt aangeboden. Indien mensen worden ingeschreven na deze datum dan kan Toerisme Vlaanderen de procedure opstarten tot intrekking van de afgeleverde exploitatievergunning.

d. Logies voor doelgroepen

In totaal zijn er 19 inrichtingen met een totale beddencapaciteit van 1.579 bedden. Hierbij zijn de kampeermogelijkheden voor zomerjeugdkampen niet bijgeteld.

Aantal logies voor doelgroepen in de Groene Gordel: 2002-2006

aantal inrichtingen	2002	2006	aantal bedden	2002	2006
Pajottenland & Zennevallei	11	12	Pajottenland & Zennevallei	782	910
Dijleland	3	3	Dijleland	394	415
Brabantse Kouters	4	4	Brabantse Kouters	254	254
TOTAAL Groene Gordel	18	19	TOTAAL Groene Gordel	1.430	1.579

Bron: STeR en Toerisme Vlaams-Brabant

De logiesvorm voor doelgroepen is het best vertegenwoordigd in het Pajottenland en Zennevallei met 12 inrichtingen en een globaal aantal van 910 bedden. Wellicht is er nog een uitbreiding mogelijk in het Dijleland dat zich daar, door de aanwezigheid van bossen, goed voor leent. Zo bijvoorbeeld is het leegstaande sanatorium in Overijse hier een geschikte locatie voor. Er moet echter afgewogen worden of dit geen conflicten met de bovenlokale recreanten met zich meebrengt. De regio Brabantse Kouters is minder geschikt voor logies voor doelgroepen, vooral voor jeugdgroepen, door de beperkte aanwezigheid van grotere boscomplexen.

Soorten overnachtingen

Uit onderzoek blijkt dat het aantal aankomsten – mensen die zich in een logies aanmelden - in België en Vlaanderen lichtjes stijgt. Daar tegenover staat dat het aantal overnachtingen een klein beetje daalt. Meer mensen overnachten dus minder lang.

Vlaams-Brabant is een buitenbeentje. Zowel qua aankomsten (36,06%) als qua overnachtingen kent onze provincie met 20,34% een felle groei. Mensen overnachten hier wel beduidend minder lang dan het Vlaamse gemiddelde.

Toerisme en Hotelwezen, aankomsten en overnachtingen, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Evolutie 2006/2002
Aankomsten						
België	11.268.000	11.309.000	11.158.000	11.319.000	11.801.000	4,73%
Vlaams Gewest	6.268.000	6.205.000	6.179.000	6.324.000	6.657.000	6,21%
Vlaams-Brabant	660.000	644.000	766.000	845.000	898.000	36,06%
Groene Gordel	472.153	456.348	558.968	613.778	656.858	39,12%
Overnachtingen						
België	29.648.857	29.587.614	28.494.396	28.380.693	29.372.011	-0,93%
Vlaams Gewest	17.889.519	17.649.080	17.016.102	17.036.561	17.705.365	-1,03%
Vlaams-Brabant	1.221.711	1.192.581	1.349.275	1.405.998	1.470.233	20,34%
Groene Gordel	826.551	1.258.645	925.341	955.423	991.979	20,01%
<i>Totaal aankomsten en overnachtingen Vlaams-Brabant</i>	<i>1.881.711</i>	<i>1.836.581</i>	<i>2.115.275</i>	<i>2.250.998</i>	<i>2.368.233</i>	<i>25,86%</i>
Gemiddelde verblijfsduur						
België	2,63	2,62	2,55	2,51	2,49	-5,41%
Vlaams Gewest	2,85	2,84	2,75	2,69	2,66	-6,81%
Vlaams-Brabant	1,85	1,85	1,76	1,66	1,64	-11,55%
Groene Gordel	1,75	2,76	1,66	1,56	1,51	-13,73%

Bron: FOD Economie-Algemene Directie Statistiek

Toeristische overnachtingen (reden: ontspanning) maken slechts een beperkt aandeel uit van het totaal aantal overnachtingen in Vlaams-Brabant, nl. 19,51% van het totaal van 1.470.000 overnachtingen. Dit heeft twee belangrijke redenen:

- het grote aandeel van zakentoeisme in de luchthavenregio en - misschien meer verrassend - ook daarbuiten (zie verder);
- de centrale ligging van de provincie: nagenoeg elke toeristische activiteit is als dagactiviteit te beleven.

De Groene Gordel neemt ongeveer 63,18% van de toeristische overnachtingen van Vlaams-Brabant voor zijn rekening.

Aantal overnachtingen naar motief:ontspanning, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Evolutie 2006/2005	Evolutie 2006/2002	GJG * 2002-2006
België	22.472.250	22.831.816	22.167.745	22.013.661	22.611.797	2,72%	0,62%	0,49%
Vlaams Gewest	14.765.265	14.668.288	14.169.009	14.020.206	14.486.983	3,33%	-1,88%	0,58%
Vlaams-Brabant	557.952	576.739	675.021	674.267	706.657	4,80%	26,65%	1,32%
Vlaamse regio's	6.511.767	6.534.464	6.346.395	6.493.519	6.700.863	3,19%	2,90%	1,38%
Leuven	60.549	87.790	135.696	140.156	145.420	3,76%	140,17%	7,90%
Groene Gordel	414.849	398.874	455.005	442.238	470.225	6,33%	13,35%	0,75%
Hageland	84.760	90.075	84.320	91.873	91.012	-0,94%	7,38%	1,90%

* GJG = gemiddelde jaarlijkse groei

Bron: FOD Economie-Algemene Directie Statistiek, Statistiek van Toerisme en Hotelwezen.

Over de reden van logeren houdt de VZW Plattelandstoerisme in Vlaanderen ook een maandelijkse bevraging bij haar leden. Dat zijn in hoofdzaak gastenkamers op het platteland. We vergeleken twee maanden in 2007 in de Groene Gordel. In januari namen 7 uitbatingen deel aan deze bevraging, in april 6. De cijfers zijn met de nodige omzichtigheid te hanteren, maar geven toch een indicatie van de verhouding tussen toeristische overnachtingen en zakentoeisme. In januari kunnen slechts 36% van de overnachtingen als toeristisch worden bestempeld. In april steeg dit tot 69%. Dit verschil is grotendeels te verklaren door het feit dat één uitbater met nagenoeg uitsluitend zakentoeisme (MICE, andere beroepsdoeleinden o.a. cursisten horen hier niet bij) niet meer aan de bevraging deelnam. Het beeld per uitbating kan sterk verschillen. Terwijl in de ene uitbating tot 100% toeristen logeert, is dat in een andere 100% zakentoeeristen. Duidelijk is wel dat het zakentoeisme ook in de plattelandslgies een belangrijke plaats inneemt. Het gaat vaak over langlopende verblijven.

Bij een bevraging van 19 gastenkamers (dit is meer dan helft van de 36 gastenkamers in de Groene Gordel) blijkt dat 12 van de 19 uitbaters gemiddeld voor 66% verhuren aan zakentoeeristen. Een 6-tal uitbaters heeft zelfs uitsluitend zakentoeeristen in huis.

Bezettingsgraad van logiesuitbatingen

a. Hotels

De bruto bezettingsgraad berekent het aantal nachten dat een kamer werd verhuurd over het totale aantal nachten in een jaar. De netto kamerbezettingsgraad echter houdt rekening met de sluitingsdagen van het hotel en zet het aantal bezette nachten uit tegenover het aantal nachten dat het hotel geopend was in datzelfde jaar. De netto bezettingsgraad ligt meestal hoger dan de bruto bezettingsgraad omdat de sluitingsperiodes buiten de berekeningen worden gehouden.

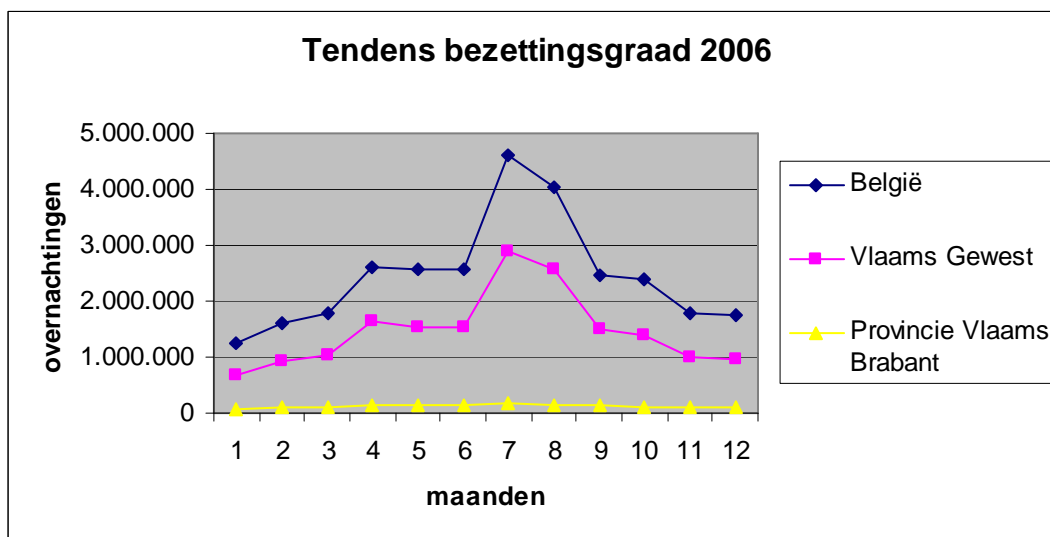
Een bevraging in 2002 werd uitgevoerd door Toerisme Vlaams-Brabant bij 23 hotels. Voor de ganse steekproef van de hotels in de Groene Gordel ligt de bruto en netto bezettingsgraad bijna op dezelfde hoogte namelijk circa 57,5%. Dit betekent dat de meeste hotels het ganse jaar open blijven. Dergelijke bezettingsgraad is zeer hoog binnen een Vlaamse en Belgische context. Gezien heel wat hotels ketenhotels zijn die sterk op de zakelijke

markt georiënteerd zijn, maken we een onderscheid wat betreft bezettingsgraden tussen ketenhotels en niet-ketenhotels.

De bezettingsgraad van de ketenhotels in de Groene Gordel (waarvan velen geconcentreerd zijn in de luchthavenzone) ligt hoger dan de niet-ketenhotels, wat vrij normaal is gezien deze werken met eigen marketingbudgetten en -netwerken. Deze hotels sluiten ook niet en hebben dus een identieke bruto en netto bezettingsgraad.

De bezettingsgraad bij de niet-ketenhotels ligt iets lager dan die van de ketenhotels, maar is nog steeds hoog. In de zomermaanden (juli en augustus) zit duidelijk nog wat ruimte die zou kunnen aangevuld worden door toeristen die op korte vakantie naar de Groene Gordel komen. Recreatieve verblijven kunnen dus deze niet-ketenhotels ten goede komen vooral in de zomerperiodes. Deze hotels kunnen dus best door specifieke arrangementen of aanbiedingen hierop inspelen.

Als we de cijfers voor de bezettingsgraad in 2006 bekijken dan blijkt dat Vlaams-Brabant inderdaad een andere tendens vertoont dan het Vlaamse gemiddelde. De Groene Gordel heeft enkel voor de maand juli een afwijking (lager) dan de provinciale tendens.

b. Gastenkamers

Het is niet makkelijk een zicht te krijgen op de bezettingsgraad van gastenkamers. De enige bron is de maandelijkse bevraging door de VZW Plattelandstoerisme in Vlaanderen bij haar leden. Voor 2006 zijn geen uitsplitsingen over de Groene Gordel en het Hageland mogelijk. Over heel Vlaams-Brabant ligt de bezettingsgraad van plattelandslgies gemiddeld op 40%. De max. bezetting wordt bereikt in augustus met 55%. Laagst ligt de bezetting in december met 16%.

Deze bevraging wordt sinds 2007 door Toerisme Vlaams-Brabant uitgevoerd. De cijfers zijn nog te onvolledig om gevolgtrekkingen te maken. Wel is duidelijk dat enkele uitbatingen in de Groene Gordel een stuk boven het gemiddelde van 40% uitkomen.

c. Campings en jeugdverblijven

Van deze twee logiesvormen zijn geen gegevens over bezettingsgraad beschikbaar.

Conclusies over overnachtingsmogelijkheden

- De totale logiescapaciteit (met zowat 17.365 bedden, de residentiële standplaatsen op campings zijn hierbij niet meegeteld) is vrij groot voor een Vlaamse toeristische regio. Een groot deel van deze capaciteit, 35%, is echter toe te schrijven aan het gebied Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand die een heel aparte entiteit vormt binnen deze toeristische regio. Deze hotels zullen door hun ligging en aard een minder belangrijke rol kunnen spelen bij het invullen van het toeristische profiel van de regio Groene Gordel. Een algemene benadering van de hele hotelsector in de Groene Gordel heeft weinig zin. Zo is de grote groei in hotelcapaciteit bijvoorbeeld aan het gebied Luchthaven en Zuidwestelijke Vlaamse Rand toe te schrijven.
- Ook in de meer landelijke regio's wordt een groot deel van de overnachtingscapaciteit ingenomen door zakentoeerisme.
- Niet-ketenhotels, gastenkamers en huurvakantiewoningen sluiten beter aan bij de 'groene' profilering van de Groene Gordel, dan de grote zakenhotels in de luchthavenregio.
- Met een bezettingsgraad in de niet-ketenhotels van max. 50%, zijn er in deze sector nog heel wat groeimogelijkheden in de bestaande uitbatingen. Zeker in de zomerperiode kan het recreatief verblijfstoerisme hier een gedeelte van de openstaande capaciteit invullen.
- Hoewel gastenkamers in de Groene Gordel een kleine sector zijn, is er ook hier een belangrijke vrijstaande capaciteit.
- Het aanbod aan individuele vakantiehuurwoningen is zeer laag.
- Voor de bezettingsgraad van campings en jeugdaccommodatie kunnen geen conclusies worden getrokken. Hoewel het Dijleland zich door de vele bosgebieden zou lenen tot het ontwikkelen van meer jeugdlogies, kan de vraag naar mogelijke overdruk hier worden gesteld.

2.1.2.6 De Groene Gordel als MICE–bestemming (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions)

De Groene Gordel is nu reeds een belangrijke MICE-bestemming dankzij de aanwezigheid van diverse hotels bij de Nationale Luchthaven van Zaventem en in de onmiddellijke rand rond Brussel, ondermeer in Strombeek-Bever (Grimbergen): Hotel Abbey, Rijckendael Hotel, Hotel Ibis Brussels Expo; in Groot-Bijgaarden (Dilbeek): Salons Waarboom, Hotel Gosset; in Machelen: Novotel Brussels Airport, Crowne Plaza Brussels Airport, Holiday Inn Brussels Airport, Sofitel Brussels Airport, Golden Tulip Rainbow Brussels Airport Hotel; in Zaventem: Sheraton Brussels Airport, Hof van Welde, Hotel Campanile.

Vlaams-Brabant en vooral de Groene Gordel blijken een belangrijk % overnachtingen te hebben die gelinkt zijn aan het zakentoeisme en het toerisme voor andere beroepsdoeleinden. De provincie Vlaams-Brabant heeft 48,06% overnachtingen voor ontspanning en 52% voor de zakenmarkt. De Groene Gordel is nog specifiek en heeft 42,80% boekingen voor ontspanning en 57% overnachtingen met als motief 'zakentoeisme en andere beroepsdoeleinden'.

Aantal overnachtingen naar motief: MICE, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Evolutie 2006/2005	Evolutie 2006/2002	GJG * 2002-2006
België	2.988.006	3.029.457	3.252.839	3.317.796	3.622.212	9,18%	21,23%	4,98%
Vlaams Gewest	1.073.395	1.072.752	1.191.248	1.291.323	1.434.833	11,11%	33,67%	7,63%
Vlaams-Brabant	224.581	231.858	292.806	366.092	407.255	11,24%	81,34%	16,45%
Vlaamse regio's	473.627	476.518	554.786	635.588	767.967	20,83%	62,15%	13,11%
Leuven	23.621	16.902	20.198	19.732	18.982	-3,80%	-19,64%	-3,76%
Groene Gordel	194.633	207.054	261.551	332.004	373.466	12,49%	91,88%	18,03%
Hageland	6.989	6.051	7.642	10.279	9.760	-5,05%	39,65%	10,58%

* GJG = gemiddelde jaarlijkse groei

Bron: FOD Economie-Algemene Directie Statistiek, Statistiek van Toerisme en Hotelwezen.

Uit de tabel blijkt een sterk groeiende interesse, de Groene Gordel toont een verhoging van 91,88%, van 194.633 in 2002 naar 373.466 overnachtingen in 2006. Dit is duidelijk een groeiende markt, het kan een opportuniteit zijn om deze markt specifiek te bewerken door de aanstelling van een MICE deskundige bij Toerisme Vlaams-Brabant.

Aantal overnachtingen voor andere beroepsdoeleinden, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Evolutie 2006/2005	Evolutie 2006/2002	GJG * 2002-2006
België	3.275.481	2.958.797	2.994.037	3.049.236	3.138.002	2,91%	-4,20%	-0,93%
Vlaams Gewest	1.655.357	1.530.632	1.625.271	1.725.032	1.783.549	3,39%	7,74%	2,04%
Vlaams-Brabant	359.888	295.872	350.918	365.639	356.321	-2,55%	-0,99%	0,62%
Vlaamse regio's	813.139	779.939	842.640	884.035	923.086	4,42%	13,52%	3,32%
Leuven	72.149	53.775	57.102	59.664	62.992	5,58%	-12,69%	-2,30%
Groene Gordel	270.764	224.723	272.459	273.573	255.026	-6,78%	-5,81%	-0,53%
Hageland	18.109	17.374	21.357	32.402	38.303	18,21%	111,51%	22,20%

* GJG = gemiddelde jaarlijkse groei

Bron: FOD Economie-Algemene Directie Statistiek, Statistiek van Toerisme en Hotelwezen.

De overnachtingen werden ook opgesplitst naar andere beroepsdoeleinden als motief. Onder deze noemer kunnen zowel vergaderingen, projecten, vervangingen... begrepen worden. Uit de cijfers blijkt een redelijk stabiele tendens.

Ook in de rest van de Groene Gordel zijn er hotels die vergaderfaciliteiten aanbieden, bijvoorbeeld:

- hotel Kasteel Gravenhof in Dworp (Beersel);
- hotel Campanile in Drogenbos;
- hotels Les Eleveurs in Halle;
- Axis Hotel in Kortenberg;
- hotel Panorama in Overijse;
- Auberge de Waterloo in Sint-Genesius-Rode;
- hotel Rastelli in Tervuren

Specifieke congres- en seminariecentra zijn bijvoorbeeld:

- de Bremberg in Haasrode (Oud-Heverlee);
- Elewijt Center in Zemst;
- Il Fioretto in Lennik
- SemCom in Keerbergen
- The Classic Domain in Beersel
- ALD Business Center in Asse
- Oud Gasthuis in Asse
- De Montil in Affligem

Ten slotte zijn er nog een beperkt aantal ‘special venues’ of specifieke locaties met uitstraling en prestige, maar zonder overnachtingsmogelijkheden:

- de Stoeterij Diepensteyn en de Brouwerij Palm in Steenhuffel (Londerzeel);
- het Koloniënpaleis in Tervuren;
- het Huis van de Toekomst in Vilvoorde;
- het Roosenberg Centrum nabij het Zoetwaterpark in Oud-Heverlee.

In de regio zijn ook heel wat kastelen te vinden die zouden kunnen gebruikt worden in het kader van unieke events als tuinbeurs, antiekbeurs, glasbeurs, e.a.

Daarnaast zijn er ook golfterreinen en andere soorten sportactiviteiten (bijv. karting in Groot-Bijgaarden) die zouden ingezet kunnen worden voor incentives (bijv. opkopen van ‘green fees’ en in arrangementen combineren voor de incentive-markt).

Ook is er steeds meer vraag naar activiteiten op het water. De Kanaaltochten kunnen hier op inspelen. De aanwezigheid van de oude tram tussen Brussel en Tervuren zou eveneens meer kunnen aangewend worden voor incentives.

Conclusies over de Groene Gordel als MICE-bestemming

- In de luchthavenregio en in de onmiddellijke rand rond Brussel heeft zich een belangrijk MICE-aanbod ontwikkeld.
- In de buitenregio's van de Groene Gordel ligt de kans een MICE-werking uit te bouwen op het vlak van vergaderingen en kleinschalige seminars en incentives (bijv. team building) op unieke locaties.

2.1.2.7 Sociaal-economische betekenis van toerisme en recreatie in de Groene Gordel

Toerisme en recreatie zijn sectoren met een belangrijke sociaal-economische betekenis. Het is een bron van inkomsten (toeristische bestedingen) en daarmee draagt het toerisme bij aan de werkgelegenheid in de regio. Er bestaat niet zoveel relevant cijfermateriaal over bestedingen van recreanten, dagtoeristen en verblijfstoeristen. Enkel rond het recreatief verblijfstoerisme kan een raming gemaakt worden van de omzet op basis van een onderzoek, uitgevoerd in 2005 in opdracht van Toerisme Vlaanderen, bij de recreatieve verblijfstoeristen in de Vlaamse regio's⁴. Om een beeld te krijgen van de economische impact van attracties baseren we ons op een onderzoek van het STeR uit 2005⁵.

Bestedingen en omzet

a. Omzet uit recreatief verblijfstoerisme

De tabel hiernaast geeft de gemiddelde uitgaven van een toerist weer die op vakantie gaat in een aantal regio's in Vlaanderen. Omwille van te weinig cases voor Groene Gordel en Hageland apart, werden binnen het onderzoek de cijfers voor de twee regio's samengeteld. Op die manier werd een significante (en statistisch correct) vergelijking met de andere Vlaamse regio's mogelijk. In het kader van dit strategische plan zijn de gegevens van 2005 geïndexeerd naar 2006. De jaarlijkse bestedingen aan binnenlandse vakanties in de Vlaamse regio's verschillen sterk.

⁴ Onderzoek naar het profiel, het gedrag, de motivatie en de bestedingen van de recreatieve verblijfstoerist in de Vlaamse regio's anno 2005. Onderzoek in opdracht van Toerisme Vlaanderen, uitgevoerd door MAS, april 2006

⁵ Betekenis van attracties in Vlaanderen. Een gevarieerde sociale activiteit met een belangrijke economische impact., STeR 2005

Geschatte omzet in euro uit recreatief verblijfstoerisme in Hageland en Groene Gordel vergeleken met andere Vlaamse regio's (2006)

Vlaamse regio's	uitgaven logies, /persoon /nacht	uitgaven voeding, /persoon, /nacht	uitgaven attr. en ontp., /persoon, /nacht	uitgaven shopping, /persoon, /nacht	uitgaven transport, /persoon, /nacht	uitgaven besteding, /persoon, /nacht	totale besteding, /persoon, /nacht 2006
Antwerpse Kempen (39 gemeenten)	33,40	22,94	1,26	3,02	3,27	0,13	64,02
Mijnstreek (6 gemeenten)	30,63	15,47	0,68	2,28	2,43	0,03	51,53
Haspengouw (15 gemeenten)	38,50	28,06	1,64	6,24	3,90	0,18	78,52
Maasland (4 gemeenten)	38,53	22,75	0,97	3,80	2,73	0,04	68,82
Limburgse Kempen (16 gemeenten)	28,58	15,51	0,82	2,82	1,96	0,19	49,89
Voeren (1 gemeente)	31,90	19,86	1,00	3,10	3,00	0,15	59,02
Hageland (20 gemeenten)	46,32	25,94	1,32	3,24	2,86	0,41	80,09
Groene Gordel (44 gemeenten)	46,32	25,94	1,32	3,24	2,86	0,41	80,09

vervolg van bovenstaande tabel

Vlaamse regio's	totale besteding, /persoon, /nacht 2006	Overnachtingen 2006			Geschatte omzet uit recreatief verblijfstoerisme 2006			Geschatte omzet 2006 (%)		
		totaal	Belgen	Vreemdelingen	totaal	Belgen	Vreemdelingen	totaal	Belgen	Vreemdelingen
Antwerpse Kempen (39 gemeenten)	64,02	1.632.630	1.004.443	628.187	104.524.271	64.306.470	40.217.801	100%	61,52%	38,48%
Mijnstreek (6 gemeenten)	51,53	703.220	396.430	306.790	36.237.742	20.428.498	15.809.245	100%	56,37%	43,63%
Haspengouw (15 gemeenten)	78,52	289.792	167.202	122.590	22.753.987	13.128.423	9.625.563	100%	57,70%	42,30%
Maasland (4 gemeenten)	68,82	311.160	245.377	65.783	21.413.035	16.886.060	4.526.976	100%	78,86%	21,14%
Limburgse Kempen (16 gemeenten)	49,89	2.468.390	1.047.326	1.421.064	123.153.358	52.253.377	70.899.981	100%	42,43%	57,57%
Voeren (1 gemeente)	59,02	111.730	95.225	16.505	6.594.711	5.620.526	974.185	100%	85,23%	14,77%
Hageland (20 gemeenten)	80,09	139.075	84.493	54.582	11.137.969	6.766.711	4.371.257	100%	60,75%	39,25%
Groene Gordel (44 gemeenten)	80,09	1.098.717	341.364	757.353	87.991.916	27.338.498	60.653.418	100%	31,07%	68,93%

De bestedingscijfers uit bovenstaande tabel zijn deze van 2005 geïndexeerd naar 2006 (index 1,018)

Bronnen: Onderzoek naar het profiel, het gedrag, de motivatie en de bestedingen van de recreatieve verblijfstoerist in de Vlaamse regio's anno 2005, Toerisme Vlaanderen (voor bestedingen) en het FOD Economie - Algemene Directie Statistiek (voor de overnachtingscijfers)

Uit het onderzoek naar de bestedingen van de recreatieve verblijfstoerist blijkt dat de gemiddelde besteding per persoon en per nacht in de Groene Gordel en Hageland voor 2006 neerkomt op 80,09 euro. Dit ligt beduidend hoger dan de gemiddelde besteding voor Vlaanderen van 60 euro. Wanneer we kijken naar het aantal overnachtingen per logiesvorm, zien we dat dit grotendeels te wijten is aan het feit dat 83 % van de overnachtingen binnen de Groene Gordel gebeurt in hotels. De gemiddelde besteding in hotels (94,98 euro gemiddeld voor Vlaanderen) ligt immers significant hoger dan het totale gemiddelde van alle bestedingen (60,00 euro voor Vlaanderen).

De grootste hap uit het budget van 80,09 euro gaat naar het verblijf zelf (gemiddeld 46,32 euro per persoon en per nacht). Dit is dus meer dan de helft van de totale bestedingen. Ook aan maaltijden, drank en voeding wordt veel besteed (gemiddeld 25,94 euro per persoon en per nacht). Aan shopping, attracties en ontspanning wordt veel minder uitgegeven (1,32 euro per persoon en per nacht).

Op basis van het gemiddelde van 80,09 euro en het aantal recreatieve overnachtingen wordt de omzet uit het recreatief verblijfstoerisme voor de Groene Gordel geschat op 88 miljoen euro.

Gemiddelde besteding in euro per logiesvorm - extrapollatie van gemiddelden voor Vlaanderen naar Groene Gordel en Hageland in 2006 (geïndexeerde cijfers van 2005)

	hotels	campings	doelgroepen	gastenkamers	huurvakantie-woningen	Totale gemiddelde
gemiddelde besteding per logiesvorm in euro voor Vlaanderen	94,98	28,18	52,08	73,51	37,39	60,00
gemiddelde besteding per logiesvorm pro rato tov totale gemiddelde voor Vlaanderen	1,58	0,47	0,87	1,23	0,62	1
<u>extrapollatie naar de regio's:</u>						
besteding Groene Gordel (euro)	126,77	37,61	69,51	98,12	49,91	80,09
besteding Hageland (euro)	126,77	37,61	69,51	98,12	49,91	80,09

Bron: Onderzoek naar het profiel, het gedrag, de motivatie en de bestedingen van de recreatieve verblijfstoerist in de Vlaamse regio's anno 2005, Toerisme Vlaanderen

Aantal overnachtingen in de Groene Gordel en Hageland naar logiesvorm in 2006

	hotels	campings	doelgroepen	gastenkamers	huurvakantie-woning	Totaal
Groene Gordel (aantal)	908.703	37.270	152.744	/	/	1.098.717
Groene Gordel (%)	83%	3%	14%	/	/	100%
Hageland (aantal)	64.980	12.609	61.486	/	/	139.075
Hageland (%)	47%	9%	44%	/	/	100%
totaal GG en HG	973.683	49.879	214.230	/	/	1.237.792
Groene Gordel (%)	93%	75%	71%	/	/	89%
Hageland (%)	7%	25%	29%	/	/	11%

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek

Voor de interpretatie van deze cijfers zijn de volgende opmerkingen belangrijk:

De bestedingscijfers voor Groene Gordel en Hageland geven een vertekend beeld bij gebrek aan cijfers voor de 2 regio's apart. Het gemiddelde bestedingsbedrag per persoon en per nacht voor recreatief verblijfstoerisme ligt voor de Groene Gordel wellicht hoger dan 80,09 euro (het gemiddelde voor de 2 Vlaams-Brabantse regio's samen). De Groene Gordel telt immers veel meer overnachtingen in hotels, waarvoor de besteding hoger ligt dan het gemiddelde. Dit wil zeggen dat de geschatte omzet voor de Groene Gordel van 88 miljoen euro moet gerelativeerd worden en in werkelijkheid hoger zal liggen.

Hoewel deze cijfers met de nodige omzichtigheid en voorzichtigheid moeten gehanteerd worden, kunnen we toch concluderen dat de omzet uit het recreatief verblijfstoerisme in de Groene Gordel, in vergelijking met andere Vlaamse regio's en in functie van het aantal gemeenten dat de regio vertegenwoordigt, eerder lager ligt.

j. Omzet uit dagtoerisme (attracties)

In 2005 publiceerde het STER een onderzoeksrapport⁶ over de betekenis en economische, ruimtelijke en sociale impact van attracties in Vlaanderen. Hieruit zijn belangrijke conclusies te trekken voor Vlaams-Brabant. Aan het onderzoek namen 160 attracties deel en er werden 5.250 ingevulde vragenlijsten verkregen. Het aanbod aan toeristische attracties in Vlaams-Brabant is eerder beperkt. Dit heeft uiteraard ook zijn invloed op de bezoekersaantallen en de gegenereerde omzet.

Uit het Steronderzoek is een gemiddelde besteding per attractiebezoeker berekend van 28,35 euro. Om toch enig idee te krijgen van de gegenereerde omzet van attracties in Vlaams-Brabant kunnen we dit bedrag vermenigvuldigen met het aantal bezoekers. Dit cijfer dient wel met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden, aangezien in dit cijfer ook de bestedingen van bezoekers aan attractieparken verrekend zijn en Vlaams-Brabant niet over een attractiepark beschikt. Om vergelijking met de andere provincies mogelijk te maken, wordt met het algemeen gemiddelde gewerkt.

Het globale totaal aan bestedingen dat door bezoekers aan toeristische attracties wordt gegenereerd bedraagt 429 miljoen euro. Vlaams-Brabant heeft hierin een bezoekersaandeel van 5 % die een omzet genereert van 4 % (zie tabel 14 in bijlage).

Andere belangrijke conclusies uit het onderzoek zijn:

- De vier bestaande attractieparken (bv. Bellewaerde) nemen 22 % van de bestedingen voor hun rekening en genereren eveneens de hoogste bestedingen per persoon (Vlaams-Brabant beschikt niet over een attractiepark)
- Musea nemen één derde van de bestedingen voor hun rekening.
- Van het totaal aantal bestedingen wordt 35 % binnen de attractie uitgegeven en 65 % buiten de attractie. Of anders gezegd: voor elke euro die toeristische attracties aan omzet genereren wordt door de attractiebezoeker nog eens twee euro buiten de attractie gependend.
- Attractieparken genereren de hoogste bestedingen per persoon die vooral binnen de attractie gebeuren
- Voor tuinen, parken, natuurreservaten, kastelen, musea, erfgoed en monumenten zijn vooral de bestedingen BUITEN de attractie van belang. Deze attracties zouden hun omzet kunnen verhogen door bestedingen van buiten naar binnen te lokken. Dit zou kunnen door het aanbieden van aanvullende diensten maar ook met het versterken en het uitbreiden van het kernproduct zodat bezoekers meer tijd in de attractie doorbrengen. Niet elke attractie zal zich hiertoe lenen, maar de mogelijkheden hiertoe zouden per attractie onderzocht moeten worden.
- Een zeer belangrijke conclusie uit dit onderzoek betreft de interprovinciale bestedingspatronen. Uit de cijfers blijkt voor Vlaams-Brabant dat de uitgaande bestedingen 'dramatisch' zijn: 93 % van de bestedingen van inwoners van Vlaams-Brabant belandt buiten de provincie!

Andere belangrijke bemerking is dat bestedingen in niet door het STER opgenomen attracties ook een grote omzet vertegenwoordigen. Uit voorgaande analyse - p. 24 - blijkt bijvoorbeeld dat parken en tuinen een grote publiekstrekker zijn. Ook omzet gegenereerd door wandelen en fietsen zijn niet in de cijfers opgenomen. Het economisch rendement van dagtoerisme is dus niet alleen aan bezoek van attracties af te meten. Alleen voor de sector fietsen werd in het kader van het Europees project Beleef het Groen een onderzoek uitgevoerd naar bestedingsgedrag van gebruikers van het fietsknooppuntennetwerk. Dit is voor een klein deel al gerealiseerd in het noorden van de Groene Gordel. In fasen wordt het tegen 2010 over het hele grondgebied uitgebreid. Fietsers zijn in hoofdzaak eigen inwoners van de provincie. De verhouding in de gebruikers van het

⁶ Betekenis van attracties in Vlaanderen. Een gevarieerde sociale activiteit met een belangrijke economische impact. STER 2005.

fietsknooppuntennetwerk: 100 fietsers vertrekken van hun eigen voordeur, 40 fietsers hebben zich via openbaar vervoer of met de wagen naar een startpunt verplaatst, 1 fietser overnacht in de regio. Het gros van de fietsers is dus afkomstig uit eigen provincie. Uit onderzoek blijkt dat bijna 63% van deze fietsers horecabezoek tijdens zijn tocht overweegt.

Gemiddeld geven fietsers op hun tocht in Vlaams-Brabant 5,4 euro uit aan eten en drinken. In het totaal geven fietsers op hun tocht - hiervoor zijn geen cijfers voor Vlaams-Brabant apart - in Vlaanderen uit:

- fietstochtenmakers (vertrekken aan de voordeur): 5,8 euro p.p.
- fietsdaguitstappen (vertrekken vanaf een startpunt): 9,8 euro p.p.
- fietsverblijvers: 72,3 euro p.p./nacht

Mocht dit gerelateerd kunnen worden naar totale gebruikscijfers van het fietsroutenetwerk dan zou kunnen blijken dat de bestedingen van eigen inwoners toch voor een aanzienlijk deel in eigen provincie gebeuren. Cijfers voor gebruikers van onze wandelroutes zijn er helemaal niet. Maar ook het bestedingsgedrag hier zou helpen een totaalbeeld van het globale bestedingsbedrag van toeristen/recreanten in Vlaams-Brabant te berekenen. Andere doelgroepen die verrekend moeten worden: ruitertoeristen, culinaire toeristen, motortoeristen, evenementtoeristen, enz.

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid die door toerisme wordt gegenereerd wordt meestal gepresenteerd als een optelsom van werknemersaantallen in aan toerisme gerelateerde economische sectoren⁷. De cijfers zijn afkomstig van de RSZ, al dan niet aangevuld met corresponderende zelfstandige werkgelegenheid (RSVZ). Bij de opmaak van de Strategische Beleidsplannen Toerisme en Recreatie in 2003, werd deze methodiek gehanteerd. Het probleem is dat deze cijfers, hoewel ze betrouwbaar zijn, geen juiste weergave zijn van de toeristische werkgelegenheid. Het STER heeft een methodiek ontwikkeld om de toeristische werkgelegenheid verder te verfijnen. Het blijft hoe dan ook een benadering, maar ze is wel meer waarheidsgetrouw. Voor een meer uitgebreide omschrijving van de methodiek en de resultaten verwijzen we naar het rapport 'Toeristische werkgelegenheid. Gecorrigeerde werkgelegenheid in de toeristische kernsectoren, STER, november 2005'.

Uit deze cijfers blijkt dat er in Vlaams-Brabant 17 niet-toeristische gemeenten geselecteerd zijn waarbij het tewerkstellingspercentage in toerisme minder dan 0,7 % bedraagt. Uit de tabel blijkt ook dat de gemeenten Zaventem (2,76 %), Drogenbos (3,6 %) en Machelen (5,62 %) uitschieters zijn. Dit is niet zo verwonderlijk als we weten dat de grote ketenhotels zich bevinden in deze gemeenten. Het toeristisch tewerkstellingspercentage in de andere gemeenten stelt niet zoveel voor (zie tabel 21).

Verhouding tussen tewerkstellingspercentage in toerisme en de inwoners van de gemeente

Leuven		Hageland		Groene Gordel					
gemeente	%	gemeente	%	gemeente	%	gemeente	%	gemeente	%
Leuven	1,99			<i>Pajottenland&Zennevallei</i>		<i>Dijleland</i>		<i>Brabantse Kouters</i>	
		Aarschot	1,87	Affligem*	0,37	Bertem	0,84	Asse	1,29
		Begijnendijk	0,83	Beersel	1,34	Boortmeerbeek	0,76	Grimbergen	1,06
		Bekkevoort	1,46	Bever*	0,15	Haacht	0,58	Kapelle-op-den-Bos	0,81
		Bierbeek	0,71	Dilbeek	1,13	Herent*	0,70	Londerzeel	0,77
		Boutersem*	0,57	Drogenbos	3,60	Hoeilaart	0,98	Machelen	5,62
		Diest	2,17	Galmaarden*	0,62	Huldenberg*	0,46	Meise	1,06
		Geetbets*	0,57	Gooik	0,75	Kampenhout	1,23	Merchtem	1,07
		Glabbeek*	0,49	Halle	1,22	Keerbergen	1,04	Opwijk*	0,54
		Hoegaarden	0,76	Herne	1,02	Kortenberg	0,78	Vilvoorde	1,26

⁷ De toeristische werkgelegenheid. Gecorrigeerde werkgelegenheid in de toeristische kernsectoren, STER, november 2005

Hageland gemeente	%	<i>Pajottenland&Zennevallei</i> gemeente	%	<i>Dijleland</i> gemeente	%	<i>Brabantse Kouters</i> gemeente	%
Holsbeek*	0,62	Lennik	1,88	Kraainem	0,81	Wemmel	1,70
Kortenaken	0,90	Liedekerke*	0,56	Oud-Heverlee	1,41	Zemst	0,88
Landen*	0,55	Linkebeek*	0,56	Overijse	1,62		
Linter*	0,69	Pepingen*	0,55	Steenokkerzeel	0,79		
Lubbeek	0,80	Roosdaal	0,89	Tervuren	1,83		
Rotselaar	1,06	Sint-Pieters-Leeuw	1,02	Wezembeek- Oppem*	0,45		
Scherpenheuvel-Zichem	1,65	Sint-Genesius-Rode*	0,64	Zaventem	2,76		
Tielt-Winge	1,23	Ternat	1,07				
Tienen	1,28						
Tremelo	1,40						
Zoutleeuw	1,14						

*: niet toeristische gemeenten

Conclusie over de sociaal-economische betekenis van toerisme in de Groene Gordel

- Zowel op het vlak van bestedingen in verblijfstoerisme als in attractiepunten neemt de Groene Gordel een bescheiden plaats in Vlaanderen in.
- Belangrijke bemerking is dat de bestedingen voor de Groene Gordel en Hageland niet apart in kaart gebracht zijn. Definitieve uitspraken over de toeristische omzet zijn dus moeilijk te maken.
- Ook op het vlak van toeristische tewerkstelling neemt de Groene Gordel een bescheiden plaats in. Enige uitzondering zijn economische knooppuntgemeenten dicht bij de luchthaven of Brussel.

2.1.3 Omgevingsfactoren

2.1.3.1 De Groene Gordel en Europese programma's

De Europese subsidieprogramma's vormen een middel om het provinciale en ook gemeentelijke beleid sneller en/of breder te kunnen realiseren. Daarnaast geven ze de mogelijkheid om met andere ideeën en praktijken geconfronteerd te worden en zodoende het eigen beleid te inspireren. Zowel voor de gemeenten in Vlaams-Brabant als voor de toeristische regio's bieden Europese programma's mogelijkheden. Hieronder een overzicht van de realisaties binnen de Europese programmaperiode 2000-2006 en de mogelijkheden van de huidige programmaperiode 2007-2013.

Europese programma's 2000-2006

Voor het beleidsdomein toerisme zijn voor de periode 2000-2006 volgende programma's van belang geweest:

- de Interreg III programma's: Interreg III A, B en C
- het programma voor plattelandsontwikkeling: PDPO
- het communautair initiatief voor plattelandsontwikkeling: Leader+

a. de Interreg III programma's 2000-2008

Interreg is een communautair initiatief dat erop gericht is de samenwerking tussen de regio's uit verschillende deelstaten te stimuleren gedurende de programmaperiode 2000-2008. Deze derde fase van het interreg-programma heeft als doel het versterken van de sociale en economische samenhang (cohesie) in de gehele Europese Unie, door het stimuleren van de evenwichtige ontwikkeling van het continent via grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking. Projecten binnen de Interreg-programma's worden gesubsidieerd vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Volgens de 3 niveaus van samenwerking, grensoverschrijdend, transnationaal en interregionaal, worden er 3 programma's onderscheiden: Interreg A, B en C.

Interreg IIIA

Luik A van het Interreg-programma is erop gericht de grensoverschrijdende samenwerking tussen aangrenzende regio's te stimuleren. Over gans de Europese Unie zijn gebieden afgebakend, de zogenaamde Euroregio's, waarbinnen regio's langs beide zijden van de landsgrens, samen economische en sociale projecten ontwikkelen en uitvoeren. Vlaams-Brabant participeert in het programma van de Euregio Benelux Middengebied. De participatie is enkel beperkt tot het arrondissement Leuven, het arrondissement Halle-Vilvoorde valt om technisch-geografische redenen buiten de Interreg A-programma's.

Interreg IIIB

Grensoverschrijdende samenwerking tussen nationale, regionale en lokale overheden beoogt de promotie van betere integratie binnen de Europese Unie door middel van de vorming van grote groepen binnen de Europese regio's. Het promoot tevens duurzame en overwogen ontwikkeling binnen de Europese Unie en betere integratie tussen de lidstaten en kandidaat-landen en andere buurlanden. Vlaams-Brabant participeert in het Interreg III B programma voor Noordwest-Europa.

Zo heeft de Groene Gordel de afgelopen jaren meegestapt in het Interreg IIIB project Sustainable Open Space II (SOS II). Sustainable Open Space staat voor duurzame ontwikkeling van de open ruimte. Het was een samenwerkingsverband tussen zeven partnerregio's in Noordwest-Europa. Het Vlaams-Brabantse partnerschap focuste zijn activiteiten op de ruime regio rond Brussel: arrondissement Halle-Vilvoorde en het westen van het arrondissement Leuven. De rode draad in de multidisciplinaire samenwerking was het werken aan een regio met identiteit: de Groene Gordel. Een eerste stap hierin was de regio professioneel promoten en de naambekendheid

van de Groene Gordel verhogen. Met de Vlaams-Brabantse partners werd een projectgroep 'Groene Gordel' geïnstalleerd die ook na het afsluiten van dit project (2006) op geregelde tijdstippen overleg organiseert, aangestuurd door Toerisme Vlaams-Brabant.

Concreet realiseerden de Vlaams-Brabantse partners in het kader van Sustainable Open Space II volgende toeristische projecten: regiopocket, naambekendheids campagne Groene Gordel en de uitbreiding van de werking vzw Streekproducten naar de Groene Gordel.

Interreg III C

Interregionale samenwerking beoogt het effect van regionaal ontwikkelingsbeleid te verbeteren en werkt via grootschalige informatie-uitwisseling en ervaringsuitwisseling. Samenwerking met de volledige Europese Unie is mogelijk.

b. het programma voor plattelandontwikkeling 2000-2006: PDPO

Het programma voor plattelandontwikkeling (PDPO) vertaalt het plattelandontwikkelingsbeleid, de tweede pijler van het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Unie. Het bevat een waaier van economische en ecologische maatregelen naar de landbouwer toe, zoals investeringssteun, vestigingssteun, milieumaatregelen en opleiding. Een beperkt onderdeel van het programma, het geïntegreerde plattelandbeleid is provinciaal georiënteerd en richt zich naar de kleine en lokale initiatieven zoals dorpskernvernieuwing, ontmoetingsruimten voor plattelandsbewoners, herwaardering van de rol van vrijwilligersnetwerken, watersystemen, kleine landschapselementen, toeristische infrastructuur, streekeducatieve begeleiding, versterking van het streekeigen karakter, ...

Tijdens de periode 2002-2006 zijn er zo een 40-tal van lokale projecten gerealiseerd voor gans het grondgebied van de provincie. Deze projecten werden gesubsidieerd vanuit het Europees Oriënterings- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL). Daarnaast was er nog een belangrijke Vlaamse en provinciale cofinanciering voorzien.

overzicht PDPO-projecten 2002-2006

project	promotor	regio
Versterking ecologische infrastructuur in de regionale landschappen	provincie Vlaams-Brabant	GG en HG
Stiltegebied Dender-Mark te Galmaarden	provincie Vlaams-Brabant	GG
Agrarisch Natuurbeheer in het Pajottenland	provincie Vlaams-Brabant	GG
Bosverpleging Noord-Hageland	provincie Vlaams-Brabant	HG
Woningaanpassing bij bejaarden	vzw Ons Zorgnetwerk	GG en HG
Opstarten van de Plaatselijke Groep Pajottenland+	Riso Vlaams-Brabant	GG
Hoegaarden dorp Rommorsom	gemeente Hoegaarden	HG
Inrichting van weide met bunker te Roosdaal	gemeente Roosdaal	GG
Aanleg fietspad langs de Gete te Linter	gemeente Linter	HG
Aanleg dorpsplein Kleine Broekstraat te Linter	gemeente Linter	HG
Herstel van de kerkhofmuren te St-Agatha-Rode	IGO Leuven	HG
Intergemeentelijke haagplantactie	IGO Leuven	HG
Inrichting pastorijs tuin te Kortenaeken	IGO Leuven	HG
Verbouwing Jack-Ophuis tot gemeenschapshuis te Werchter	gemeente Rotselaar	HG
Ontwerp witloofmuseum te Kampenhout	gemeente Kampenhout	GG
Urgentie (kinder)opvang op het platteland in Vlaams-Brabant	vzw Stekelbees	HG
Knotwilgencampagne	IGO Leuven	HG
Realisatie witloofmuseum	gemeente Kampenhout	GG
Herwaardering kerkwegels	gemeente Rotselaar	HG
Werkgroep landbouw en natuur Dijleland	vzw Vredeseilanden	GG

project	promotor	regio
Woningaanpassing bij bejaarden, klussendienst	vzw Ons Zorgnetwerk	GG en HG
Plattelandseducatie Vlaams-Brabant	vzw Plattelandsklassen	GG en HG
Huisvesting Regio Tienen	provincie Vlaams-Brabant	HG
Opstart en uitbouw gebiedsplatform PORT-regio	IGO Leuven	HG
Plattelandsloket provincie Vlaams-Brabant	provincie Vlaams-Brabant	GG en HG
Bezoekerscentrum wijncultuur Wezemaal	gemeente Rotselaar	HG
Tandem Scherpenheuvel	vzw De Vlaspit	HG
Gemeenschapscentrum Kloosterhof	vzw VPW Gewest Lubbeek afdeling 9 - Sint-Pieters-Rode	HG
Schaduwbomen	vzw IGO-Leuven	HG
Kerkhofmuur Kortrijk-Dutsel	gemeente Holsbeek	HG
Gildenzaal Schaffen	vzw Ons Gildehuis	HG
Dorpskern Sint-Pieters-Rode	gemeente Holsbeek	HG
Huisvesting PORT	provincie Vlaams-Brabant	HG
Voetwegen Holsbeek	gemeente Holsbeek	HG
Haagplantactie jongeren	vzw IGO-Leuven	HG
Wonen in het Pajottenland	vzw RISO Vlaams-Brabant	GG
Versterking recreatieve ontsluiting Landen	stad Landen	HG
Renovatie oud gemeentehuis Korbeek-Lo	gemeente Bierbeek	HG
Polyvalente wachtruimte en infozuil Keerbergen	gemeente Keerbergen	GG
Sint-Jansplein Averbode	gemeente Scherpenheuvel-Zichem	HG
Fietsroute Krabbekse Heide	gemeente Bierbeek	HG
Streekmuseum Druiventelt	gemeente Overijse	GG
Jeugdlokalen Bierbeek	vzw Jeugdlokalen Bierbeek	HG
Huisvesting PORT	provincie Vlaams-Brabant	HG
Kasseiwegen Holsbeek	gemeente Holsbeek	HG
Karwei	boerderij De Brabander	HG
Toeristisch centrum pastorij Bertem	gemeente Bertem	GG

c. het communautair initiatief voor plattelandsontwikkeling: Leader+ 2000-2008

Een tweede belangrijk instrument voor het Europese plattelandsontwikkelingsbeleid is het communautair initiatief Leader + (Liaisons entre actions de développement de l'économie rurale). Leader+ biedt de mogelijkheid aan lokale publiek-private samenwerkingsverbanden om vanuit de basis (bottom up) samen na te denken over de ontwikkeling van hun plattelandsregio en een gemeenschappelijke visie uit te dragen en te realiseren dmv projecten met experimenteel en innovatief karakter.

Binnen dit programma werd in de Groene Gordel eind 2002 Pajottenland+ erkend als 1 van de 5 Vlaamse Leader+ gebieden. Pajottenland+ wil met de Leader+ middelen projecten subsidiëren die de leefkwaliteit in de streek bevorderen en de eigenheid van de streek versterken. Pajottenland+ wil niet enkel de plattelandseconomie in de streek versterken en het welzijn van de bevolking verhogen, maar ook de toeristische en recreatieve troeven van het Pajottenland valoriseren én actief bijdragen tot natuurbehoud en landschapsbeheer in de streek.

Europese programma's 2007-2013

Voor de periode 2007-2013 zijn voor Vlaams-Brabant volgende Europese programma's van belang.

1. het programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013: PDPOII
2. Doelstelling 3 of Interreg IV
3. Doelstelling 2: regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid

a. het programma voor plattelandsontwikkeling 2007-2013: PDPO II

Met het tweede programma voor plattelandsontwikkeling wil Vlaanderen verder gaan op de sporen die met het eerste programma zijn uitgezet. Opnieuw is er een luik voorzien voor geïntegreerde en gebiedsgerichte

plattelandontwikkeling met een provinciale invalshoek, de zogenaamde prioriteit 3, met als doelstelling het verbeteren van de leefkwaliteit op het platteland en diversificatie van de plattelandseconomie. De leader-methodiek is opgenomen in PDPOII als prioriteit 4, gekoppeld aan de doelstelling van prioriteit 3.

Concreet wil dit zeggen dat er opnieuw lokale projecten kunnen ingediend worden via provinciaal georganiseerde, jaarlijkse projectoproepen. De projecten moeten kaderen binnen volgende 5 maatregelen:

1. Bevordering van toeristische activiteiten, vb. optimalisatie van de kwaliteit van de recreatieve infrastructuur, uitbouw van onthaalknooppunten en educatieve infrastructuur, ...
2. Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandontwikkeling, vb. basisvoorzieningen voor de economie en plattelandbevolking voor kwetsbare doelgroepen, basisdiensten op regionaal niveau, ...
3. Dorpskernvernieuwing en –ontwikkeling, vb. renovatie en inrichting van bestaand patrimonium tot dorpshuizen of gemeenschapshuizen voor dorpsbewoners, heraanleg van het openbaar domein als ontmoetingsplaats voor dorpsbewoners en dorpsgebruikers zoals recreanten en toeristen, ...
4. Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed, vb. restauratie van niet beschermd kleinschalig cultuur historisch erfgoed en infrastructuur met een identiteitsbepalend aspect zoals veldkapellen, toegangspoorten, wegwijzers, oorlogsmonumenten, landbouwkundig erfgoed, waterbouwkundig erfgoed...
5. Intermediaire dienstverlening (opleiding en vorming van ruraal ondernemerschap), vb. opleiding, vorming en begeleiding voor economische actoren, begeleiding en dienstverlening voor de nieuwe vormen van maatschappelijk verantwoord ruraal ondernemerschap (streekproducten, toerisme, hoeveverkoop, ambachten, ...).

Binnen het Leader-onderdeel van het programma kunnen binnen Vlaams-Brabant 2 rurale gebieden worden afgebakend die middelen ter beschikking krijgen voor het uitwerken van de visie voor hun gebieden dmv de innovatieve projecten. De gebieden die in Vlaams-Brabant aan de criteria voldoen zijn het Pajottenland en het Hageland. De goedkeuring van de Leader-gebieden is voorzien voor het voorjaar 2008.

Voor de komende programmaperiode gaan, binnen de Groene Gordel, de meest landelijke gemeenten uit het Pajottenland opnieuw de kans krijgen om de streekontwikkeling vanuit de basis, die gestart is onder impuls van Leader+, verder te zetten.

De overige subregio's van de Groene Gordel, Brabantse Kouters en Dijleland, alsook de meer verstedelijkte gemeenten van het Pajottenland, kunnen plattelandprojecten indienen binnen de jaarlijkse provinciale open oproepen.

Zowel de projecten van de open oproep als de Leader-projecten kunnen een toelage toegekend krijgen van maximaal 65%. Deze toelage bestaat uit Europees, Vlaams en provinciaal geld. Enkel voor de oproep van 2007 krijgen de projecten van de open oproep een beperkte uitvoeringstermijn opgelegd: juni 2009 lopen deze projecten af.

b. Doelstelling 3 2007 - 2015 of Interreg IV

Het nieuwe doelstelling 3 programma is de opvolger van communautair initiatief Interreg, vandaar dat ook wordt gesproken van Interreg IV. De doelstelling 3 programma's beogen territoriale samenwerking op 3 niveaus: grensoverschrijdend, transnationaal en interregionaal (Interreg IV A, B en C).

Interreg IV A: grensoverschrijdende samenwerking

Vanaf 2007 kan de provincie Vlaams-Brabant deelnemen aan 2 grensoverschrijdende programma's : de samenwerking Vlaanderen-Nederland (Euregio Benelux-Middengebied) en het programma voor de Euregio Maas-Rijn. Voor beide programma's komt in principe enkel het arrondissement Leuven in aanmerking. In uitzonderlijke gevallen kunnen de projectacties buiten de Euregio's vallen (bv. in arrondissement Halle-Vilvoorde) op voorwaarde dat deze acties onontbeerlijk zijn voor het project en op voorwaarde dat de effecten ook ten goede komen aan het gebied van de Euregio.

De grensoverschrijdende programma's hebben tot doel op het terrein te experimenteren met de Europese ruimte waar een vrij verkeer van mensen, goederen en diensten moet kunnen plaats vinden.

Binnen het programma samenwerking Vlaanderen - Nederland werken actoren uit Vlaams-Brabant (arr. Leuven), Antwerpen, de beide Limburgen, Noord-Brabant, Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland samen rond één van volgende thema's:

- economie:
 - innovatie en kenniseconomie
 - grensoverschrijdend ondernemen
 - versterking economische structuren en omgevingsfactoren
- leefmilieu
 - natuur en landschap
 - duurzaam gebruik van natuurlijke rijkdommen
- mens:
 - grensoverschrijdende culturele integratie
 - welzijn

De maximale projectduur is 3 jaar en de maximale betoelaging 50%.

Het programma Euregio Maas-Rijn is nieuw voor Vlaams-Brabant en hierin kan vanuit het arrondissement Leuven worden samengewerkt met projectpartners uit de beide Limburgen, de provincie Luik, de regio Aken en de regio Eindhoven. Projecten van maximum 3 jaar kunnen voor maximaal 50% worden betoelaagd en moeten passen binnen de thema's :

- economische structuur, kennis en innovatie en arbeidsmarkt
- natuur en milieu, energie en mobiliteit
- kwaliteit van het leven : met aandacht voor gezondheidszorg, cultuur, leefbaarheid en burgerlijke veiligheid

Interreg IV B: transnationale samenwerking

In het kader van dit programma kan er samengewerkt worden met partners uit Noordwest-Europa : Benelux, VK, Ierland, noorden van Frankrijk, delen van Duitsland, Zwitserland. Er moeten partners deelnemen uit minimaal 2 landen. De kansen op goedkeuring verhogen echter indien er meer landen betrokken zijn. Projecten hebben ook een max. duur van 3 jaar en kunnen maximaal 50% toelag ontvangen.

De thema's van dit programma zijn :

- ontwikkelen van kenniseconomie
- efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen
- verbeteren van de connectiviteit in NWE door intelligente en duurzame vervoerssystemen
- ondersteuning van duurzame en dynamische gemeenschappen

Dit programma steunt effectieve samenwerking op internationaal niveau waarbij ook concrete toepassingen en realisaties belangrijk zijn. Dit kan eveneens gaan om infrastructurele acties. Het dient te gaan om projecten die een transnationale dimensie en relevantie hebben en die inspelen op specifieke problemen in Noordwest-Europa. Voor actoren en/of lokale besturen uit heel Vlaams-Brabant is het best mogelijk om aan dergelijke projecten te

participeren, maar indien men met dit programma nog geen ervaring heeft laat men zich best goed begeleiden door het contactpunt bij de Vlaamse Gemeenschap of door de dienst Europese zaken van de provincie.

Bij de partners uit het SOSII project voor Vlaams-Brabant leeft de intentie om hun opgebouwde kennis en ervaring opnieuw samen in te zetten in een nieuw Interreg B project voor de regio.

Interreg IV C: interregionale samenwerking

Via Interreg C is samenwerking met partners in de gehele EU mogelijk. Het programma is bedoeld voor projecten met een max. duur van 3 jaar en de max. toelage bedraagt ook 50%. Het programma heeft voornamelijk tot doel goede praktijken te verspreiden over de gehele EU, zodat zij een brede toepassing kunnen kennen. Ook het internationaal uittesten van innovatieve en interessante oplossingen voor allerlei maatschappelijke problemen kan aan bod komen in projecten in het kader van dit programma.

De mogelijke thema's van dit programma zijn erg breed. In feite gaat het om alle thema's die aan de orde zijn in de andere structuurfondsenprogramma's en wil men via Interreg C regio's en actoren uit de gehele EU met elkaar in contact brengen en netwerking stimuleren. Eén van de objectieven is ook de expertise van de oude lidstaten over te dragen naar de nieuwkomers in de Unie. De thema's zijn:

- innovatie en kennisgedreven economie : stimuleren van ondernemerschap, toepassingen van nieuwe kennis, innovatie in het bedrijfsleven, diversificatie van het platteland, ICT-toepassingen, ...
- milieu en risicopreventie : energiebeleid, risk management, watermanagement, duurzaam afvalbeleid, natuur en landschap, cultureel erfgoed als hefboom voor de attractiviteit van regio's, ...

c. Doelstelling 2: regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid

Via deze doelstelling stelt de EU middelen ter beschikking van de lidstaten om een eigen regionaal beleid te voeren. Vlaams-Brabant komt hier voor het eerst in aanmerking voor. Binnen één subonderdeel van het programma kunnen projecten worden gerealiseerd die aansluiten bij volgende thema's en bijdragen tot het **regionaal concurrentievermogen** :

- kenniseconomie en innovatie : projecten die sensibiliseren rond het belang van innovatie, het begeleiden van innovatieprocessen en het opstarten van nieuwe bedrijven, het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en tussen bedrijven en kennisinstellingen (o.m. universiteiten en hogescholen), het stimuleren van internationale netwerken, vernieuwende voorbeelden van kennisvalorisatie en innovatie van de plattelandseconomie
- versterken van het ondernemerschap : stimuleren van ondernemerszin en ondernemersvaardigheden, zorgen voor een goede omkadering voor starters, groeiers en bij overnames
- zorgen voor de geschikte ruimtelijk-economische omgevingsfactoren : zorgen voor voldoende en duurzame bedrijfslocaties, oplossingen voor mobiliteitsproblemen, realiseren van projecten met een hefboomfunctie voor subregio's, streven naar een optimaler benutten van de resterende ruimten en duurzamer oplossingen voor diverse ruimtelijke vraagstukken
- stedelijke ontwikkeling : projecten die uitgaan van een geïntegreerde visie op de ontwikkeling van de steden (dit thema is in Vlaams-Brabant beperkt tot de stad Leuven en het Vlaams Stedelijk Gebied rond Brussel (VSGB))

Voor de Groene Gordel situeren mogelijke projecten zich binnen het thema van de kenniseconomie en innovatie en het thema stedelijke ontwikkeling, waar voor de ontwikkeling van het Vlaams Stedelijk Gebied rond Brussel de nodige middelen worden voorzien.

Ervaring met Europese projecten

Deelname aan Europese projecten vergt, vooral voor de interreg-projecten, zeer veel tijd en personeelsinzet. De financieel-administratieve coördinatie is zeer omvangrijk en complex en het is geen taak om bij te doen, naast een voltijdse job. Om effectief een financiële en beleidsmatige meerwaarde uit Europese projecten te halen, zouden op provincieniveau meer mogelijkheden moeten gecreëerd worden om deelname aan Europese projecten

te faciliteren. Enerzijds door personeel te voorzien voor ondersteuning maar ook door het voorzien van de nodige middelen voor prefinanciering.

Conclusies over de Groene Gordel en Europese programma's

- Deelname aan Europese projecten heeft een belangrijke meerwaarde opgeleverd voor de Groene Gordel omdat verschillende acties versneld zijn gerealiseerd (profilering Groene Gordel als nieuw toeristisch concept, regiopromotie, toeristisch-recreatieve acties...).
- het Leader+-programma betekende een belangrijke impuls voor de streekontwikkeling in het landelijke deel van het Pajottenland.
- Voor de komende beleidsperiode dienen zich nieuwe kansen aan via drie Europese programma's, waaronder een aantal programma's waarin de provincie als regio voorheen niet kon participeren.
- Deelnemen aan Europese projecten vergt de nodige tijd en personeelsinzet en prefinanciering.

2.1.3.2 Ontwikkelingen buiten het toerisme in de Groene Gordel

Naast de diverse evoluties op het vlak van toerisme zijn er een hele reeks actoren en instanties actief in de Groene Gordel die rechtstreeks of onrechtstreeks een invloed hebben op toerisme en recreatie. We bespreken hier kort de belangrijkste initiatieven en projecten.

2.1.3.3 Het Bruegelproject

Het Bruegelproject kwam reeds herhaalde malen aan bod doorheen dit rapport. Het is dan ook één van de belangrijkste initiatieven in deze regio en het heeft uiteraard grote invloed op toerisme en recreatie in de Groene Gordel.

Het Bruegelproject is een samenwerkingsproject van de Administraties Cultuur en Leefmilieu en andere afdelingen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, samen met partners als vzw 'de Rand', de provincie Vlaams-Brabant, lokale besturen en verenigingen.

Het Bruegelproject werd als initiatief van de Vlaamse regering opgestart als een actieprogramma in de groene rand rond Brussel om vanuit één globale visie de behoeften van mens en natuur, verleden en heden, ecologie en cultuur op een duurzame wijze met elkaar te verbinden en naar een ruimer publiek te ontsluiten. De belangrijkste missie van het Bruegelproject is de individuele bouwstenen van kastelen, parken, tuinen, bossen, natuurgebieden en cultuurcentra die eigendom zijn van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, tot één collectieve gordel van patrimonium- en groenbezit uit te bouwen en er tegelijkertijd een culturele, cultuur-historische, educatieve, ecologische, recreatieve en Europese dimensie aan te geven.

De belangrijkste partners binnen het project zijn het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) voor het leefmilieulijk en vzw 'de Rand' voor cultuur. De belangrijkste doelstelling van het project is de authenticiteit van de Vlaamse groene rand te waarborgen om een actief natuurontwikkelingsbeleid te voeren. De realisatie van doelgerichte aankopen gericht op het behoud van de authenticiteit van de Groene Gordel is daar een essentieel onderdeel van. In het kader van het Bruegelproject ontwikkelt ANB drie grote netwerken, deel uitmakend van het Vlaams Ecologisch Netwerk:

- Bruegelvallei: van Gaasbeek-Groenenberg tot het Sint-Annakasteel in Dilbeek. Grootte: ca. 275 ha;
- Groene Zone tussen Zennevallei en Zoniënwoud: aaneengesloten netwerk van bos- en natuurgebieden van 25 km lang;
- zone Grimbergen-Vilvoorde met de Tangebeekvallei, het domein Borgt, de Maalbeekvallei, het oude vliegveld en het gemeentelijk park Prinsenbos.

Talrijke kleinere groengebieden worden gezien als stapstenen binnen het Bruegelproject, ook wanneer zij geen eigendom zijn van het Vlaamse Gewest of Gemeenschap.

Binnen het culturele luik van het Bruegelproject is het Kasteel van Gaasbeek het vlaggenschip: in het kader van het Bruegelproject worden op het kasteeldomein van Gaasbeek historische evocaties georganiseerd. Andere culturele initiatieven in het kader van het Bruegelproject waren de "Weg van Bruegel 04", "MoNument Rik Poot", "Bruegel 06", het Vijverfestival in Dilbeek en verschillende klassieke concerten in samenwerking met het Festival van Vlaanderen.

Conclusies over het Bruegelproject

- Het Bruegelproject dient alle nodige budgettaire ruimte te krijgen om zijn doelstellingen te kunnen realiseren. Voor het culturele luik, dat sinds enkele jaren onderdeel was van vzw 'de Rand', werkt de minister van Cultuur momenteel aan een eigen en meer autonome vormgeving.

- Het Bruegelproject heeft naast een ecologisch en een cultureel luik ook behoefte aan een toeristisch luik. Het toeristisch-recreatieve aspect zit vervat in de basisopdracht van het project. Nochtans is Toerisme Vlaanderen als intern verzelfstandigd agentschap (IVA) van de Vlaamse overheid opvallend afwezig in het Bruegelproject. Toerisme Vlaanderen, Toerisme Vlaams-Brabant en Toerisme Pajottenland & Zennevallei worden wel projectmatig betrokken voor de uitwerking van het promotionele luik van grote tentoonstellingen zoals Bruegel 06, die bijdragen tot de naambekendheid van de Groene Gordel.
- Het Kasteel van Gaasbeek dient binnen het Bruegelproject verder uitgebouwd te worden als een volwaardige bezoekersattractie.
- Aangezien het Bruegelproject diverse raakpunten heeft met het toeristisch concept Groene Gordel dient er op diverse punten gestructureerd overleg te zijn tussen het Bruegelproject, Toerisme Vlaams-Brabant en diverse andere actoren uit de regio. De provincie, als streekbestuur, kan hier een actieve rol spelen voor het afstemmen van de diverse actoren op elkaar.

2.1.3.4 vzw 'de Rand'

De vzw 'de Rand' werd opgericht met als doelstelling het ondersteunen van het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand rond Brussel.

De vzw 'de Rand' exploiteert de gemeenschapscentra in de zes faciliteitengemeenten en in Overijse:

- de Boesdaalhoeve in Sint-Genesius-Rode;
- de Kam in Wezembeek-Oppem;
- de Lijsterbes in Kraainem;
- de Moelie in Linkebeek;
- de Zandloper in Wemmel;
- de Muze in Drogenbos;
- de Bosuil in Jezus-Eik (Overijse).

De gemeenschapscentra bieden een culturele programmatie aan, bieden infrastructuur voor het lokale verenigingsleven, zetten samenwerkingsprojecten op, geven informatie aan de bevolking over initiatieven van de Vlaamse Gemeenschap en de Provincie Vlaams-Brabant en publiceren een gemeenschapskrant (de Randkrant, huis-aan-huis in alle randgemeenten ook aandacht voor toerisme en recreatie). De vzw 'de Rand' ondersteunt en organiseert talrijke initiatieven m.b.t. jeugd, sport, huisvesting, onthaal en integratie van anderstaligen, taalsensibilisatie en taalwetgeving. Concrete voorbeelden zijn de taallessen Nederlands, het taaloket, sensibiliseringcampagnes voor het gebruik van het Nederlands, infozuilen over huisvesting, e.a.

De vzw 'de Rand' kreeg tijdelijk voor 2003- midden 2007 ook de coördinatie toegewezen van het culturele luik van het Bruegelproject, in afwachting van een definitieve regeling.

Conclusies over de werking van vzw 'de Rand'

- De gemeenschapscentra zijn uitermate geschikt voor de verspreiding van toeristisch-recreatieve informatie in de zes faciliteitengemeenten of gemeenten met een bijzonder taalstatuut.
- Vanuit de algemene doelstellingen van de vzw 'de Rand' is de vzw ook een partner, meer bepaald inzake de verdere toeristische ontsluiting van belangrijke onderdelen van het Vlaamse cultuurhistorisch erfgoed ook buiten de zes faciliteitengemeenten. We denken hier ondermeer aan het Kasteel van Gaasbeek.
- De verderzetting van het Bruegelproject zal in de toekomst door de nieuwe vzw Bruegel worden opgenomen.

2.1.3.5 het Cultuurbeleid van de provincie

'Breedbeeld' was een tijdelijk project van de Provinciale Dienst Cultuur in samenwerking met het Centrum voor Agrarische Geschiedenis (CAG). Het had tot doel om negen Pajotse gemeenten (Bever, Herne, Gooik, Galmaarden, Pepingen, Lennik, St.-Pieters-Leeuw, Halle, Roosdaal) te laten samenwerken rond cultureel erfgoed en landschap. Lokale en bovenlokale initiatieven kregen een nieuwe dynamiek en een betere kwaliteit door intensiever samen te werken over de grenzen van gemeenten en organisaties heen.

Het project 'Brabantse bouwmeesters' vestigde gedurende twee jaar de aandacht op de Brabantse gotiek. De dienst cultuur organiseerde samen met de gemeenten evenementen en stond in voor de inhoudelijke invulling van enkele stijlvolle brochures. De dienst toerisme stond in voor de promotie en voor de verkoop van de brochures.

Conclusies over het cultuurbeleid van de provincie

- Breedbeeld was een boeiend project. Op het terrein is er een initiatief gegroeid vanuit Pajottenland+ om alle actoren op één lijn te krijgen met betrekking tot streekidentiteit, bewaring cultuurhistorisch erfgoed en landschappelijke rijkdom. Op die manier zijn er veel actoren werkzaam en voegen ze elk een insteek toerisme en recreatie toe. Overleg is noodzakelijk.
- Brabantse bouwmeesters was een prachtig initiatief maar uit de evaluatie bleek dat het niet de grote massa bereikt. Het blijft een product voor een niche-publiek. Positief is dat een gedeelte van het cultuurhistorisch erfgoed tijdelijk toegankelijk was voor de geïnteresseerden. Op dit ogenblik wordt onderzocht hoe op regelmatige basis een gedeelte van het patrimonium kan ontsloten worden. Ook geklasseerde parken en tuinen worden hierin meegenomen wat voor de Groene Gordel uiteraard een goede zaak is.

2.1.3.6 Het Museumdecreet

Het Museumdecreet uit 1996 had als doelstelling de herstructurering, de kwaliteitsverhoging en de professionalisering van de musea in Vlaanderen. Intussen is het museumdecreet sinds 2004 ondergebracht in een overkoepelend Erfgoeddecreet dat voor musea nog steeds uitgaat van vier basisfuncties:

- collectievorming (verzamelen);
- conservatie (bewaren);
- wetenschappelijk onderzoek (onderzoeken);
- openstellen voor het publiek (presenteren met publiekswerking).

Een museum dat aan deze basisfuncties voldoet en dat voldoende garanties biedt voor de continuïteit en de werking van het museum (bevoegd gezag, genotrecht over het gebouw en collectie, beschikken over voldoende gekwalificeerd personeel en voldoende eigen middelen) kan door de Vlaamse Gemeenschap een erkenning krijgen.

Met het oog op de toekenning van werkingssubsidies is ook een inschaling voorzien in verschillende niveaus, afhankelijk van het belang, de omvang, de werking en de uitstraling van het museum:

- basisniveau: erkenning die voldoet aan de basiscriteria;
- regionaal niveau: inschaling voor musea met een ruime regionale werking;
- landelijk niveau: inschaling voor musea met tenminste nationale uitstraling.

Hoe hoger de inschaling, hoe strenger de criteria waaraan een museum moet voldoen.

De inschaling van het museum bepaalt ook de wijze van subsidiëring

- wie op het regionale niveau ingedeeld is kan een werkingssubsidie aanvragen bij zowel de Provincie als de Vlaamse Gemeenschap;
- een landelijk ingedeeld museum kan een - substantiële - werkingssubsidie aanvragen bij de Vlaamse Gemeenschap;

- voor musea ingedeeld op basisniveau is er de mogelijkheid een - bescheiden - subsidie aan te vragen bij de Vlaamse Gemeenschap.

De financiële bijdrage voor de museale werking is vooral op regionaal en landelijk niveau van belang.

Interessant voor de vele kleinschalige musea in de Groene Gordel is dat ook samenwerkingsverbanden van diverse kleinere musea als één museum kunnen erkend worden op (regionaal) niveau en zo subsidies kunnen krijgen.

Bovendien worden er ook projectmatig financiële impulsen voorzien voor verschillende al of niet erkende musea.

- de Vlaamse Gemeenschap voorziet projectsubsidies voor alle erkende musea en ontwikkelingsgerichte projecten ten behoeve van o.m. de museumsector (ook museale samenwerkingsverbanden);
- de Provincies voorzien projectsubsidies voor erkende musea die op hun grondgebied gelegen zijn, voor musea die streven naar erkenning en voor structurele of projectmatige samenwerkingsverbanden van Vlaams-Brabantse musea.

Het moet gezegd worden dat de lat wel nog steeds vrij hoog ligt, of als dusdanig ervaren wordt voor de kleinere instellingen.

Belangrijk: het erfgoedbeleid is momenteel volop in ontwikkeling. Dit houdt in dat het huidige erfgoeddecreet in de toekomst (medio 2008) ook zal aangepast worden aan de evoluties en ontwikkelingen. Dit zal hoogstwaarschijnlijk resulteren in nieuwe afspraken tussen de gemeenten, provincie en Vlaamse Gemeenschap omtrent een complementair beleid, wat wijzigingen in de ondersteuningsmogelijkheden met zich kan meebrengen. De aandacht voor erfgoed en (het belang van - financiële-) ondersteuning voor de sector en in het bijzonder de musea zal blijven maar de toepassing en bepalingen zullen enkele wijzigingen ondergaan.

Conclusies over het museumdecreet

- Het Erfgoeddecreet biedt bepaalde mogelijkheden voor de kwaliteitsverbetering van de bestaande musea in de Groene Gordel. Deze regeling geldt echter niet voor het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika dat onder federale bevoegdheid valt.
- Bijzonder interessant voor de vele kleinere musea is het feit dat ook samenwerkingsverbanden kunnen erkend worden als museum en dat de provincie projectmatige ondersteuning mogelijk maakt voor samenwerkingsverbanden van Vlaams-Brabantse musea.

2.1.3.7 Erfgoedconvenant

Een erfgoedconvenant is een onderhandelde samenwerkingsovereenkomst tussen 2 partners: de Vlaamse Gemeenschap enerzijds en een samenwerkingsverband van omliggende gemeenten/stad met omliggende regio. In een erfgoedconvenant wordt aandacht besteed aan een brede waaier van cultureel erfgoed (zowel roerend als immaterieel erfgoed als onroerend erfgoed). Een erfgoedconvenant wordt gesloten voor een periode van maximum zes jaar en eindigt altijd in het tweede jaar van de gemeentelijke beleidsperiode. Het erfgoedconvenant kan zo verder bouwen op het (inter-)gemeentelijk cultuurbeleidsplan. Het instrument van het erfgoedconvenant wordt geregeld door het Erfgoeddecreet.

Een erfgoedconvenant heeft als doel het lokale bestuursniveau te stimuleren tot de uitbouw van een duurzaam en integraal cultureel-erfgoedbeleid. Deskundigheidsbevordering via expertisenetwerken en het doen toenemen van de interesse voor het cultureel erfgoed zijn daarbij sleutelbegrippen.

Zowel de stad Halle, een aantal gemeenten uit het Pajottenland en de gemeenten uit de Druivenstreek hebben plannen om een erfgoedconvenant af te sluiten.

Conclusie over erfgoedconvenant

- Erfgoedconvenanten bieden mogelijkheden voor het ondersteunen van het lokaal erfgoedbeleid.

2.1.3.8 Jeugdbeleid - speelbossen en speeltuinen

Bossen zijn alleen toegankelijk op de paden. Dat is om hun bewoners (dieren welteverstaan) te beschermen en jonge planten te behoeden voor vertrapping. Maar om kinderen en jongeren de kans te geven het bos spelenderwijs te leren kennen en beleven riep het Vlaamse bosbeleid speelzones in het leven. Een speelzone is een bepaald bosgedeelte, in enkele gevallen heel het bos, dat permanent of gedurende een vaste periode toegankelijk is voor min-18-jarigen en hun begeleiding. De speelzones zijn opgenomen in het toegankelijkheidsreglement en in het beheerplan van het bos. Ter plaatse worden ze aangeduid met het speelzonebord van het Agentschap Natuur en Bos. De term 'speelbos' is een populaire benaming voor een speelzone, maar wordt niet gedefinieerd in het bosdecreet.⁸

Er zijn speelzones in het bos van de volgende gemeenten: Grimbergen, Halle, Meise, Bertem, Heverlee, Hoeilaart, Oud-Heverlee en Tervuren. Er zijn ook speelzones in natuurgebieden gelegen op het grondgebied van Sint-Genesius-Rode, Londerzeel en Meise.

Provincie	Bebouwde opp. t.o.v. de totale opp. (2006)*	ha speelzones in natuurrezervaat (april 2007)#	ha speelzones elders (april 2007)#	Totaal ha speelzones	% speelzones t.o.v. de totale opp.
Antwerpen	20,3 %		574,752	574,752	0,20
Limburg	15,4 %	1,377	1.029,597	1.030,974	0,43
Oost-Vlaanderen	17,8 %	0,901	85,978	86,879	0,03
Vlaams-Brabant	18,3 %	21,61	157,163	178,773	0,08
West-Vlaanderen	15,6 %	1,818	175,295	177,113	0,06
Vlaams Gewest	17,5 %	25,706	2.022,785	2.048,491	0,15

Dat er op gebied van ruimtelijke ordening nog heel wat werk aan de winkel is, bewijzen deze cijfers. Vlaams-Brabant is de op één na dichtst bebouwde provincie. Dat betekent dat de druk op de open ruimte (= potentiële speelruimte) alsmar groter wordt. Daarenboven is de hoeveelheid 'afgebakende' speelzones net niet de helft kleiner dan het Vlaamse gemiddelde.

Het Zuidwesten en het Westen van de Groene Gordel telt heel wat jeugdverblijven en heeft daardoor een grote behoefte aan speelbossen. Voor de lokale jeugdbewegingen en kinderen en jongeren uit de gemeente zijn dergelijke speelbossen nog van groter belang.

Ook de provinciale Jeugddienst signaleert het tekort aan speelzones in bossen en speelbossen (strategische nota van de provinciale dienst jeugd 2007-2012). Een duidelijk tekort aan speelzones in bossen en speelbossen is één van de belangrijke vaststellingen uit het onderzoek 'Publieke speelruimte in Vlaams-Brabant 2006'. Er moet gezocht worden naar mogelijke stimulansen, ondersteuningsmogelijkheden en samenwerkingsverbanden (natuurpunt, regionale landschappen, gemeenten, jeugdwerk...).

De Jeugddienst kent subsidies toe voor jeugdverblijfsinfrastructuur aan gemeentebesturen en verenigingen zonder winstoogmerk gelegen in Vlaams-Brabant, voor het uitbouwen en verbeteren van jeugdverblijfsinfrastructuren. Voor deze subsidies komen alleen jeugdverblijven in aanmerking die op het ogenblik van de aanvraag niet definitief erkend zijn door de Vlaamse Gemeenschap volgens het decreet "Toerisme voor allen". De subsidies zijn bedoeld voor moderniserings-, brandveiligheids- en toegankelijkheidswerken aan jeugdverblijven die streven naar een definitieve erkenning volgens het decreet "Toerisme voor allen" van de Vlaamse Gemeenschap

⁸ Bron: www.bosspel.be

In de Groene Gordel is er **één grote buitenspeeltuin** in het provinciaal domein van Huizingen en zijn er **drie binnenspeeltuinen** waar gezinnen met kinderen 's winters terecht kunnen. De binnenspeeltuinen bevinden zich in Sterrebeek (Planet Kid's), Herent (Lunch Broekveld) en in Ruisbroek (Camelot).

Het bezoek aan speeltuinen is vaak deel van een totale beleving met horecabezoek en andere activiteiten. Uit onderzoek van het Steunpunt Jeugd zou een behoefte blijken aan avontuurlijke en gratis toegankelijke speeltuinen.

Conclusie over jeugdbeleid: speelbossen en binnenspeeltuinen

- In de Groene Gordel is er zeker interesse voor speelbossen en avontuurlijke sites voor jeugd(verenigingen). Dit hangt samen met het aantal jeugdverblijven in deze regio.
- Zowel op het vlak van buiten- als binnenspeeltuinen blijkt er een basisaanbod te zijn. Voor avontuurlijke en gratis toegankelijke speeltuinen is er bijkomende vraag.
- Mogelijkheden voor investeringstoelage voor jeugdverblijfcentra (door Toerisme Vlaanderen en provinciale jeugddienst) zijn minder gekend.

2.1.3.9 Ruimtelijk beleid - Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant (RSVB)

Voor de invulling toerisme en recreatie van het RSVB was er regelmatig overleg tussen de dienst toerisme en de dienst ruimtelijke ordening. Er werd zo goed als mogelijk rekening gehouden met de aanbevelingen in het strategisch beleidsplan toerisme en recreatie 2003-2007.

Binnen het RSVB wenst de provincie een toeristisch-recreatief netwerk uit te werken dat een rijke variatie aan ontspanningsmogelijkheden biedt. Toerisme moet de verscheidenheid in de provincie versterken en de eigenheid van elke streek of regio ondersteunen, waardoor haar aantrekkelijkheid verhoogt.

De toeristisch-recreatieve infrastructuur wordt uitgebouwd volgens deze ruimtelijke principes:

- maximale mogelijkheden voor laagdynamische recreatieve voorzieningen;
- recreatief medegebruik;
- maximaal gebruik van de potenties en de bestaande infrastructuur en dynamisch inspelen op nieuwe mogelijkheden;
- bundelen van hoogdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur in toeristisch-recreatieve knooppunten;
- netwerkvorming;
- streven naar complementariteit.

Hier volgt een oplisting van de gewenste toeristische en recreatieve structuur voor de Groene Gordel:

- a) Toerisme en recreatie afgestemd op het zakenleven binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- b) Stimuleren van watergebonden toerisme en recreatie langsheen kanalen en rivieren.
- c) Toerisme en recreatie hoofdzakelijk gelinkt aan de landschappelijke kwaliteiten.
- d) Toerisme en recreatie rekening houdend met natuurlijke en landschappelijke waarden.
- e) Stedelijke gebieden als poorten.

De provincie hanteert de volgende begrippen bij het uitwerken van het aspect toerisme en recreatie:

- toeristisch-recreatief netwerk;
- toeristisch-recreatief knooppunt;
- gebundelde lijnelementen.

Selectie van toeristisch-recreatieve netwerken

Toeristisch-recreatief netwerk rond Brussel

De ontwikkelingsperspectieven in dit netwerk bestaan enerzijds uit het uitbouwen van de toeristisch-recreatieve infrastructuur en anderzijds uit de verbindingen tussen deze toeristisch-recreatieve elementen. De uitbouw van de bestaande toeristisch-recreatieve infrastructuur en de inplanting van nieuwe hoogdynamische toeristisch-recreatieve activiteiten worden verbonden aan toeristisch-recreatieve knooppunten. Verblijfsmogelijkheden kunnen zich toeleggen op de aanleg van congresfaciliteiten, luxueus verblijfstoerisme (golfhotels, verwencontra...) met hoge kwaliteits- en comforteisen. Het netwerk omvat verschillende elementen met een groen karakter, waardevol cultureel erfgoed (de kasteeldomeinen, musea...enz.) dat congres- en seminariefaciliteiten aantrekkelijk maakt. Binnen dit netwerk worden drie uitvalsbasisen (knooppunten) aangeduid: Grimbergen, Halle en Tervuren. De Hippodroom van Sterrebeek en zijn ruime omgeving vormen in dit netwerk een specifiek aandachtspunt waarbij een landschappelijke en parkachtige invulling het behoud van de open ruimte dient te garanderen.

Vlaams-Brabants kanalen- en riviereengebied

In dit toeristisch-recreatief netwerk kunnen nieuwe watergebonden toeristisch-recreatieve activiteiten de bestaande toeristisch-recreatieve structuur versterken. Hoogdynamische infrastructuur zal geconcentreerd worden in de toeristisch-recreatieve knooppunten van het netwerk: Vilvoorde, Grimbergen en Halle. Hier zijn intensieve recreatievormen toegelaten. Watergebonden recreatie met een stedelijk karakter, vb. een jachthaven is in deze knooppunten zeker een potentie. De troeven van dit netwerk buiten de steden is te vinden in de aanwezigheid van rivieren, kanalen en waterplassen, waar watergebonden recreatie gestimuleerd wordt.

Dit netwerk moet in nauwe samenwerking met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest ontwikkeld worden.

Het Vlaams-Brabants kanalen- en riviereengebied omvat in het oosten de stad Leuven als toeristisch-recreatief knooppunt, gelegen aan het kanaal Leuven-Dijle. Het is dan ook vooral Leuven dat het oostelijke deel van het netwerk uitstraling geeft. De jachthaven, de Dijle doorheen de stad en de waardevolle Dijlevallei ten zuidoosten van Leuven zijn daarvoor de belangrijkste aanknopingspunten.

Ten noorden van Leuven, in het midden van Brussel, Mechelen en Leuven wordt ook Zemst geselecteerd als toeristisch-recreatief knooppunt. Het kanaal Leuven-Dijle heeft op deze plek nog een aantal potenties om watergebonden toeristisch-recreatieve activiteiten verder te ontwikkelen. Een plezierjachthaven behoort hier nog tot de mogelijkheden.

Het toeristisch-recreatief netwerk van de Landelijke Kamer West

In het zuidwesten van de provincie ligt het toeristisch-recreatief netwerk van de heuvelachtige Landelijke Kamer West (Pajottenland). Het ontwikkelen van een laagdynamische vorm van toerisme en recreatie is hier prioritair. De toeristisch-recreatieve potenties zijn vooral gelieerd aan het waardevolle en gevarieerde landschap. Dit houdt in dat de bezoeker in eerste instantie op zoek is naar rust en geen grootschalige of hoogdynamische recreatieve infrastructuur verwacht. De aanwezige landschappelijke kwaliteiten zullen gebruikt worden om de regio toeristisch-recreatief uit te bouwen. De beekvalleien en het mooie landschap bieden mogelijkheden voor natuurgericht toerisme. Verweving van laagdynamische toeristisch-recreatieve elementen met openruimtefuncties is in dit gebied het belangrijkste uitgangspunt. De verweving moet worden geregeld op basis van de ruimtelijke draagkracht en van een integrale ruimtelijke visie op het gebied. Leegstaande landbouwbedrijven kunnen volgens de draagkracht van het gebied een toeristisch-recreatieve (verblijfs)functie krijgen. Plattelands- en hoefvetoerisme worden toegelaten. De landschappelijk interessante plekken en het waardevol cultureel erfgoed (vierkantshoeven, dorpsgezichten...) dienen toegankelijk gemaakt te worden door het ontwikkelen van recreatieve routes. De streek is ook belangrijk voor de ruiterspaden en de maneges. Onder

meer het Baljuwhuis te Galmaarden, het kasteel van Gaasbeek en het Colomakasteel te Sint-Pieters-Leeuw ondersteunen de uitbouw van het toeristisch-recreatief netwerk.

Ook vanuit het kleinstedelijk gebied Halle, geselecteerd als toeristisch recreatief knooppunt en structuurondersteunend element, zal het toeristisch-recreatief netwerk van de Landelijke Kamer West toegankelijk zijn. Bijzonder aan te kaarten in dit toeristisch-recreatief netwerk is het stiltegebied Dender-Mark waar enkel toeristisch-recreatieve ontwikkelingen mogelijk zijn in de zin van wandel-, ruiter- of fietsexploratie. Het gebied Zenne, Zuun en Zoniën kent een belangrijk natuurlijk en cultuurhistorisch erfgoed: het is rijk aan attracties: Huizingen, Beersel, Halle met Hallerbos en het Zoniënwoud.

Dijlenetwerk

Het Dijlenetwerk ten zuiden en zuidwesten van Leuven is een klein, landelijk toeristisch-recreatief netwerk. Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen dienen in dit netwerk uit te gaan van de natuurwaarden. De uitbouw van een fijnmazig netwerk voor wandelaars, fietsers en andere dient gestimuleerd te worden, maar men dient terdege rekening te houden met het natuurlijk belang van het gebied. Het toeristisch-recreatieve en het natuurlijke aspect moeten op elkaar worden afgestemd.

Selectie van de toeristisch-recreatieve gebundelde lijnelementen

De provincie maakt onderscheid tussen een functioneel en recreatief fietsroutenetwerk. Het recreatief fietsroutenetwerk, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen de non-stop hoofdroute en de tussenliggende recreatieve routes, wordt geplaatst in de categorie gebundelde lijnelementen. Deze recreatieve fietsroutes omvatten of lopen parallel met volgende (hoofd)lijnelementen:

- kanalen (Charleroi-Brussel), Leuven-Mechelen en Brussel-Schelde;
- de Zenne;
- de Dijle vanaf de Demer tot Leuven;
- de spoorweg Brussel-Leuven;
- de spoorweg Dendermonde-Mechelen, over Londerzeel;
- de Dender;
- de verbinding tussen de Dender en Londerzeel via Opwijk en Merchtem;
- en verdere aftakkingen.

Selectie van de toeristisch-recreatieve knooppunten

het regionaal stedelijk gebied Leuven

De stad dient de centrumfunctie te valoriseren door zich verder te profileren als toeristisch-recreatieve trekpleister. De uitbouw van de recreatieve infrastructuur kan hierbij een belangrijke rol spelen. Vanuit Leuven is ook het Dijlenetwerk toegankelijk voor de recreant (zie Vlaams-Brabants kanalen- en rivierengebied).

het kleinstedelijk gebied Asse

Hoewel Asse slechts een beperkt aantal toeristisch-recreatieve elementen van provinciaal niveau kent, heeft het gebied wel een aantal plekken (zoals de Asphaltco-site) die toeristisch-recreatieve potenties bezitten.

het kleinstedelijk gebied Halle

Het kleinstedelijk gebied Halle vormt een scharnierpunt tussen verschillende toeristisch-recreatieve netwerken. Als flankerend toeristisch-recreatief knooppunt, dat goed ontsloten is, kan het toeristisch recreatief netwerk van de Landelijke Kamer West verkend worden. De aanwezigheid van het kanaal en de potenties hiermee verbonden, zorgen ervoor dat Halle ook binnen het Vlaams-Brabants kanalen- en rivierengebied een rol kan spelen. Tenslotte kan Halle ook nog betekenis hebben als toeristisch-recreatief knooppunt binnen het stedelijk toeristisch-recreatief netwerk rond Brussel.

Volgende gemeenten in het buitengebied en gemeenten in het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel werden ook geselecteerd als toeristisch-recreatief knooppunt. Ook deze punten vervullen een centrumfunctie voor een ruimere omgeving.

- Beersel
- Grimbergen
- Londerzeel
- Tervuren
- Vilvoorde
- Zaventem
- Zemst

Hoogdynamische toeristisch-recreatieve attracties

Voor bestaande specifieke hoogdynamische toeristisch-recreatieve attracties (jachthavens, golfterreinen, recreatieve vliegvelden, recreatieparken), gelegen buiten de geselecteerde knooppunten, zullen de ontwikkelingsmogelijkheden geval per geval bepaald worden in afweging met de visie voor de deelstructuren en deelruimten uit het RSVB. Indien nodig worden deze ontwikkelingsmogelijkheden in een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) vastgesteld.

Golfterreinen

Bij de uitwerking van een beleid in opdracht van het Vlaams Gewest wil de provincie zich in eerste instantie beperken tot de bestaande golfterreinen. Zie ook oplistijng in rubriek 2.1.1.13 op pg 49.

Infrastructuur voor geluidsproducerende sporten

De provincie wenst de geluidsproducerende sporten zoveel mogelijk te bundelen teneinde de hinder te beperken. De provincie zal één terrein aanduiden voor de aanleg van een permanente omloop voor gemotoriseerde sporten. Deze terreinen kunnen tevens gebruikt worden voor andere geluidsproducerende activiteiten, zoals bvb. de modelvliegtuigsport. De locatie zal bepaald worden aan de hand van de werkwijze die door BLOSO en de betrokken administraties werd opgesteld.

Vliegvelden

Op vliegvelden en sportvliegvelden is andere strikte reglementering van toepassing. In de Groene Gordel wordt één terrein aangeduid: het recreatief vliegveld in Grimbergen.

Jachthavens

De bestaande jachthavens in stedelijke gebieden worden aangeduid:

- jachthaven in Grimbergen
- jachthaven in Leuven
- jachthaven in Kampenhout
- jachthaven in Halle

Jachthavens creëren een meerwaarde aan de stedelijke gebieden (of woonkernen) en hebben meestal een belangrijke imagooversterkende functie voor de betreffende gemeente of stad.

Recreatieparken en -infrastructuur

Typische hoogdynamische attractiepolen in de provincie zijn de recreatieparken en infrastructuur met een bezoekersaantal dat uitsteekt boven de 50.000 bezoekers. Hoogdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur is hier mogelijk. Volgende (recreatie)parken in de Groene Gordel zijn omwille van hun publiekstrekend karakter te vermelden:

- Provinciedomein van Huizingen in Beersel
- Provinciedomein Kessel-Lo (Leuven)
- BLOSO-domein Hofstade in Zemst
- Recreatiepark 'Zoet Water' in Oud-Heverlee
- Bouchoutpark (Meise) met de Nationale Plantentuin van België.

Openlucht recreatieve verblijven

Wegens de toenemende vraag naar openlucht recreatieve verblijven wordt in de eerste plaats bijkomende ruimte voorzien voor de uitbreiding van bestaande, goed gelegen openlucht recreatieve verblijven, gelegen in een toeristisch-recreatief netwerk van provinciaal niveau. Nieuwe hoogdynamische openlucht recreatieve verblijven kunnen enkel aansluiten bij de stedelijke gebieden, die als toeristisch-recreatief knooppunt erkend worden. Omtrent de openlucht recreatieve verblijven bestaat reeds een beleid en is er reeds een ruimtelijke aftoetsing gebeurd. In juni 2001 besliste de Vlaamse Regering met een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) 10 geheel of gedeeltelijk zonevremde kampeerterreinen in Vlaams-Brabant te regulariseren.

Maneges

Volgens de huidige wetgeving kunnen maneges niet aanzien worden als para-agrarische bedrijven en kunnen ze niet toegelaten worden in het agrarisch gebied. Bijgevolg kunnen ze alleen terecht in het woongebied of recreatiegebied. Aangezien er voor de nodige accommodatie grote perceelsoppervlakten nodig zijn en de bouwgrond duur is, is het bijna onmogelijk om nieuwe vestigingen op te starten. Er moet immers voldoende weiland aanwezig zijn in de omgeving.

Vanuit deze specifieke problematiek en de wens van de provincie om in een aantal agrarische gebieden specifieke vormen van laagdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur te stimuleren, stelt de provincie dat onder bepaalde voorwaarden nieuwe maneges in openruimtegebieden kunnen worden ingeplant. De inplanting van nieuwe maneges zal getoetst worden aan volgende elementen:

- ze zijn bij voorkeur gelegen in een toeristisch-recreatief netwerk;
- de aanwezigheid van ruiterspaden voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen van de ruiters is verzekerd;
- ze worden een herbestemming van een gedesaffecteerd landbouwbedrijf;
- er dienen geen nieuwe constructies opgericht;
- ze accentueren de eigenheid van de streek;
- ze blijven laagdynamisch van karakter.

Plattelandstoerisme

Volgens de huidige wetgeving kan plattelandstoerisme niet ontwikkeld worden in agrarische gebieden (enkel hoevetoerisme is toegelaten). Aangezien de vraag naar gastenkamers reëel is en bepaalde openruimtegebieden zich hiertoe lenen, is de ontwikkeling van gastenkamers toegelaten op voorwaarde dat:

- zij gelegen zijn in een toeristisch-recreatief netwerk;
- ze een herbestemming worden van een gedesaffecteerd landbouwbedrijf;
- ze de eigenheid van de streek accentueren;
- het aantal overnachtingsplaatsen beperkt wordt tot 8 tijdelijke verblijfsgelegenheden (32 personen), dit is het aantal dat als voorwaarde gesteld wordt voor hoevetoerisme.

Prioritair dient echter steeds gezocht te worden naar een locatie in of aansluitend bij de kern.

De provincie zal voor bestaande en nieuwe hoogdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) opstellen. De provincie zal toezien op de realisatie en vervollediging van de toeristisch-recreatieve fietsnetwerken, wandelroutes en ruiterspaden. In de studie van het functioneel en recreatief fietsroutenetwerk werden verschillende knelpunten- en zoekzones aangeduid. Deze studie vormt dan ook de basis voor de uitbouw van een volledig netwerk van gebundelde lijnelementen.

Bindende bepalingen van het RSVB : toeristisch-recreatieve projecten

Het ruimtelijk structuurplan Vlaams-Brabant legt in de bindende bepalingen een hele reeks acties en projecten vast. Hieronder worden die projecten vermeld die het meeste raakvlak hebben met het beleidsdomein toerisme en recreatie:

PRJ-2004-11: reconversie bedrijfzone Vilvoorde-Machelen

Het ontwerp strategisch masterplan bevat geen expliciete verwijzingen naar het beleidsdomein toerisme en recreatie. Het onderzoek naar programmatorische invulling maakt gebruik van verschillende scenario's, waarbij recreatie en leisure één van de mogelijke thema's is.

PRJ-2006-08: recreatief wonen fase 2

Op verschillende plaatsen in de provincie wordt vastgesteld dat op campings en weekendverblijven individuele personen maar soms ook hele gezinnen zich permanent zijn gaan vestigen, als goedkoop substituut voor een woning in het groen. De dienst ruimtelijke ordening heeft hiervoor samen met de dienst huisvesting en grondbeleid van de provincie een pilootproject opgestart in de regio Kampenhout-Boortmeerbeek met als oogmerk het bieden van een geïntegreerde oplossing voor dit probleem. Op basis van de resultaten van dit pilootproject zal de dienst ruimtelijke ordening samen met de dienst huisvesting en grondbeleid dit pilootproject vertalen naar nieuwe regio's.

De voorstudie van het pilootproject voor de regio Kampenhout-Boortmeerbeek heeft een duidelijke keuze genomen om een aantal terreinen te behouden als toeristisch-recreatieve camping. Van belang is dat deze terreinen voldoende ondersteund worden (promotie, bewegwijzering) en dat de kwaliteit van deze terreinen hoog blijft. Er dient vermeden te worden dat deze terreinen terug vervallen naar een grijs circuit met permanente bewoning.

problematiek (zonevreemde) hoogdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur

Op dit vlak heeft de dienst ruimtelijke ordening al een aantal initiatieven genomen. Zo werd een PRUP zonevreemde openluchtrecreatieve verblijven (campings) opgesteld. In eerste instantie wil de dienst focussen op de problematiek van de zonevreemde golfterreinen en de zonevreemde jeugdverblijfsinfrastructuur van provinciaal belang. Daarnaast wordt er ruimte gelaten om samen met de diensten toerisme, recreatie, sport en/of jeugd aan een aantal andere knelpunten op het vlak van de toeristisch-recreatieve infrastructuur oplossingen te bieden.

Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos

Ook in de verkenningsnota "Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos - regio Zenne-Dijle-Pajottenland" van de afdeling Ruimtelijke Planning van het departement RWO (Vlaamse Gemeenschap) komt de toeristisch-recreatieve ontsluiting van de open ruimte aan bod. Men stelt er dat het agrarisch gebied in de regio Zenne-Dijle-Pajottenland een belangrijke toeristisch-recreatieve waarde heeft. Deze is vooral gericht op zacht recreatief medegebruik en kleinschalig plattelandstoerisme gekoppeld aan toeristisch-recreatieve netwerken, cultuurhistorische routes en de bos- en groengebieden.

Het ruimtelijk beleid draagt bij tot de ontwikkeling van toeristisch-recreatieve netwerken door ruimte te creëren voor laagdynamische toeristisch-recreatieve herbestemmingen van bouwkundig erfgoed op maat van het landelijk gebied. Hoogdynamische toeristisch-recreatieve activiteiten zijn niet gewenst in de open ruimte. Een gedifferentieerd recreatief medegebruik van waardevolle natuur- en/of landschapscomplexen moet in overeenstemming zijn met de ruimtelijke draagkracht van deze gebieden.

Ook voor de regio Schelde-Dender geldt het toeristisch-recreatief medegebruik als algemeen principe. Binnen bepaalde randvoorwaarden is (jeugd)verblijfsrecreatie mogelijk.

Conclusie over het ruimtelijk beleid – Ruimtelijk structuurplan Vlaams-Brabant (RSVB)

- Zowel het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan als de Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos zetten ook voor toerisme en recreatie de lijnen uit voor de toekomst, soms zijn er accentverschillen met het strategisch beleidsplan voor de Groene Gordel.
- Nadruk wordt gelegd op de ontwikkeling van de landschappelijke mogelijkheden. Bij nieuwe toeristische ontwikkelingen gaat de voorkeur uit naar laagdynamische activiteiten: wandelen, fietsen, ruitrij, enz.
- Rivieren en kanalen zijn een structurerend element. Optimaliseren van de culturele waarden langsheen deze waterlopen staat voorop.
- Steden worden gezien als toegangspoorten tot de omgeving.
- Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant (RSVB) zet ook principes voorop voor een aantal relevante aandachtspunten: golfterreinen, geluidsproducerende sporten, vliegvelden, recreatieparken, openluchtrecreatieve verblijven, maneges en plattelandstoerisme.
- De concretisatie van de principes in het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant gebeurt via de gemeentelijke ruimtelijke structuur- en uitvoeringsplannen en via eigen provinciale uitvoeringsplannen. Concreet werden reeds RUP's gerealiseerd rond zonevremde openluchtrecreatieve verblijven.
- Toerisme Vlaams-Brabant is betrokken bij de ruimtelijke planningsprocessen.

2.1.3.10 Het Landinrichtingsproject Plateau van Moorsel

Het landinrichtingsproject Plateau van Moorsel (Vlaamse Landmaatschappij) omvat het gebied ten oosten van Brussel gelegen tussen de N2 en de Dijlevallei ten zuiden van Leuven. In totaal behoren er 12 gemeenten tot het werkgebied. Kenmerkend zijn de landbouwgronden, weidse vergezichten, oude boskernen, ... De sterke verstedelijkingsdruk vanuit Brussel en Leuven tast deze open ruimte-buffer aan en zorgt voor problemen wat betreft de leefbaarheid van de dorpskernen.

Bedoeling van een landinrichtingsproject is op termijn over te gaan tot effectieve ingrepen in het landschap met het oog op een verbetering van landbouw, landschap, bossen, ecologie, leefbaarheid, cultuurhistorie, hydrologie en recreatie. Dit concept is van toepassing voor het hele Vlaamse Stedelijk Gebied rond Brussel.

Begin 2003 werden een hele reeks studies neergelegd over bovenstaande themata. Deze studies werden vertaald in een 4-tal inrichtingsvoorstellen die naderhand in een richtplan worden opgenomen. Het richtplan rond het Plateau van Moorsel is goedgekeurd door de Vlaamse Regering en wordt nu op een projectmatige manier uitgevoerd. Het gehele proces gebeurt in nauw overleg met de Provincie Vlaams-Brabant, de betrokken gemeenten, het Regionaal Landschap Dijleland en diverse sectorale actoren.

De 4 mogelijke inrichtingsvoorstellen zijn:

Vlaams stedelijk gebied rond Brussel

Hier wordt een concrete invulling gegeven aan het afbakeningsproces van het Vlaams Stedelijk Gebied rond Brussel: de Vlaamse Rand. Mogelijkheden in het kader van landinrichting zijn de versterking van de recreatieve infrastructuur via het ontsluiten van open ruimtes voor (lokale) recreatie en onderling verbinden, opheffen van barrières voor wandel- en fietsverkeer, invullen van ontbrekende schakels in fiets- en wandelpaden, aansluiten op culturele en gemeenschapsvoorzieningen, op pleintjes, herwaarderen veld- en voetwegen, aansluiten op bestaande recreatieve en functionele fietsnetwerken.

Voorts kan er ook aandacht gaan naar de versterking van ecologische en landschappelijke infrastructuur (holle wegen, knotbomen, houtkanten,...), kan er opnieuw ruimte worden gegeven aan waterlopen voor berging,

kunnen ingebuisde trajecten van waterlopen opengemaakt worden, kunnen groenbuffers met mogelijk recreatief medegebruik worden uitgebouwd en kan de plaatselijke landbouw worden versterkt.

Wellicht wordt met dit project eerst gestart.

Voervallei

Dit project zorgt voor de realisatie van gewenste ontwikkelingen rond een belangrijke groen-recreatieve as tussen Leuven en Brussel: de Voervallei. Hierbij wordt vertrokken van een win-winsituatie tussen natuur en recreatie.

Mogelijke maatregelen draaien rond de inrichting van de recreatieve infrastructuur (nieuwe fietstracés, ontwikkelen recreatieve poorten, aansluiting op Leuven en Brussel), de inrichting van de ecologische infrastructuur (inrichten vrijgekomen ruimtes langs waterloop, versterken en behouden van open ruimtes en stapstenen, stimuleren van bestaande maatregelen voor hamsters en akkervogels en stimuleren erfbeplantingen), erosiebestrijdingsmaatregelen en maatregelen rond leefbaarheid en sluisverkeer.

Gewestweg N 253 (Leuven - Overijse)

In dit project worden flankerende maatregelen uitgewerkt bij de herinrichting van de N 253 met als leidraad de landschappelijke - ecologische inpassing van de N253 en het betrekken van de inrichtingsactiviteiten op de omliggende dorpskernen. Landinrichting kan hier een meerwaarde bieden door het landschappelijk karakter van de N253 te behouden, alternatieve lokale fietsroutes aan te leggen, ecologische barrières aan te pakken, erosie maatregelen te nemen, recreatieve poorten te ontwikkelen en de cultuurhistorische elementen rond de N253 te versterken.

Streekproject Dijleland

Een inrichtingsproject heeft hier enerzijds als doel een gebiedsgerichte visie op recreatie te ontwikkelen en uit te werken en anderzijds een praktijkgericht samenwerkingsverband voor onderhoud van kleine landschapselementen vorm te geven. Deze activiteiten vormen in tweede instantie de aanzet voor een streekproject.

Hier zijn maatregelen op hun plaats die de landschappelijke en recreatieve structuur ten goede komen, zoals erfbeplanting, stimuleren van kleine landschapselementen op de weides van de talrijke paardveehouderijen en maneges, aanleg van wandellussen of verbindingen en inrichting van startpunten, picknickplaatsen, enz.

Conclusies over het landinrichtingsproject Plateau van Moorsel

- Het landinrichtingsproject is een belangrijke opportuniteit om structurerende ingrepen in het landschap te realiseren zowel qua inrichting en beleving van het landschap, als het bewaren en valoriseren van het cultuurhistorisch erfgoed en voor de uitbouw van de recreatieve infrastructuur.
- Het Europese SOS II - project - over het vermarkten en behouden van deze open ruimte - getuigt van het grote belang van een open landschap.
- In een eerstvolgende fase worden de geselecteerde inrichtingsprojecten verder uitgewerkt in concrete inrichtingsplannen onder begeleiding van een planbegeleidingsgroep per project.

2.1.3.11 RegioNet Brabant-Brussel

Het RegioNet Brabant-Brussel is een strategisch plan dat de ontwikkelingen in het openbaar vervoer in de Provincie Vlaams-Brabant en de aangrenzende provincies en gewesten wil coördineren. Het RegioNet voorziet aanvullingen op het GEN (Gewestelijk Expressnet) en heeft de ambitie om automobilisten aan te zetten tot het nemen van het openbaar vervoer voor hun regionale en lokale verplaatsingen.

Het RegioNet maakt een onderscheid tussen het regionale openbaar vervoer (tussen 10 en 40 km afstand) en het lokale openbare vervoer (minder dan 10 km).

Gedacht wordt aan volgende vervoersmodi met hoge frequentie:

- snelbussen;
- lokale bus- en treinverbindingen in een hogere frequentie;
- trein- en snelbusverbindingen; lightrail/tramverbindingen; lokale buslijnen.

Conclusies over het RegioNet Brabant-Brussel

- Het RegioNet Brabant-Brussel kan op termijn leiden tot een betere externe en interne mobiliteit binnen de Groene Gordel.
- Voorwaarde is wel dat niet alle lijnen op Brussel gericht zijn en dat er ook specifieke vervoersmodi voor plattelandsgebieden worden ontwikkeld (bijv. belbussen).

2.1.3.12 Landbouwbeleid

Voor de invulling van toerisme en recreatie zijn er ook raakvlakken met de landbouwsector en het platteland in het algemeen.

De kloof tussen stad en platteland wordt alsmear kleiner en het platteland wordt een geliefkoosde woonplaats voor diverse inwoners die dikwijls elke voeling met de landbouw verloren. De landbouw wordt verdrongen naar streken die minder onder druk staan: het Hageland-Haspengouw en het Pajottenland. Om het imago van de landbouw bij de bevolking te verbeteren en de afstand producent-consument te verkleinen worden verschillende initiatieven genomen. Hieronder een niet-exhaustieve greep uit het aanbod.

Bakovens in Vlaanderen

Enkele jaren geleden startte het Museum voor de Oude Technieken in Grimbergen de campagne 'Red de bakovens'. Ook KVLV wil dit landelijk erfgoed bewaren, in ere herstellen en integreren in het gemeenschapsleven en in het landschap van vandaag. Een eerste stap was het verzamelen van de boeiende en warme verhalen over bakhuisjes en bakovens in de vijf Vlaamse provincies. KVLV bracht ze bij elkaar in het boek *Vuurvast. Bakovens in Vlaanderen*. Naast het boek wil KVLV ook studiedagen organiseren over de restauratie en het onderhoud van bakovens. Een eerste studiedag ging in november door in Grimbergen en was onmiddellijk een groot succes.

De dag van de landbouw

Actieve land- en tuinbouwbedrijven zetten op een vaste datum hun deuren voor bezoekers open. Activiteiten: rondleidingen bedrijf, proeverijen, verkoop hoeveproducten, animatie.

De openstelling van schoolhoeven

Met dit initiatief van de dienst Land- en Tuinbouw van de provincie wordt de schoolgaande jeugd uit de provincie Vlaams-Brabant en het Brussels Gewest aangemoedigd om in klasverband een landbouwbedrijfsbezoek te brengen.

Landbouwleerpaden

Land- en tuinbouw spelen een cruciale rol op het platteland. De Landelijke Gilden werkten op verschillende plaatsen in Vlaanderen landbouwleerpaden uit om met deze bruisende bedrijvigheid kennis te kunnen maken. Via de routes kunnen wandelaars en fietsers, individueel of in groep, op een aangename wijze kennismaken met de vele takken van de land- en tuinbouw. Door middel van informatieborden wordt het verhaal van boerderijen en de land- en tuinbouw verteld.

- Gooik: plattelandspad 'Houteman'
- Opwijk-Mazenzele - Dagwandroute
- Sint-Pieters-Leeuw - Landbouwleerpad
- Vlezenbeek (Sint-Pieters-Leeuw) - Landbouwleerpad

Kijkboerderijen

Met het project 'kijkboerderijen' bieden De Landelijke Gilden de kans achter de schermen van een boerderij te kijken. Per provincie openen enkele bedrijven op vaste data hun deuren voor het publiek.

Hoeve- en plattelandstoerisme

De vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen (PIV) promoot een verblijf of een vakantie op het platteland of op een actieve hoeve. Het aanbod is gevarieerd: een actieve hoeve waar de kinderen met de boer mee op stap kunnen, een omgebouwd dorpschooltje of oude pastorie waar spelen op de eerste plaats komt, sfeervolle gastenkamers waar genieten en tot rust komen centraal staan, een vakantiewoning "op den buiten" als uitvalsbasis voor fietstochten of uitstappen, grotere verblijfsplaatsen voor een familie- of vriendenweekend, ...

Plattelandsklassen

De vzw Plattelandsklassen wil jongeren op een educatieve manier in contact brengen met land- en tuinbouw en het platteland en ondersteunt en ontwikkelt educatieve initiatieven rond deze thema's. Dit gebeurt vanuit een integrale benadering. De nadruk ligt op de rol van de land- en tuinbouw, met aandacht voor landschap en natuur, geschiedenis, bewoning, geografie... De basisactiviteit is het organiseren van plattelandsklassen, gericht naar het basisonderwijs. Daarnaast is er een aanbod van ééndaagse schoolreizen. Dit zijn 'arrangementen', die een combinatie vormen van boerderijexploratie, streekverkenning en een 'ontspannende activiteit' in de plattelandssfeer. Verder werden ook educatieve excursies voor het secundair onderwijs ontwikkeld onder de naam 'Linke Veldexcursies'.

Innoverende plattelandseconomie (IPE)

Dit Interreg 3A project richt zich op de verbreding van plattelandsactiviteiten en speelt daarmee in op de ingrijpende veranderingen die de economische structuur van het platteland ondergaat. Meer in het bijzonder wil het een integraal concept van belevingseconomie uitbouwen op basis van de reeds aanwezige functies van recreatie, toerisme, natuurbeleving en educatie.

Dit gebeurt op 4 specifieke domeinen:

- de kennisopbouw en professionalisering van de actoren op het vlak van plattelandsbeleving;
- de ontwikkeling van innovatieve belevingsproducten;
- het starten van vernieuwende netwerkvormen die de traditionele sectorbenadering overstijgen;
- de professionalisering van de communicatie en het vermarkten van het aanbod.

De raakvlakken met toerisme zijn:

- verruiming, vernieuwing en kwaliteitsverbetering van het toeristisch-recreatief product, aansluitend op de wijzigende marktvrage;
- stimulering uitbouw toeristisch onthaal, attracties, kleinschalig logies;

- commerciële productontwikkeling;
- verdere ontwikkeling van een toeristische website, gekoppeld aan duidelijk consulteerbare databestanden;
- ontwikkeling van productmarktcombinaties voor specifieke doelgroepen (schoolgaande jeugd, senioren, andersvaliden...).

Plezant Platteland

Een concrete realisatie van IPE is Plezant Platteland (uitgevoerd door de dienst Land- en Tuinbouw), een koepel van diverse organisatoren van plattelandsevenementen die samenwerken op het vlak van de promotie van hun evenementen. Plezant Platteland startte vanuit het project innoverende Plattelandseconomie als een samenwerkingsverband tussen de provincies Vlaams-Brabant en Limburg, Landelijke Gilden en PAK+.

Op het platteland worden door verschillende organisatoren en volgens verschillende formules plattelandsevenementen georganiseerd. Door hun mobiliserend karakter, waarbij elk van deze evenementen vele duizenden burgers aanspreekt, zijn deze evenementen uitgegroeid tot echte 'uithangborden' voor het fenomeen 'plattelandsbeleving' in het algemeen en voor streekproducten in het bijzonder.

Door het samenbrengen van hoeve- en streekproducenten, land- en tuinbouwers met hun doelpubliek wordt de band producent - consument nauwer aangehaald waaruit een meerwaarde voor de landbouwsector kan groeien.

Door netwerkvorming tussen de verschillende organisatoren en andere aanbieders van plattelandsevenementen wil deze koepel bijdragen aan de versterking van de uitstraling en aan de kwaliteitsopwaardering van deze initiatieven.

Concreet wil Plezant Platteland de communicatie en promotie van (bestaande) plattelandsevenementen beter op elkaar afstemmen. Mensen die willen deelnemen aan één van deze evenementen kunnen via de website www.plezantplatteland.be ook vlotter aan de nodige informatie komen.

Picknickmanden

Acht actieve landbouwbedrijven bieden wandelaars en fietsers een heerlijke picknickmand met hoeveproducten aan. Deze arrangementen promoten het Vlaams-Brabantse platteland, creëren een economische meerwaarde voor de landbouwers en inspireren andere landbouwers. Het is ook een zeer laagdrempelige manier om kennis te maken met hoeve- en streekproducten, Bio, ...

In Vlaams-Brabant werkt de provinciale dienst Land- en Tuinbouw samen met projectpartner KH Leuven en de toeristische dienst nieuwe, belevingsvolle arrangementen uit. Het voorstel van de hoevepicknick werd uitgewerkt en gekoppeld aan bestaande fiets- en wandelroutes, ontwikkeld door Toerisme Vlaams-Brabant. Recreanten die een daguitstap maken in het Hageland en het Dijleland (arrondissement Leuven) bestellen per telefoon of mail hun picknickmand en kunnen op hun tocht zorgeloos genieten van lekkere hoeveproducten uit de streek. Het is de bedoeling om dit in de toekomst uit te breiden naar de hele provincie (arrondissement Halle-Vilvoorde) en dus naar de Brabantse Kouters en het Pajottenland & Zennevallei.

Erfbeplanting

Erfbeplanting wil de agrarische bebouwing integreren in het landschap met een aangepaste stijl en sfeer, eigen aan de omgeving van het agrarisch bedrijf. Dit project zorgt ervoor dat bedrijfsgebouwen 'groen' worden ingekleed en zo goed mogelijk in harmonie worden gebracht met het omliggende landschap. De dienst Land- en Tuinbouw heeft deze actie opgenomen in haar strategische nota 2007-2012.

Nabijheidsboerderijen

Dit nieuwe initiatief van de dienst Land- en Tuinbouw en de vzw Plattelandsklassen wil het bestaande aanbod plattelands- en landbouweducatie versterken door dit aanbod te promoten en een nieuwe methodiek van landbouweducatie te introduceren.

Nabijheidsboerderijen zijn land- of tuinbouwbedrijven die zich toegankelijk opstellen voor de niet-boeren uit de omgeving. Ze spelen in op nieuwe trends zoals actieve recreatie op de boerderij, stellen zich open voor scholen uit de omgeving en beschikken over aangepast didactisch materiaal. Ze zijn gesitueerd in dorpen in de rand van groot- en kleinstedelijke gebieden en bevinden zich op fietsafstand van 1 of meerdere scholen.

Dit project biedt opportuniteiten vanuit de landbouw naar toerisme en recreatie :

- een groeiende interesse vanwege de landbouwers voor het aanbieden van verblijfsaccommodatie, het organiseren van groepsbezoeken aan het bedrijf en plattelandsklassen;
- toenemend aanbod van hoeveproducten die geproduceerd en verwerkt worden op de boerderij en die het aanbod aan streekproducten verrijken.

De bedreigingen van de landbouw tegenover recreatie en toerisme hebben vooral te maken met de visuele pollutie, de afname van authenticiteit en biodiversiteit van het landschap en het reduceren van de mogelijkheden tot recreatief medegebruik.

Volgende factoren spelen hierin een belangrijke rol:

- onvoldoende aandacht voor de groene inkleding van de landbouwbedrijven vooral bij de bouw van schuren;
- geringe bekommernis voor het behoud van hagen en andere landschapselementen vanuit een streven naar een zo productief mogelijke landbouwuitbating en het vergroten van de kavels door ruilverkaveling;
- de inname van buurtwegels door de landbouw.

Conclusie over het landbouwbeleid

- Innoverende plattelandseconomie sluit nauw aan bij toerisme
- Heel wat initiatieven worden genomen en kennen een steeds grotere publieke belangstelling
- Er zijn opportuniteiten op het vlak van verblijfstoerisme, recreatief medegebruik
- De landbouwsector zelf is zich nog onvoldoende bewust en heeft te weinig draagvlak voor een toeristische uitwerking

2.1.3.13 De Regionale Landschappen

In de Groene Gordel zijn drie Regionale Landschappen erkend en actief:

- het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën (groepeert de gemeenten van het Pajottenland en de Zennevallei);
- het Regionaal Landschap Dijleland (groepeert de gemeenten van de Boven-Dijle);
- het Regionaal Landschap Groene Corridor (groepeert de gemeenten van de Brabantse Kouters).

De opdrachten van een Regionaal Landschap zijn:

- natuurbehoud zoals gedefinieerd in het decreet op het natuurbehoud;
- het beheer, het herstel, de aanleg en de ontwikkeling van kleine landschapselementen;
- natuur- en landschapseducatie;
- behoud van het streekeigen karakter;
- natuurgerichte recreatie en recreatief medegebruik van het landschap.

De drie Regionale Landschappen in het gebied zijn dus erg belangrijk voor het basiskapitaal van de Groene Gordel, het landschap. Ze kunnen op het terrein acties ondernemen voor de bescherming en de valorisatie van kleine landschapselementen zoals holle wegen, poelen en houtkanten en van cultuurhistorische relicten zoals

molens, kastelen, hoeves en kapelletjes. De Regionale Landschappen beschikken hiervoor over gespecialiseerd personeel zoals de landschapsanimatoren.

De Regionale Landschappen (RL) ontwikkelen ook zelf recreatieve producten:

- het RL Zenne, Zuun en Zoniën ontwikkelde in samenwerking met Toerisme Vlaams-Brabant het intussen opgeheven ruiterroutenetwerk Pajottenland;
- het RL Zenne, Zuun en Zoniën ontwikkelt in samenwerking met en in de gemeenten van Pajottenland+ een wandelroutenetwerk in het door Toerisme Vlaanderen geselecteerd gebied;
- met het RL Dijleland dienen afspraken gemaakt te worden over de ontwikkeling van een wandelroutenetwerk in het door Toerisme Vlaanderen geselecteerd gebied.

Conclusies over de Regionale Landschappen

- De Regionale Landschappen zijn belangrijke partners voor een duurzame toeristische ontwikkeling van de Groene Gordel.
- Er is een structurele samenwerking tussen de Regionale Landschappen en Toerisme Vlaams-Brabant gerealiseerd.
- Er is een jaarlijks overlegmoment met de drie RL en Toerisme Vlaams-Brabant.

2.1.3.14 Pajottenland+ en het Pajots Regio-overleg

Pajottenland+ is een samenwerkingsverband dat binnen het Pajottenland ontstond in het kader van het Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkeling Leader+. De gemeentebesturen en de OCMW's van Bever, Galmaarden, Gooik, Herne, Lennik en Pepingen stichtten op 13 juni 2003 samen met 19 verenigingen die actief zijn in de streek de vzw Pajottenland+. Recentelijk trad ook de gemeente Roosdaal toe. Vanuit het Europese programma beschikte de vzw voor de periode 2000 tot 2006 over 1,5 miljoen euro aan Europese en Vlaamse middelen om de plattelandseconomie te versterken. Door de latere opstart is er echter een deel van de beschikbare middelen verloren gegaan.

Toerisme en recreatie is in de ontwikkelingsstrategie die de groep opstelde in het kader van het Europese programma, een belangrijk element. De vzw wil inspelen op de sterke vraag naar ervaringsgerichte en 'levensechte' vormen van toerisme en recreatie via inleefwandelingen, kampeerboerderijen, plattelandsklassen, educatieve land- en tuinbouwbedrijven, hoevetoerisme. Zij streeft eveneens naar de uitbouw van een centraal streekhuis, een eigen dynamische VVV-dienst, promotiemateriaal (wandel- en fietskaarten, brochures rond erfgoed, natuur...), promotie van streekproducten, streekgerichte beheersmaatregelen voor natuur en landschap....

Het Pajots Regio-overleg is in het leven geroepen om binnen het Pajottenland de vele initiatieven, projecten en structuren op mekaar af te stemmen. Deze afstemming is zeer noodzakelijk, want door de veelheid aan projecten en structuren dreigt er in het toeristisch werkveld overlapping met de initiatieven waarvoor Toerisme Vlaams-Brabant en Toerisme Pajottenland - Zennevallei bevoegd zijn.

Conclusies over Pajottenland+ en het Pajots Regio-overleg

- De meeste doelstellingen qua toerisme en recreatie die Pajottenland+ wil realiseren zijn identiek of complementair aan de doelstellingen van Toerisme Pajottenland en Zennevallei en Toerisme Vlaams-Brabant.
- Er dreigt overlapping voor de uitvoering van een aantal toeristisch-recreatieve projecten die Toerisme Vlaams-Brabant wil realiseren in het Pajottenland, bv uitbouw van het wandelnetwerk.
- In het Pajottenland is op dit ogenblik een veelheid aan projecten en structuren wiens werking elkaar dreigt te overlappen en te doorkruisen. Afstemming, om mankracht en middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, is broodnodig.

2.1.4 Beleid voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel

Er wordt achtereenvolgens ingegaan op het beleid op vlak van structuren, organisatiebeleid, productbeleid en marketingbeleid.

Op basis van de Strategische Beleidsplannen Toerisme en Recreatie voor Leuven, Hageland en Groene Gordel 2003-2007 werd in 2004 het toerismebeleid in de provincie Vlaams-Brabant geherstructureerd. Voor de regio Groene Gordel onderschreven alle gemeenten (behalve 5 van de 6 faciliteitengemeenten) een convenant met Toerisme Vlaams-Brabant voor de toeristisch-recreatieve werking in de regio voor de periode 2004-2006, die verlengd werd voor het overgangsjaar 2007. Daarin werden afspraken gemaakt m.b.t. de toeristisch-recreatieve structuren, taakafbakening van deze structuren en de financiële middelen voor de regionale promotiepool.

2.1.4.1 Toeristisch-recreatieve structuren

Toerisme Vlaams Brabant vzw (TVB)

Dit is het overkoepelend én coördinerend orgaan voor het toerismebeleid op provinciaal niveau waarin de provincie Vlaams-Brabant, de gemeenten, Toerisme Vlaanderen en regionale toeristische organisaties participeren. Het beslissingsniveau voor de grote beleidslijnen wordt gevormd door de Algemene Vergadering (AV) en de Raad van Bestuur (RvB) van de vzw. De voorzitter van de vzw is de gedeputeerde voor toerisme, de leden zijn de provincie Vlaams-Brabant, de gemeenten en organisaties en actoren vertegenwoordigd in de AV en de RvB. Beleidsvoorbereiding en -uitvoering gebeuren door de provinciale dienst toerisme onder leiding van het diensthoofd.

Toeristisch Recreatief Actie Platform (TRAP) Groene Gordel

Het Toeristisch Recreatief Actie Platform (TRAP) Groene Gordel is een platform binnen de Algemene Vergadering van Toerisme Vlaams-Brabant, met een vertegenwoordiging in de Raad van Bestuur van Toerisme Vlaams-Brabant vzw. De leden zijn de vertegenwoordigers van de provincie Vlaams-Brabant, gemeenten, de regionale VVV en de organisaties die lid zijn van de AV en gevestigd of actief in de regio Groene Gordel. De voorzitter is een bestuurder van Toerisme Vlaams-Brabant vzw en wordt verkozen door de leden van het TRAP. Het TRAP Groene Gordel vergadert minimaal 2 keer per jaar en bepaalt op basis van het Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie Groene Gordel het jaarplan, de grote acties en het promotie- en communicatieplan. Deze dienen goedgekeurd te worden door de partners die financieel bijdragen in de promotiepool. Daarnaast is het TRAP verantwoordelijk voor het beheer van de rekening van de promotiepool.

De uitvoering en de opvolging van de beslissingen binnen het TRAP zijn in handen van de regiocoördinatoren Groene Gordel in overleg met de regionale VVV's die de lokale toerismediensten coördineren. De regiocoördinatoren vormen de schakel tussen de verschillende niveaus en structuren en staan garant voor een systematische feedback.

De regionale VVV's: Toerisme Dijleland vzw - Toerisme Pajottenland en Zennevallei vzw - Toerisme Brabantse Kouters vzw

In de Groene Gordel (44 gemeenten) zijn drie regionale toeristische vzw's actief: één per subregio. Elk van deze vzw's heeft als leden de gemeenten die het convenant met TVB ondertekenden, Toerisme Vlaams-Brabant vzw en de toeristisch-recreatieve organisaties en actoren gevestigd of actief in de betreffende subregio. Het voorzitterschap wordt bepaald door de leden.

Binnen het ruimere samenwerkingsverband van de Groene Gordel is de werking van de regionale VVV's complementair aan de acties van het TRAP Groene Gordel. Dit impliceert dat de regionale VVV's enerzijds een aantal taken uitvoeren die bepaald worden in het convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten.

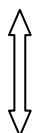
Deze taken worden gerealiseerd door medewerkers van de VVV, gemeenteambtenaren, vrijwilligers of uitbesteed aan een betrokken organisatie (IGO-Leuven voor Toerisme Dijleland). Anderzijds coördineert de VVV de bovenlokale toerismewerking voor haar deelregio in functie van de in de strategische planning vooropgestelde doelstellingen en in afstemming met de door de provincie aangestelde regiocoördinatoren. Daarnaast hebben de regionale VVV's ook eigen objectieven om toerisme en recreatie in hun eigen werkingsgebied te bevorderen met het oog op een evenwichtige streekontwikkeling.

In 2004 pasten de bestaande VVV's hun statuten aan, waardoor de vertegenwoordigers van de gemeenten de meerderheid vormen in de beleidsorganen van de regionale VVV's. Het werkingsgebied van de VVV's beperkt zich in principe tot de gemeenten van de eigen deelregio die het convenant onderschreven hebben. Gezien de bijzondere situatie in de faciliteitengemeenten kan in deze gemeenten gestreefd worden naar samenwerking met lokale verenigingen en instellingen zoals de Gemeenschapscentra van vzw De Rand.

Schematische voorstelling van de toeristisch-recreatieve structuren voor de Groene Gordel

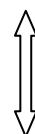
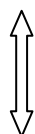
**TOERISME VLAAMS-BRABANT vzw (TVB)
overkoepelend beleidsorgaan op provinciaal niveau**

- beleid: Algemene Vergadering (AV) en Raad van Bestuur (RvB)
- leden: provincie, gemeenten, Toerisme Vlaanderen, bovenlokale organisaties met toeristisch-recreatieve werking
- beleidsvoorbereiding en - uitvoering: provinciale dienst toerisme o.l.v. diensthoofd

**Toeristisch-Recreatief Actieplatform (TRAP) Groene Gordel
platform binnen de AV van Toerisme Vlaams-Brabant vzw,
vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur**

- leden: provincie, 39 gemeenten en organisaties uit de AV van TVB
- beheer rekening regionale promotiepool
- voorzitter: beheerder TVB, afkomstig uit de Groene Gordel
- uitvoering: regiocoördinator in overleg met regionale VVV's, toeristische actoren en organisaties

**Toerisme Pajottenland en
Zennevallei vzw,
beleidsuitvoering en
coördinerend op subregionaal
niveau**

- leden: 14 gemeenten, TVB verenigingen en actoren
- uitvoering: personeel VVV, gemeenteambtenaren, vrijwilligers

**Toerisme Dijleland vzw,
beleidsuitvoering en
coördinerend op subregionaal
niveau**

- leden: 14 gemeenten, TVB, verenigingen en actoren
- uitvoering: personeel IGO, gemeenteambtenaren, vrijwilligers

**Toerisme Brabantse Kouters
vzw, beleidsuitvoering en
coördinerend op subregionaal
niveau**

- leden: 11 gemeenten, TVB, verenigingen en actoren
- uitvoering: personeel VVV, gemeenteambtenaren, vrijwilligers

2.1.4.2 Takenafbakening van de toeristisch-recreatieve structuren

Taken Toerisme Vlaams-Brabant (via dienst toerisme) uit te voeren met het eigen werkingsbudget

Volgende taken moeten gebeuren op provinciaal niveau met eigen middelen van Toerisme Vlaams-Brabant vzw. Dit zijn taken die een grotere schaal vereisen.

- algemene beleidsvoorbereiding voor het toeristisch-recreatief beleid
- implementeren en opvolgen van de strategische plannen per entiteit
- onderzoek: verzamelen van basisindicatoren omtrent toerisme en recreatie in de regio's zowel voor dagtoerisme als voor verblijfstoerisme
- productontwikkeling:
 - stimuleren en adviseren van grote toeristische hefboomprojecten (nieuwe attractiepunten, bezoekerscentra, logies en verblijfsarrangementen)
 - stimuleren en adviseren van ontwikkeling van MICE-infrastructuren
 - sturing en beleidsvoorbereiding rond recreatieve bovengemeentelijke productontwikkeling
- marketing:
 - globale marketing voor Vlaams-Brabant met zijn toeristische entiteiten
 - distributie publicaties via verdeelkanalen in provincie en daarbuiten
- vertegenwoordiging naar hoger niveau (Toerisme Vlaanderen)
- vertegenwoordiging van de toeristisch-recreatieve sector in overleg met andere sectoren op provinciaal niveau en andere provinciale diensten

Taken Toerisme Vlaams-Brabant (via dienst toerisme) uit te voeren met het budget van de regionale promotiepool:

- Promotie en vermarkting van de Groene Gordel zowel voor inkomend toerisme als voor de regionale bevolking.

Het budget van de regionale promotiepool wordt beheerd op een aparte rekening in de boekhouding van Toerisme Vlaams-Brabant. De besteding van dit budget wordt in overleg met het TRAP vastgelegd in een jaarplan waarin promotieacties duidelijk omschreven en begroot zijn, en dat jaarlijks dient goedgekeurd te worden door de partners die financieel participeren in het TRAP. Dit jaarplan is gebaseerd op het Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie voor de Groene Gordel. Aan de gemeenten wordt jaarlijks een duidelijk en doorzichtig overzicht gegeven van hun investering en de promotionele return dient duidelijk aangetoond te worden.

Taken Toerisme Dijleland vzw - Toerisme Pajottenland en Zennevallei vzw - Toerisme Brabantse Kouters vzw (in overleg met TVB en TRAP)

De respectievelijke vzw's hebben, als representatieve organen van de betrokken groep van gemeenten, in overleg met de toerismeactoren in hun werkingsgebied en op grond van hun streekkennis en contact met de basis een belangrijke rol in de uitbouw van recreatie voor de lokale bevolking en onthaal van inkomend toerisme. Deze taken kunnen opgenomen worden door de regionale vzw's met verantwoordelijken en eigen personeel of uitbesteed worden, steeds in samenwerking met de gemeentelijke ambtenaren en lokale actoren. De middelen hiervoor komen uit het budget 'regiowerking' dat door de gemeenten samengebracht wordt in het kader van de promotiepool. Ook de eigen inkomsten van de VVV worden besteed aan regiowerking.

Taken:

- overleg met lokale actoren en ambtenaren (i.s.m. provinciale regiocoördinator)
- onthaalfunctie voor de streek met overleg en in nauwe samenwerking met lokale VVV's en diensten voor toerisme om overlapping te vermijden

- toeristisch-recreatieve productontwikkeling (uitvoering in overleg met Toerisme Vlaams-Brabant dat verantwoordelijk is voor erkenning routes en bemiddelt bij Toerisme Vlaanderen)
- ontwikkeling van gemeenteoverschrijdende dagprogramma's voor groepen en verenigingen
- coördinatie gidsenwerking en bijscholing met betrekking tot de regionale inhoud en het actueel aanbod (evenementen, tentoonstellingen)
- specifieke publicaties gericht op de regionale bevolking (b.v. streekmagazine)
- informatieverwerving en inhoudelijke aanbreng voor publicaties gericht op doelgroepen buiten eigen regio
- werking rond streekproducten i.s.m. vzw Streekproducten Vlaams-Brabant
- organisatie streekgebonden evenementen die de streekidentiteit versterken
- promotie voor de eigen subregio, duidelijk gesitueerd binnen de Groene Gordel

2.1.4.3 Financiële middelen: de regionale promotiepool

Om een degelijke promotiecampagne voor het binnenland en de Nederlandse markt op te zetten is voor de regio Groene Gordel een bedrag van € 250.000 vooropgesteld. Hiervan wordt de helft ingebracht door de gemeenten, de andere helft door de provincie (via TVB).

De bijdrage van de gemeenten voor het toerisme- en recreatiebeleid werd voor het eerste convenant gebaseerd op het inwonersaantal van januari 2002. Elke gemeente van de betrokken regio draagt in de regionale pool € 0,5 per inwoner bij. Dit bedrag wordt opgesplitst in promotie en regiowerking. Op basis van gefundeerde berekeningen en taakafbakening wordt geopteerd voor de volgende verdeling:

- € 0,2 per inwoner voor promotie voor de taken van de regionale promotiepool
- € 0,3 per inwoner voor regiowerking voor de taken van de regionale VVV

De gemeente stort haar jaarlijkse bijdrage op een rekening van Toerisme Vlaams-Brabant, en dit uiterlijk voor 1 april van het lopende jaar. TVB stort het aandeel voor de regiowerking (0,3 euro/inwoner) aan de regionale vzw's, uiterlijk één maand na ontvangst van de gemeentelijke bijdrage. Het resterende bedrag van 0,2 euro/inwoner behoort tot de regionale promotiepool, beheerd door het TRAP Groene Gordel. In deze regionale promotiepool brengt de provincie (via TVB) eveneens € 0,2 per inwoner in voor de promotie van de regio. Bovendien worden de personeels- en werkingskosten van de provinciale dienst toerisme voor de uitvoering van de taken binnen het TRAP volledig door de provincie gedragen.

Het convenant werd afgesloten voor een periode van drie jaar. Het eerste convenant liep van 1 januari 2004 tot en met 31 december 2006 en werd ongewijzigd verlengd voor het overgangsjaar 2007. Het is de bedoeling dat op basis van het nieuwe Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie 2008-2013 voor de Groene Gordel een geactualiseerde convenant wordt afgesloten voor de periode 2008 – 2013, met bijdragen per gemeenten op basis van het inwonersaantal van januari 2006.

2.1.4.4 Organisatie: personeel en middelen Toerisme Vlaams-Brabant

De vzw Toerisme Vlaams-Brabant heeft geen eigen personeel. Alle medewerkers zijn ambtenaren van de provinciale dienst toerisme, binnen de directie Cultuur en Onderwijs. Het personeelsbestand van de dienst toerisme in 2006 bedroeg de facto 14,5 voltijdse equivalenten (VTE):

- 1 diensthoofd
- cel info en verkoop: 2 voltijdse, 1 deeltijdse medewerker
- cel publicaties en secretariaat: 2 voltijdse, 1 deeltijdse medewerker
- cel productontwikkeling: 3 voltijdse medewerkers
- cel marketing: 1 voltijdse, 2 deeltijdse medewerkers
- cel strategische planning en regiocoördinatie: 3 voltijdse en 1 deeltijdse medewerker

Sedert 2003 zijn er twee extra aanwervingen gebeurd: een deskundige productontwikkeling en een marketingverantwoordelijke. Begin 2007 is ook de provinciale medewerker voor het project 'Tafelen in

Vlaanderen' gestart. Op regelmatige basis wordt ook 1 technische medewerker ingeschakeld van de pool Technicon. In de meerjarenplanning die de provincieraad einde 2007 goedkeurde is voor de dienst toerisme een personeelskader van 16,40 VTE voorzien.

Onderstaande tabel vergelijkt het personeelsbestand en werkingsbudget van de vijf provinciale toeristische organisaties (PTO) in Vlaanderen. De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekeningen 2005 (recentst beschikbare die vergelijkbaar zijn).

Vergelijking van het toeristisch budget van de vijf Vlaamse provincies: cijfers 2005

2005	personeelsleden in VTE	totaal budget uitgaven in euro*	waarvan provinciale toelage toerisme *	
			in euro	% van het totaal
Antwerpen	29,7	3.695.305	2.514.660	68,05%
Limburg	30	8.300.000	2.734.000	32,94%
Vlaams-Brabant	14,5	2.255.221	1.231.000	54,58%
Oost-Vlaanderen	36,5	5.096.452	3.440.819	67,51%
West-Vlaanderen	62,1	8.204.000	4.124.000	50,27%

* werking, personeel, projecten, ...

In 2005 bedroeg de provinciale subsidie aan vzw Toerisme Vlaams-Brabant 431.300 euro; de personeelskosten worden rechtstreeks gedragen door de provincie. Daarnaast ontvangt de vzw subsidies van Toerisme Vlaanderen voor promotie- en investeringsuitgaven, Europese subsidies voor specifieke projecten en heeft zij eigen inkomsten, vnl. uit de verkoop van wandelboekjes en fietskaarten. Sinds 2004 dragen 59 gemeenten waarmee een convenant werd afgesloten ook financieel bij voor de promotie van de regio's en de ondersteuning van regionale VVV's.

2.1.4.5 Personeel en middelen regionale VVV's; Toerisme Dijleland, Brabantse Kouters, Pajottenland-Zennevallei

Van de gemeentelijke bijdragen stort Toerisme Vlaams-Brabant 0,3 € per inwoner door aan de 3 regionale VVV's, in totaal € 189.450. Elke regionale VVV beschikt daardoor over een jaarbudget van ruim €60.000 voor eigen werking, personeelskosten en promotie van de eigen subregio binnen de Groene Gordel.

Toerisme Pajottenland-Zennevallei stelt 4 voltijds equivalenten tewerk in de infokantoren te Halle en Galmaarden. Dit zijn door Toerisme Vlaanderen gesubsidieerde tewerkgestelden.

Toerisme Brabantse Kouters heeft in het infokantoor te Grimbergen één personeelslid, dat de vzw zelf bekostigt en heeft medio 2007 bij Toerisme Vlaanderen een aanvraag ingediend voor een bijkomende gesubsidieerde medewerker.

Toerisme Dijleland heeft geen eigen personeel waardoor het Dijleland ook geen eigen regionaal infokantoor heeft. De vzw doet beroep op de afdeling toerisme en recreatie van IGO-Leuven, die uit haar gedeeltelijk door Toerisme Vlaanderen gesubsidieerd personeelsbestand 1 VTE (gespreid over meerdere personen) inschakelt voor het Dijleland.

2.1.4.6 Productbeleid

Tussen 2003 en 2007 is er heel wat veranderd bij Toerisme Vlaams-Brabant op het vlak van productontwikkeling. De toeristisch-recreatieve productontwikkeling in de Groene Gordel is de laatste jaren erg geëvolueerd. De potenties van de Groene Gordel worden steeds beter uitgespeeld om de concurrentie met de omliggende regio's aan te kunnen.

Productontwikkeling dient ruim gezien te worden en omvat voor de nieuwe beleidsperiode o.a.:

- de omvorming van de doelenbewegwijzering naar een fietsknooppuntennetwerk in het Dijleland
- de realisatie van een fietsknooppuntennetwerk in Pajottenland en Zennevallei en Brabantse Kouters
- bevorderen van fietsinrijpunten, fietscafés, streekproductenwinkels, horeca,...
- verbeteren onderhoudssysteem recreatieve routes
- permanente kwaliteitsbewaking
- toepassing van nieuwe technologieën in het productaanbod, bvb routes op GPS
- ontsluiting van cultureel erfgoed (i.s.m. dienst cultuur en lokale actoren)
- uitbouw van nieuwe identiteitsbevorderende attracties stimuleren
- verdere uitbouw toeristisch onthaal in de regio's
- initiatieven stimuleren ter verbetering van de toegankelijkheid van attracties, routes, infopunten,...
- uitbouw logiessector stimuleren en ondersteunen, o.a. via reconversie bij plattelandsontwikkeling
- uitwerken van programma's voor dagtoerisme en verblijfsarrangementen i.s.m. de sector

Het gaat hierbij dus zowel om z.g. fysieke productontwikkeling (bvb. fietsknooppuntennetwerk en andere recreatieve routes) als commerciële productontwikkeling (bvb. arrangementen en programma's ontwikkelen). Enerzijds gaat het om producten die door Toerisme Vlaams-Brabant zelf of in samenwerking met partners ontwikkeld worden (routes, arrangementen). Hiervoor is regelmatig overleg vereist met gemeenten, regionale vzw's, Regionale Landschappen, toeristisch-recreatieve organisaties, andere sectoren zoals landbouw, leefmilieu, horeca,...

Anderzijds impliceert toeristische productontwikkeling ook de stimulering en begeleiding van de sector (bvb. logies, attracties, ...) om eigen producten te ontwikkelen en hiervoor investeringen aan te trekken (bvb. via TRP-dossiers bij Toerisme Vlaanderen voor uitbreiding en vernieuwing van attracties).

Zowel voor de eigen productontwikkeling als de begeleiding van de sector is de regiowerking en het verder uitbouwen van structurele en projectmatige samenwerkingsverbanden essentieel.

2.1.4.7 Marketingbeleid

Ook op het vlak van marketing zijn er heel wat wijzigingen geweest. De huisstijl van de Groene Gordel werd ontwikkeld en resulteerde in een logo en een slogan: 'De Groene Gordel, een ontdekking'. Alle publicaties werden systematisch aan deze nieuwe huisstijl aangepast: de brochures, de regiogids, de wandelboeken, de fietskaart. Deze herkenbare en uniforme lay-out is een grote verbetering t.o.v. het verleden. Gemeenten en andere toeristische actoren worden steeds gestimuleerd om logo, slogan en huisstijl in de mate van het mogelijke over te nemen.

Toerisme Vlaams-Brabant besteedt veel aandacht aan vernieuwing, ook in de marketing- en promotieacties waarbij externe bezoekers en eigen inwoners gestimuleerd worden tot een bezoek aan bezienswaardigheden in de Groene Gordel, het gebruik van recreatieve routes, een meerdaags verblijf,.... De toeristische promotie is zowel thematisch (bvb. wandelen en fietsen, evenementen, streekproducten,...) als bestemmingsgericht. Uitgaande van het geactualiseerde strategische beleidsplan wordt de regioprofilering van de Groene Gordel verder uitgebouwd rond het thema 'parken en tuinen'. De promotie en vermarkting van de Groene Gordel wordt gefinancierd met het budget van de regionale promotiepool waarin ook de gemeenten op basis van convenanten financieel participeren. De ingezette middelen zijn zeer divers en worden jaarlijks op elkaar afgestemd in een

regionaal marketing/communicatieplan. Het gaat daarbij zowel om een website, regiopocket, advertenties, joint promotions met media, logiesuitbaters en attracties, deelname aan beurzen, enz.

De promotie voor het toeristisch aanbod wordt ook opgenomen in nauwe samenwerking met andere provinciale diensten zoals de informatiedienst en cultuurdienst. Voor specifieke doelstellingen en promotieacties die niet beperkt zijn tot Vlaams-Brabant of de Groene Gordel, participeert Toerisme Vlaams-Brabant in samenwerkingsverbanden op Vlaams of interprovinciaal niveau, zoals vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen, vzw Tafelen in Vlaanderen,...

De binnenlandse en de Nederlandse markt wordt verder bewerkt via de marketingpool i.s.m. Toerisme Vlaanderen en de andere Provinciale Toeristische Organisaties (PTO's). Voor de binnenlandse markt situeerde de campagne zich sinds 2007 op twee terreinen. In de eerste plaats werd de verspreiding van de brochure Vlaanderen Vakantieland ondersteund via mailings en e-mailings. Daarnaast konden de partners intekenen op campagnemodules met verschillende thema's. In deze modules stond verblijfstoerisme centraal. Toerisme Vlaams-Brabant participeerde voor 2007 in de ondersteuning van de Vlaanderen Vakantieland brochure, maar nam niet deel aan de campagnemodules. Vanaf 2009 ontstaat een nieuwe situatie aangezien Toerisme Vlaanderen beslist heeft de brochure Vlaanderen Vakantieland niet meer uit te geven. Nieuwe voorstellen over een eventuele samenwerking aan marketingactiviteiten worden in de loop van 2008 aan de partners (o.a. de PTO's) voorgesteld. Op basis hiervan zal Toerisme Vlaams-Brabant in overleg met de andere PTO's beslissen of en in welke mate zij nog verder participeert in de nieuwe binnenlandcampagne.

Samen met Toerisme Vlaanderen wordt ook campagne gevoerd op de Nederlandse toeristische markt. Dit gebeurt eveneens in samenwerking met de andere Provinciale Toeristische Organisaties. Klemtoon ligt op digitale communicatie: e-mailing, website (www.vlaanderenvereniging.nl). Daarin komen - in functie van de actualiteit - onderwerpen van elke partner aan bod.

2.1.4.8 Conclusie over beleid voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel

- Op basis van het Strategische Beleidsplan en de convenant voor de Groene Gordel is er een structurele samenwerking uitgebouwd tussen Toerisme Vlaams-Brabant, de betrokken gemeenten, regionale VVV's en actoren uit het toeristisch werkveld.
- Met het convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten van de Groene Gordel werd een stevige financiële basis gelegd voor zowel de regiopromotie als de werking van de regionale VVV's. Tevens werden complementaire taakafbakening vastgelegd voor Toerisme Vlaams-Brabant en de regionale VVV's.
- Zowel op het financiële als personele vlak neemt Toerisme Vlaams-Brabant een bescheiden plaats in t.o.v. de andere Provinciale Toeristische Organisaties (PTO) in Vlaanderen.
- Vanuit Toerisme Vlaams-Brabant wordt samen met partners zowel aan ontwikkeling van toeristische infrastructuur als commerciële productontwikkeling gewerkt in de Groene Gordel. Ook externe toeristische projecten worden begeleid en ondersteund als ze binnen het kader van het strategische beleidsplan Groene Gordel vallen. Regiowerking is een belangrijke hefboom bij het realiseren van projecten.
- Voor de promotie van de Groene Gordel werkt Toerisme Vlaams-Brabant jaarlijks een actieplan uit. Het gaat samenwerkingsverbanden aan om de promotiedoelstellingen te bereiken. Eén van de belangrijke partners hierbij is Toerisme Vlaanderen.

2.2 Economische en sociale trends in de toeristische en recreatieve behoeften

Het vrijetijdsgedrag is onderhevig aan economische en sociale trends. Voor de toeristische sector is het belangrijk om deze trends reeds in een vroeg stadium vast te stellen. We bespreken hier twee bronnen die elkaar aanvullen en deels overlappen. We weerhouden de trends die relevant kunnen zijn voor de toeristische sector. Op basis hiervan stellen we voorzichtig een aantal conclusies voor de Groene Gordel.

2.2.1 Algemene maatschappelijke, economische en sociale trends (Trendslator)

Er zijn heel wat trendwatchers 'op de markt'. Het detecteren en voorspellen van trends is in grote mate een subjectief gebeuren. Toch leggen trendwatchers een aantal evoluties bloot, die ook relevant zijn voor het ontwikkelen en organiseren van toeristische activiteiten. We inspireren ons hier op de informatie van het Nederlandse bureau Trendslator dat in 2006 een overzicht gaf van de belangrijkste maatschappelijke, economische en sociale trends. We weerhouden dus de elementen die relevant zijn voor de toeristische sector.

- **Oud en jong vloeien in elkaar over.** De oude dag van vroeger is niet meer zoals toen. Senioren hebben meer beschikking over vrije tijd. Een jarenlange vakantie!
- **Multimedialiteit neemt verder toe.** Er wordt volop geëxperimenteerd op allerlei platforms. Ze staan naast elkaar, beïnvloeden elkaar en staan elkaar soms ook in de weg.
- **Alles gaat sneller en complexer.** Zelfs zo snel en complex dat de vraag naar overzichtelijkheid, herkenbaarheid, kleinschalig en naar eenvoud zou toenemen. In dezelfde beweging neemt ook de drang naar conservering van het verleden en het vasthouden aan het bekende toe. Het verleden is in trek omdat het niet meer kan veranderen.
- Het gevoel '**je moet erbij geweest zijn**' is dominant. Maar waar men moet bijgeweest zijn, verandert zeer snel. De consument raakt zeer snel uitgekeken op attracties. Onderliggend neemt de zoektocht naar het uiten van zintuiglijke sensaties toe.
- **De individualisering is voorbij.** Gezins- en familierelaties staan in de belangstelling. Het begrip gezin wordt wel rekbaarder. Ook netwerken van vrienden en kennissen winnen aan belang.
- Globalisering wordt gecounterd door een trend van **deglobalisering**. Niet het mondiale, maar het nationale, regionale en het lokale staan voorop. We keren terug naar het dorp van weleer. Dit leidt ook tot een gestegen belangstelling voor het eigen land.
- **Dieren** worden voor steeds meer mensen kinderen.
- Boeren kunnen kiezen: of uitbreiden en automatiseren, of hun hoeve verrijken tot oord van vermaak. **Contact met het platteland** wordt een hot item.
- Fitness breekt uit de sporttempels en veroverd de straat. **Iedereen loopt en fietst** overal omwille van gezondheid, gewichtsverlies of het herstellen van de balans lichaam en geest.
- **Keurmerken** winnen nog aan waarde. Maar wie keurt de keurmerken ?

2.2.2 Algemene maatschappelijke, economische en sociale trends (beleidsnota minister voor toerisme Bourgeois)

Demografische trend

Het aandeel 'oudere' personen zal snel toenemen. Zo is de verwachting dat het aandeel '50-plussers' in de totale bevolking van de EU-15 de komende 10 jaar verder stijgt van 35% naar 39%. Dit is een toename met ongeveer 15 miljoen personen, waarvan mag verondersteld worden dat 60 à 70% vakantie nemen en op reis gaan. Vooral de categorie van de 'vijftigers' zal de komende jaren sterk aangroeien. Deze groep mensen is gezonder en beschikt over een hoger besteedbaar inkomen dan vroeger. Op de leeftijd van 50 jaar hebben ze slechts de helft van hun vrije tijd opgebruikt. In België bijvoorbeeld maakt deze groep 13% van de bevolking uit, maar is goed voor 1/3 van de besteedbare rijkdom. Bovendien is vakantie voor deze groep een onderdeel van het dagelijkse leven. Dit betekent dat het aantal meer ervaren vijftigers die op vakantie gaan sterk zal toenemen. Deze invasie van de kapitaalkrachtige en reislustige 'front-end babyboomers' is de zogenaamde "medior trend". Deze medioren onderscheiden zich van de senioren, omdat ze dezelfde vakantieverwachtingen hebben als hun kinderen. **Voor de toeristische sector betekent dit een grotere vraag naar kwaliteit, veiligheid en 'zachte' sporten zoals wandelen, fietsen en golf.**

De grootte van het huishouden zal verder afnemen, het aantal eenpersoonsgezinnen zal sterk toenemen. Door deze gezinsverdunding is het aantal gezinnen de voorbije 10 jaar gestegen van 150 naar 160 miljoen. Met markteffecten zoals **de groei van de 'singles'-markten**.

Een andere interessante demografische ontwikkeling vanuit toerisme-oogpunt is de toename van het aandeel '**nestklevers**', dit zijn jongeren tussen 25 en 30 jaar die nog bij hun ouders wonen. Deze groep heeft doorgaans een vrij besteedbaar inkomen dat ze graag aan vakantie en recreatieve activiteiten uitgeven.

'Wellness' en 'selfness'

Personen zijn zich steeds meer en meer bewust van gezondheid. We willen zo lang mogelijk in volle gezondheid leven. Dit is ook in zekere mate realiseerbaar, maar dit heeft zijn impact op de levensstijl. Dit heeft niet direct een impact op het volume van de vraag, maar zal wel een belangrijkere factor worden in het beslissingsproces voor de keuze van de vakantiebestemming. De mogelijkheden voor een **koppeling van recreatie & toerisme met gezondheidszorg en wellness** zou verder onderzocht moeten worden. Hierin zou o.a. aan de orde moeten komen de interesse vanuit marktpartijen, concurrentie van andere regio's, ruimtelijke mogelijkheden en belemmeringen enz.

Naast deze aanhoudende 'wellness'-trend, is er een groeiende behoefte aan 'selfness': de passieve op het lichaam gerichte, modieuze 'ontstress'-ervaring is prettig en steevast nodig. Maar steeds meer mensen willen meer: een meer actieve en meer aan mensen en menselijke interactie gebonden ervaring, meer behoefte aan een overwinning op weerstand dan aan overgeleverde (passieve) verwenning. Dit betekent dat **het aanbod** heel persoonlijk moet zijn.

Vrije tijd

Toerisme en de vrijetijdsbesteding zijn geëvolueerd tot primaire behoeften die binnen onze postindustriële samenleving een belangrijke bijdrage leveren tot het algemeen welzijn. De vrijetijdscultuur is een feit, mensen zoeken steeds meer naar zelfontplooiing buiten hun arbeidstijd.

De hoeveelheid vrije tijd is de laatste jaren nagenoeg stabiel gebleven, maar komt onder druk te staan. De toerist wenst dan ook een kant-en-klaar aanbod met diverse keuzemogelijkheden.

Ervaring in reizen

De consument is zich meer en meer bewust van zijn/haar rechten en plichten. Voor toerisme leidt dit tot een **meer kritische houding ten opzichte van kwaliteit en de verhouding prijs/kwaliteit**. Bestemmingen die niet tegemoetkomen aan de verwachtingen van de toerist zullen hieronder lijden.

Naast het bewustzijn van de rechten en plichten, is de consument ook mondiger en meer ervaren. Hij zal een kritische houding aannemen tegenover artificiële elementen en dit ten voordele van het authentieke.

'Lifestyle'

De levensgewoonten in Europa wijzigen geleidelijk waardoor ook de perceptie van de toerist, zijn eigen behoeftes en gedragingen beïnvloed worden.

Vooreerst is er de evolutie van een massamarkt naar een 'klassemarkt'. Deze trend van smaakdemocratisering impliceert dat het brede middensegment van de West-Europese consumentenmarkt (ongeveer 70% van de West-Europese gezinnen) zich steeds vaker verleid weet **door kwaliteit, "service excellence" en de illusie van exclusiviteit**.

Anderzijds is het zo dat status minder belangrijk wordt dan vroeger en het vrijetijdsgedrag wordt persoonlijker. Hierdoor zal de vraag naar kleinere accommodaties (authentieke familiehotels) toenemen.

Informatietechnologie

De penetratie van **internet** en zijn gebruik voor het boeken van toeristische diensten en producten zal blijven toenemen. Het vergelijken van bestemmingen en prijzen wordt voor de toerist veel eenvoudiger. Bovendien heeft de 'doe-het-zelf'-toerist de mogelijkheid om dankzij de nieuwe technologische ontwikkelingen zelf zijn vakantie samen te stellen.

Naast het internet is ook de ontwikkeling in **mobiele communicatietechnologie** (mobiele telefoon, GPS) van belang voor de sector toerisme en recreatie. Via mobiele communicatiemiddelen kan informatie over het toeristische aanbod en de weg er naar toe (route als maatwerk) mobiel gekoppeld en aangeboden worden en naar wens afgenomen worden. Nieuwe ontwikkelingen zoals digitale ruiterroutes maken het de consument gemakkelijker. De ontwikkeling van een digitaal onderhoudssysteem voor toeristisch-recreatieve routes past eveneens in deze evolutie en het initiatief voor een digitaal meldpunt (routedokter@vlaamsbrabant.be) is hierin een eerste stap.

Transport

De toenemende beschikbaarheid van hoge snelheidstreinen en "low-cost carriers" zal een enorme impact hebben op de klassieke toerismestromen. Bestemmingen die **internationale kort-vakanties** (short-breaks) aanbieden en die via deze transportmiddelen eenvoudig te bereiken zijn, zullen profiteren van deze trend. Het wegtransport zal in de toekomst nog meer geconfronteerd worden met het probleem van files.

Duurzaamheid

Duurzame ontwikkeling is een begrip dat vele ladingen dekt maar dat ondertussen niet meer weg te denken is in onze huidige samenleving. Duurzame ontwikkeling zoekt naar oplossingen voor diverse maatschappelijke problemen en houdt rekening met de belangen van zowel mens, economie als milieu. De toerist is zich meer bewust van zijn gedrag en staat open voor de consequenties hiervan. Hij zal niet enkel oog hebben voor de kwaliteit van het product of dienst maar ook de wijze waarop het gerealiseerd is én de wijze waarop hij het kan verbruiken (consumeren).

Veiligheid

De dreiging van terrorisme, regionale oorlogen, vervuiling en andere crisissen zijn helaas een deel geworden van het dagelijkse leven. Hierdoor is het veiligheidsgevoel een factor van toenemend belang bij de keuze van een vakantiebestemming.

2.2.3 Toerisme Vlaanderen: behoeften van toeristen

Toerisme Vlaanderen trekt tegenwoordig toeristen aan door in te spelen op hun wensen en behoeften. Hiervoor werden door Synovate behoefteprofielen volgens de Censydiam-methode ontwikkeld. Het voorkomen van deze profielen werd nagegaan in België en de vier buurlanden. De binnenlandse markt werd verder uitgediept door BeXpertise. Deze modellen geven geen trends aan, maar bevatten een mogelijk methodiek om het toeristische werkveld te benaderen. We nemen deze denkpiste hier volledigheidshalve op omdat deze indeling in de beleidsperiode 2008 - 2013 richtinggevend zal zijn voor de samenwerking van Toerisme Vlaams-Brabant met Toerisme Vlaanderen. Ze heeft dus ook een weerslag op de toeristische regio Groene Gordel.

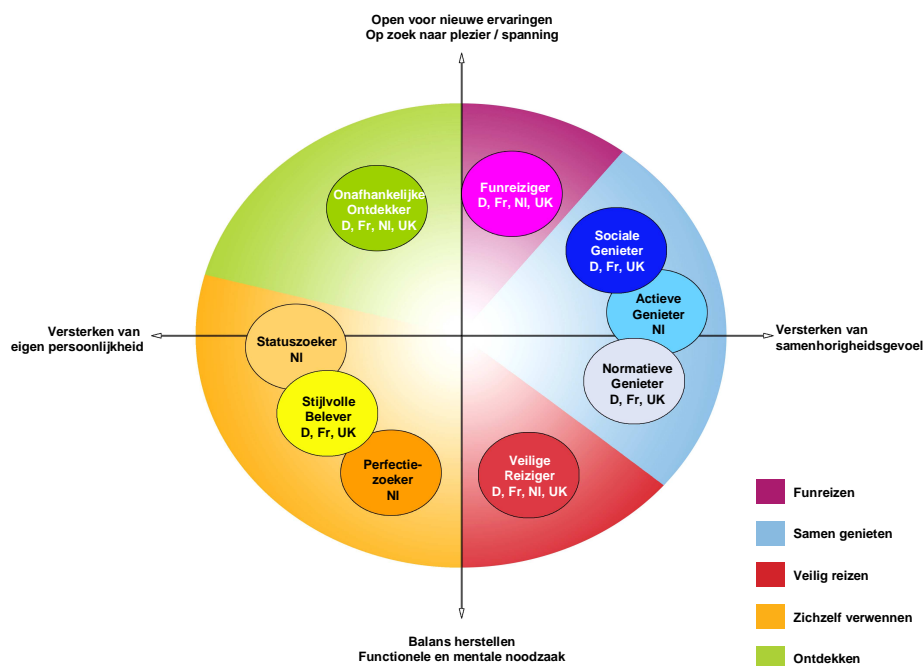
De behoefte en interesse van de toerist wordt ingedeeld volgens twee dimensies. De eerste dimensie (verticaal) verwijst naar de manier waarop het individu "op vakantie gaan" voor zichzelf vertaalt. De tweede dimensie (horizontaal) geeft de wijze aan waarop het individu omgaat met zijn sociale omgeving en de rol die vakantie daarin speelt. Zo ontstaat een assenkruis waar de behoeften voor het maken van een vakantie een plaats op krijgen.

De verticale as verwijst naar de individuele dimensie.

- Enerzijds is 'op vakantie gaan' een opportuniteit om nieuwe ervaringen op te doen, het leven te verrijken. Het individu wil op een open en ongedwongen wijze dingen meemaken.
- Anderzijds is 'op vakantie gaan' een noodzakelijke manier om zijn persoonlijk evenwicht te herstellen, zowel fysiek als mentaal. Het individu is sterk gericht op het zoeken naar controle over de vreemde omgeving waarin hij zich bevindt en hij moet er zich veilig en zeker voelen.

De horizontale as verwijst naar de sociale dimensie.

- Enerzijds kan vooral de drang om zich te integreren doorwegen. De vakantie versterkt het 'wij-gevoel'. De verbondenheid met het gezin of met de vrienden en het gevoel erbij te horen zijn erg belangrijk voor het individu.
- Anderzijds kan het verlangen om zich te differentiëren dominant zijn. Het 'ik' staat meer centraal. Op vakantie gaan versterkt de eigen persoonlijkheid.

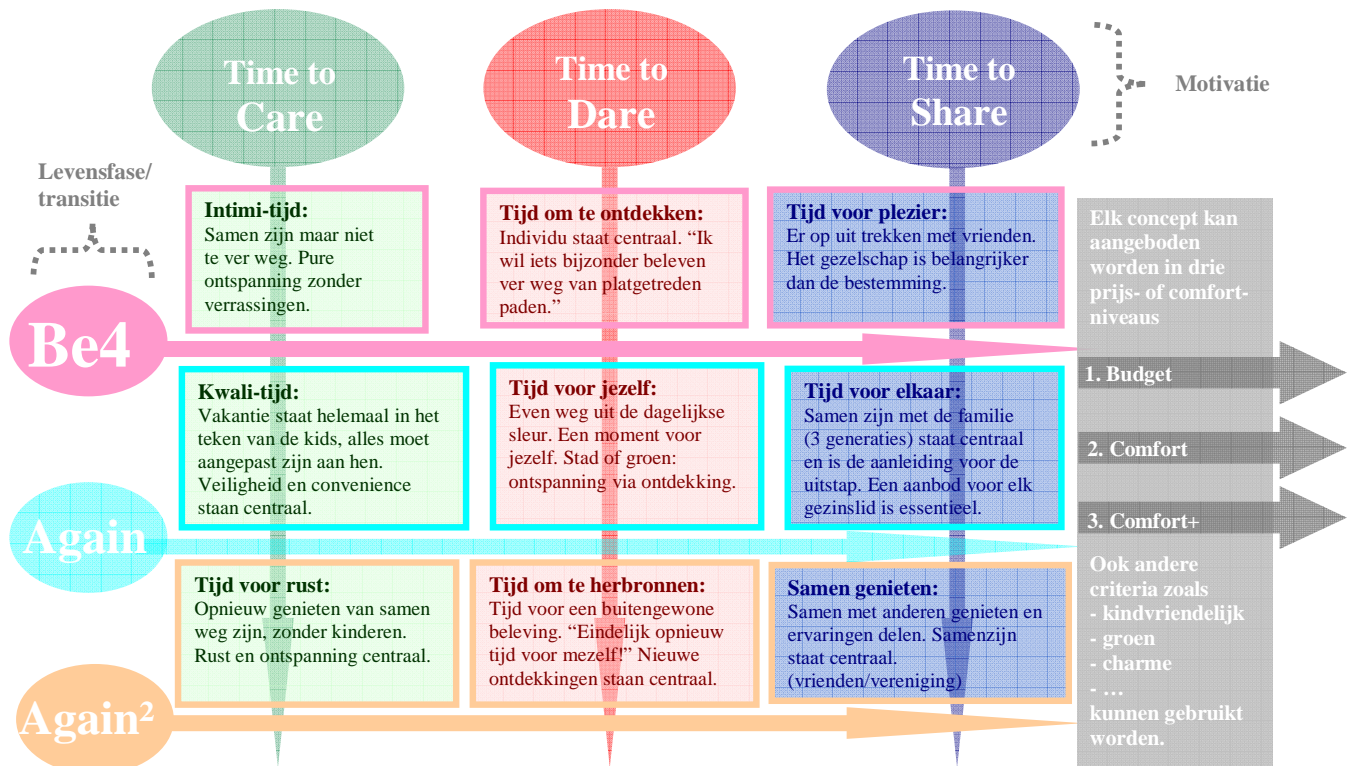
Op dit assenkruis worden verschillende vakantiebehoeften gegroepeerd in profielen. Naargelang de markt komen andere behoeften voor. In deze korte handleiding wordt een onderscheid gemaakt tussen de binnenlandse markt en de buurlanden.

Voor de binnenlandse markt werden op het assenkruis drie motivaties onderscheiden. In het linkerbeneden kwadrant bleek de binnenlandse markt zo goed als onbestaande. Deze drie motivaties worden anders ingevuld naargelang de levensfase waarin men zich bevindt. Er worden drie levensfasen onderscheiden:

- Be4 (20-35 jaar / pre-familie): Zij consumeren zeer prijsbewust om zo veel mogelijk te kunnen doen met hun nog beperkt budget. Zelfontplooiing staat voorop. Ze zijn nieuwsgierig, willen alles beleven en staan open om heel veel uit te proberen. Reizen is voor hen 'a way of life'.
- Again (36-50 jaar / familie): Zij hebben al heel wat ervaring en kunnen vergelijken. Ze beseffen dat goedkoop niet altijd beterkoop is, maar de druk op het budget is nog groot (hypotheek, kinderen, ...). Deze groep zit in het spitsuur van het leven, ze hebben een chronisch gebrek aan tijd, Vakantie is voor hen vooral 'catching up'.
- Again² (51-65 jaar / post-familie): Zij willen zichzelf verwennen en in zichzelf investeren. Ze geven relatief gemakkelijk geld uit aan concepten die ze waardevol vinden. Ze weten erg goed wat ze wel / niet (meer) willen en verwachten de rode loper.
- Deze leeftijdsafbakening is niet zo strikt. Het gaat om een levensfase. Het is mogelijk dat iemand van 25 jaar al in de levensfase Again zit omdat hij/zij al kinderen heeft, een aantal jaren werkt en zich op deze zaken concentreert.

Door de combinatie van levensfase en motivatie ontstaan er negen concepten. Binnen elk concept kunnen er verschillende comfortniveaus aangeboden worden. Hier gaat het om de prijs/kwaliteitverhouding; wat is de prijs die een persoon wil betalen voor een bepaald product. Er worden op dit vlak drie verschillende niveaus onderscheiden: budget (besparen), comfort (oordeelkundig besteden) en comfort+ (geld laten rollen).

Ieder segment vraagt zijn eigen benadering. Naargelang het segment is de toerist op zoek naar andere belevingen en wordt hij/zij op een andere manier aangesproken. Men kiest dan ook bewust voor het aantrekken van bepaalde segmenten.

2.2.4 Conclusie over economische en sociale trends in de toeristische en recreatieve behoeften

Vooraf: interpreteren van trends en vertalen naar concrete toepassingen is geen exacte wetenschap.

- Zachte recreatie - wandelen en fietsen - zal verder aan belang winnen;
- Authenticiteit, het herbeleven van het verleden, is 'in' en zal ook aan belang winnen. Landschap, eten en drinken, couleur locale maken de toekomst uit;
- Er is vraag naar koppeling wellness/toerisme, en er zijn mogelijkheden voor productontwikkeling op de wellness- en selfnessmarkt;
- Plattelandsbeleving is een uitbreidingsmogelijkheid voor de landbouwsector;
- 'Technologisch' toerisme is een groeimarkt, maar daarnaast is er tendens naar vereenvoudiging;
- De vraag naar kwaliteitsgaranties neemt toe;
- Groepstoerisme krijgt omwille van nieuwe familie- en gezinsverbanden én netwerking met vrienden en kennissen een andere dimensie;
- Activiteiten met een hoge belevingswaarde en een uniek karakter zullen succesvol zijn;
- Singles, eenoudergezinnen en jonge thuisblijvers zijn een nieuwe doelmarkt;
- Er is nood aan voortdurend vernieuwing op het vlak van productlijnen;
- De kwaliteit van de toeristisch - recreatieve producten wordt nog belangrijker. Dit geldt zowel voor de harde (routes) als zachte infrastructuur (onthaal, verblijven);
- Verblijven in een authentiek kader - vierkantshoeve, boerderij - hebben de wind in de zeilen;
- Om succesvol te zijn en te blijven zullen cultuurhistorische attracties extra beleving moeten creëren via evenementen, digitale toepassingen, workshops, enz.;
- Een scherpe profilering - bv. Groene Gordel, Parels van parken en tuinen - schept duidelijkheid voor een toerist die 'verloren loopt' in een toeristisch complexe wereld.

2.3 'Toerisme in de Groene Gordel in vogelvlucht'

2.3.1 Concept Groene Gordel

- De Groene Gordel is een toeristische regio rondom Brussel met drie subregio's die elk hun eigenheid hebben: Dijleland, Brabantse Kouters en Pajottenland-Zennevallei.
- De bekendheid bij het grote publiek is vooral gerelateerd aan het Gordel-evenement.
- Twee jaar geleden werd gestart met een unieke profilering rond 'parken en tuinen'.
- De nabijheid van Brussel is een toeristische troef die maar met mate wordt uitgespeeld.
- Het mobiliteitsprobleem blijft een reële en mentale hinderpaal om de regio te bezoeken.

2.3.2 Toeristisch recreatief product

- Wandelen kent een stabiele tot licht stijgende tendens. De realisatie van de twee wandelgebieden/netwerken aangeduid door Toerisme Vlaanderen kunnen deze tendens versterken.
- Het succes van fietslussen neemt af. De realisatie van het fietsknooppuntennetwerk kan het recreatief fietsen sterk doen toenemen.
- Groenrecreatie is in de Groene Gordel een succes en dat lijkt de laatste jaren toe te nemen. Ook tuintoerisme zit in de lift en biedt potentie voor de binnenlandse, de Nederlandse en de Britse markt.
- De belangrijke attractiepunten kennen een licht stijgend succes, kleinere initiatieven kunnen deze trend doorgaans niet volgen.
- Het segment wellness/gastronomie heeft een groeimarge. Het 'druif'-, 'witloof'- en 'geuze'-thema profiteren vandaag niet of nauwelijks van deze trend.
- Het aanbod voor ruitery is eerder beperkt, er zijn groeikansen.
- Voor auto- en motortoerisme bestaat binnen het provinciebestuur geen draagvlak. Er is echter een groot aanbod zowel in gedrukte als digitale publicaties op dit gebied.
- Twee thema's kunnen verder toeristisch ontwikkeld worden en bijdragen tot de regioprofilering van de Groene Gordel: het Brabants trekpaard en Bier.
- Naast het Gordel-evenement zijn er eigenlijk geen weerkerende manifestaties met een bovenregionaal belang.
- Manifestaties verbonden aan attracties doen de bezoekersaantallen stijgen. De eerste productcombinaties horeca/toerisme kennen een wisselend succes.

2.3.3 Toerisme ondersteunende dienstverlening

- De Groene Gordel is een typische regio voor dagrecreatie. Dat blijkt uit de hoge bezoekerscijfers voor dagattractiepunten (parken en tuinen, recreatiedomeinen, attracties) en een bescheiden aantal toeristische overnachtingen.
- Er blijft een belangrijke vrijstaande overnachtingscapaciteit beschikbaar in de huidige logiesuitbatingen.
- Groepsuitstappen kennen een dalende tendens. De Brabantse Kouters en de uitstappen van de vzw Kanaaltochten Brabant maken hierop uitzondering.
- Het toeristisch onthaal via gemeentelijke en andere infopunten staat op een keerpunt door herstructureringsplannen van Toerisme Vlaanderen. Horeca en attracties worden nog maar gedeeltelijk betrokken bij het toeristisch onthaal.
- Toeristische websites zorgen voor informatie en laten online aanvragen en bestellen van documentatie toe. Heel wat routes (fietsen, wandelen, ruitery) zijn downloadbaar. De belangstelling voor het digitaal informatie vergaren neemt sterk toe.

- In relatie tot andere regio's is zowel de tewerkstelling in de toeristische sector als de gegenereerde omzet van een bescheiden niveau. Belangrijke nuance is dat in de gegevens hiervoor geen onderscheid tussen zaken- en recreatief toerisme kan worden gemaakt.

2.3.4 Omgevingsfactoren

- Zowel voor het provinciebestuur als voor lokale actoren liggen er kansen op het vlak van deelname aan Europese projecten, maar zowel de personele als financiële impact mogen niet worden onderschat.
- Naast Toerisme Vlaams-Brabant zijn er nog spelers en ontwikkelingen actief in de Groene Gordel. Een duidelijke coördinatie, afstemming en respect voor taakafbakeningen zijn noodzakelijk.

2.3.5 Beleid voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel

- Op basis van het strategisch beleidsplan en de convenant is er voor de Groene Gordel een structurele samenwerking uitgebouwd tussen Toerisme Vlaams-Brabant, de betrokken gemeenten en actoren uit het toeristisch werkveld.
- Zowel op het financiële als personele vlak neemt Toerisme Vlaams-Brabant een bescheiden plaats in t.o.v. andere Provinciale Toeristische Organisaties in Vlaanderen.
- Regionale VVV's en andere actoren spelen een belangrijke rol in het toerismebeleid op niveau van de 3 subregio's. In Dijleland en Brabantse Kouters is een verdere uitbouw van de werking noodzakelijk; in Pajottenland-Zennevallei is meer afstemming vereist tussen de vele initiatieven en structuren.
- Vanuit Toerisme Vlaams-Brabant wordt samen met partners zowel aan ontwikkeling van toeristische infrastructuur als commerciële ontwikkeling gewerkt in de Groene Gordel.
- Ook externe toeristische projecten worden door Toerisme Vlaams-Brabant begeleid en ondersteund als ze binnen het kader van het strategische beleidsplan Groene Gordel vallen.
- Regiowerking vanuit Toerisme Vlaams-Brabant is een belangrijke hefboom bij het realiseren van projecten.
- Voor de promotie van de Groene Gordel werkt Toerisme Vlaams-Brabant jaarlijks een actieplan uit. Het gaat samenwerkingsverbanden aan om de promotiedoelstellingen te bereiken. Eén van de belangrijke partners hierbij is Toerisme Vlaanderen.

2.3.6 Toeristische trends

- De gezonde, genietende senior is in opmars. Hij of zij is nieuwsgierig, fit en wil investeren in vakantie, wellness, gezondheid.
- De nieuwe markt van singles, eenoudergezinnen en jonge thuisblijvers groeit verder.
- Zachte recreatievormen hebben de toekomst.
- Individualisering en globalisering krijgen weerwerk van een nieuw groepsgevoel - familie en vrienden - én van de hang naar de zekerheid van het eigen dorp, het eigen land.
- De toerist wil steeds meer authenticiteit en kwaliteit beleven.
- Het platteland vult de zoektocht naar de eigen wortels in.
- De toerist vraagt voortdurend naar exclusieve en nieuwe ervaringen. Maar 'nieuw' is voor hem maar heel even 'nieuw'.
- Nieuwe media zullen het toeristisch landschap verder bepalen, maar de consument wil geen complexe toestanden. Hij vraagt eenvoudige en eenduidige antwoorden op zijn vragen.

3 SWOT-analyse

In dit hoofdstuk wordt de uitvoerige situatieanalyse samengevat en gestructureerd in:

- interne sterkten (S) en zwakten (W) van toerisme en recreatie in de Groene Gordel;
- externe opportuniteiten (O) en bedreigingen/beperkingen (T) voor de toeristische en recreatieve ontwikkeling van de Groene Gordel.

Definities:

Een **sterkte** is een voorsprong die de regio heeft ten opzichte van andere aanbieders of de omgeving in het algemeen.

Een **zwakte** is een achterstand die de regio heeft ten opzichte van andere aanbieders of de omgeving in het algemeen.

Een **opportuniteit** is een kans die de omgeving biedt, een gunstige omgevingsfactor.

Een **bedreiging** is een ongunstige omgevingsfactor.

De sterkte-zwakte analyse volgt de diverse activiteiten zoals die hierboven werden beschreven, maar gaat ook in op het beleid.

Concept Groene Gordel (GG) - naambekendheid	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Drie deelregio's met elk landschappelijke en cultuurhistorische eigenheid – Een duidelijk geografisch afgebakende regio – Een herkenbaar logo – Een herkenbare en onderscheidende profilering: Groene Gordel, parels van parken en tuinen – Naambekendheid wordt ondersteund door campagnes Toerisme Vlaams-Brabant en Toerisme Vlaanderen – Toename openbaar vervoer in GG – Functionele fietsroutes verhogen bereikbaarheid 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Een marketing concept, zonder historische wortels – Verschillend karakter van gemeenten: verstedelijkt in de rand van Brussel, landelijk aan de buitenzijde - zelfs sterk wisselend karakter binnen één gemeente – Naambekendheid gerelateerd aan Gordelevenement en slechts beperkt als toeristische regio – Geen consequente toepassing van logo en profilering door alle betrokken partners (gemeenten)
<p>Opportunititeiten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Brussel als herkenbare en bindende factor, kan uitgespeeld worden op vlak van product-ontwikkeling of nationale en internationale marketing/promotie – Goede internationale ligging en bereikbaarheid – RegioNet Brabant-Brussel biedt perspectief voor mobiliteitsinfarct rond Brussel – Extra doelgroepen t.o.v. andere toeristische regio's in Vlaanderen: inwoners Brussels Gewest en expatgemeenschap 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ring rond Brussel is centrale mobiliteitsas voor autoverkeer in GG: dichtgeslibd tijdens spitsuren - bemoeilijkt bereikbaarheid – Mobiliteitsinfarct rond Brussel heeft negatieve invloed op perceptie bereikbaarheid GG

Wandelen	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aantrekkelijk en gevarieerd landschap in de verschillende subregio's van de Groene Gordel – Door de verstedelijkte omgeving kunnen andere aspecten dan het landelijke aan bod komen – Promotie van de regio als 'een ontdekking' en 'parels van parken en tuinen' – Verschillende mogelijkheden waar wandelen een individuele mede-activiteit is: <ul style="list-style-type: none"> ○ recreatiedomeinen ○ kasteelparken ○ bossen en natuurgebieden – Uitgebreid aanbod voor recreatief wandelen, ontwikkeld door Toerisme Vlaams-Brabant. In totaal 862 km verdeeld over de subregio's van de Groene Gordel (38 wandelingen in het Pajottenland, 43 wandelingen in het Dijleland en 29 wandelingen in de Brabantse Kouters) – Goed bereikbaar aanbod via wandelpockets: voor elk van de wandelgebieden zijn afzonderlijke gidsen beschikbaar volgens een herkenbare en uniforme lay-out. – Een stabiele tot licht stijgende tendens in de verkoop van wandelpockets Toerisme Vlaams-Brabant – Gegidste wandelingen bereiken een grote doelgroep – Sportief wandelen kent heel wat succes, maar is toeristisch minder relevant – Beperkt verblijfsaanbod voor doortrekkende wandelaars - trekkershutten, campings - voldoet aan de vraag – Eerste aanzet voor toegankelijk wandelen in Gooik – Grote groep peters en meters die als vrijwilliger de routes controleren – digitale melding van klachten door gebruikers(routedokter@vlaamsbrabant.be) – Dijlevaai ten zuiden van Leuven met onder meer de Doode Bemde -140 ha (Huldenberg) – Waardevolle natuurgebieden beheerd o.a. door Natuurpunt vzw, Agentschap Natuur en Bos – Ontwikkeling van specifieke wandelarrangementen – Stiltegebied Dender-Mark met eigen specifiek wandelaanbod <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – GR-wandelingen spreken overtuigend nichepubliek aan – De Gordel heeft grote wandeldimensie gekregen – Internet als belangrijk nieuw distributiekanaal voor wandelingen 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Onoverzichtelijk aanbod van wandelroutes: lokaal, Toerisme Vlaams-Brabant, GR, enz. – Uiteenlopende kwaliteit van deze wandelroutes: traject, bewegwijzering, enz. – Beperkt succes GR-routes bij groot publiek en slechts een lokaal wandelnetwerk in Lennik – Geen specifieke wandelarrangementen – Geen gestructureerde link tussen provinciaal wandelaanbod en horeca – Geen duidelijk beleid t.o.v. bekendmaking/distributie volledig wandelaanbod in de regio – Beperkte toegankelijkheid van aantal wandellocaties, inz. kasteelparken en natuurgebieden – Kwaliteitsbewaking bewegwijzering vraagt verdere professionalisering – Tekort aan wandelingen met een meerwaarde: bv. combinatie wandelen/horeca, bv. wandelen met een nieuwe technologische dimensie (GSM, GPS, iPod) – Geen becijfering van economische impact wandeltoerisme – Vooral in Brabantse Kouters is het landschappelijk effect niet altijd van hetzelfde niveau (verstedelijkte omgeving) <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Verstedelijkingsdruk bedreigt plattelandskarakter regio – Moeilijk controleerbaar publicatiekanaal van het internet: niet-officiële publicaties zonder

<ul style="list-style-type: none"> – Vlaams beleid voor uitbreiding van bossen in deze regio en creëren van verbindingen tussen bestaande bosenheden – Meer aandacht vanuit Natuurpunt vzw voor recreatieve toegankelijkheid – Inspanningen natuurontwikkeling door de Regionale Landschappen (Dijleland, Zenne, Zuun en Zoniën en Groene Corridor) 	<p>kwaliteitsgarantie</p>
--	---------------------------

Fietsen	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enkele belangrijke spontane fietsassen: bv. Kanaal Leuven-Dijle e.a. – Een rijk provinciaal aanbod van 880 km bewegwijzerde fietsroutes verdeeld over een gevarieerd landschap: <ul style="list-style-type: none"> o paddestoelennetwerk in het Dijleland van 300km met aansluiting Leuven o 13 provinciale fietsroutes o in het noorden eerste gemeenten met aansluiting op het fietsknooppuntensysteem – Evenement De Gordel: permanente troef – Minstens 30 lokale fietsroutes – Geplande, gefaseerde invoering van fietsnetwerk zal fietstoerisme positief beïnvloeden – Vlaanderen Fietsroute nodigt uit tot meerdaags fietstoerisme – Goed geografisch verspreid verhuuraanbod (5) fietsen – Logiesuitbaters werken zelf fietsarrangementen uit – Vormgeving van de provinciale fietspublicaties geactualiseerd in een herkenbare en uniforme layout – Grote groep peters en meters die als vrijwilliger de routes controleren – Digitale melding van klachten door gebruikers(routedokter@vlaamsbrabant.be) 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Huidige fietslussen situeren zich hoofdzakelijk in het Pajottenland-Zennevallei – Permanente Gordelroute niet geschikt voor recreatiefietsers of sportfietters – Geen becijfering economische impact fietstoerisme – Sterk heuvelachtig karakter van sommige fietslussen – Geen uitgewerkt sportief fietsaanbod – Geen gestructureerde binding fietstoerisme/horeca (enkel in het noorden fietscafés langs het fietsknooppuntennetwerk) – Bewegwijzering nog niet optimaal in orde – Kwaliteitsbewaking vraagt verdere professionalisering – Toerisme Vlaams-Brabant biedt slechts beperkt fietsproducten met een technologische meerwaarde (bv. GPS) aan
<p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Evenement De Gordel: permanente troef – Doortrekkende fietsers vinden voldoende basisverblijfsinfrastructuur: trekkershutten, campings – Internet als belangrijk nieuw distributiekanaal voor fietsroutes – Ontwikkeling van themalussen op het fietsnetwerk – Aansluiting fietsnetwerk naar Brussel, Wallonië en de andere provincies – Potentie voor sportieve routes (heuvelachtig) & combinatie met Oost-Vlaanderen (bv. Muur van Geraardsbergen) 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dalende belangstelling voor fietslussen – Moeilijk controleerbaar publicatiekanaal van het internet: niet-officiële publicaties zonder kwaliteitsgaranties – verwarring in fietsknooppuntennetwerk indien doelenbewegwijzering in Dijleland niet verwijderd wordt – Gebrekkig onderhoud mountainbikeroutes – Terughoudendheid tov fietsen in natuur/bosgebieden – Verstedelijking in de rand rond Brussel

<ul style="list-style-type: none"> – Groei van combinatie fietstoerisme/horeca met uitbouw fietsknooppuntennetwerk – Mogelijkheid voor grensoverschrijdende inhoudelijke en promotionele samenwerking – Trend naar toerisme met als invalshoek natuur, beweging en gezondheid 	<ul style="list-style-type: none"> – Verkeersdrukte, onveilige oversteekplaatsen
--	---

Parken, tuinen, groengebieden	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Speerpunt in de profilering 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen' – Zeer rijk en divers aanbod: tuinen, parken, kasteeldomeinen, groengebieden, bossen – Hoge bezoekersaantallen (zeker de bossen) – Internationaal erkend als zeer waardevol toeristisch thema (cfr. National Trust in Groot-Brittannië) – Thema dat relevant is voor alle deelregio's – Profileringsmogelijkheid voor gemeenten met een laag traditioneel toeristisch profiel 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gebrekkige inventarisatie relevante toeristische groengebieden – Geen gebundeld toeristisch/commercieel aanbod – Weinig relatie met wandel/fietsproducten – Geen vermarkting naar specifieke doelgroepen (tuinliefhebbers, expats, enz.)
<p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Veel vermarkttingsmogelijkheden (cfr. National Trust in Groot-Brittannië) – Potentie voor combinatie groenbezoek met horeca – Brusselaars en expats vragen naar 'groene ontsnappingsmogelijkheden' uit grootstad Brussel 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beperkte toegankelijkheid van sommige parken, tuinen en groengebieden: openingsuren, enkel voor groepen, enz. – Zeer beperkte provinciale impact op deze sector – Weinig overleg tussen de verschillende uitbaters/aanbieders/beheerders van relevante groene plekjes

Attracties	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Groot en divers aantal topattracties van Vlaams belang: <ul style="list-style-type: none"> o Koninklijk Museum voor Midden-Afrika o Huis van de Toekomst o Nationale Plantentuin van België o Kasteel van Gaasbeek o Bloso-domein Hofstade met Sportimonium o provinciedomein Huizingen – Huis van de Toekomst: totaal vernieuwd in 2007 – Licht stijgende bezoekstendens voor de grote attracties – Profilering 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen' te onderbouwen met enkele topattracties (Park Tervuren, Plantentuin Meise, Kasteeldomein Gaasbeek, Bloso-domein, Provinciedomein Huizingen) 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enkel cijfermateriaal volgens STER-criteria: een aantal belangrijke attracties (bv. parken/tuinen/bossen) zijn niet opgenomen. – Geringe bezoekcijfers in vergelijking met rest van toeristisch Vlaanderen – Onevenwichtige spreiding over de drie deelgebieden (meer dan helft bezoekers in Pajottenland) – Sportimonium en Witloofmuseum blijven onder verwachtingen. – Een aantal (privé)attracties zijn enkel in groep te bezoeken: luchthaven, brouwerijen, maar ook enkele belangrijke parken en tuinen (bv. museumtuin Gaasbeek en arboretum Wespelaar) – Heel wat kleine en middelgrote attracties

<ul style="list-style-type: none"> – Evenementen verbonden aan attracties zorgen voor extra bezoekersstromen (vb. Koninklijk Museum voor Midden-Afrika en Kasteel van Gaasbeek) – Aanzet voor vernieuwing en betere onthaalinfrastructuur in Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Nationale Plantentuin, Kasteel Gaasbeek en VVVkantoor Halle – Sommige attracties hebben potentie om uit te groeien tot streekbepalende attractie: Kasteel van Beersel, Museum Brabants trekpaard, enz. – De Nationale Luchthaven genereert grote bezoekersstromen. Combinaties met andere attracties zou tot volledige dagprogramma's kunnen leiden – Attracties van privépartners trekken grote bezoekersstromen aan: luchthaven, brouwerij Palm met stoeterij Diepensteyn, brouwerij Haacht <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Samenwerking tussen attracties-uitbaters – Kleinere privépartners kunnen groeiers worden: wijnkelder Soniën, kleinere geuzebrouwerijen in het Pajottenland – Link met Brusselse attracties is mogelijk: tuinen en parken, stripverhalen, Bruegel, bier, enz. – Potentie voor aantal thematische concepten: Luchtvaart, Brabants trekpaard, bier, witloof, druiven, geuze en Bruegel 	<p>kennen een kwijnend bestaan, vnl. door gebrek aan professionalisme op het vlak van museuminrichting en marketing.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Verbinding van attracties met omliggende regio nog onvoldoende uitgewerkt <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fietsers en wandelaars hebben nauwelijks belangstelling voor cultuurhistorisch erfgoed. – Risico van overdruk op zomerdagen in de openluchtattracties
--	--

Wellness	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – aanbod beschikbaar voor daggebruik – zeer ruim doelpubliek – uitbreidingsmogelijkheid voor het aanbod van logiesuitbaters <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – vraag uit de sector naar combinatie wellness/toerisme – duidelijke toekomsttendens 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – geen gebundeld aanbod toerisme/wellness <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – tijdelijkheid tendens ?

Wandelruiterij	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – zeer geschikt uitgangspunt: uitdagende landschappen, kleine wegeltjes, afwisseling bossen, weiden, enz. in alle deelgebieden van de Groene Gordel – nieuw digitaal ruiter/menproject in verschillende gemeenten: Gooik, Lennik, Roosdaal – succesvolle logiesuitbatingen met o.a. ruiterij als uitgangspunt: Warandehof (Gooik), De Safran (Oud-Heverlee) – economisch interessante doelgroep – embryo vermarkting van het Brabants trekpaard (cultureel erfgoed) aanwezig met Museum (Vollezele) en stoeterij Diepensteyn (Steenhuffel) <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – mogelijk Interreg-project rond ruitertoerisme – renbaan van Sterrebeek - potentie uitbouw uniek ruitersonthaal/trainingscentrum – goede samenwerking en contacten met ruitermiddens en Agentschap voor Natuur en Bos – bereidheid van de sector zelf om mee te bouwen aan het Vlaams-Brabantse digitale ruiterproject 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – beperkte doelgroep – bewegwijzerde routes in Pajottenland niet meer actueel – geen ruiterroutes in de Brabantse Kouters – weinig aantrekkelijke museumopstelling Brabants trekpaard – stoeterij Diepensteyn enkel voor groepen toegankelijk <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – verstedelijking slijt trage wegen toe – Verharding van bestaande wegen

Kanaaltochten en pleziervaart	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Stijgend succes grensoverschrijdende arrangementen Kanaaltochten – Combinatiemogelijkheden met traditioneel toerisme: stad/regiobezoek, fietsen, wandelen, enz. – Kanalen: Zeekanaal, Brussel-Charleroi, Leuven-Dijle – Goed functionerend samenwerkingsverband Kanaaltochten Brabant. Product wordt ontwikkeld met een duidelijke visie en legt link tussen noorden en zuiden van de Groene Gordel en betreft er ook Brussel bij – Belangrijke infrastructuurverbeteringen van aanlegplaatsen en nutsvoorzieningen – Kano, kajak en vlottentocht op de Dijle, het Zeekanaal en op het Kanaal Leuven-Dijle (o.a. avonturenparcours) <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – aanbod op te nemen als onderdeel van MICE programma – trend naar ontdekking van het onbekende 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beperkte lengte bevaarbare waterlopen in de GG – Beperkt karakter pleziervaart – Beperkte groeimarge – Kanaaltochten: onthaalinfrastructuur is nog onvoldoende uitgebouwd en de koppeling met bestaande attracties in Vilvoorde en Halle nog onvoldoende uitgewerkt – Combinatie varen-fietsen onvoldoende bekend – Kajak op Kanaal Leuven-Dijle weinig ontwikkeld, ondanks aanwezige infrastructuur (KULeuven) <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – De Kanaaltochten halen eerder bezoekers weg uit de Groene Gordel want belangrijke attracties liggen buiten de provincie (Strépy en anderen)

<ul style="list-style-type: none"> – trend naar actieve, avontuurlijke vakanties – Investerings in aanlegsteigers langs Kanaal Leuven-Dijle en o.a. in jachthavens Leuven en Kampenhout 	<ul style="list-style-type: none"> – onduidelijkheid over de regulering van het gebruik van niet-bevaarbare waterlopen
---	---

Tafelen/eten & drinken	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – rijkdom aan gekende en minder gekende streekproducten – witloof en druiven hebben reeds een beperkte toeristische uitwerking – gastronomische verblijfsarrangementen beschikbaar – project Tafelen in 't Groen verbindt regioprofilering met horeca/gastronomie – vzw Streekproducten Vlaams-Brabant is een goed gestructureerde informatiebron en aanspreekpunt voor streekproducten in de regio – mediageniek onderwerp – bekende cafés zoals Nerocafé, Herisemmolen, het Leireken, Brouwershof in Haacht, e.a. – cafeetjes langs Kanaal Leuven-Dijle (ondermeer Café Maritime) – 7 restaurants met Michelinster <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – thema bier biedt toeristische mogelijkheden – trend naar combinatie toerisme/gastronomie is een blijver – past binnen trend naar selfness – onthaalcentrum rond geuze en lambik in Beersel in voorbereiding 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – samenwerking horeca/toerisme is nog weinig gestructureerd en kan beter – beperkt succes 'Tafelen in 't Groen' – veelheid en variatie aan streekproducten maakt selectie voor toeristische uitwerking moeilijk – musea witloof en druiven kennen slechts beperkt succes en zijn weinig interactief – nog te beperkte aanwending van streekproducten in menu's van restaurants <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – geen onderscheidend thema t.o.v. andere provincies - iedereen legt zich in kader Tafelen in Vlaanderen toe op relatie toerisme/horeca – beperkte duurtijd van project Tafelen in Vlaanderen?

Motor/autotoeren	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – groot aanbod georganiseerde tochten met groot succes – groot aanbod routes op het internet – vraag vanuit subregio Pajottenland en Zennevallei naar projecten als alternatief voor gebrekkige ontsluiting <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – motortoeristen zijn economisch interessante doelgroep 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Toerisme Vlaams-Brabant ondersteunt deze vorm van toerisme niet omwille van het mobiliteitsprobleem in de provincie <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nog meer dichtslibben van de wegen

Recreatief zwemmen	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – drie openlucht zweminfrastructuren: Huizingen, Hofstade, Grimbergen – subtropisch recreatiezwembad Londerzeel – succes in belangrijke mate bepaald door weersomstandigheden – binnenzwembaden zijn toeristisch relevant als regenprogramma <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – ondersteunend element voor verblijfstoerisme, vooral voor gezinnen op vakantie en jeugdtoerisme 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – binnenzwembaden hebben lokale functie – buiteninfrastructuur te weinig opgenomen in toeristisch aanbod – groot aanbod in Brusselse regio van publieke zwembaden <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – risico op overdruk bij goed weer - nabijheid Brussel

Kano en kajak	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – verrassend productaanbod – Mogelijkheden om te kajakken en kanovaren op de Dijle, het Zeekanaal en kanaal Leuven-Dijle <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – trend naar actief en avontuurlijk toerisme – trend naar ontdekking van het onbekende – aanbod op te nemen als onderdeel voor incentives en zakentoeisme – link naar andere thema's: natuur, sport, welzijn (teambuilding).. 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – nichepubliek – geen grote ontwikkelingskansen <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – onduidelijkheid over de regelgeving van het gebruik van niet-bevaarbare waterlopen – risico op conflict met natuurbeheer

Hengelen	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – voldoende aanbod <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – trend naar rust 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – nicheproduct <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – hengelen is geen toeristische beleidsprioriteit

Andere recreatieve en sportactiviteiten	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – ruim aanbod golfterreinen – verrassende activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> o wielerpiste en rolschaatspiste in Zemst, o recreatief vliegveld in Grimbergen, o ijschaatspiste in Liedekerke 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – afweging maatschappelijke, ruimtelijke draagkracht voor golfterreinen, sportvliegveld – geen uitgewerkte combinatie met 'incentive'-toerisme – nog onontgonnen: interactieve sport- en

<p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – kansen voor incentive-toerisme – trend naar avonturentoerisme – herbestemming hippodroom Sterrebeek naar breed toegankelijke toeristisch-recreatieve invulling 	<p>spelmogelijkheden (o.a. geocaching)</p> <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – door urbanistische ontwikkelingen rond Brussel vermindert de open ruimte die beschikbaar is voor toerisme en recreatie
--	--

Cultuurhistorische dorpjes en steden	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Halle is een kleinere cultuurhistorische stad – Kunststad Leuven is vlakbij en een goede uitvalsbasis voor het Dijleland – andere interessante kernen: Grimbergen, Vilvoorde, Asse, Beersel, Tervuren, Hoeilaart, Overijse, Haacht – kleinere charmedorpjes met streekbepalend erfgoed - hoeves, molens, kastelen enz - vnl. in Pajottenland-Zennevallei en Dijleland – project 'mooiste dorpjes van Vlaanderen' van Vlaanderen Vakantieland selecteerde twee dorpjes uit GG voor finale <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – de stadsomgevingen worden op dit ogenblik opgewaardeerd – stadjes profileren als toegangspoort tot het hinterland – mogelijkheid tot toeristische valorisatie klein historisch erfgoed via Europese PDPO-projecten of Vlaamse TRP-projecten 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – geen criteria voor selectie van toeristisch relevantie locaties – geen gestructureerde samenwerking rond bepaald type erfgoed: bv. kastelen of molens – sommige locaties met kernfunctie hebben slechts een beperkte toeristische werking bv. Vilvoorde, Haacht <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – verlinting van de centra rondom Brussel

Klein cultuurhistorisch erfgoed	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – zeer uitgesproken aanwezigheid van kastelen verspreid over de regio – urbanistische concepten uit Leopold II periode in Tervuren – historische vierkantshoeven in het zuiden – kleinere cultuurhistorische elementen kapelletjes, serristenvilla's, watermolens, oude pastorijen, e.a. – abdijen van Grimbergen en Kortenberg – typische stijl van kerken: Romaanse stijl en Brabantse Gotiek – tuchthuis Vilvoorde en Papiermolen Alseberg: deelname finale monumentenstrijd – project Brabantse Bouwmeesters <ul style="list-style-type: none"> o uitgave van themabrochures 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – De meeste kastelen, andere monumenten en waardevolle gebouwen (kerken) zijn niet of beperkt toegankelijk voor het publiek – Er is weinig of geen gestructureerd aanbod rond het levend monument: het Brabants Trekpaard – Geen echte cultuurhistorische stadjes buiten Halle – themabrochures Brabantse Bouwmeesters richten zich vooral tot nichepubliek – vrij lage verkoopcijfers themabrochures – evenementen 'Gotiek leeft' kenden een eerder beperkte belangstelling (nichepubliek!) – te weinig samenwerking cultuur-toerisme binnen de provincie

<ul style="list-style-type: none"> ○ evenementen 'Gotiek leeft' – Provinciale dienst cultuur werkt aan project voor periodieke ontsluiting erfgoed 	<ul style="list-style-type: none"> – geen aanbod aan erfgoedwandelingen – geen aanbod aan cultuurhistorische stadswandelingen
<p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Levend erfgoed: het Brabants Trekpaard met Vilvoorde, Vollezele en Londerzeel kan een topattractie worden – trend naar authenticiteit – clustering van een aantal kleinere monumenten/musea zou toeristische vermarkting vergemakkelijken 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kleiner erfgoed niet goed ontsloten (bijv. welke functie voor oude pastorieën, molens?) – geen samenwerking tussen diverse kleine musea

Beleven van evenementen	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – de Gordel is hét streekbepalend evenement – evenementen verbonden aan grote attracties genereren nieuwe bezoekersstromen – Toer de Geuze blijft in bezoekersaantal stijgen – brede waaier van religieuze/folkloristische evenementen – vzw 'de Rand': culturele activiteiten over de ganse regio die ook toeristisch gevaloriseerd kunnen worden <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – muziekevenement in Gooik heeft potentie om Pajottenland & Zennevallei verder rond volksmuziek te profileren – toeristische potentie voor grote sportevenementen: Power Horse Competition (Vollezele), Veldrijden (Hofstade), National Paintball Evenement (Merchtem) 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – weinig toeristische profilering rond de Gordel, en op subregionaal vlak rond Tour de Geuze en Muziekmozaïek (Gooik) – geen criteria om uit bredere waaier van kleinere evenementen toeristisch relevante items te selecteren – geen eigen streekevenement in Brabantse Kouters en in Pajottenland-Zennevallei – Dijlelanddag met slechts lokale uitstraling – weinig bekendheid van evenementen buiten de regio met uitzondering van de Gordel – geen groot festival rond volksmuziek zoals in Dranouter <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – weinig organisatoren zien toeristisch belang van hun evenement

Recreatief winkelen	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beperkt bovenlokaal aanbod in Halle en Vilvoorde <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bovenlokaal aanbod in Halle en Vilvoorde beter vermarkten 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Funshopping in Leuven en Brussel <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het groeiend belang van perifere shoppingcentra

Couleur locale	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beersel bereidt een TRP-dossier voor rond Lambikbieren – Bezoekerscentrum Luchtvaart gekoppeld aan de nationale luchthaven in Zaventem – De Cam in Gooik - volksmuziek – Land van Bruegel met openlucht Bruegeltentoonstelling – Druiven en witloof werden al gedeeltelijk vermarkt via routestructuren <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Diverse thema's bieden (verdere) ontwikkelingskansen: Bier en Brabants trekpaard voor heel de Groene Gordel – Druiven en witloof hebben nood aan verdere vermarkting – Druiven, witloof, volksmuziek en geuze bieden mogelijkheden tot verbinding van erfgoed met levend aanbod 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ontwikkeling van thema's vraagt afstemming naar timing en investeringen – Museum Brabants Trekpaard is niet langer afgestemd op huidige behoeften – Er is geen structurele link tussen museum Brabants Trekpaard, erfgoedaanbod (historische stoeterijen) en levend aanbod (stoeterij Diepensteyn, stoeterij Steenhout, huifkartochten, enz) – Project Bruegel06 kende slechts beperkte belangstelling - vraag is of breder toeristisch Bruegelproject breder publiek kan aanspreken – geen Bruegel-bezoekerscentrum – Witloof- en druivenmuseum zijn weinig interactief <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Couleur locale: beperkte of geen samenwerking met kennis van heemkundige wereld

Toeristisch onthaal	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Structuur van 11 erkende toeristische onthaalkantoren, subregionaal onthaal in Pajottenland & Zennevallei én in Brabantse Kouters – mogelijkheid inschakeling attracties en horecazaken in onthaal – www.groenegordel.be 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – geen subregionaal onthaalkantoor in Dijleland – Toerisme Dijleland verzorgt geen onthaal en is zelfs niet gevestigd in de regio – soms beperkte openingsuren – gebrekkige kennis concept Groene Gordel bij sommige infopunten

<ul style="list-style-type: none"> – diverse gemeenten zien de meerwaarde in van intergemeentelijke samenwerking – implementatie Groene Gordel Actieplan (GGAP). – kleinschalige acties: cafés met toeristische info, infoborden (Nero-café Hoeilaart, Merchtem op 2 locaties langsheen Callarispad) <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – ontwikkeling van bezoekeronthaal in de provinciedomeinen van Huizingen en Kessel-Lo – horecaken en andere locaties bieden mogelijkheid als alternatief toeristisch infopunt – nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen op toeristisch onthaal kan oplossingen aanreiken rond openingsuren, spreiding over de regio en toeristische kennis 	<ul style="list-style-type: none"> – veel gemeentelijke diensten of andere organisaties verzorgen onthaal maar niet erkend – geen gestructureerde ontwikkeling van strategische horecazaken als toeristisch infopunt – onvoldoende vorming voor onthaalpersoneel – meertaligheid is vereiste <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – geen subregionaal onthaalkantoor in Dijleland – De inhoud en timing van de nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen over toeristisch onthaal laat op zich wachten
---	--

Groene Gordel digitaal	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – www.groenegordel.be is uniek infopunt – vertaling van deze site naar Engels, Frans, Duits is in voorbereiding – http://toerisme-vlaamsbrabant.skyblogs.be brengt ook thema's uit de Groene Gordel – website Toerisme Vlaams-Brabant wordt in 2008 geherstructureerd en krijgt nieuwe functionaliteiten <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – vraag naar digitale publicaties stijgt – Toerismedatabank en Cultuurnetdatabank bieden mogelijkheden voor invulling nieuwe website Toerisme Vlaams-Brabant en www.groenegordel.be 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – hectische internetomgeving maakt profilering van eigen site moeilijk en vergt voortdurend aandacht – vraag naar eenvoud in complexe digitale omgeving <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – voortdurend bijhouden van nieuwe evoluties en die vertalen in digitaal aanbod en interactie vraagt investeringen (tijd, geld en personeel)

Toeristische rondleidingen	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – privé-instellingen met grote aantrekkingskracht: Nationale Luchthaven, Palm, Haacht, enz. – toeristische boottochten zitten in de lift – sommige attracties enkel via groepsbezoek toegankelijk – omvorming gidsopleiding door Toerisme Vlaanderen – specifieke bijscholing voor tijdelijke evenementen of themautstappen via gidsenbond 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – onvoldoende cijfermateriaal – weinig promotionele communicatie over aanbod naar doelgroepen (verenigingen, organisaties, enz.) – meertaligheid is vereiste

<ul style="list-style-type: none"> – veel streekproducenten zetten hun deuren open voor groepsbezoeken <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – trend naar nieuwe groepsvormen (familie- en vriendengroepen) nodigt uit tot productontwikkeling – vraag naar meer avontuurlijke groepsformules 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – dalende trend traditionele groepsbezoeken zowel in aanbod als bezoekerscijfers – weinig vernieuwingsdrang bij traditionele aanbieders
---	---

Overnachten	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – belangrijke economische regio: hoog aandeel zakentoeerisme – grote totale logiescapaciteit (door aandeel zakenhotels) – belangrijke vrijstaande capaciteit zowel in hotels als gastenkamers (te benutten) – gastenkamers, familiehotels, huurvakantiewoningen kunnen in toeristische profilering GG worden ingeschakeld – toeristische logiesuitbaters ontwikkelen zelf verblijfsarrangementen (fietsen, gastronomisch, enz.) – Toerisme Vlaams-Brabant ontwikkelde vijf verblijfsarrangementen rond Parken en Tuinen – in de brochure Vlaanderen Vakantieland stellen 13 uitbaters zich voor – twee uitbaters maken reeds koppeling wellness/verblijven – Vlaams-Brabant kent sterke groei in overnachtingen (beduidend hoger dan Vlaams gemiddelde) – logeren in de Groene Gordel om Brussel te bezoeken of een combinatie van GG/Br te maken – ondersteuning plattelandlogies via joint promotions, advertentiesubsidies en rechtstreekse publiciteit (arrangementen) <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Binnenlandse markt als dé belangrijkste markt voor vakanties – Trend naar rust en natuur past in landelijk gebied zoals het Pajottenland & Zennevallei – Logiesuitbaters vragen actieve kennismaking met toeristisch aanbod in hun regio en wensen netwerkmomenten. – logeren op het platteland als meerwaarde 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – slechts 9% van het totale Vlaamse aanbod, ondanks hoog aandeel zakentoeerisme in deze regio – zeer laag aanbod huurvakantiewoningen – beperkt aanbod toeristische plaatsen op campings – gastenkamers kennen een zeer belangrijk aandeel zakentoeeristen, recreatief toerisme komt pas in tweede orde aan bod – zakenhotels uit de luchthavenregio hebben slechts geringe relevantie voor recreatief toerisme – geen algemene benadering van de logiesector mogelijk (luchthavenregio/andere regio's) – Vlaams-Brabant is door centrale ligging niet echt toeristische verblijfsregio – sterke groei in overnachtingen grosso modo te verklaren door toegenomen zakentoeerisme – nabijheid van Brussel met zeer groot logiesaanbod <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – niet onderbouwde vraag naar meer gastenkamers en logiesmogelijkheden – onvoldoende georganiseerde stelplaatsen voor mobile homes

Zakentoeerisme (MICE en andere beroepsdoeleinden)	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakentoeerisme maakt nu al meer dan helft van het aantal overnachtingen uit – de luchthavenregio scoort op dit vlak sterk – hotels bieden belangrijke vergader- en congresfaciliteiten aan – sector kent eigen dynamiek - natuurlijke groei – nabijgelegen congresfaciliteiten Leuven en Brussel bepalen sterk ontwikkelingen in GG – combinatie van aantal activiteiten met zakentoeerisme is mogelijk: golf, kano/kajak, ijschaatsen, paintball, mountainbike... <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – potentie van aantal landelijke locaties: kastelen, vierkantshoeven, enz. – potentie van koppeling met toeristisch-recreatieve activiteiten: golf, huifkartochten, oriëntatieloop, enz. 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – geen gestructureerde MICE-werking bij Toerisme Vlaams-Brabant – niet echt een gebundeld aanbod naar bedrijven toe – kastelen en andere typische locaties niet ontwikkeld voor MICE-toerisme <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakencentra Brussel en Leuven liggen in de onmiddellijke omgeving

Europese programma's	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – diverse mogelijkheden voor projecten via nieuwe Europese programmaperiodes 2007-2013 – realisaties uit het verleden met Europese steun: regiopocket, naambekendheidscampagne GG, uitbreiding werking vzw Streekproducten naar Groene Gordel <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – op Europees niveau zijn er kansen op het vlak van plattelandsontwikkeling. De provincie Vlaams-Brabant speelt hierop in met een plattelandsbeleid. 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Interreg IIIa: enkel voor gemeenten uit het arrondissement Leuven – complex projectmanagement van Europese projecten – systeem van voorfinanciering en laat uitbetalen van subsidies <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – nog onvoldoende 'uitgebouwde' provinciale coördinatie voor projectmanagement

Ontwikkelingen buiten toerisme in de Groene Gordel	
<i>algemeen</i>	
<p>Sterkten/Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Diverse actoren in de regio die actief zijn rond toerisme – Sterke aanwezigheid van de Vlaamse overheid in een hele reeks projecten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bruegelproject ○ Beheer kasteeldomeinen ○ vzw 'de Rand' rond cultuur 	<p>Zwakten/Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Overleg tussen de verschillende actoren en afstemming van taken is te beperkt.

<ul style="list-style-type: none"> ○ VLM: Plateau van Moorsel ○ project Tafelen in Vlaanderen – Drie Regionale Landschappen die sterke Vlaamse steun krijgen en duidelijke visie hebben – Overlegplatform met partners uit de regio Groene Gordel als verderzetting van het project SOS II (Interreg IIIb) – Sterke profilering rond 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen' 	
<i>cultuur</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vele kleinere musea worden ondersteund door een provinciale museumconsulent – Vzw 'de Rand': buffer tegen de verfransing via initiatieven om het Nederlands te promoten – Bruegelproject: culturele luik – project Tafelen in Vlaanderen: koppeling gastronomie en toerisme <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Diverse organisaties zijn actief voor het valoriseren van cultureel erfgoed: Stichting Vlaams Erfgoed, Monumentenwacht, Koning Boudewijnstichting – Om het cultureel erfgoed beter te ontsluiten en vermarkten kunnen gemeenten samen een erfgoedconvenant afsluiten met de Vlaamse Gemeenschap 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Onvoldoende middelen; aparte communicatie – Onvoldoende samenwerking met toerisme, ook binnen de provincie zelf (cf. project Brabantse Bouwmeesters) <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Strengere reglementering voor erkenning van musea is moeilijk voor kleinere musea die daardoor minder subsidies verkrijgen – Eurocraten kennen zelden Nederlands en worden amper bereikt door de initiatieven van vzw de Rand
<i>Jeugd</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Er zijn 3 grote binnenspeeltuinen – Er is een redelijk aanbod aan jeugdverblijven <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bijkomende vraag voor avontuurlijke en gratis toegankelijke speeltuinen 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – onvoldoende aanbod aan grote buitenspeeltuinen (slechts 1 in Huizingen) – te weinig speelbossen <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – overdruk bij zonnig weer bij de enige 2 grote buitendomeinen (Huizingen en Hofstade)
<i>Ruimtelijke planning</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bundeling van toeristisch-recreatieve activiteiten in knooppunten en ankerpunten in het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan (PRS) – In monumenten in het buitengebied kunnen diverse toeristisch-recreatieve functies ontwikkeld worden – het PRS zet ook principes voorop voor relevante aandachtspunten: golfterreinen, maneges, plattelandstoerisme... – Toerisme Vlaams-Brabant is betrokken bij het Ruimtelijk Planningsproces 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Toerisme en recreatie krijgen voornamelijk een beperkte rol in het buitengebied hoewel deze functies in het PRS voldoende erkend worden

<p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – RegioNet Brabant-Brussel wil openbaar vervoer in en rond onze provincie coördineren – Gewestelijk Express Net voorziet in directe verbinding tussen Zaventem en Leuven – aandacht voor Toerisme en Recreatie in PRS (recreatief medegebruik in het buitengebied) 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant betekent niet dat er een halt is toegevoerd aan het 'knabbelen' aan de open ruimte
<i>Landbouw</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Plattelandsbeleid streeft naar verbreding van de landbouw (cf. Interreg project 'Innoverende plattelandseconomie' met website plezantplatteland, picknick een hoeve, ...) – Groeiende interesse vanwege de landbouwers voor: <ul style="list-style-type: none"> o het aanbieden van verblijfsaccommodatie o het organiseren van groepsbezoeken aan het bedrijf – Toenemend aanbod van hoeveproducten die het gamma van streekproducten verbreden <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ruilverkavelingen en landinrichtingsprojecten kunnen meer aandacht besteden aan landschap, ecologie, recreatie en archeologie – Toenemende belangstelling voor natuurbehoud en kleine landschapselementen (regionale landschappen) – Toeristische trend naar authenticiteit, rust en natuur 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Landschapsverstoring door grootschalige bedrijfsgebouwen – Beperkte aandacht van landbouwers voor het behoud van hagen en andere landschapselementen vanuit een streven naar een zo productief mogelijke landbouwuitbating <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inname van buurtwegels door de landbouw – Verharding landbouwwegen door ruilverkavelingen – Teloorgang authenticiteit en biodiversiteit van het landschap
<i>Natuur en landschap</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Openstellen van natuurgebieden voor natuureducatie en natuurbeleving – Gemeentelijke natuurontwikkelingsplannen – Bruegelproject: ecologisch luik – Regionale landschappen: positieve ingrepen op het vlak van natuur- en landschapsontwikkeling en recreatie – Acties in kader van het SOS II-project <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Opzetten van overleg tussen natuur en andere sectoren – Landinrichtingsproject Plateau van Moorsel: mogelijkheden tot concrete inrichtingsprojecten – Pajottenland+: samenwerkingsverband om plattelandseconomie te versterken 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Restrictieve houding t.o.v. ruitertoerisme op sommige plaatsen <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – De vele samenwerkingsverbanden creëren soms onduidelijkheid op het vlak van verantwoordelijkheid en initiatiefname

Toeristische organisatie en beleid	
<i>Organisatie</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Structurele samenwerking tussen Toerisme Vlaams-Brabant (TVB), de betrokken gemeenten (behalve de faciliteitengemeenten), de regionale toeristische vzw's en actoren uit het toeristisch werkveld. – omvorming toeristische vzw's en oprichting van één nieuwe vzw (Toerisme Brabantse Kouters) – duidelijke afbakening van taken tussen provincie en de toeristische vzw's – aanstelling regiocoördinatoren, regiowerking is een belangrijke hefboom bij het realiseren van projecten – oprichting Toeristisch Recreatief Actieplatform waardoor ook gemeenten bijdragen voor toeristische promotie en vermarkting van de regio – Jaarlijks werkt TVB een actieplan uit voor de promotie van de Groene Gordel – betere aanwending budget voor toeristische werking en promotie (infrastructuur en commerciële productontwikkeling) – Samenwerking met Toerisme Vlaanderen opent nationale en internationale communicatiekanalen <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projecten die binnen het SBP Groene Gordel vallen kunnen rekenen op ondersteuning en begeleiding – Vlaams Minister voor Toerisme heeft in zijn beleid aandacht voor de Groene Gordel en voorziet een extra budget voor toeristisch-recreatieve investeringen in de Vlaamse Rand. 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – te weinig aandacht voor samenwerkingsverbanden met horeca en attracties in functie van hogere bezoekersaantallen aan attracties en evenementen – overleg met andere toeristische actoren verloopt niet altijd even soepel – geen professionele werking omtrent het ondersteunen van kleinschalige logies – ontbreken van gestructureerde samenwerking met Leuven en Brussel – nog te beperkt overleg met de privésector – faciliteitengemeenten hebben convenant Groene Gordel niet ondertekend <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – op financieel en personeelsvlak neemt TVB een bescheiden plaats in t.o.v. andere Provinciale Toeristische Organisaties in Vlaanderen – soms onvoldoende afstemming tussen TVB, toeristische vzw's, gemeenten en andere actoren zoals IGO-Leuven, Opbouwwerk Haviland, Pajottenland + – exclusieve focus op verblijfstoerisme in de campagnes van Toerisme Vlaanderen
<i>Productbeleid</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – aanwerving deskundige productontwikkeling – provincie speelt coördinerende rol voor het uitwerken van coherente fiets-en wandelproducten – ontwikkeling van huisstijl, logo en slogan voor de regio's – ontwikkeling nieuwe promotiemiddelen volgens herkenbare huisstijl (affiches, banners, onderleggers, raamstickers, brochurehouders,..) – ontwikkeling gadgets voor recreanten (zaadzakjes) – uniforme en herkenbare lay-out van publicaties – uitgave regiogidsen – website www.groenegordel.be met steeds 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – kernproducten (zijnde recreatieve routes) zijn nog niet optimaal in orde – nog te weinig commerciële productontwikkeling – parken en tuinen zijn als 'toeristisch product' nog te weinig toegankelijk voor grote publiek – fietsnetwerk Dijleland gepland in 2008 – nog geen fietsknooppuntennetwerk in Pajottenland en Brabantse Kouters (in voorbereiding) – Gordelroute bevat nog teveel gevaarlijke punten en onaantrekkelijke tracés. – nog te weinig samenwerking met Brussel

<p>geactualiseerde info en downloadbare routes</p> <ul style="list-style-type: none"> – belangrijke ontwikkelingen in het product 'ruiteren' Ontwikkeling digitale ruiter/menroutes in de gemeenten Gooik, Lennik, Roosdaal, Kampenhout – permanente bewegwijzering van de Gordelroute (100km) <p>Opportunititeiten</p> <ul style="list-style-type: none"> – samenwerking met Provelo vzw rond fietsroutes vanuit Brussel naar de GG – samenwerking met Brusselse partners zoals Leefmilieu Brussel, gidsenverenigingen rond parels van parken en tuinen 	<ul style="list-style-type: none"> – geen of weinig ontwikkeling van een vernieuwend productaanbod (technologisch, thematisch) <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wildgroei aan producten van diverse actoren zonder overleg met TVB
<i>Marketingbeleid</i>	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – aanwerving marketingverantwoordelijke – duidelijke profilering van de Groene Gordel rond parken en tuinen – evenwichtige verdeling tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten betreffende de bijdragen voor promotie en vermarkting – individuele gemeenten hebben evenwaardige inbreng voor promotie van de regio – www.groenegordel.be – ontwikkeling van gezamenlijke promotieactie 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen' in Nederland met Toerisme Vlaanderen – viertalige folder nodigt Brusselaars, expats en toeristen in Brussel uit om via tien tips de GG te gaan ontdekken - verspreiding in hotelsector Brussel en omliggende – folder groepsuitstappen geeft brede weerklank aan de initiatieven uit het toeristisch werkveld <p>Opportunititeiten</p> <ul style="list-style-type: none"> – ontwikkeling van joint promotions met de toeristische sector (attracties/horeca) 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – nog te weinig samenwerking met Brussel (via Toerisme Vlaanderen) <p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – regioprofilering wordt niet langer door Toerisme Vlaanderen ondersteund

Algemene trends in de markt	
<p>Sterkten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zachte recreatie - wandelen, fietsen - zal verder aan belang winnen – de zoektocht naar het verleden is 'in' – landschap, eten en drinken hebben de toeristische toekomst – vraag naar kwaliteitsgaranties – hoge belevingswaarde en uniciteit van activiteit leveren succesvol product 	<p>Zwakten</p> <ul style="list-style-type: none"> – beperkt aanbod aan attracties in ganse provincie – beperkt aanbod van niet-alledaagse belevenissen en sportactiviteiten – beloftes waarmaken: bv. geuze moet echt belevenis zijn – beloftes waarmaken: toegankelijkheid

<ul style="list-style-type: none"> – singles, eenoudergezinnen, jonge thuisblijvers zijn nieuwe doelgroepen – vergrijzing van de bevolking, senioren groepen met een goed inkomen – Vlaams-Brabant is de eerste Vlaamse provincie waarbij routes digitaal kunnen gedownload worden (bv. voor gps) en beschikt ook over een elektronisch belevingsboek (blog) <p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> – vraag naar koppeling wellness/toerisme – plattelandsbeleving biedt nieuwe kansen voor landbouwsector – nieuwe dimensie groepstoerisme omwille van nieuwe groepsvormen: familie, vriendenclubs, enz. – 'technologisch' toerisme is groeimarkt, maar vraag naar vereenvoudiging neemt evenredig toe – regionalisering als reactie op globalisering – toenemend besef dat een actief leven de gezondheid bevordert 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – hypes zijn zeer kortstondig – toeristische uitstapjes en korte vakanties rond een thema bestaan ook in andere Vlaamse regio's
--	---

4 Probleemstelling

Een SWOT-analyse levert een reeks van sterke en zwakke punten en opportuniteiten en bedreigingen op. Een strategie dwingt echter tot het maken van keuzes. Daarom is het van belang om uit deze veelheid een aantal sleutelfactoren te bepalen waarrond de strategie zal worden opgebouwd.

In deze probleemformulering pogen we om de belangrijkste knelpunten aan te geven voor de verdere toeristische en recreatieve ontwikkeling van de Groene Gordel waarvoor verdere acties moeten worden voorgesteld in de strategie.

Probleem 1:

De Groene Gordel is als toeristische regio weinig bekend en heeft nog onvoldoende eigen identiteit opgebouwd.

De Groene Gordel is als toeristisch-recreatieve regio onvoldoende bekend bij de eigen bevolking, bij de Brusselse bevolking, bij de grote groep expats in de regio, bij de Vlamingen in het algemeen en bij de Nederlandse toerist. Brussel als belangrijk structurerend én herkenbaar element wordt niet of nauwelijks uitgespeeld. De perceptie van de Groene Gordel als een drukke economische regio met sterke mobiliteitsproblemen betekent een hinderpaal voor de toeristische ontwikkeling. De profilering rond parken en tuinen legt wel de nadruk op het groene en landelijke karakter maar dient verder onderbouwd te worden. Het Gordelevenement wordt niet uitgespeeld om de bekendheid van de Groene Gordel verder uit te dragen.

Probleem 2:

De ontsluiting van het groene karakter van de Groene Gordel kan beter.

De toegankelijkheid van heel wat groene plekken in de Groene Gordel laat te wensen over. De impact van Toerisme Vlaams-Brabant op deze problematiek is beperkt. Er is weinig overleg tussen de uitbaters/aanbieders/beheerders van relevante groene locaties. Er is geen bundeling van het totaal aanbod parken, tuinen, natuur- en bosgebieden. Dit aanbod wordt in zijn geheel dan ook niet vermarkt. Wandel- en fietsroutes benadrukken te weinig het groene karakter van de regio. De provinciale fietslussen en het fietsnetwerk Dijleland zijn op hun retour. Er zijn geen gestructureerde verbindingen (routes) met Brussel die inwoners op weg zetten naar de rust van de Groene Gordel. Het aantal 'groene' verblijfsarrangementen is beperkt. Er zijn weinig of geen vernieuwende interactieve bezoekmogelijkheden - iPod, GPS, enz. - voor de bestaande groene locaties.

Probleem 3:

Er is nog onvoldoende beleidsvisie en concrete strategie op de ontwikkeling en/of ondersteuning van attractiepunten in de Groene Gordel

Naast enkele succesvolle grote attracties kent de Groene Gordel een wirwar van kleinere attracties. Zowel op het vlak van bezoekersaantallen, professionele museumrichting als op marketinggebied is er zeker voor deze laatste categorie nog een lange weg af te leggen. Er is geen gestructureerd overleg of samenwerking tussen attractie-uitbaters. Een aantal streekbepalende thema's - Brabants trekpaard, volksmuziek, Bruegel, luchtvaart, geuze, druiven, witloof - wacht op (verdere) toeristische uitwerking. Sommige grote attracties van privépartners - Palm, Nationale Luchthaven, brouwerij Haacht, enz. - en kleinere interessante attracties - bv. Museumtuin, kleinere geuzebrouwerijen - zijn nagenoeg enkel toegankelijk voor groepen.

Probleem 4:

Externe factoren beïnvloeden de profilering van de Groene Gordel.

Vanuit Brussel bedreigt de verstedelijkingsdruk het groene karakter van de Groene Gordel. In tegenstelling tot andere sectoren zoals ecologie en cultuur (Bruegelproject, vzw 'de Rand') werd binnen de toeristische sector nog geen specifiek antwoord geformuleerd op het probleem Brussel.

De landbouwsector is zich nog onvoldoende bewust van haar mogelijke rol in toeristische ontwikkelingen. In het provinciaal ruimtelijk structuurplan krijgen toerisme en recreatie slechts een beperkte rol in het buitengebied. Natuur- en toerismebelangen zijn nog niet voldoende op elkaar afgestemd.

Probleem 5:

De Groene Gordel laat kansen liggen op het vlak van avontuurlijk of trendgevoelig toerisme.

De productontwikkeling en vermarkting speelt onvoldoende in op wandelruiterij, kajak en wellness. Een aantal productcombinaties die mogelijkheden bieden voor incentives en zakentoeerisme werden tot op heden niet ontwikkeld.

Probleem 6:

Het cultuurhistorisch erfgoed is slechts beperkt ontsloten.

Er is geen selectie van toeristisch relevant cultuurhistorisch erfgoed. Veel kleiner cultuurhistorisch erfgoed is niet of nauwelijks ontsloten. Er is geen samenwerking tussen eigenaars/beheerders van dergelijk erfgoed. Er is weinig gestructureerde samenwerking tussen culturele en toeristische actoren. Er is geen selectie en ondersteuning van culturele evenementen die kunnen bijdragen tot profilering van de Groene Gordel.

Probleem 7:

Het onthaal van toeristen in de Groene Gordel kan beter.

Voor de kleinere toeristische diensten hebben slechts beperkte openingsuren. Het concept Groene Gordel wordt niet overal consequent gebracht. Meertaligheid is zowel voor fysiek als virtueel onthaal een pijnpunt. Er is nood aan gestructureerde vormingsmogelijkheden rond het thema Groene Gordel voor onthaalpersoneel. In bepaalde subregio's zijn ook nog blinde vlekken aanwezig wat betreft onthaal: Brabantse Kouters en in het noorden van het Dijleland. De inschakeling van de bestaande infokantoren en infopunten in de nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen zal voor groeipijnen zorgen. Horecazaken en logies worden niet structureel betrokken bij het toeristisch onthaal.

Probleem 8:

Groepsuitstappen naar de Groene Gordel zijn minder succesvol.

Traditionele groepsbezoeken dalen. Er is weinig productvernieuwing. Er wordt geen aansluiting gezocht bij 'nieuwe' groepsvormen: familiebijeenkomsten, vriendengroepen, enz. Er is slechts in beperkte mate afstemming met 'andere' aanbieders van groepsbezoeken: autobusmaatschappijen, vzw Natuurpunt (natuurwandelingen), Davidsfonds, KVLV, enz. De omvorming van de gidsopleiding vraagt aanpassingen op het terrein.

Probleem 9:

De Groene Gordel is slechts in beperkte mate een toeristische verblijfsregio.

In vergelijking met de rest van Vlaanderen is het logiesaanbod in de Groene Gordel beperkt. Het leeuwenaandeel van de beddencapaciteit - hotels gericht op de Nationale Luchthaven van Zaventem en de economische knooppunten rond Brussel - richt zich op zakentoeeristen. Ook in de buitengebieden van de Groene Gordel ontvangen gastenkamers een belangrijk aandeel zakentoeeristen. In deze gebieden is er nog voldoende capaciteit in de bestaande logies voor het ontvangen van extra 'vrijtijdstoeristen'. Het aanbod huurvakantiewoningen is laag. Campings bieden slechts een beperkte capaciteit toeristische staanplaatsen aan. Toch blijkt dit aanbod voldoende om bv. doortrekkende wandelaars en fietsers op te vangen. Het grote logiesaanbod in het Brussels Gewest bepaalt mee de ontwikkeling van deze sector in de Groene Gordel. Door de centrale ligging is de Groene Gordel bij uitstek een regio voor dagrecreatie en daguitstappen voor de in Brussel verblijvende toerist..

Probleem 10:

De MICE-markt concentreert zich spontaan rond Brussel en de Nationale Luchthaven.

De grote ketenhotels rond Brussel bieden uitgebreide vergader- en evenementfaciliteiten aan. Ook ontwikkelingen buiten de grenzen van de Groene Gordel bepalen het MICE-segment: ketenhotels in het Brussels Gewest en in Leuven. Het aanbod in het buitengebied van de Groene Gordel is weinig ontwikkeld en weinig bekend. Er is weinig synergie tussen de traditionele toeristische productontwikkeling en vermarkting én het MICE-segment. Grote stromen MICE-toeristen naar de buitengebieden brengen houdt risico's in voor de eigenheid van deze gebieden.

Probleem 11:

Er is te weinig afstemming tussen de actoren op het toeristische werkveld.

Er is weinig tot geen onderling gestructureerd overleg tussen logiesuitbaters, uitbaters van attracties, VVV's, enz. Er is geen gestructureerde samenwerking met Leuven en Brussel. Er is geen of weinig gestructureerd overleg met de horecasector, logiessector en private sector. Diverse organisaties ontwikkelen toeristische projecten los van de visie en het concept van de Groene Gordel, hoewel dit versterkend zou kunnen werken.

Probleem 12:

De investeringen op vlak van toerisme en recreatie zijn relatief beperkt.

Toerisme Vlaams-Brabant beschikt niet over middelen en/of kanalen om - samen met Toerisme Vlaanderen en Europa - mee te investeren in toeristische projecten zowel op het niveau van de attracties als van het logies. Gemeenten doen ongelijke inspanningen op het vlak van toeristische investeringen. Voor meerdere gemeenten is dit geen prioriteit.

5 Resultaten doelstellingen 2003 - 2007

Op basis van de voorgaande analyses en probleemstellingen bekijken we in hoeverre de strategische doelstellingen geformuleerd in het SBP 2003 - 2007 werden bereikt. De strategische doelstellingen dienden als referentie voor de toekomst en gaven uitdrukking aan de ambitie van de toeristisch-recreatieve regio Groene Gordel. Deze doelstellingen werden ambitieus geformuleerd en van meet af aan was duidelijk dat ze niet alle noch volledig in één beleidsperiode konden gerealiseerd worden. Hierna volgt een beknopt overzicht van de implementatiegraad medio 2007.

Strategische doelstelling 1

De Groene Gordel moet via een eigen promotiecampagne haar naambekendheid als autonoom toeristisch product verhogen om zo meer Vlamingen en Nederlanders aan te zetten om deze regio te bezoeken.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Uitvoeren van twee promotiecampagnes per jaar in Vlaanderen en Nederland met bijdragen vanuit gemeenten, Provincie en Vlaamse Regering;
- Intensieve campagne voor naambekendheid van de Groene Gordel.

Impactindicatoren

- Stijging van het aantal bezoekers uit Vlaanderen (+ 10% dagtoeristen en + 20% verblijfstoeristen in 2007 tegenover 2003) en Nederland (+ 10% verblijfstoeristen in 2007 tegenover 2003);
- Verhoging van de naambekendheid (via onderzoek of specifieke response op de campagnes).

Resultaat

De ontwikkeling van een eigen logo en baseline (ook voor de subregio's) is succesvol gerealiseerd. Onder de noemer 'Groene Gordel, parels van parken en tuinen' wordt de naambekendheid van de GG sterk ondersteund. Resultaatmetingen zijn tot op heden niet gebeurd.

Het aantal verblijfstoeristen uit België en Nederland is tussen 2003 en 2006 zowel in België als in het Vlaams Gewest weinig gestegen (België: 1,86% en -1,72%, Vlaams Gewest: 1,97% en 1,43%).

De provincie Vlaams-Brabant is daarop een uitzondering en kende een grote groei bij die 2 doelgroepen (Belgen 24,39% en Nederlanders 32,83%). De regio Groene Gordel heeft haar groeiprognoses en doelstellingen qua verblijfstoerisme ruim gehaald.

Qua dagtoeristen kunnen geen eenduidige antwoorden worden gegeven. Er zijn geen detailcijfers beschikbaar over de herkomst van de bezoekers voor dagtoerisme (= bezoek aan attracties of deelname aan gegidste rondleidingen). Bovendien worden de cijfers van de 'klassieke' attracties sterk beïnvloed door de tijdelijke sluiting van het Huis van de Toekomst in 2006 en het ontbreken van de cijfers van het Museum voor de Oudere Technieken. Daarom is de daling van 23,81% bij de attracties bevreemd door het STER zeer relatief. Als we de cijfers van 2005 voor deze 2 ontbrekende attracties extrapoleren naar 2006 bedraagt de daling nog 4,88%. Tot slot, ook gegevens over de succesvolle parken en tuinen - met een stijgend bezoekerssucces - werden niet verwerkt.

Strategische doelstelling 2

De Groene Gordel moet op een duidelijke wijze een globaal concept uitwerken met respect voor de eigenheid van de drie subregio's.

De Groene Gordel moet de eigenheid van de diverse subregio's respecteren en zelfs als een troef uitspelen op de Vlaamse en de Nederlandse markt. Het is daarom belangrijk dat het merk 'Groene Gordel' op een participatieve manier ontwikkeld wordt zodat het gedragen wordt door de diverse subregio's en alle actoren.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Invoering van een specifieke en door iedereen geaccepteerde identiteit per subregio.

Impactindicatoren

- Grotere valorisatie van de subregio's door profilering als 'groene gordel' nl. parels van parken en tuinen
- Bezoekers hebben de structuur van de Groene Gordel leren kennen en begrijpen;
- Bezoekers aan de Groene Gordel komen vaak terug om een ander aspect of subregio te ontdekken (onderzoek naar herhaalbezoek).

Resultaat

Het is evident dat de eigenheid van de drie subregio's uitgespeeld wordt als een troef voor de regio Groene Gordel. De toerismewerking in de drie subregio's staat op een verschillend niveau (+ 30 jaar, ca. 10 jaar, 0 jaar in 2003) en het niveau van bewustzijn van de eigen identiteit hangt daarmee samen. Vandaar dat er vanuit het Pajottenland sterk op aangedrongen wordt om deze doelstelling anders te formuleren. Anderzijds: door de dynamiek vanuit het Strategisch Beleidsplan Groene Gordel werd voor de deelregio Brabantse Kouters een eigen naam en structuur (VVV) ontwikkeld. Vertrekkende van de eigenheid en van het niveau van de toerismewerking van elke subregio is men erin geslaagd om het merk 'Groene Gordel' op een participatieve manier te ontwikkelen zodat het gedragen wordt door de diverse subregio's en alle actoren.

In elke communicatie worden de subregio's steeds gesitueerd binnen de Groene Gordel. Het moet verder onderzocht worden in welke mate de structuur van de Groene Gordel gekend is en begrepen wordt door de bezoekers.

Strategische doelstelling 3

Er moet inhoud gegeven worden aan het toeristisch product door onderlinge samenhang te creëren binnen de subregio's en ook tussen de subregio's op Groene Gordel niveau.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Uitbouw van drie sterke dagrecreatieve attractiepunten die beeldbepalend zijn voor het geheel van de Groene Gordel;
- Ontwikkelen van minimum één ontdekkingscircuit in elke subregio met daaraan gekoppeld een netwerk van attractiepunten en groene wegen die beeldbepalend zijn voor de subregio en die op een autonome wijze dag- en verblijfstoeristen kunnen aantrekken;
- Ondersteunen van een netwerk van kleinere attractiepunten die bepalend zijn voor het imago van de subregio.

Impactindicatoren

- Stijging van het aantal dagtoeristen uit Vlaanderen met 10 % in 2007 tegenover 2003 (op basis van de bezoekersgegevens op te vragen binnen het kader van het Vlaams Steunpunt Toerisme voor attracties met meer dan 5 000 bezoekers);
- Verhoging van de belevingswaarde bij minstens 10 attractiepunten;
- Verhoogde toeristische ontsluiting van het cultuurtoeristische patrimonium;

Resultaat

Op het vlak van uitbouw van drie sterke dagrecreatieve attractiepunten zijn nog belangrijke inspanningen noodzakelijk. Dat heeft grotendeels te maken met het feit dat de betrokken attracties (Gaasbeek, Tervuren, Meise) vallen onder de bevoegdheid van de Vlaamse of federale overheid. Via een Groene Gordel Actieplan kwam er financiële en andere steun van de Vlaamse overheid maar de praktische realisatie verloopt moeizaam. Een belangrijk knelpunt in de Groene Gordel is de beperkte toegankelijkheid van tuinen, parken, kastelen en ander cultuurtoeristisch erfgoed. Het zou op termijn mogelijk moeten zijn om projectgebonden openstelling om te vormen tot een permanente toegankelijkheid.

Qua dagtoeristen kunnen geen eenduidige antwoorden worden gegeven (cfr. doelstelling 1).

De onthaalinfrastructuur van het Kasteel van Gaasbeek werd vernieuwd in 2007 tot een multifunctionele ruimte met balie. Deze ruimte kan ook veranderd worden in receptieruimte, projectieruimte enz. De verdere uitbouw is in voorbereiding.

Het onthaalkantoor in Halle wordt ook uitgebouwd tot een interactief gebeuren waar de bezoeker via 'touchscreens' zowel zelf info kan opzoeken als zich tot de balie wenden.

In de Groene Gordel zijn vandaag 13 fietslussen ontwikkeld die attractiepunten verbinden en het landschap ontsluiten voor de toerist. Dit geldt ook voor de 110 wandellussen, goed voor 888,5 km stapplezier. Deze wandellussen zijn evenwichtig over de Groene Gordel verdeeld. Tegen 2010 zal het fietsknooppuntennetwerk over de Groene Gordel uitgerold zijn.

Het project 'Brabantse bouwmeesters' vestigde de aandacht op Brabantse gotiek en verhoogde via evenementen de toegankelijkheid. De verkoopcijfers van de brochures voor dit erfgoed in de Groene Gordel kunnen een weerslag zijn van het effectieve aantal bezoekers. Er werden bijna 2000 brochures over dit gotiekaanbod uit de Groene Gordel verkocht.

Strategische doelstelling 4

De Groene Gordel moet zijn openluchtrecreatief aanbod verder ontwikkelen met het oog op de sterke noden aan omgevingsrecreatie en als ondersteunend element voor het aantrekken van verblijfstoerisme.

Streefdoelen voor 2007*Inputindicatoren*

- Onderzoek naar de mogelijkheden voor de creatie van één bijkomend domein voor intensieve recreatie in Brabantse Kouters
- Kwaliteitsverbetering en spreiding van de bezoekers over de tijd in de drie recreatiedomeinen die af te rekenen hebben met recreatieve overdruk;
- Creëren van onthaalinfrastructuur en geleiding in minstens 10 andere kasteeldomeinen, bossen, parken en natuurgebieden;
- Stapsgewijze creatie van een fietsnetwerk met knooppuntensysteem over de gehele Groene Gordel met integratie op langere termijn van het huidige fietsnetwerk Dijleland
- Creatie van 2 wandelnetwerken;
- Creatie van ruiterroutes of -netwerken in de Brabantse Kouters nabij de bestaande maneges.

- Afstemming met Bloso over de creatie van mountainbikeroutes om de bestaande vraag te kunnen kanaliseren.

Impactindicatoren

- Duidelijk zicht op de mogelijkheden voor het ontwikkelen van een nieuw recreatiedomein in Brabantse Kouters;
- Verlaagde recreatieve druk op de drie andere domeinen op piekmomenten;
- Verhoging van de belevingswaarde en de kwaliteit bij 10 kasteeldomeinen, bossen, parken en natuurgebieden;
- Stijgende verkoop van de diverse routes en netwerkbrochures;
- Grotere tevredenheid bij gebruikers van de diverse vormen van recreatief medegebruik (routes en netwerken) en een verhoogde belevingswaarde van het landschap bij de recreanten (via onderzoek).

Resultaat

De creatie van één bijkomend domein voor intensieve recreatie in de subregio 'Brabantse Kouters' is geen realistische doelstelling gebleken omdat dit idee niet wordt gedragen door de betrokken gemeenten die vooral de toename van de verkeersoverlast vrezen.

De recreatieve overdruk in het provinciedomein Huizingen en het domein Hofstade is nog steeds groot. De bezoekcijfers lijken wat af te nemen, maar de afhankelijkheid van het weer maakt interpretatie van deze cijfers erg moeilijk. Samenwerkingsverbanden (o.m. met de privésector), specifieke evenementen, arrangementen en vooral het toegankelijk maken van belangrijke parken, tuinen en kastelen kunnen leiden tot een betere spreiding van de bezoekersstromen.

Het verhogen van de belevingswaarde van 10 kasteeldomeinen werd niet gerealiseerd. Alleen de onthaalinfrastructuur van het Kasteel van Gaasbeek werd verbeterd en in Vilvoorde werd Domein 3 Fontein opgesmukt en deels gerestaureerd.

De verkoop van wandelbrochures vertoont een stabiele tot licht stijgende trend. Het wandelaanbod in de Groene Gordel werd uitgebreid met de nieuwe wandelgebieden Noord-Dijleland (2005), Dender-Lombeek (2006) en Brabantse Kouters (2006). De verkoop van de fietsluskaarten daalt sterk. De komst van het fietsknooppuntensysteem - 2008 Dijleland, 2009 Brabantse Kouters, 2010 Pajottenland en Zennevallei - zal het fietstoerisme een belangrijke stimulans geven. Het concept van ruiterroutes werd herzien. Het bestaande netwerk in het Pajottenland is omgevormd tot een lustraject met verkortingsmogelijkheid (2007), in het Dijleland werden twee nieuwe ruiterslussen gerealiseerd (2007). Van deze slussen bestaat enkel de digitale publicatie.

Strategische doelstelling 5

Creatie van een aangepaste en kwaliteitsvolle logiesinfrastructuur met het oog op het ontwikkelen van een autonoom verblijfstoerisme in de Groene Gordel.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Uitbouw van een netwerk van minstens 10 familiaal uitgebate en kleinschalige karakterhotels met een rustige ligging die het imago van de Groene Gordel versterken (met inbegrip van hoevehotels, pastorijen);
- Verdubbeling van het aantal toeristische standplaatsen op campings en verbetering van de kwaliteit;
- 10 nieuwe aanbieders van gastenkamers;
- 10 nieuwe aanbieders van vakantiewoningen.

Impactindicatoren

- Stijging van de overnachtingen in het recreatief verblijfstoerisme in de subregio 'rest van de Groene Gordel' met 20 % in 2007 tegenover 2003 (of 127 000 in 2007 tegenover 106 000 overnachtingen in 2002).

Resultaat

Tussen 2002 en 2006 zijn er 6 nieuwe karakterhotels bijgekomen.

Op campings is er geen toeristische capaciteit bijgekomen. Er is een kleine daling van 2205 ligplaatsen in 2002 naar 2126 ligplaatsen in 2006. Dit is -3,58 % in 2006 t.o.v. 2002.

Er zijn 10 nieuwe gastenkamers bijgekomen tussen 2002 en 2006

De verdere uitbouw wordt nogal eens bemoeilijkt door een weinig soepele regelgeving op het vlak van herbestemming van gebouwen (pastorijen, hoeses, ...).

Er zijn 4 nieuwe vakantiewoningen bijgekomen tussen 2002 en 2006.

Het aantal recreatieve overnachtingen in de hele Groene Gordel is gestegen met 13,35% van 414.849 (2002) naar 470.225 (2006).

Strategische doelstelling 6

Ontwikkelen en promoten van een specifiek MICE-product voor de Groene Gordel met nadruk op de eigen kwaliteiten van de Groene Gordel.

Streefdoelen voor 2007*Inputindicatoren*

- Ontwikkelen van een specifiek MICE-product bij minstens 10 hotels in de subregio voor meetings en seminars met een rustige ligging en dienstverlening op maat;
- Toegankelijk maken van minstens 10 specifieke locaties die verband houden met de eigenheid van de Groene Gordel zoals kastelen, stoeterijen of brouwerijen;
- Ontwikkelen van een goed gestructureerde MICE-brochure voor Vlaams-Brabant waarbinnen de Groene Gordel goed wordt gepositioneerd.

Impactindicatoren

- Stijging van het aantal MICE-overnachtingen in de subregio 'Rest van de Groene Gordel' met 10 %;

Resultaat

Deze doelstellingen m.b.t. MICE (Meetings, Incentives, Congressen en Evenementen) kon nog niet worden gerealiseerd. De toekomstige aanstelling van een deskundige voor MICE bij Toerisme Vlaams-Brabant kan hieraan verhelpen.

Desondanks is het aantal MICE-overnachtingen in de Groene Gordel fel gestegen van 194.633 naar 373.466 overnachtingen, dit is een toename van 91,88%. Dit betekent dat de sector een sterke eigen dynamiek kent.

Strategische doelstelling 7

De Groene Gordel moet een performante onthaalstructuur ontwikkelen met creatie van 3 streekinfopunten en een gevoelige verbetering van de kwaliteit van het onthaal.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Creatie van 3 streekinfopunten bij de belangrijkste attractiepolen;
- Erkenning van 8 regionale infokantoren;
- Uitbouw van kleinere infopunten bij de horeca en bij de diverse attractiepunten;
- Ontwikkelen van displays voor de streekgidsjes bestemd voor de logiesverstrekkers.

Impactindicatoren

- Stijging met 25 % van het aantal bezoekers aan erkende infokantoren (systematisch bijhouden van het aantal bezoekers);
- Jaarlijks minstens 300 000 bezoekers die kennis maken met de Groene Gordel in de streekinfopunten bij de drie belangrijkste attractiepolen;
- Verhoogde tevredenheid bij de bezoekers aan de onthaalinfrastructuren (enquête bij bezoekers infokantoren).

Resultaat

De creatie van 3 streekinfopunten bij de belangrijkste attractiepolen (Meise, Tervuren, Gaasbeek) hangt nauw samen met de realisatie van de acties uit het Groene Gordel Actieplan. Er zijn in de Groene Gordel momenteel 2 regionale infokantoren (Halle/Galmaarden en Tervuren). De uitbouw van 8 regionale kantoren moet herbekeken worden in het kader van de nieuwe visie op het onthaal van Toerisme Vlaanderen. In de Groene Gordel zijn wel een aantal kleinschaligere infopunten gerealiseerd.

Strategische doelstelling 8

De externe en interne mobiliteit moeten worden verbeterd.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Specifieke communicatieacties om de bereikbaarheid van de Groene Gordel beter te duiden bij de potentiële toerist;
- Afstemmen van het openbaar vervoer op attractiepunten;
- Inzetten van kleinschalige vormen van openbaar vervoer in de meer landelijke gebieden van de Groene Gordel;

Impactindicatoren

- Beter begrip van het mobiliteitsprobleem bij de potentiële toerist;
- Betere bereikbaarheid van attractiepunten en landelijke gebieden met het openbaar vervoer;

Resultaat

Op het vlak van mobiliteit zijn kleine verbeteringen gerealiseerd. Belangrijk voor de toekomst is echter om deze problematiek, die voor de Groene Gordel toch wel heel prangend en groot is, te bekijken vanuit een gebiedsgericht perspectief i.s.m. verscheidene beleidsdomeinen.

Strategische doelstelling 9

Er moet een sterkere financiële Vlaamse betrokkenheid bij de Groene Gordel worden gemobiliseerd en tevens moet nabijheid van Brussel als troef worden uitgespeeld.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Creatie van een Groene Gordelactieplan (GGAP) vanuit de Vlaamse Regering als toeristisch luik van het Bruegelproject;
- Creatie van specifieke producten vanuit de Groene Gordel maar met een Brussel-onderdeel of betrokkenheid (via de Kanaaltochten, de figuur van Bruegel, fietstochten, musea, gastronomie, e.a.).

Impactindicatoren

- Sterker financieel engagement vanuit het Vlaamse niveau voor de Groene Gordel;
- Aantal toeristische producten met betrokkenheid van Brussel.

Resultaat

Over het Groene Gordel Actieplan zijn verscheidene besprekingen gevoerd met Toerisme Vlaanderen en het kabinet van de Vlaamse minister voor toerisme. De Vlaamse minister voor toerisme stelt extra financiële middelen beschikbaar voor toeristisch-recreatieve investeringen in de ruime Vlaamse Rand.

Voor de realisatie van de streekbezoekerscentra in Meise, Halle en Tervuren neemt Toerisme Vlaanderen de rol van 'trekker' op zich en werden er financiële middelen beschikbaar gesteld.

Het regionaal infokantoor in Gaasbeek en het Sportimonium in Hofstade werden uitgebouwd tot een interactief, dynamisch onthaal.

Bruegel 06 legde de link tussen Brussel en de Groene Gordel. Dankzij investeringen in hefboomprojecten werden o.a. de Bruegelreproducties in Dilbeek gerealiseerd.

De Volksterrenwacht Mira, het Witloofmuseum in Kampenhout en de Herisemmolen in Alseberg werden als toeristische attractie in belangrijke mate ondersteund via de TRP-subsidiëring.

In 2007 werd een investeringstoelage van 500.000 euro toegekend voor de vernieuwing van het Provinciedomein Huizingen.

De richtlijnen van en subsidiëring door Toerisme Vlaanderen voor bewegwijzering maken de ontwikkeling van een eenvormig en kwaliteitsvol Fietsnetwerk Groene Gordel met aansluitingen naar Brussel mogelijk.

In de zes gemeenschapscentra van vzw 'de Rand' zorgt een herkenbare GG-informatiehouder voor de nodige zichtbaarheid.

Er wordt gewerkt aan de publicatie van drie fietsroutes vanuit Brussel naar de Groene Gordel (één naar elke subregio) op de website en er staat een project langs trage wegen rond de Zenne op stapel.

Strategische doelstelling 10

Toerisme Vlaams-Brabant dient te beschikken over eigen mogelijkheden om te investeren in de toeristische ontwikkeling.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Creatie van een investeringsfonds voor cofinanciering van toeristisch-recreatieve projecten op het vlak van attractiepunten, logiesverstrekkende bedrijven en recreatieve routestructuren.
- Jaarlijkse financiële injectie vanuit het provinciale niveau met als streefdoel € 500.000 voor gans de provincie.
- Aanwerven bij Toerisme Vlaams-Brabant van één bijkomend personeelslid voor het begeleiden van investeringsprojecten (vooral financieel maar ook inhoudelijk) over gans de provincie Vlaams-Brabant.

Impactindicatoren

- Stijging van het aanbod en de kwaliteit van de logiesverstrekkende bedrijven;
- Via de stimuli van de provincie worden ook andere subsidies en investeringen vanuit de privésector aangetrokken.

Resultaat

Deze doelstelling is niet gerealiseerd. Toerisme Vlaams-Brabant beschikt anno 2007 nog niet over een fonds voor eigen investeringen of voor cofinanciering van toeristisch-recreatieve projecten. Om een dergelijk fonds op te zetten zijn extra middelen nodig. Dit is opgenomen in het voorstel voor de meerjarenplanning 2008-2012.

Strategische doelstelling 11

Er moeten performante overlegstructuren komen op het niveau van de Groene Gordel en op het niveau van de subregio's met tevens een structureel overleg tussen de sectoren Bos en Groen en Cultuur.

Streefdoelen voor 2007

Inputindicatoren

- Opzetten van één overlegplatform voor de globaliteit van de Groene Gordel waarin ook de sectoren groen en natuur en cultuur vertegenwoordigd zijn;
- Opzetten van drie subregionale overlegstructuren.

Impactindicatoren

- Een performante organisatiestructuur;
- Grotere betrokkenheid van de gemeenten en de toeristische actoren bij het toeristisch beleid voor de Groene Gordel.

Resultaat

Met 39 gemeenten werd een convenant afgesloten: zij participeren in het Toeristisch-Recreatief Actieplatform (TRAP) Groene Gordel; de regionale promotiepool.

De bestaande subregionale VVV's werden hervormd tot vzw Toerisme Pajottenland & Zennevallei en vzw Toerisme Dijleland. In het noordwesten werd de nieuwe vzw Toerisme Brabantse Kouters opgericht. Vanaf 2005 werken er dus drie gelijkaardige structuren binnen de Groene Gordel.

In de context van het SOS II project werd een 'projectgroep Groene Gordel' opgericht met partners. Dit tijdelijke samenwerkingsverband werd omgevormd naar een permanent overlegplatform met een duidelijke vertegenwoordiging van de sectoren 'groen', 'natuur' en 'cultuur'. De Regionale Landschappen zijn zeker een belangrijke partner in dit overlegplatform. Ook met de Vlaamse administraties Leefmilieu en Cultuur moet structureel overleg uitgebouwd worden.

Beleids effect: via het TRAP is er een veel grotere betrokkenheid van de gemeenten en toeristische actoren gerealiseerd en is er een duidelijke taak(her)verdeling tot stand gekomen.

6 Uitgangspunten en visie voor de toekomst

Op basis van de analyses en evaluatie van de doelstellingen van het SBP 2003 - 2007 kunnen nieuwe of vernieuwde doelstellingen voor de beleidsperiode 2008 - 2013 worden opgesteld. Vooraleer definitieve keuzes te maken is goed om even stil te staan bij de belangrijke, principiële uitgangspunten voor de ontwikkeling van toerisme en recreatie in de Groene Gordel en over de algemene langetermijndoelstellingen binnen deze sector.

Uitgangspunten

- De toeristische sector is een stuwende sector en zorgt voor een verplaatsing van koopkracht van buitenaf naar de Groene Gordel waarbij omzet en werkgelegenheid worden gecreëerd. Niet alleen via inkomend dag- en verblijfstoerisme worden bestedingen aangetrokken. Een kwalitatief aanbod aan recreatieve activiteiten in de eigen woonomgeving stimuleert ook het aanwenden van de koopkracht binnen de eigen regio.
- Een evenwichtige en verantwoorde uitbouw van toerisme en recreatie draagt bij tot het behoud en de valorisatie van waardevolle natuur- en landschapselementen en cultuurhistorisch en industrieel erfgoed. Op deze manier wordt dit basiskapitaal ook gevrijwaard voor de komende generaties en werken we mee aan 'duurzaam' toerisme.
- De ontwikkeling van kwaliteitsvol(le) dagrecreatie en -toerisme betekent een aanbod dat zich ook naar doelgroepen richt met eerder bescheiden inkomen.
- Omwille van de grote bevolkingsconcentraties in de Groene Gordel zelf en in de Brusselse agglomeratie is het verder ontwikkelen van omgevingsrecreatieve elementen van groot belang voor deze regio. De omgevingsrecreatie draagt immers in aanzienlijke mate bij tot de kwaliteit van de leefomgeving. De toeristisch-recreatieve voorzieningen in een regio zijn ook een determinerende factor voor de algemene attractiviteit en het globale imago van een regio. Dit is van belang voor de algemene socio-economische ontwikkeling van de Groene Gordel en kan tevens ondersteunend zijn voor de creatie van nieuwe werkgelegenheid in andere sectoren.
- De Groene Gordel wordt gekenmerkt door een sterke diversiteit van diverse elementen zoals kleinere stadjes, sterk verstedelijkte gemeenten in de rand rond Brussel, en kleinere landelijke dorpen die wat meer perifeer gelegen zijn ten opzichte van de hoofdstad. Er zijn ook tal van diverse landschapstypes en cultuurhistorische elementen. De Groene Gordel is dan ook, zoals reeds in de inleiding gesteld, als een marketingconcept te begrijpen die de diverse subregio's rond Brussel samenbrengt. De subregio's - Pajottenland & Zennevallei, Brabantse Kouters en Dijleland - hebben op zichzelf onvoldoende schaalgrootte om zelf met succes een nationale en/of internationale marketingcampagne op te zetten. Zij vormen echter wel een geschikte basis voor toeristisch-recreatieve productontwikkeling en voor de ontwikkeling van een professioneel onthaal.
- Via het uitzetten van een algemene beleidsvisie voor toerisme en recreatie in de Groene Gordel kan de samenhang tussen de drie deelregio's en de samenwerking tussen de diverse private en publieke toeristische actoren worden gestimuleerd.
- Tevens is het nodig om de ontwikkeling van toerisme en recreatie in een geïntegreerd perspectief te bekijken samen met andere sectoren zoals cultuur, economie, ruimtelijke ordening, milieu.

Het voorliggende beleidsplan vormt dus een belangrijke en noodzakelijke stap in de verdere uitbouw van de toeristisch-recreatieve regio Groene Gordel.

Visie

Toerisme is een sterk groeiende economische en sociaal-culturele sector die een belangrijke bijdrage kan leveren tot de welvaart en het welzijn van de bevolking. Via de promotie van het toeristisch potentieel wordt tevens in sterke mate de beeldvorming bepaald die bezoekers en inwoners hebben van een regio of provincie. Toerisme is bovendien een van de werkerreinen waarop de provincie een cruciale en zeer zichtbare impact kan uitoefenen.

De provincie Vlaams-Brabant stelt een eigen dynamisch provinciaal toerismebeleid dan ook voorop als een van haar prioriteiten.

De visie is een uitdrukking van de ambitie die alle betrokken actoren van de Groene Gordel vooropstellen op lange termijn. Op basis van de voorgaande analyses, beleidsdocumenten, gesprekken met de diverse beleidsverantwoordelijken, toeristische-recreatieve actoren en bevoorrechte getuigen, en op basis van het ruimer overleg kunnen volgende lange-termijn-doelstellingen voor de Groene Gordel naar voren geschoven worden.

De fundamentele ambitie is het verder ontwikkelen en bekendmaken van de Groene Gordel als toeristisch-recreatieve regio met de nodige aandacht voor productontwikkeling en vermarkting, nieuwe doelgroepen en geografische afzetmarkten en met respect voor de eigenheid en de draagkracht.

Strategische opties

De Groene Gordel heeft als toeristische regio een heel eigen profiel. Anders dan andere regio's is **diversiteit** een belangrijk element. Diversiteit in landschap, in verstedelijkingsgraad, in economische ontwikkeling en in toeristische structuren, diversiteit in eigen en externe (expats) inwoners en diversiteit in gesproken talen in de eigen regio en in de onmiddellijke omgeving. De Groene Gordel is een marketingconcept dat de verbindende elementen van de regio als troef uitspeelt en de sterkste elementen uit de diversiteit van de regio hieraan toevoegt.

Bij de uitwerking en implementatie van een toeristische strategie houdt Toerisme Vlaams-Brabant rekening met de centrale ligging van het **Brussel Hoofdstedelijk Gewest en hoofdstad Brussel** midden in de Groene Gordel. Dit biedt zowel kansen als bedreigingen. Vanuit politieke hoek is er sterke aandacht voor alles wat zich in de Vlaamse Rand - en bij uitbreiding in de Groene Gordel - afspeelt. Van de andere kant valt niet te ontkennen dat Brussel de sterkste internationale toeristische magneet van België is. Toerisme Vlaams-Brabant vertaalt deze situatie in het streven naar een gezond kritische samenwerking met Brusselse toeristische diensten, hoofdstedelijke toeristische privépartners en andere partners die zich toeleggen op de vermarkting van Brussel en omgeving.

Toerisme Vlaams-Brabant kiest voor een profilering van de Groene Gordel als **groene regio met een schat aan parken, tuinen en groene plekjes**. Samen met de ongeschonden landschappen, meer naar de buitenzijde van de regio, maakt dit de Groene Gordel tot een regio waar het verrassend herademen is, soms letterlijk in de schaduw van de hoofdstad. Toerisme Vlaams-Brabant ontwikkelt een aanbod voor zachte recreatie (wandelen, fietsen, ruiteren) als belevingsmogelijkheid van het groene karakter van de regio.

Vanuit de diversiteit van de 3 subregio's **Dijleland, Brabantse Kouters en Pajottenland & Zennevallei** neemt Toerisme Vlaams-Brabant toeristische thema's die wezenlijk bijdragen tot de vermarkting van de Groene Gordel op en ondersteunt ze. Voorkeur genieten thema's die inspelen op twee sterke motivaties van toeristen voor het kiezen van een bestemming: **authenticiteit en ontdekkingsdrang**. Als antwoord hierop formuleert de Groene Gordel een aanbod op het vlak van cultuurhistorische, technologische, wellness-, bewegings-, streekproducten- en toeristisch relevante horecabeleving.

De Groene Gordel heeft als verblijfsregio een overwegend aandeel zakentoeerisme. Recreatief verblijven is vooral relevant in de buitenzijde van de regio, hoewel ook daar het zakentoeerisme belangrijke sterkhouder is. Toerisme

Vlaams-Brabant ondersteunt het **recreatief verblijfstoerisme** - inzonderheid de uitbatingen met aandacht voor plattelandsbeleving - door samenwerking op het vlak van productontwikkeling en marketing. Toerisme Vlaams-Brabant ontwikkelt voor de Groene Gordel een strategie rond MICE-toerisme, afgestemd op de ontwikkelingen terzake in de economische knooppunten in en om Brussel en in Leuven.

De centrale ligging van de Groene Gordel maakt de regio een bestemming bij uitstek voor **dagtoerisme**. Dit wordt onderbouwd door enkele belangrijke nationale toeristische attracties die grote stromen dagjesmensen genereren. Toerisme Vlaams-Brabant kiest ervoor deze positie als bestemming voor dagtoerisme te versterken, o.a. door het uitwerken van een synergetisch aanbod van attracties. Ze ondersteunt en begeleidt de ontwikkeling van dagrecreatieve producten. Toerisme Vlaams-Brabant beschouwt deze invalshoek ook als een logisch verlengstuk van haar visie op toerisme waar naast economische ook plaats moet zijn voor sociale overwegingen. Een uitgebouwd aanbod voor dagrecreatie is bij uitstek bereikbaar voor iedereen.

De Groene Gordel heeft een dergelijk ruim aanbod dat **alle doelgroepen** zich aangesproken voelen. Toerisme Vlaams-Brabant werkt de toeristische profilering dan ook zeer breed uit naar Vlaanderen en Nederland. Mits een synergie met Brussel behoort een bredere internationale vermarkting tot de mogelijkheden. Door de specifieke ligging van de regio dienen zich een **aantal specifieke doelgroepen** aan:

- Inwoners van Brussel en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Inwoners van de aangrenzende Vlaamse en Waalse provincies
- Expats in Brussel en omgeving
- Nationale en internationale 'citytrippers' in Brussel

Toerisme Vlaams-Brabant neemt bij het uitwerken en implementeren van het Strategisch Beleidsplan Groene Gordel de rol van '**leading partner**' op zich. Waar aangewezen, zoekt ze voor het realiseren van de doelstellingen synergieën met partners. De gemeenten spelen hierbij een belangrijke rol, maar ook regionale verenigingen en privépartners kunnen worden betrokken.

7 Strategische doelstellingen 2008 - 2013

Om de hierboven geformuleerde visie te realiseren wordt ze vertaald in **strategische doelstellingen** en **streefdoelen**. Hierbij moet worden rekening gehouden met de sterkten en zwakten van de actuele situatie, met de mogelijkheden en bedreigingen voor de toekomst én met de evaluatie van de doelstellingen van het SBP 2003 - 2007.

Het omzetten van strategische doelstellingen in meetbare of verifieerbare streefdoelen is belangrijk om op geregelde tijdstippen te kunnen evalueren of het gevoerde beleid effectief de doelstellingen realiseert (tussentijds of op het einde van de planperiode). De streefdoelen worden gesteld voor 2013.

De doelstellingen hebben dikwijls betrekking op andere sectoren dan de toeristische sector, gezien het basiskapitaal van het toerisme te maken heeft met landschap en cultuur of in het geval van de Groene Gordel ook met mobiliteit. Het is dus duidelijk dat, om deze doelstellingen te realiseren, er ook personeel en middelen uit deze andere sectoren zullen moeten ingezet worden. Toerisme kan in dit geval enkel aanbevelingen geven naar de betrokken sectoren toe.

Strategische doelstelling 1:

De Groene Gordel verhoogt haar naambekendheid o.a. via het onderbouwen van de eigen scherpe toeristische profilering 'parken, tuinen, groen- en bosgebieden rondom de hoofdstad'. Ze versterkt deze profilering door het ondersteunen en vermarkten van andere verbindende elementen voor de regio in zijn geheel en relevante kenmerken uit de drie deelregio's Dijleland, Brabantse Kouters, Pajottenland-Zennevallei

Streefdoelen voor 2013

Inputindicatoren

- In kaart brengen van het toeristische relevante aanbod parken, tuinen, groen- en bosgebieden en de toegankelijkheid ervan verhogen.
- Bundelen van dit aanbod in digitale en gedrukte vorm.
- Jaarlijks ontwikkelen van een coherente campagne om dit aanbod te vermarkten.
- Situeren van de drie subregio's in het globale concept Groene Gordel in functie van het communicatiemiddel en/of de campagne.
- Selecteren en ondersteunen van sterke verbindende toeristische thema's binnen de subregio's (die bijdragen tot de naambekendheid van de Groene Gordel) en ze vertalen in de basisprofilering van de Groene Gordel.

Impactindicatoren

- Stijging van het aantal bezoekers uit Vlaanderen (+ 10% dagtoeristen en + 10% verblijfstoeristen in 2013 tegenover 2007) en Nederland (+ 10 % verblijfstoeristen in 2013 tegenover 2007).
- Verhoging van de naambekendheid van de Groene Gordel (te meten via onderzoek of specifieke respons op de campagnes).
- Grotere valorisatie van de toeristische thema's van de subregio's, door opname in het groter geheel van de Groene Gordel.
- Bezoekers leren de structuur van de Groene Gordel kennen en begrijpen.
- Bezoekers aan de Groene Gordel komen vaak terug om een ander aspect of subregio te ontdekken (onderzoek naar herhaalbezoek).

Strategische doelstelling 2:

De Groene Gordel wil zijn openluchtrecreatief basisaanbod verder ontwikkelen, inspeland op de sterke noden aan omgevingsrecreatie en als ondersteunend element voor het aantrekken van verblijfstoerisme.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Ontwikkeling van een gebiedsdekkend knooppuntensysteem met integratie van het fietsnetwerk Dijleland en de themalussen.
- Ontwikkeling van twee wandelnetwerken in de gebieden geselecteerd door Toerisme Vlaanderen.
- Ontwikkeling van een digitaal ruiternetwerk via aaneengeschakelde ruitelussen.

Impactindicatoren

- Stijging van het aantal fietsrecreanten en -toeristen (Vlaanderen/Nederland) met 20% (meting o.a. via verkoop en ev. downloads van fietskaarten).
- Stijging van het aantal wandelrecreanten en -toeristen (Vlaanderen/Nederland) met 10% (meting o.a. via verkoop en ev. downloads van wandelpublicaties).
- Stijging van het aantal ruiterecreanten en -toeristen (Vlaanderen/Nederland) met 5% (meting op te starten via downloads routes via www.toerisme.vlaamsbrabant.be in 2008).
- Grotere identificatie van inwoners Groene Gordel met de eigen regio en gestegen waardering voor de natuur en de omgeving (af te leiden uit onderzoek).
- Stijging aantal overnachtingen geboekt door fiets-, wandel- en ruitertoeristen (meting door bevraging/enquêtes).

Strategische doelstelling 3:

De Groene Gordel biedt een antwoord op de stijgende vraag naar authenticiteit, wellnessstoerisme en avontuur.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Ontwikkelen van minstens twee lange-termijn-realisaties (product/marktcombinaties, bezoekerscentra, ...) in het kader van authenticiteit met als mogelijke thema's Bier en het Brabants trekpaard.
- Ontwikkelen van minstens twee wellnessverblijfsarrangementen.
- Versterken van de bestaande toeristische projecten/locaties rond witloof en druiven.
- Vermarkten van deze nieuwe/vernieuwde realisaties.
- Versterken van bestaand aanbod aan actief toerisme: vlottentocht, huifkarrentocht, ...

Impactindicatoren

- Genereren van bijkomende bezoekersstromen naar de nieuwe/vernieuwde attracties (via meting).
- Gestegen reservaties voor wellnessarrangementen (via bevraging).
- Gestegen fierheid van de inwoners van de Groene Gordel op het eigen materiële/immateriële erfgoed (via bevraging).

Strategische doelstelling 4:

De Groene Gordel ondersteunt zijn kleine en middelgrote attracties met een specifiek beleid en stimuleert de uitbouw van nieuwe attracties.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Begeleiden en adviseren van Toeristisch Recreatieve Projecten (Toerisme Vlaanderen) en Europese projecten rond kleine en middelgrote attracties uit de Groene Gordel in het kader van het realiseren van de strategische doelstellingen uit het SBP.
- Cofinanciering via een toeristisch investeringsfonds van Toerisme Vlaams-Brabant in projecten van kleine en middelgrote attracties die kaderen binnen de strategische doelstellingen van het SBP.
- Ontwikkelen van een Customer Relation Programma waaraan attracties vrijwillig kunnen deelnemen.
- Aanmoedigen van een verbreding van de toeristische relevantie van kleine en middelgrote attracties door het ondersteunen van synergieën met andere sectoren of activiteiten.

Impactindicatoren

- Ontwikkeling van een actieplan voor kleine en middelgrote actoren.
- Stijging met 10% van het aantal bezoekers aan die attracties die zich in één of meerdere van de inputindicatoren inschrijven.

Strategische doelstelling 5:

De Groene Gordel ondersteunt de maximale invulling van de eigen kwaliteitsvolle logiesinfrastructuur.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Samenwerking met de logiessector verstevigen via publieksgerichte acties
- Onderzoek naar noodzaak aan meer trekkershutten en betere bekendmaking van het aanbod.
- Onderzoek naar noodzaak aan meer toeristische standplaatsen op campings.
- Positioneren van kleinschalige logiessector in buitengebied Groene Gordel als alternatief voor het grootstadslogeren in Brussel en omgeving (zakentoeurisme).

Impactindicatoren

- Stijging van het aandeel recreatieve overnachtingen in de kleinschalige logies (familiehotels, gastenkamers, vakantiewoningen) in de subregio 'rest van de Groene Gordel' met 10 %.
- Stijging van het aantal (doortrekkende) fiets- en wandeltoeristen in kleinschalige logies, op campings en in trekkershutten met 20%.

Strategische doelstelling 6:

Uitwaaiëren van de zakentoeurisme-dynamiek rond Brussel en de economische knooppunten over de hele Groene Gordel met respect voor de eigenheid van de regio.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Detecteren van logies en infrastructuren in de buitengebieden van de Groene Gordel die kansen bieden op het vlak van zakentoeurisme.
- Ontwikkelen van een gezamenlijk MICE-aanbod voor deze gebieden en het 'vermarkten' ervan naar de nationale en internationale bedrijfswereld.

- Het integreren van toeristische bestemmingen en activiteiten - ev. te ontwikkelen - in de Groene Gordel als onderdeel van MICE-programma's in en rond Brussel en Leuven.

Impactindicatoren

- Stijging van het aantal overnachtingen van zakentoeeristen in de subregio 'Rest van de Groene Gordel' met 10 %.
- Stijging van het aandeel MICE-motief in deelname aan toeristische activiteiten of bezoek aan toeristische locaties in de Groene Gordel.
- Verhogen van het bewustzijn van bedrijven en organisatiebureaus van de MICE-mogelijkheden in de Groene Gordel.

Strategische doelstelling 7:

De Groene Gordel moet zijn onthaalstructuur optimaliseren en de kwaliteit van de dienstverlening blijvend verbeteren.

Streefdoelen voor 2013

Inputindicatoren

- Creatie van 3 streekbezoekerscentra bij de 3 topattracties: één per regio.
- Inschakeling onthaalstructuur in nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen.
- Inschakelen van fietscafés en centrale horecazaken in het toeristisch onthaal.
- Geven en ondersteunen van opleiding in de kennis van het product Groene Gordel in al zijn facetten.
- Ontwikkelen van een meertalige, gebruiksvriendelijke website www.groenegordel.be en het voeren van een meertalige campagne om bezoek te genereren.

Impactindicatoren

- Stijging met 25 % van het aantal bezoekers aan erkende infokantoren (systematisch bijhouden van het aantal bezoekers).
- Jaarlijks minstens 300 000 bezoekers die kennis maken met de Groene Gordel in de streekbezoekerscentra bij de drie topattracties.
- Verhoogde tevredenheid bij de bezoekers aan de onthaalinfrastructuren (enquête bij bezoekers infokantoren).
- Verhoogde tevredenheid bij de diensten voor toerisme over de ondersteuning die ze van Toerisme Vlaams-Brabant krijgen (enquête).
- Jaarlijks minstens 200.000 bezoekers verwelkomen op www.groenegordel.be, www.greenbelt.be, www.grunegurtel.be, www.ceintureverte.be.

Strategische doelstelling 8:

De externe en interne mobiliteit moeten worden verbeterd.

Streefdoelen voor 2013

Inputindicatoren

- Bereikbaarheid van de Groene Gordel en de attractiepunten wordt in functie van de publicatie aan de toerist geduid.
- Afstemmen van het openbaar vervoer op attractiepunten.
- Inzetten van kleinschalige vormen van openbaar vervoer in de meer landelijke gebieden van de Groene Gordel.
- Verdere uitbouw van de provinciale functionele fietsroute en het toeristische/recreatieve fietsroutenetwerk.

Impactindicatoren

- Beter begrip van het mobiliteitsprobleem bij de potentiële toerist.
- Betere bereikbaarheid van attractiepunten en landelijke gebieden met het openbaar vervoer.

Strategische doelstelling 9:

De band met de Vlaamse, Belgische en Europese hoofdstad Brussel en met de provinciehoofdstad Leuven als belangrijk element in de toeristische ontwikkeling van de Groene Gordel wordt op een gestructureerde manier aangehaald.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Ontwikkelen van een permanent overlegplatform met 'toeristisch Brussel' of met organisaties op het terrein in functie van bepaalde grensoverschrijdende projecten.
- Realiseren van recreatieve fiets- en wandelverbindingen tussen Brussel en de Groene Gordel (minstens 2 per subregio).
- Structureel opnemen van de Groene Gordel als een toeristische bestemming in de werking van Toerisme Vlaanderen rond onze hoofdstad.
- Ontwikkelen van synergieën met hoofdstad Brussel rond specifieke thema's: regioprofilering rond parken, tuinen en groengebieden, Bruegel, stripverhaal, enz.
- Positioneren van kleinschalige logies in het buitengebied als alternatief voor grootstadslogeren (recreatieve overnachtingen).

Impactindicatoren

- Stijging van aantal nationale en internationale bezoekers die via combinatie Brussel/Groene Gordel de regio bezoeken (meting).
- Aanwezigheid van Groene Gordel in campagnes Toerisme Vlaanderen met Brussel als thema, incl. kleinschalige logies (meting).
- Realiseren van concrete samenwerkingsprojecten op het terrein met Brussel en Leuven: fietsroutes, wandelroutes, groenaanbod, enz. (jaarverslag)

Strategische doelstelling 10:

De Groene Gordel ontwikkelt op basis van haar aanbod een specifieke werking naar de grote groep buitenlandse inwoners (expats) van de Groene Gordel en Brussel.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Ontwikkelen van meertalig aanbod wandel- en fietspublicaties (met geselecteerd aanbod).
- Ontwikkelen en uitvoeren van een marketingstrategie naar deze doelgroep.
- Ontwikkelen van meertalige documentatie.
- Realiseren van een aanwezigheid van de Groene Gordel binnen de sociale context van deze doelgroep (beurzen, manifestaties).

Impactindicatoren

- Een coherente marketingaanpak naar deze doelgroep.
- Verhogen van de naambekendheid van de regio Groene Gordel bij de doelgroep (bevraging).
- Stijging van aantal internationale, residentiële bezoekers aan de Groene Gordel.

Strategische doelstelling 11:

In de Groene Gordel werken alle toeristische actoren samen aan de uitbouw van de regio.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Actieve participatie van Toerisme Vlaams-Brabant in overlegstructuren die partners met hoofd- of neven doelstelling 'toerisme' samenbrengen.
- Versterking van het overleg met de gemeentelijke en andere toeristische diensten via bijeenkomsten en vormingsactiviteiten.
- Projectmatig samenwerken bij de ontwikkeling van nieuwe producten met partners op het terrein.
- Actieve adviesverlening op basis van sector kennis en terreinervaring voor externe partners bij het ontwikkelen van toeristische projecten op het terrein.
- Vernieuwing van de convenanten met de gemeenten.

Impactindicatoren

- Afsluiten van een vernieuwde convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten van de Groene Gordel voor de periode 2008-2013 waarbij taakafspraken worden gemaakt en het vereiste budget samengebracht wordt voor de regiopromotie en de (sub)-regionale werking.
- Stijging van het aantal toeristische projecten die in samenwerking met andere partners zijn uitgewerkt.
- Stijging van aantal vormings- en samenwerkingsactiviteiten binnen het Toeristisch-Recreatief Actie Platform (TRAP) Groene Gordel.

Strategische doelstelling 12:

De publieke en private actoren dienen de nodige budgetten vrij te maken en externe middelen aan te trekken voor investeringen in de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de Groene Gordel.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Creëren van een provinciaal investeringsfonds waardoor Toerisme Vlaams-Brabant zowel zelf kan investeren als kan cofinancieren in projecten voor de toeristische ontwikkeling van de Groene Gordel.
- Informerende en stimulerende acties t.a.v. de gemeenten en de sector om projecten op te starten of er in te participeren waarmee Vlaamse en Europese subsidies worden aangetrokken voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de Groene Gordel.

Impactindicatoren

- Stijging van het aantal toeristisch-recreatieve projecten die binnen het SBP Groene Gordel kaderen.
- Via de stimuli van de provincie worden ook andere subsidies en investeringen vanuit de publieke en privé-sector aangetrokken waardoor het aanbod en de kwaliteit van attracties en logiesverstrekkende bedrijven verhoogd worden.

Strategische doelstelling 13:

Toerisme Vlaams-Brabant verzamelt in samenwerking met partners (STeR, Toerisme Vlaanderen, andere provincies, ...) een aantal basisgegevens ter voorbereiding en evaluatie van het beleid inzake toerisme en recreatie.

Streefdoelen voor 2013*Inputindicatoren*

- Verzamelen relevante basisgegevens van attracties en logies i.s.m. het STeR, Toerisme Vlaanderen en de andere provincies.
- Opzetten van een monitoringsysteem voor wandelen en fietsen.

Impactindicatoren

- Beleidsondersteunende kennis over de attractie- en logiesector: aanbod, vraag (bezettingsgraad, bezoekerscijfers, ...), evolutie e.a.
- Beleidsondersteunende kennis over het wandelen en fietsen (aantallen, kwaliteitsbeoordeling, appreciatie, ...).

8 Actieplan 2008 - 2013

In dit hoofdstuk worden de doelstellingen verder vertaald in concrete acties voor 4 werkerreinen:

- productontwikkeling;
- marketing;
- beleidsrelevante informatie en onderzoek;
- organisatie en financiering.

Toerisme Vlaams-Brabant legt zich toe op twee vormen van productontwikkeling. Op de eerste plaats wordt verder gebouwd aan het toeristisch aanbod en de infrastructuur: fiets-, wandel- en ruiterroutes met bijhorende comfortvoorzieningen (rustbanken, picknicktafels, enz.). Daarnaast worden als onderbouw voor de toeristische vermarkting van de Groene Gordel commerciële toeristische/recreatieve producten uitgewerkt. Deze omvatten o.a. verblijfsarrangementen, dagarrangementen fietsen/wandelen/horeca, clustering van attracties, enz. Bij alle vormen van productontwikkeling streeft Toerisme Vlaams-Brabant naar samenwerking met relevante interne en - externe partners.

De marketinginspanningen van Toerisme Vlaams-Brabant zijn er in de eerste plaats op gericht om mensen van buiten de regiogrenzen (toeristen) aan te trekken. De invalshoek voor de Groene Gordel is om een aantal troeven uit te spelen zoals het Brabants trekpaard, bier en 'groen'. De profilering 'parels van parken en tuinen' wordt op lange termijn doorgetrokken. De marketinginspanningen worden vertaald in jaaractieplannen en richten zich tot het grote publiek en voor specifieke acties tot nichegroepen.

Ter ondersteuning van beleidsbeslissingen en om de effecten van bepaalde acties te meten, is continue informatieverzameling en onderzoek nodig. Dataverzameling en onderzoek gebeuren intern, meestal in samenwerking met partners (andere provincies, Toerisme Vlaanderen, STeR, ...). Het merendeel van de onderzoeken die verder aan bod komen zullen, al dan niet gekoppeld aan Europese projecten, uitbesteed worden aan externen.

De implementatie van het Strategisch Beleidsplan vereist dat regelmatig afgestemd wordt tussen de publieke en private partners in de toeristisch-recreatieve sector en dat afspraken gemaakt worden inzake organisatie, financiering en taakafbakening. Het geactualiseerde convenant waarmee Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten de regiopromotie en de regiowerking financieren dient bekrachtigd te worden voor de periode 2008-2013. Om de investeringen in de sector te verhogen wordt ernaar gestreefd extra middelen aan te trekken vanuit provinciale, Vlaamse en Europese fondsen.

Tot slot geven we mee dat in vele acties die hieronder volgen, een actieve betrokkenheid gevraagd wordt van verschillende sectoren, andere dan de sector Toerisme en Recreatie. Dikwijls is inzet van personeel en middelen van deze sectoren een voorwaarde om de actie tot een goed einde te brengen. De sector Toerisme en Recreatie kan voor dergelijke acties enkel aanbevelingen geven naar andere sectoren toe en ze, d.m.v. overleg en het maken van duidelijke afspraken, stimuleren om de acties mee uit te voeren.

8.1 Strategische doelstelling 1

De Groene Gordel verhoogt haar naambekendheid o.a. via het onderbouwen van de eigen scherpe toeristische profilering 'parken, tuinen, groen- en bosgebieden rondom de hoofdstad'. Ze versterkt deze profilering door het ondersteunen en vermarkten van andere verbindende elementen voor de regio in zijn geheel en relevante kenmerken uit de drie deelregio's Dijleland, Brabantse Kouters, Pajottenland-Zennevallei

8.1.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 1.1: Inventariseren van toegankelijke groengebieden (parken, tuinen, bossen, natuurgebieden...)

Opzet

Een inventaris van alle publiek toegankelijke groengebieden geeft een verdere inhoudelijke invulling aan de profilering 'parken en tuinen'. Door bewust ook groen- en bosgebieden mee op te nemen in de inventaris (en niet alleen de parken en tuinen), worden alle gemeenten van de Groene Gordel betrokken. Naast een aantal inhoudelijk-beschrijvende kenmerken, bevat de inventaris de localisatie van het gebied, zodat ze later in geografische toepassingen (GIS) kunnen worden gebruikt. De informatie m.b.t. de publiek toegankelijke groengebieden wordt ontsloten via de website van Toerisme Vlaams-Brabant. Later wordt er een 'groen boekje' uitgegeven met een 40-tal publiek toegankelijke groengebieden (zie verder marketingactie 1.5).

Toerisme Vlaams-Brabant verzamelt de informatie in samenwerking met de dienst Leefmilieu van de provincie, het Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt en de gemeentebesturen. De informatie wordt op een gestructureerde manier bijgehouden zodat ze gemakkelijk kan ontsloten worden en geupdated. De inventaris is de basis voor een kaart per groengebied met een wandelparcours waarop de belangrijkste elementen zijn aangeduid. Praktische informatie zoals grootte van het gebied, toegankelijkheid, bereikbaarheid met openbaar vervoer, parking, cateringfaciliteiten, contactpersoon ... wordt vermeld.

Concreet

1. Afspraken met interne en externe partners
2. Uitbesteden opdracht aan gespecialiseerde partner
3. Ontsluiting van de informatie via gedrukte en digitale publicatie

Timing

Inventaris: in de loop van 2008
 Website: in de loop van 2008
 Groen boekje: 2009

Actie 1.2: Stimuleren van de ontsluiting van de groengebieden

Opzet

Om de slogan 'parken en tuinen' te onderbouwen en het groene van de Groene Gordel te benadrukken streeft Toerisme Vlaams-Brabant ernaar zoveel mogelijk groengebieden te ontsluiten en toegankelijk te maken voor het publiek. Dit gebeurt door de eigenaars van groengebieden die interessant zijn om publiek toegankelijk te maken, te sensibiliseren om medegebruik toe te laten. Daartoe wordt er op basis van de inventaris van de

groengebieden 1x per jaar een overlegmoment voorzien met de betrokken eigenaars (Vlaamse Gemeenschap, gemeenten, privé-eigenaars). Op die manier kan er gradueel 'goodwill' gecreëerd worden voor meer ontsluiting.

Concreet

1. Screening van het aanbod relevante tuinen en parken op toegankelijkheid
2. Organiseren van jaarlijks overlegmoment met de betrokken eigenaars

Timing

Dit is een permanente opdracht voor de periode 2008-2013

Actie 1.3. Selecteren en ondersteunen van toeristische elementen die verder bijdragen tot de naambekendheid en regioprofilering van de Groene Gordel

Opzet

Naast het thema 'parken en tuinen' zijn er voor de onderbouw van de regioprofilering en naambekendheid van de Groene Gordel nog andere thema's relevant. Het gaat daarbij zowel om verbindende thema's - aanwezig in de hele Groene Gordel - als om thema's die specifiek zijn voor een subregio maar door hun intrinsieke waarde de regiogrenzen overstijgen. Toerisme Vlaams-Brabant selecteert een aantal van deze thema's en ondersteunt initiatieven die bijdragen tot de ontwikkeling ervan. Daarnaast neemt ze deze op in haar nationale en internationale promotiecampagnes (zie acties marketing 1.6 en 1.7). Toerisme Vlaams-Brabant selecteert naast 'parken en tuinen', kastelen, **bier** en het **Brabants trekpaard** als verbindend element.

Volgende thema's uit de subregio's worden als relevant weerhouden (zie verder ook doelstelling 4):

- Dijleland: witloof, Belgische tafeldruif, Romaanse bouwkunst, holle wegen, luchtvaart
- Brabantse Kouters: abdijbieren, hopduvel, agrarisch landschap, sterrenwacht
- Pajottenland en Zennevallei: Bruegel, geuze, volksmuziek, agrarisch landschap

In de loop van de beleidsperiode kunnen nog andere thema's in functie van de actualiteit en/of externe promotiekansen ondersteund en uitgespeeld worden.

Concreet

1. Actieplan per geselecteerd thema uitwerken (zie ook doelstelling 4 met bijhorende acties)
2. Implementeren van actieplan

Timing

2008 - 2013

Actie 1.4: Bevorderen, herstellen en instandhouden van landschappelijk erfgoed

Opzet

Om de Groene Gordel groen te houden moet het landschappelijk erfgoed intact blijven en waar het kan, hersteld worden. Het is belangrijk om kleine landschapselementen in ere te houden of zoveel mogelijk te herstellen. Daarnaast is het realiseren van groene corridors, waarlangs de zachte weggebruiker op een aangename en veilige manier zowel zijn woon-werkverkeer als vrijetijdsverkeer kan beleven een belangrijke insteek.

De concrete uitvoering van deze actie behoort tot het takenpakket van de dienst Leefmilieu van de provincie, de Regionale Landschappen, Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Natuurpunt. De regiocoördinatoren stemmen minstens 1x/jaar af met de verschillende betrokkenen wat betreft deze actie. De regiocoördinatoren kijken uit naar en informeren de betrokkenen over Europese, Vlaamse of provinciale subsidies om mede deze actie te realiseren.

Concreet

1. Ontwikkelen toeristische visie op herstel en behoud van landschappelijk erfgoed
2. Overleg met betrokken actoren

Timing

Dit is een permanente opdracht voor de periode 2008-2013

8.1.2 Acties voor marketing

Actie 1.5: 'Groen'informatiebronnen uitbrengen met een 40-tal publiek toegankelijke groengebieden

Opzet

De Groene Gordel is uniek door de aanwezigheid van heel wat interessante tuinen en parkdomeinen. De profilering 'Parels van parken en tuinen' is hierop gestoeld. Tot nu toe was de communicatie gericht op de bekendmaking van dit aanbod, maar werd ze niet verder onderbouwd met concrete bezoeksinformatie per park. De publicatie van deze informatie op een website - en in tweede fase in een gedrukte vorm - zal hieraan verhelpen. Bezoekers krijgen per locatie een algemene beschrijving, een wandeling langsheen de meest interessanten punten, foto's als een plannetje aangeboden. Deze informatie wordt gratis en in meerdere talen ter beschikking gesteld.

Concreet

1. Ontwikkeling van viertalige webpagina's (binnen website www.groenegordel.be) met bezoeksinformatie per park/tuin/groengebied. Minstens 10 locaties in 2008. 2009: 40 locaties.
2. Ontwikkeling van viertalig drukwerk met bezoeksinformatie van 40 locaties.
3. Realisatie: 2009.

Verspreiding/bekendmaking

- via internet: www.groenegordel.be, <http://toerisme-vlaamsbrabant.skyblogs.be>
- via campagnes i.s.m. Toerisme Vlaanderen (binnenland/Nederland)
- als speerpunt van de communicatie naar expats in en om Brussel
- als speerpunt van de profileringscommunicatie Groene Gordel, Parels van Parken en Tuinen
- joint promotions met o.a. media Bloemen en Planten, Hobbytuin, Aveve
- via toeristische diensten in Groene Gordel en Vlaanderen

Actie 1.6 : een communicatiecampagne in binnen- en buitenland (via Toerisme Vlaanderen / Brussel)

Opzet

De Groene Gordel als toeristische regio kent een beperkte naambekendheid. De afgelopen jaren brachten campagnes rond de profilering 'parels van parken en tuinen' hierin een eerste trendbreuk. Om deze evolutie te versterken, is het belangrijk de communicatie-inspanningen naar een groot publiek vol te houden. Dit geldt zeker ook voor de Nederlandse markt.

Een duidelijke profilering en geografische situering van de regio vormen de hoeksteen van deze actie. Er wordt hiervoor elk jaar een communicatieplan uitgewerkt en samengewerkt met relevante media. Naast de invalshoek 'parken en tuinen' kunnen ook de andere geselecteerde toeristische thema's - zie actie productontwikkeling 1.3.

- in de campagnes naar voor worden geschoven. Toerisme Vlaams-Brabant voert een deel van deze actie autonoom uit en neemt daarenboven deel aan relevante publiciteitsmodules die Toerisme Vlaanderen aanbiedt in haar campagnes in Vlaanderen en Nederland.

Concreet

1. Jaarlijks ontwikkelen van een communicatieplan met een overzicht van inhoud, media en timing.
2. Implementeren van dit plan via advertenties in gedrukte media en/of banners op relevante websites (gedeelte Toerisme Vlaams-Brabant).
3. Jaarlijkse selectie van campagnemodules van Toerisme Vlaanderen die de profilering van de Groene Gordel ondersteunen.
4. Een evaluatiestudie in 2010.

Timing

- jaarlijks
- evaluatie in 2010

Actie 1.7: een communicatiecampagne naar specifieke doelgroepen zoals expats, een cultuur- en natuurminnend publiek, ... via specifieke kanalen (lifestyle magazines, tuinmagazines, ...)

Opzet

Naast een algemene positioneringscampagne richt de Groene Gordel zich met een specifiek aanbod naar een aantal nichegroepen. Basis hiervoor is hun aanwezigheid in en om de Groene Gordel - expats, inwoners Brussels Gewest - of een specifiek interessepunt (bv. parken en tuinen, groengebieden, bier, paarden en/of geselecteerde subregionale thema's). Voor elk van deze nichegroepen wordt een eigen communicatieplan ontwikkeld en ev. externe partners aangetrokken. Doelstelling is deze groepen met een specifiek aanbod aan te zetten tot een bezoek aan de Groene Gordel en herhaalbezoek te stimuleren.

Concreet

1. Selectie van relevante doelgroepen.
2. Onderzoek naar behoeften van deze doelgroepen en ontwikkelen, bundelen relevant toeristisch aanbod.
3. Ontwikkelen communicatieplannen met aanduiding timing, media, middelen per doelgroep.
4. Implementeren communicatieplannen.

Timing

- 2008 en volgende jaren: jaarlijks communicatieplan & implementatie communicatieactie expats
- 2008: ontwikkelen productaanbod inwoners Brussels Gewest en groenliefhebbers
- 2009 en volgende jaren: jaarlijks communicatieplan & implementatie communicatieactie inwoners Brussels Gewest en groenliefhebbers
- 2008 - 2013: ontwikkelen meertalige informatie en website

Actie 1.8: jaarlijkse herziening van de werffolder en driejaarlijkse herziening van de regiogids

Opzet

Basis van informatieverstrekking rond de Groene Gordel zijn een werffolder en de regiopocket. Beide media moeten voortdurend worden aangepast aan de actualiteit en de toeristische vraag. In het kader van brede vermarkting - ook naar internationale toeristen en buitenlandse bewoners van de regio (expats) - wordt de

werffolder in verschillende talen uitgebracht. Er wordt een specifieke timing voor heruitgave van werffolder en regiogids gehanteerd.

Concreet

1. Jaarlijkse herwerking en heruitgave van werffolder met vertalingen in Fr., Eng., Duits.
2. Actualisatie regiopocket om de drie jaar.

Timing

- Jaarlijks: actualisatie werffolder
- 2008 - 2010 - 2013: actualisatie regiogids

Actie 1.9: vermelden subregio's op kaartmateriaal en in publicaties van de Groene Gordel, terwijl partners hun subregio en/of evenement in de Groene Gordel kaderen.

Opzet

De Groene Gordel omvat drie deelregio's: Dijleland, Pajottenland en Zennevallei en Brabantse Kouters. Toerisme Vlaams-Brabant situeert deze deelregio's bij uitgave van kaartmateriaal en in andere publicaties rond de Groene Gordel. De subregio's situeren zich in hun publicaties in het groter geheel van de Groene Gordel.

Concreet

1. Situering deelregio's opnemen bij kaartmateriaal en in publicaties Groene Gordel

Timing

Voortdurend

8.1.3 Acties voor organisatie en financiering

Actie 1.10: aanzet voor een overlegplatform met diverse partners voor verhoogde ontsluiting en toegankelijkheid: de Vlaamse overheid (ruimtelijke ordening, leefmilieu, landbouw), gemeentebesturen, privé-eigenaars, organisaties zoals Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt, Regionale Landschappen, natuurgidsen ...)

Opzet

In de Groene Gordel zijn heel wat aantrekkelijke parken, tuinen en groengebieden slechts in beperkte mate ontsloten voor bezoekers. Dit geldt zowel voor sommige domeinen die beheerd worden door de overheid, maar vooral voor domeinen in bezit van privé-eigenaars en natuurbeheerders.

Concreet

1. Regiocoördinatoren overleggen bilateraal met instanties en private beheerders van parken, tuinen en groengebieden over de mogelijkheid om deze domeinen ruimer open te stellen voor bezoekers.
2. Er wordt een overzicht opgemaakt met de voorwaarden, te nemen maatregelen en mogelijkheden om deze te realiseren.
3. Voor de hele Groene Gordel of per deelregio worden mogelijke partners samengebracht, acties en knelpunten voorgesteld en een actieplan voorgesteld.

Timing

2008-2009: bilaterale contacten met diverse partners
 2009: oprichting overlegplatform en opstellen actieplan
 vanaf 2009: implementatie: acties voor verhoogde ontsluiting en toegankelijkheid

8.2 Strategische doelstelling 2

De Groene Gordel wil zijn openluchtrecreatief basisaanbod verder ontwikkelen inspeland op de sterke noden aan omgevingsrecreatie en als ondersteunend element voor het aantrekken van verblijfstoerisme.

8.2.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 2.1: ondersteunen van een systeem voor kwaliteitsbewaking van gebiedsdekkend wandelaanbod: onderhoud verderzetten en peter-metersysteem optimaliseren

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant zal de kwaliteit van het provinciaal wandel- en fietsaanbod blijvend garanderen door een beroep te doen op vrijwilligers die als peter of meter 3 keer per jaar de hun toegewezen wandel- of fietsroute controleren. Opmerkingen die voortvloeien uit deze controle moeten door een kwaliteitscoördinator verder opgevolgd worden. Opdrachten over onderhoud van bordjes en infrastructuur geeft hij door aan routenet en opdrachten over onderhoud van de weg geeft hij door aan de respectievelijke eigenaar. Ook de klachten die via routedokter@vlaamsbrabant.be gedetecteerd worden, volgt hij op. De terugkoppeling naar de meter en peter of andere melder gebeurt op een efficiënte en klantvriendelijke manier. Toerisme Vlaams-Brabant participeert actief en financieel in de tewerkstelling van dergelijke coördinatoren bij IGO-Leuven en Haviland. Ze werken nauw samen met de cel productontwikkeling van Toerisme Vlaams-Brabant.

Concreet

1. Besprekingen rond samenwerking en aanwerving.
2. Ondersteuning aanwervingsdossier bij bevoegde instanties
3. Aanwerving
4. Werking op het terrein en samenwerking

Timing

2008 en nadien doorlopend tot 2013

Actie 2.2: ontwikkelen van een Fietsnetwerk Groene Gordel in Dijleland, Brabantse Kouters en Pajottenland & Zennevallei

Opzet

Via een knooppuntensysteem kan de fietser gemakkelijk een heel gebied doorkruisen aan de hand van lussen van 20 tot 25 km die met elkaar verbonden zijn tot een netwerk. Het is de bedoeling om de fietser door landschappelijk en groen gebied te laten fietsen. Het fietsnetwerk Groene Gordel wordt eerst operationeel in het Dijleland, dan in de Brabantse Kouters en daarna in het Pajottenland & Zennevallei. Daartoe wordt het netwerk bewegwijzerd met uniforme bewegwijzeringsborden zoals in de rest van Vlaanderen en wordt een kaart gedrukt met een overzicht van alle lussen en knooppunten. Om de aantrekkelijkheid te vergroten worden ook fietscafés

geselecteerd die vlakbij het knooppuntennetwerk liggen en waar je als fietser terecht kan voor dringende reparaties en dergelijke.

Concreet

1. Gefaseerde ontwikkeling fietsknooppuntennetwerk in Groene Gordel
2. Vermarkting

Timing

2008 Dijleland

2009 Brabantse Kouters

2010 Pajottenland & Zennevallei

Actie 2.3: ontwikkelen van een Wandelnetwerk Dijleland (in Overijse, Tervuren, Kortenberg, Bertem, Huldenberg en een gedeelte van Hoeilaart, Oud-Heverlee en Bierbeek)

Opzet

Een wandelnetwerk wordt ontwikkeld in gebieden met een grote ruimtelijke samenhang en landschappelijke aantrekkelijkheid. Toerisme Vlaanderen heeft hiertoe een gedeelte van het Dijleland als 'zoekzone' aangeduid. Dit betekent dat het wandelnetwerk binnen die zone ontwikkeld wordt maar niet alle gemeenten van die zoekzone moet behelsen. Om de wandelaar een uitgebreid en meerdaags wandelaanbod te kunnen bieden is een wandelnetwerk fijnmazig (lussen van 3 tot 5 km) en gemeenteoverschrijdend. In het Dijleland wordt het wandelnetwerk ontwikkeld op basis van de bestaande wandellussen en in samenwerking met het Regionaal Landschap Dijleland die een inventaris heeft van holle wegen en aandacht heeft voor 'trage wegen'. Het netwerk zal zich ten zuiden van de E40 situeren.

Concreet

1. Ontwikkelen wandelnetwerk op basis van bestaande lussen

Timing

2009-2010

Actie 2.4: ontwikkeling van een Wandelnetwerk Pajottenland (in Galmaarden, Pepingen en een gedeelte van Gooik, Herne, Halle, Sint-Pieters-Leeuw en Lennik)

Opzet

Een wandelnetwerk wordt ontwikkeld in gebieden met een grote ruimtelijke samenhang en landschappelijke aantrekkelijkheid. Toerisme Vlaanderen heeft hiertoe een gedeelte van het Pajottenland als 'zoekzone' aangeduid. Dit betekent dat het wandelnetwerk binnen die zone ontwikkeld wordt maar niet alle gemeenten van die zoekzone moet behelsen. Om de wandelaar een uitgebreid en meerdaags wandelaanbod te kunnen bieden is een wandelnetwerk fijnmazig (lussen van 3 tot 5 km) en gemeenteoverschrijdend. In het Pajottenland wordt het wandelnetwerk ontwikkeld op basis van de bestaande wandellussen en in samenwerking met het Regionaal Landschap Zenne Zuun Zoniën die een inventaris heeft van 'trage wegen'. Het wandelnetwerk zal het reeds bestaande lokale netwerk in Lennik mee opnemen.

Concreet

1. Ontwikkelen wandelnetwerk Pajottenland

Timing

2009-2010

Actie 2.5: bij heruitgaven van wandelpublicaties de geografische hiaten in het aanbod opsporen en wandeltrajecten uitwerken.Opzet

Om de actualiteit van de huidige wandelboekjes te garanderen is een regelmatige update nodig. Bij een heruitgave worden de bestaande wandellussen gecheckt op kwaliteit en aanbod in de betrokken gemeenten. Indien er geografische hiaten zijn, waardoor gemeenten nog geen provinciale wandellus hebben op hun grondgebied, wordt dit met de betrokken gemeente besproken en uitgewerkt.

Verouderde wandelingen worden geschrapt, nieuwe worden ontwikkeld. Toerisme Vlaams-Brabant wil alle publicaties om de paar jaar inhoudelijk herbekijken. Bijzonder aandachtspunt hierbij is de relatie met de horeca langs de trajecten. Deze worden minstens aangeduid. Eventueel wordt een verdere samenwerking opgezet. Er wordt extra inspanning geleverd om de eigen inwoners van Vlaams-Brabant over deze geactualiseerde publicaties te informeren.

Concreet

1. Opstellen van tijdsschema.
2. Inhoudelijk evalueren en bijsturen wandelaanbod per publicatie.

Timing

2009: Zoniënwoud wordt herbekeken en mogelijk verbonden met het Wandelnetwerk Dijleland

2009-2010: Dijleland wordt herbekeken en ingepast in het Wandelnetwerk Dijleland

2009-2010: West-Pajottenland wordt herbekeken en ingepast in het Wandelnetwerk Pajottenland

2010: Tussen Zennevallei en Zoniënwoud en Oost-Pajottenland worden herwerkt en samengevoegd

2010: Dender-Lombeek

2010: Brabantse Kouters

2011: Noord-Dijleland

Actie 2.6: uittekenen van digitale ruiterslussen die samen een ruiternetwerk vormenOpzet

Vanuit de ruiter- en logiesector blijkt dat er interesse en vraag is naar een ruiternetwerk met overnachtingsmogelijkheden. Toerisme Vlaams-Brabant werkt voor de Groene Gordel een gebiedsdekkend lussensysteem uit waarbij bij elke lus waar mogelijk een ruitervriendelijke logies wordt gezocht. De ontwikkeling van dit systeem kan kaderen binnen een Europees Interreg IV-project dat door de Landelijke Rijverenigingen (LRV) wordt ingediend. De vermarkting gebeurt voor elke lus afzonderlijk en, onder vorm van verblijfsarrangementen, voor het gehele lussensysteem.

Concreet

1. Zoeken van partners op het terrein voor het ontwikkelen van ruiterslussen (via LRV).
2. Het uittekenen van deze routes in functie van ruitervriendelijke logies in de buurt.
3. Het controleren van de aangeleverde routes op kwaliteit en openbaar karakter.
4. Het publiceren en vermarkten van deze digitale routes.

Timing

2009-2013: Ruiternetwerk Groene Gordel

Actie 2.7: Jaarlijks 3 verblijfsarrangementen realiseren rond fietsen, wandelen en ruiterenOpzet

Om het aanbod aan wandel-, fiets- en ruiterroutes bekend te maken wordt dit gekoppeld aan kleinschalig verblijfstoerisme. Op die manier is het mogelijk om een paar dagen te onthaasten in de onmiddellijke nabijheid van heel wat pareltjes aan parken, tuinen, kastelen, bosgebieden, Kleinschalige logies worden in kaart gebracht. In functie van het aanbod aan wandel-, fiets- en ruiterroutes ontwikkelt Toerisme Vlaams-Brabant een arrangement.

Concreet

1. Selectie van relevante kleinschalige logies (in relatie tot wandel-, fiets- en ruiterroutes)
2. Ontwikkelen van verblijfsarrangement (ev. in het kader van bepaalde toeristische trend of in samenwerking met attractie)
3. Vermarkting

Timing

jaarlijks

Actie 2.8: Jaarlijks de toegankelijkheid van 1 wandelroute verbeteren met aandacht voor andersvalidenOpzet

In het kader van toegankelijkheid voor andersvaliden wordt er extra aandacht besteed aan de staat van de wegen van de wandellussen. Op die manier kunnen zowel andersvaliden als mensen met een kinderwagen, comfortabel genieten van het landschap in de Groene Gordel. Er wordt een inventaris opgemaakt van de wandelroutes die mits een klein aantal fysieke ingrepen of mits een nieuw tracé voldoen aan de criteria van de vzw Toegankelijkheidsbureau. Om de wegen fysiek te verbeteren wordt overlegd met de betrokken wegbeheerder: gemeente, gewest, ...

Concreet

1. Inventaris van routes die 'vatbaar' zijn voor een hogere mate van toegankelijkheid
2. Afstemming met de vzw Toegankelijkheidsbureau
3. Overleg met betrokken gemeentebesturen/overheden voor de realisatie
4. Vermarkting

Timing

jaarlijks

Actie 2.9: samen met GR een specifiek aanbod voor de langeafstandswandelaar creërenOpzet

Het huidige aanbod aan wandellussen bestaat uit korte wandelingen van 5 tot maximum 12 km. Om de lange afstands- en dagstapper ook aan zijn trekken te laten komen, wordt er samengewerkt met de vzw Grote

Routepad en om een streekGR te realiseren. Voor de Groene Gordel wordt gestart met het Dijleland, nadien wordt bekeken of een streekGR voor Brabantse Kouters en Pajottenland & Zennevallei een commercieel haalbare kaart is. De bewegwijzering en het onderhoud gebeurt op de klassieke GR-wijze. Deze streekGR wordt uitgegeven onder de vorm van een topogids en te koop aangeboden via de GR-kanalen en de kanalen van TVB.

Concreet

1. Ontwikkelen van een lusvormige streekGR in het Dijleland
2. Publicatie van streekGR
3. Evaluatie
4. Ev. realisatie streekGR in Brabantse Kouters en/of Pajottenland

Timing

2008

Actie 2.10: verbindingen voorzien tussen de fietsnetwerken en Brussel, Leuven en andere provincies

Opzet

Opdat fietsers vanuit de Groene Gordel verder het land kunnen doorkruisen via het knooppuntennetwerk of een ander systeem maakt Toerisme Vlaams-Brabant verbindingen met Brussel, Leuven en andere provincies. Hiervoor wordt overlegd met de bevoegde instanties om afstemming te bekomen: Bestuur uitrusting en vervoer Brussel, Leefmilieu Brussel, dienst toerisme provincie Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Waals-Brabant, Henegouwen en stad Leuven, ...

Concreet

1. Opsporen van hiaten in huidige verbindingen
2. Onderzoeken van verbeteringen aan bestaande verbindingen
3. Afstemming met betrokken overheden
4. Realiseren verbindingen
5. Nieuwe/vernieuwde verbindingen als toeristische troef uitspelen

Timing

2008-2010

Actie 2.11: realiseren systeem fietscafés in functie van de realisatie van het fietsknooppuntennetwerk en stimuleren van fietsvriendelijke logies via specifieke aandacht in mediacampagnes

Opzet

Inherent aan het fietsknooppuntensysteem is het ontwikkelen van het concept fietscafés. Dit zijn horecazaken (op 500 m. afstand van het fietsnetwerk) die een minimumdienstverlening aan de fietsers aanbieden. Toerisme Vlaams-Brabant wil de erkende fietscafés verder betrekken bij haar werking en ze inschakelen als toeristisch infopunt. In combinatie met de officiële diensten voor toerisme kan zo een hogere bereikbaarheid van toeristische informatie worden gerealiseerd. Bovendien wordt die info gebracht op de plaatsen waar grote concentraties toeristen voorkomen.

Ook kleinschalige logies die vlakbij het fietsknooppuntennetwerk liggen worden mits aan een aantal voorwaarden te voldoen via arrangementen ondersteund. Op die manier wordt de aantrekkelijkheid van het knooppuntennetwerk versterkt.

Concreet

1. Ontwikkelen van fietscafés in de Groene Gordel, samenlopend met de ontwikkeling van het fietsknooppuntennetwerk per subregio
2. Selecteren van relevante fietscafés met het oog op ontwikkelen toeristisch infopunt
3. Ter beschikking stellen promomateriaal
4. Ontwikkelen van aangepast distributiesysteem van toeristische info naar horecazaken

Timing

2008: selecteren bestand fietscafés Dijleland

2009: selecteren bestand fietscafés Brabantse Kouters

2010: selecteren bestand fietscafés Pajottenland & Zennevallei

2009-2013: uitwerking en implementatie concept 'toeristisch infopunt' in horecazaken

Actie 2.12: samenwerken met Kanaaltochten Brabant: verdere uitbreiding van de combinatie-mogelijkheden met attracties

Opzet

Water spreekt aan. In de Groene Gordel spelen zowel het Zeekanaal, het kanaal Leuven-Dijle als het kanaal Brussel-Charleroi een belangrijke rol. We willen toeristische attracties in de buurt combineren met de boottochten van Kanaaltochten Brabant. Een aantal attracties liggen net te ver van de stopplaats van kanaaltochten om te voet te bereiken. Een aanbod aan huurfietsen of een pendelbus kan hiervoor een oplossing bieden. Mits creativiteit en een goede promotie kan i.s.m. Kanaaltochten Brabant een creatief toeristisch aanbod gecreëerd worden.

Kanaal Leuven-Dijle: vanaf stopplaats is het 1 km tot aan het Bloso-domein van Hofstade:

Zeekanaal: vanaf stopplaats Verbrande brug: 4 km tot aan het centrum van Grimbergen

Zeekanaal: vanaf stopplaats Vilvoorde ben je snel in het domein 3 fonteinen.

Kanaal Brussel-Charleroi: vanaf stopplaats Halle ben je snel in het centrum van Halle

Concreet

1. Afspraken met Kanaaltochten Brabant en betrokken attracties
2. Afspraken met andere partners (fietsverhuur, busvervoer, enz.)
3. Realisatie op het terrein

Timing

2008-2013

Actie 2.13: om de twee jaar een nieuw en innovatief product met technologische meerwaarde: GPS, MP4, GSM...realiseren.

Opzet

Om een ander, actief en technologieminend publiek te bereiken biedt Toerisme Vlaams-Brabant nieuwe interactieve producten aan die de toeristische meerwaarde van een bepaalde site in de kijker plaatsen of thema's uitwerken die een andere invalshoek toelaten. Voor de ontwikkeling van deze producten wordt in de eerste plaats gedacht aan de locaties Tervuren (Warandepark), Meise (Nationale Plantentuin) en Halle (stad). De aanwezigheid van een streekbezoekerscentrum biedt zowel toeristische als logistieke mogelijkheden. Daarnaast biedt deze vorm van technologisch bezoek van een site kansen voor een aantal gemeenten met een minder

interessant toeristisch profiel in de klassieke zin. De gebruikte technologie wordt in functie van de concrete projecten gekozen: PDA, GPS, MP4, GSM, enz.

Concreet

1. Uitwerken van pilootproject
2. Implementatie op andere locaties (selectie op basis van toeristische meerwaarde, actualiteit, creatieve mogelijkheden)

Timing

2009: Tervuren

2011, 2013: andere locaties

Actie 2.14: herinrichten van het Provinciaal recreatiedomein Huizingen: realisatie van een hedendaags en ecologisch duurzaam concept met als onderdelen : (1) nieuwe verblijven voor kleine dieren (aandacht voor streekeigen rassen); (2) collectie van oude en streekeigen variëteiten hoogstamfruitbomen; (3) heraanleg van de visvijver

Opzet

Het provinciaal recreatiedomein van Huizingen is een zeer succesvol domein. Naast het recreatieve gedeelte met een buitenzwembad, sportterreinen en allerhande speeltuigen is er ook een prachtig parkdomein met een originele rotstuijn. Het geheel is aan renovatie toe om beter te beantwoorden aan de noden van de toerist-recreant. Het dierenverblijfpark wordt volledig herzien en heringericht met aandacht voor streekeigen rassen. Er komt een hoogstamboomgaard met een collectie van oude en streekeigen variëteiten en de visvijver wordt heraangelegd. De rotstuijn wordt gerenoveerd en de toegankelijkheid voor blinden, slechtzienden en andersvaliden wordt nog verbeterd.

Concreet

1. Subsidiëeringsdossier TRP is goedgekeurd
2. Voorjaar 2009 gaan de werken van start

Timing

2008-2010

8.2.2 Acties voor marketing

Actie 2.15: jaarlijks 3 verblijfsarrangementen realiseren rond fietsen, wandelen en ruiteren

Opzet

Recreatief verblijfstoerisme neemt in de Groene Gordel een bescheiden plaats in. Om de logiesector te ondersteunen, ontwikkelt Toerisme Vlaams-Brabant jaarlijks minstens drie verblijfsarrangementen waarin fietsen, wandelen of ruiteren centraal staan. Ze werkt voor deze arrangementen ook een promotieplan uit en schakelt ze maximaal in de samenwerking met Toerisme Vlaanderen in. De ontwikkeling van deze verblijfsarrangementen verloopt rechtstreeks met de uitbaters of in samenwerking met externe, overkoepelende partners. De arrangementen worden steeds afgetoetst aan de profilering van de Groene Gordel als groen en landelijk rustpunt in de schaduw van grootstad Brussel.

Concreet

1. Ontwikkelen verblijfsarrangementen en opstellen promotieplan.
2. Implementeren promotieplan ev. in samenwerking met externe partners.
3. Evaluatie: boekingen en PR-waarde.

Timing

Jaarlijks

Actie 2.16: jaarlijks ontwikkelen en promoten van 1 themafietslus op het fietsknooppuntennetwerk in samenwerking met horecasector (fietscafés) langsheen het traject.

Opzet

Het fietsknooppuntennetwerk zal in 2010 onderdeel van de toeristische basisinfrastructuur van de Groene Gordel zijn. Om het blijvend te vermarkten is het nodig elk jaar opnieuw actualiteitswaarde aan het netwerk te geven. Toerisme Vlaams-Brabant zal daarom ev. in samenwerking met externe partners vanaf 2011 jaarlijks minstens 1 themalus op het fietsknooppuntennetwerk uitwerken. Bij voorkeur wordt deze themalus ondersteund met een flankerend aanbod: horecavoordeel, wellness of andere. De themafietsroute wordt zowel gedrukt als digitaal gratis aangeboden. Over de hele beleidsperiode wordt erover gewaakt dat deze projecten/themalussen gebiedsdekkend zijn. Een aantal van deze initiatieven kunnen grensoverschrijdend zijn.

Concreet

1. Vanaf 2011: jaarlijks uittekenen van themafietsroute op het fietsknooppuntennetwerk Groene Gordel.
2. Samenwerkende partner selecteren die themaroute inhoudelijk of promotioneel kan ondersteunen.
3. Positioneren van deze themaroute als ambassadeur voor het fietsknooppuntennetwerk.

Timing

Start: 2011

Actie 2.17: ondersteunen ontwikkeling en promoten mountainbikeroutes (in afstemming met dienst sport) of andere routes zoals LF-routes

Opzet

Andere actoren hebben eigen routes ontwikkeld. Bloso heeft op gemeentelijk vlak mountainbikeroutes ontwikkeld, de provinciale dienst sport zal mountainbikenetwerken ontwikkelen en Toerisme Vlaanderen heeft op gewestvlak Landelijke Fietsroutes (LF) ontwikkeld.

Concreet

1. Selectie in het kader van relevante projecten
2. Het controleren van de aangeleverde routes op kwaliteit en openbaar karakter.
3. De mogelijkheid voor verblijfsarrangementen gekoppeld aan deze trajecten onderzoeken
4. Het publiceren en vermarkten van deze digitale routes.

Timing

2008-2013

8.3 Strategische doelstelling 3

De Groene Gordel biedt een antwoord op de stijgende vraag naar authenticiteit, wellness/toerisme en avontuur.

8.3.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 3.1 : ontwikkeling en vermarkten van minstens 5 wellness/avontuur/authenticiteit dag- of verblijfsarrangementen

Opzet

Deze regio telt heel wat partners/attracties die wellness, avontuur of authenticiteit op één of andere manier in hun aanbod hebben. Toerisme Vlaams-Brabant zal combinaties ontwikkelen van deze partners met dagje-uitformules van touroperators, vzw Kanaaltochten, Mice-aanbieders en andere. Deze combinatieformules worden zowel door Toerisme Vlaams-Brabant als de externe partner vermarkt. Daarnaast wordt ook met de logiesector gezocht naar meerwaarde-aanbod en samenwerking met die partners.

Concreet

1. Selecteren van mogelijke partners/logiesaanbieders en meewerkende partners/attracties.
2. Uitwerken van combinatieuitstappen.
3. Vermarktingsstrategie uitwerken en implementeren.

Timing

vanaf 2009

Actie 3.2: twee innovatieve producten voor actief toerisme realiseren met technologische meerwaarde: GPS, MP4, GSM...

Opzet

Om de interactiviteit van de individuele bezoekers aan een attractie, museum of streek te verhogen kan dankbaar gebruik gemaakt worden van technologie. Via GPS kunnen toeristische ontdekkingscircuits opgesteld worden met informatie over cultuurhistorische elementen die men onderweg passeert, gekoppeld aan horeca- en/of logiesaanbod. Met een MP-4 bestand, downloadbaar via internet, kan een themawandeling uitgestippeld worden over bv. Leopold II in Tervuren, over de oorlogsthematiek bij de anti-tankgracht, Via GSM, een toestel dat bijzonder ingeburgerd is en een groot publieksbereik kent, kan een route opgemaakt worden waarbij de bezoeker op aangeduide plaatsen een vooraf kenbaar nummer kan opbellen voor info-tainment. Zie ook actie 2.13.

Concreet

1. Selecteren van mogelijke partners/aanbieders en meewerkende partners/attracties.
2. Uitwerken van thema-circuits.
3. Vermarktingsstrategie uitwerken en implementeren.

Timing

vanaf 2009

8.3.2 Acties voor marketing

Actie 3.3: ontwikkeling en vermarkten van minstens 5 wellness/avontuur/authenticiteit dag- of verblijfsarrangementen

Opzet

In de toekomst zal de vraag naar arrangementen rond wellness, avontuur en authenticiteit alleen maar toenemen. Op dit ogenblik heeft de Groene Gordel hierop nog geen pasklaar antwoord. Toerisme Vlaams-Brabant ontwikkelt in de beleidsperiode 2008 - 2013 minstens 5 arrangementen rond deze thema's. Het gaat daarbij zowel om productontwikkeling - of bundeling van bestaande initiatieven - als om de commerciële vertaling ervan in verblijfsarrangementen. Tot slot neemt Toerisme Vlaams-Brabant deze arrangementen op in haar communicatiekanalen en -acties en geeft ze ze extra ondersteuning in Vlaanderen en Nederland via samenwerking met Toerisme Vlaanderen. Gespreid in de tijd kunnen de accenten op wellness, avontuur en authenticiteit variëren.

Concreet

1. Ontwikkelen productaanbod wellness-, avontuur-, authenticiteitstoerisme.
2. Flankerend verblijfsaanbod ontwikkelen ev. in samenwerking met externe partners.
3. Vermarketing van dit aanbod via eigen communicatie en ev. in samenwerking met externe partners.

Timing

Vanaf 2009 jaarlijks minstens 1 arrangement.

8.3.3 Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek

Actie 3.4: onderzoek naar de haalbaarheid van en de locatie voor een nieuwe attractie rond avontuurlijk toerisme voor een ruim publiek

Opzet

De Groene Gordel heeft een beperkt aanbod aan grotere attracties. De (dag)toerist op zoek naar avontuur en actie kan, buiten het provinciaal domein Huizingen en het BLOSO-domein te Hofstade, nergens terecht. De vraag stelt zich of er in de subregio's Dijleland of Brabantse Kouters geen ruimte is voor een nieuwe attractie voor een ruim publiek rond avontuurlijk toerisme. De problematiek overstijgt duidelijk het gemeentelijk beleidsniveau. Is er een concrete behoefte aan een bijkomende attractie? Wat soort attractie zou dat dan zijn? Wat kan, rekening houdend met de draagkracht van de regio, gerealiseerd worden? Waar wordt deze attractie het best gelocaliseerd? Dit zijn vragen die het voorwerp uitmaken van een grondige analyse.

Concreet

1. Informatieverzameling over gelijkaardige onderzoeken (binnen- en buitenland)
2. Nagaan of het onderzoek kan ingepast worden in een Europees project (Interreg 4 A)
3. Op zoek gaan naar partners
4. Uitbesteding van het onderzoek aan gespecialiseerd bureau

Timing

2011 - 2013

8.4 Strategische doelstelling 4

De Groene Gordel ondersteunt zijn kleine en middelgrote attracties met een specifiek beleid en stimuleert de uitbouw van nieuwe attracties.

8.4.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 4.1: Kleinschalige attracties met groeipotentie begeleiden in hun verdere ontwikkeling

Opzet

De Groene Gordel heeft een aantal sterke troeven die tot nu toe minder uitgewerkt werden.

In het Dijleland zijn de streekproducten: tafeldruiven, witloof en asperges wel bekend bij een groot publiek maar wordt de relatie met het grondgebied onvoldoende gelegd. Een interactieve uitbouw van het druivenmuseum en het witloofmuseum kan een groter publieksbereik garanderen. Een film, puzzelspel, proefsessie met verkoop enz. kunnen hiertoe bijdragen. De nationale luchthaven van Zaventem kan aantrekkelijk gemaakt worden door de interesse voor vliegen en luchtvaart (genre Leonardo Da Vinci, Panamarenko) in een thema-bezoekerscentrum aan bod te laten komen.

De Brabantse Kouters hebben in het Bloso-domein een knap sportmonument met volkssportentuin. Dit nieuwe museum met schitterende volkssportentuin heeft extra publieksbekendheid nodig. Vooral groepen zoals sportclubs, bedrijven voor teambuilding, scholen (studenten) kunnen aangesproken worden.

Het Pajottenland en Zennevallei zijn bekend om geuze, Bruegel, volksmuziek en het Brabants trekpaard maar hebben onvoldoende zichtbaarheid. Een bezoekerscentrum over geuze en lambikbieren met doe-labo, visualering van de verschillende stappen in het brouwproces, met aroma-beleving enz. Het volkmuziekinstrumentenmuseum en het museum van het Brabants trekpaard moet interactief opgevat worden zodat individuele bezoekers aangesproken worden: via een audiogids de klankkleur van de instrumenten leren kennen, bekende melodieën zelf kunnen spelen via pc-simulatie..., een 'life' rit op een Brabants trekpaard, een film over het fokken en huidig gebruik wereldwijd, enz. De reproducties van Bruegel, gemaakt voor Bruegel 06, verdienen een permanente opstelling op één locatie die toegankelijk is voor het publiek.

Concreet

1. Afstemmen met de betrokken partners (gemeenten, vzw's, privé-organisaties) en uitleg geven over mogelijke subsidiekanalen.
2. Ondersteuning bieden bij opstellen van subsidiedossiers
3. Uitwerking en implementatie promotieplan voor het sportmonument

Timing

2008-2013

Actie 4.2: realiseren van erfgoedwandelingen i.s.m. Vakantiegenoegens: 'Stenen vertellen'

Opzet

Om de vele kleinere attracties meer bekendheid te geven, worden een aantal themawandelingen ontwikkeld i.s.m. een externe partner. Vakantiegenoegens realiseert erfgoedwandelingen onder de noemer 'Stenen vertellen' waarbij de monumenten langs het wandeltracé of fietstracé beschreven worden.

Concreet

1. Inventarisatie van kleinere attracties en cultuurhistorisch erfgoed
2. Aanmaak van 12 wandelingen en 2 fietstochten in de Groene Gordel
3. Dit aanbod wordt zowel gedrukt en in een mapje te koop aangeboden als digitaal ter beschikking gesteld via o.a. de website van Toerisme Vlaams-Brabant

Timing

vanaf 2008

Actie 4.3: realiseren van project 'Open monumentenzondagen' i.s.m. provinciale dienst cultuur in het kader van ontsluiting van erfgoed

Opzet

De provinciale dienst cultuur wil op vaste data beschermd en bezoekwaardig erfgoed open stellen voor het individuele publiek, genre 'Vlaams-Brabantse Monumentenzondagen'.

Concreet

1. Inventarisatie van kleinere attracties en cultuurhistorisch erfgoed
2. Selecteren van mogelijke partners en meewerkende attracties
3. Organisatie van openstelling Vlaams-Brabantse monumenten op vaste data
4. Bundeling van het aanbod onder de vorm van parcours
5. Vermarktingsstrategie uitwerken en implementeren

Timing

vanaf 2008

Actie 4.4: bundelen van thematische stadswandelingen in wandelbrochure

Opzet

In verschillende steden zijn er veel waardevolle monumenten, via uitgeschreven wandelingen kan er meer aandacht besteed worden aan de kleinere attracties. Dit aanbod kan gebundeld worden in een wandelbrochure en een extra troef zijn om het bezoekersaantal voor deze steden te verhogen.

Concreet

1. Inventarisatie van kleinere attracties en cultuurhistorisch erfgoed
2. Uitschrijven van stadswandelingen
3. Bundeling van het aanbod aan wandelingen in een brochure
4. Vermarktingsstrategie uitwerken en implementeren

Timing

vanaf 2010

Actie 4.5: ontwikkelen van drie aantrekkelijke arrangementen i.s.m. externe partners

Opzet

Attracties worden nog te weinig opgenomen in initiatieven van externe toeristische partners. Toerisme Vlaams-Brabant zal combinaties ontwikkelen van bestaande attracties met dagje-uitformules van touroperators, vzw Kanaaltochten en andere. Deze combinatieformules worden zowel door Toerisme Vlaams-Brabant als de externe partner vermarkt. Deze arrangementen worden ook ingeschakeld in het kader van de werking rond het bezoekproject van attracties in Vlaams-Brabant.

Concreet

1. Selecteren van mogelijke partners en meewerkende attracties.
2. Uitwerken van combinatieuitstappen.
3. Vermarktingsstrategie uitwerken en implementeren.

Timing

Jaarlijks vanaf 2010

Actie 4.6: jaarlijks ontwikkelen van drie verblijfsarrangementen met attracties in de Groene Gordel

Opzet

Als onderdeel van een allesomvattende strategie voor de ondersteuning van toeristische attracties werkt Toerisme Vlaams-Brabant jaarlijks drie verblijfsarrangementen uit waarin één of meer attractie(s) centraal staat. Het kan zowel om één grote attractie gaan (ev. naar aanleiding van een tijdelijke tentoonstelling) als om een bundeling met een bepaald thema als kapstok (bv. kasteeldomeinen, boerderijen, enz.). Deze verblijfsarrangementen worden ingezet ter ondersteuning van het globale bezoekproject van attracties in Vlaams-Brabant. De vermarktning gebeurt via de eigen kanalen van Toerisme Vlaams-Brabant en in samenwerking met Toerisme Vlaanderen.

Concreet

1. Ontwikkelen verblijfsarrangementen en opstellen promotieplan in het kader van globaal bezoekproject attracties Vlaams-Brabant.
2. Implementeren promotieplan ev. in samenwerking met externe partners.
3. Evaluatie: boekingen en PR-waarde.

Timing

Jaarlijks vanaf 2010

8.4.2 Acties voor marketing

Actie 4.7: ontwikkelen van een gezamenlijk bezoekproject onder vorm van bv. een Groene Gordel kaart die recht geeft op kortingen, extra aanbiedingen, enz.

Opzet

Vele - vaak kleinere - attracties kennen een sluimerend bestaan met eerder geringe bezoekersaantallen. Toch hebben ze een grote toeristische potentie, zeker op het vlak van dagrecreatie. Toerisme Vlaams-Brabant ontwikkelt met de sector een systeem dat de bezoekersinstroom verhoogt. Hiertoe wordt een oproep naar alle

attracties gelanceerd. Bedoeling is dat er een gemeenschappelijk aanbod wordt gedaan aan de toerist onder vorm van een korting/voordelenkaart. Grotere attracties kunnen kleinere op deze manier ondersteunen. De verspreiding van de voordelen/kortingkaart gebeurt via de attracties zelf, via kanalen van Toerisme Vlaams-Brabant en via de logiesuitbaters in de regio. Voor de lancering van dit initiatief naar het grote publiek worden belangrijke middelen ingezet. Het project zoekt ook samenwerking met attracties in Leuven en in het Hageland.

Concreet

1. Projectoproep attracties.
2. Projectplan met bepaling incentive, timing, project- en communicatiestrategie.
3. Uitwerking incentiveprogramma met dragers (kaart, folder, enz.) en opvolgingssysteem (Customer Loyalty Program)
4. Implementatie promotieplan
5. Evaluatie

Timing

Lancering: 2010

Actie 4.8: ontwikkelen van drie aantrekkelijke arrangementen i.s.m. externe partners

Opzet

Attracties worden nog te weinig opgenomen in initiatieven van externe toeristische partners. Toerisme Vlaams-Brabant zal combinaties ontwikkelen van bestaande attracties met dagje-uitformules van touroperators, vzw Kanaaltochten en andere. Deze combinatieformules worden zowel door Toerisme Vlaams-Brabant als de externe partner vermarkt. Deze arrangementen worden ook ingeschakeld in het kader van de werking rond het bezoekproject van attracties in Vlaams-Brabant.

Concreet

1. Selecteren van mogelijke partners en meewerkende attracties.
2. Uitwerken van combinatieuitstappen.
3. Vermarktingsstrategie uitwerken en implementeren.

Timing

Jaarlijks vanaf 2010

Actie 4.9: jaarlijks ontwikkelen van drie verblijfsarrangementen met attracties in de Groene Gordel

Opzet

Als onderdeel van een allesomvattende strategie voor de ondersteuning van toeristische attracties werkt Toerisme Vlaams-Brabant jaarlijks drie verblijfsarrangementen uit waarin één of meer attractie(s) centraal staat. Het kan zowel om één grote attractie gaan (ev. naar aanleiding van een tijdelijke tentoonstelling) als om een bundeling met een bepaald thema als kapstok (bv. kasteeldomeinen, boerderijen, enz.). Deze verblijfsarrangementen worden ingezet ter ondersteuning van het globale bezoekproject van attracties in Vlaams-Brabant. De vermarktning gebeurt via de eigen kanalen van Toerisme Vlaams-Brabant en in samenwerking met Toerisme Vlaanderen.

Concreet

1. Ontwikkelen verblijfsarrangementen en opstellen promotieplan in het kader van globaal bezoekproject attracties Vlaams-Brabant.
2. Implementeren promotieplan ev. in samenwerking met externe partners.
3. Evaluatie: boekingen en PR-waarde.

Timing

Jaarlijks vanaf 2010

Actie 4.10: nieuwe attracties zoals een geuzemuseum en een bezoekerscentrum over de luchtvaart stimuleren en promoten

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant ijvert in haar strategische opties voor de Groene Gordel voor de ontwikkeling van enkele nieuwe toeristische attracties. Ze zet hiervoor mensen en middelen in om subsidieaanvragen voor dergelijke projecten te ondersteunen. Bij de realisatie worden deze attracties bij voorkeur opgenomen in promotionele activiteiten van Toerisme Vlaams-Brabant. Desgevallend worden specifieke PR- of publiciteitsacties ontwikkeld - ev. in samenwerking met externe partners - en/of worden de nieuwe attracties opgenomen in de verblijfsarrangementen die in het kader van andere doelstellingen worden gerealiseerd. Uitgangspunt bij al deze inspanningen is dat de nieuwe attracties zich inschrijven in de strategische opties geformuleerd in het Strategisch Beleidsplan Groene Gordel.

Concreet

1. Via begeleiding TRP- en andere projecten stimuleren tot realisatie nieuwe streekeigen attracties. Ev. ondersteuning met eigen investeringsfonds Toerisme Vlaams-Brabant.
2. Opname van nieuwe relevante attracties in het standaard communicatieaanbod van Toerisme Vlaams-Brabant.
3. Opname attractie in globale attractiestrategie van Toerisme Vlaams-Brabant.
4. Ev. realisatie van specifieke marketing/communicatieacties.
5. Ev. opnemen van nieuwe relevante attracties in verblijfsarrangementen

Timing

Afhankelijk van realisatie nieuwe attracties.

Actie 4.11: opname van relevante toeristische manifestaties in de promotionele samenwerking met Toerisme Vlaanderen in de binnen- en buitenlandcampagnes

Opzet

In de Groene Gordel zijn er een aantal manifestaties met een (regio)grensoverschrijdende aantrekkingskracht. Toerisme Vlaams-Brabant wil helpen bij de vermarkting ervan via haar samenwerking met Toerisme Vlaanderen, zowel voor de binnenlandse als de Nederlandse markt. Er gebeurt een selectie van relevante manifestaties die in de reguliere samenwerking wordt ingebracht.

Concreet

1. Selectie toeristisch relevante manifestaties.
2. Jaarlijkse briefing met Toerisme Vlaanderen over de verdere vermarkting.
3. Specifiek opvolgen van de Nederlandse markt.

4. Evaluatie.

Timing

Jaarlijks

Actie 4.12: gestructureerde aanwezigheid van toeristische projecten in provinciale communicatie-initiatieven zoals de Vlaamse Brabander en in regionale media (via eigen perswerking).Opzet

Het provinciebestuur Vlaams-Brabant heeft een brede waaier eigen communicatiekanalen die zich tot de eigen bevolking richten. Via een goede samenwerking met de dienst informatie wil Toerisme Vlaams-Brabant een maximale aanwezigheid van haar projecten en initiatieven in deze kanalen bewerkstelligen. Het gaat inzonderheid om het tijdschrift De Vlaamse Brabander, de perswerking naar de regionale media en de betalende publiciteit in huis-aan-huis-bladen.

Concreet

1. Aanleveren van onderwerpen voor de diverse communicatiekanalen.
2. Verzorgen van een goede jaarspreiding en geografische verdeling van de aangebrachte onderwerpen.
3. Ontwikkelen en opvolgen van bepaalde samenwerkingsformules: o.a. wedstrijden met 'toeristische' prijzen.

Timing

Voortdurend

Actie 4.13: jaarlijkse vermarktinsactie van groepsuitstappen in de Groene GordelOpzet

Toerisme Vlaams-Brabant bundelt jaarlijks de groepsuitstappen in de provincie die door vaste partners - gemeenten, attracties, enz. - worden georganiseerd. Conform met de toeristische trends wordt gezocht naar nieuwe formules/aanbieders die zich naar nieuwe groepsmarkten richten: families, vriendenclubs, enz. Actuele thema's zoals avontuur, wellness en authenticiteit moeten ook een vertaling krijgen in het aanbod groepsuitstappen.

Het aanbod groepsuitstappen wordt minstens via twee kanalen verdeeld: een jaarlijkse brochure met nieuwigheden en via de website www.toerisme.vlaamsbrabant.be. Na de evaluatie van de workshop groepsuitstappen die in het voorjaar 2008 wordt georganiseerd, zal geëvalueerd worden of dit initiatief jaarlijks wordt herhaald.

Concreet

1. Jaarlijks raadplegen aanbieders groepsuitstappen.
2. Screening van de markt naar een nieuw aanbod groepsuitstappen conform de toeristische trends en/of het stimuleren van traditionele aanbieders om ook nieuwe thema's op te nemen.
3. Jaarlijks bundelen van het volledige aanbod op www.toerisme.vlaamsbrabant.be.
4. Publiceren van een folder met alle nieuwe formules voor het betreffende werkjaar.
5. Evaluatie van de deelnamecijfers aan de groepsuitstappen via bevraging.

Timing

- Elk jaar
- Screening markt naar nieuwe aanbieders/formules vanaf 2009

8.5 Strategische doelstelling 5

De Groene Gordel ondersteunt de maximale invulling van de eigen kwaliteitsvolle logiesinfrastructuur.

8.5.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 5.1: jaarlijks 3 arrangementen ontwikkelen met attracties in de Groene Gordel (zie ook actie bij doelstelling 4)

Opzet

Als onderdeel van een allesomvattende strategie voor de ondersteuning van toeristische attracties werkt Toerisme Vlaams-Brabant jaarlijks drie verblijfsarrangementen uit waarin één of meer attractie(s) centraal staat. Het kan zowel om één grote attractie gaan (ev. naar aanleiding van een tijdelijke tentoonstelling) als om een bundeling met een bepaald thema als kapstok (bv. kasteeldomeinen, boerderijen, enz.). Deze verblijfsarrangementen worden ingezet ter ondersteuning van het globale bezoekproject van attracties in Vlaams-Brabant. De vermarkting gebeurt via de eigen kanalen van Toerisme Vlaams-Brabant en in samenwerking met Toerisme Vlaanderen.

Concreet

1. Ontwikkelen verblijfsarrangementen en opstellen promotieplan in het kader van globaal bezoekproject attracties Vlaams-Brabant.
2. Implementeren promotieplan ev. in samenwerking met externe partners.
3. Evaluatie: boekingen en PR-waarde.

Timing

Jaarlijks vanaf 2010

Actie 5.2: samenwerken met vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen voor het organiseren van infoavonden voor kandidaatlogiesuitbaters

Opzet

De Bed & Breakfast formule waarbij gastenkamers in karaktervolle hoeves, huizen, kasteeltjes worden verhuurd aan particulieren, wordt ook in Vlaanderen alsmat populairder. De vzw Plattelandstoerisme in Vlaanderen (PiV) signaleert dat er veel vraag is van kandidaat-logiesuitbaters naar informatie over het opstarten van gastenkamers.

Daarom zal Toerisme Vlaams-Brabant eventueel in samenwerking met het PiV of andere partners infomomenten en begeleidingsactiviteiten organiseren voor deze doelgroep. De bedoeling is om geïnteresseerden wegwijs te maken in de reglementering en hun vragen te beantwoorden.

Concreet

1. Inventarisatie van de noodzaak aan vormingsactiviteiten voor kandidaat-logiesuitbaters
2. Afspraken met relevante ext. partners
3. Organisatie vormingsactiviteit

Timing

2009 - 2011 - 2013

8.5.2 Acties voor marketing

Actie 5.3: ontwikkelen van joint promotions met minimaal 20 uitgebade en kleinschalige karakterhotels/gastenkamers met een rustige ligging die het imago van de Groene Gordel versterken.

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant hanteert geen rechtstreekse subsidiëring voor kleinschalige logies. Ze gelooft meer in het creëren van een toeristisch kader waarbinnen deze verblijfssector succesvol kan ondernemen. Ze ondersteunt de commerciële werking van gastenkamers en kleinere plattelandsverblijven door het ontwikkelen en vermarkten van verblijfsarrangementen - ook in samenwerking met Toerisme Vlaanderen - én door het opnemen van deze uitbatingen in joint promotions met diverse media.

Deze actie houdt zowel aandacht voor deze logiesvorm in bij andere acties rond verblijfslogies (zie hoger) als een specifiek promotiebeleid. Bij deze actie wordt gestreefd naar een goede geografische spreiding en de deelname van alle kwaliteitsvolle en kwalitatief uitgebade logies. Daar waar wettelijk geregeld moeten deze logies over de nodige vergunningen beschikken om voor deze actie in aanmerking te komen.

Concreet

1. Ontwikkelen verblijfsarrangementen met kleinschalige logies (zie ook vorige acties) & vermarkting ev. in samenwerking met Toerisme Vlaanderen.
2. Ontwikkelen van joint promotions met kleinschalige logies voor mediadoeleinden.
3. Evaluatie boekingcijfers en 'exposure' in de media.

Timing

Jaarlijks

Actie 5.4: jaarlijks 3 arrangementen ontwikkelen met attracties in de Groene Gordel (zie ook actie bij doelstelling 5)

Opzet

Als onderdeel van een allesomvattende strategie voor de ondersteuning van toeristische attracties werkt Toerisme Vlaams-Brabant jaarlijks drie verblijfsarrangementen uit waarin één of meer attractie(s) centraal staat. Het kan zowel om één grote attractie gaan (ev. naar aanleiding van een tijdelijke tentoonstelling) als om een bundeling met een bepaald thema als kapstok (bv. kasteeldomeinen, boerderijen, enz.). Deze verblijfsarrangementen worden ingezet ter ondersteuning van het globale bezoekproject van attracties in Vlaams-Brabant. De vermarkting gebeurt via de eigen kanalen van Toerisme Vlaams-Brabant en in samenwerking met Toerisme Vlaanderen.

Concreet

1. Ontwikkelen verblijfsarrangementen en opstellen promotieplan in het kader van globaal bezoekproject attracties Vlaams-Brabant.
2. Implementeren promotieplan ev. in samenwerking met externe partners.
3. Evaluatie: boekingen en PR-waarde.

Timing

Jaarlijks vanaf 2010

Actie 5.5: bekendmaken huidig kwalitatief toeristisch campinaanbod

Opzet

De Groene Gordel is geen belangrijke kampeerregio. Toch is er een kwalitatief aanbod, zij het beperkt. Tot op heden werd dit aanbod niet opgenomen in promotieacties van Toerisme Vlaams-Brabant. Uit ervaring blijkt dat er zeker belangstelling is vanwege Nederlandse toeristen. Toerisme Vlaams-Brabant bundelt het huidige kwalitatieve en toeristisch relevante aanbod in een promotionele publicatie en voert gericht actie naar kampeerders via organisaties (Vakantiegenoegens) en via Toerisme Vlaanderen (kantoor Nederland).

Concreet

1. Selectie aanbod.
2. Bundelen relevant aanbod in één toeristisch 'verhaal'.
3. Uitwerken promotioneel plan: partners, inhoud, ev. extra voordeel, doelgroepen, enz.
4. Implementatie

Timing

2011

8.5.3 Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek

Actie 5.6: onderzoek naar behoefte aan en haalbaarheid van diverse kleinschalige logiesvormen (gastenkamers, campings, trekkershutten, ...)

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant ondersteunt het **kleinschalig recreatief verblijfstoerisme** door samenwerking op het vlak van productontwikkeling en marketing. Om een scherp beeld te krijgen van de kleinschalige logies in Vlaams-Brabant en de groeimogelijkheden wordt het aanbod en vraag alsook de economische haalbaarheid van de sector in kaart gebracht. Het onderzoek wordt bij voorkeur uitgevoerd door een eindejaarsstudent "toerismemanagement".

Concreet

1. Informatieverzameling over reeds uitgevoerde onderzoeken (Toerisme Vlaanderen e.a.)
2. Bepalen welke logiesvormen opgenomen worden
3. In kaart brengen van aanbod op basis van (een update van) reeds verzamelde gegevens (STeR bevraging, bevraging Toerisme Vlaanderen, bevraging Toerisme Vlaams-Brabant, ...)
4. Het in kaart brengen van een vraag naar kleinschalige logies d.m.v. steekproefsgewijze enquêtes
5. Uitwerken van een methodiek voor berekening van de economische impact van de kleinschalige logies
6. Rapportering en aanbevelingen

Timing

2009

8.5.4 Acties voor organisatie en financiering

Actie 5.7: logiessector inzetten als direct aanspreekpunt voor de promotie van de Groene Gordel. Ontwikkelen van folderhouders, welkomstpakket op de kamer (info, streekproduct), ... film

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant kiest ervoor haar kanalen voor het verspreiden van toeristische informatie uit te breiden naar punten waar op natuurlijke wijze concentraties toeristen aanwezig zijn. In dat kader betreft zij de toeristisch relevante logies. Zij stelt hen op gestructureerde wijze informatiemateriaal ter beschikking en levert ook de infrastructuur (folderhouder, affiche) om het op een goede manier te verspreiden. Deze actie ligt in het verlengde van het betrekken van fietscafés en attracties als toeristisch infopunt, zie ook doelstelling 3.

Concreet

1. Selectie relevante logies
2. Afspraken maken met deze logies
3. Aangepast distributiesysteem ontwikkelen
4. Folderhouder, affiche ontwikkelen en leveren

Timing

2009 - 2013

Actie 5.8: jaarlijkse samenkomst organiseren met andere actoren zoals logiessector, horecasector, musea, gidsenbonden

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant wil de kruisbestuiving tussen de diverse toeristische actoren bevorderen. Daartoe brengt ze de sector éénmaal per jaar samen rond een welbepaald thema. Naast informatieuitwisseling wordt het evenement ook opgevat als een gelegenheid tot netwerking.

Concreet

1. Selectie relevante symposiathema's
2. Organisatie bijeenkomst

Timing

Jaarlijks

8.6 Strategische doelstelling 6

Uitwaaiëren van de zakentoeisme-dynamiek rond Brussel en de economische knooppunten over de hele Groene Gordel met aandacht voor de kenmerken per subregio.

8.6.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 6.1: Partners stimuleren om de openingsuren van het recreatieve aanbod te verlengen: buiten de kantooruren

Opzet

Vanuit de MICE-sector wil men de klanten na de kantooruren een recreatief aanbod doen. Daartoe kan een verlenging van de openingsuren van musea en attracties een meerwaarde zijn. Gidsenbonden, culturele, sportieve en privépartners kunnen hierop inspelen met hun programma.

Concreet

1. Screenen van huidige aanbod op avondopeningen
2. Bundelen van relevant aanbod op www.toerisme.vlaamsbrabant.be (4-talig) met links naar de MICE-aanbieders
3. Evaluatie van deelnamecijfers via seizoensbevraging

Timing

Vanaf 2008

Actie 6.2: actieplan opstellen ter kruisbestuiving tussen diverse toeristische actoren en de MICE-sector

Opzet

Door het samenbrengen van partners uit MICE-sector en cultuur-toeristisch-recreatieve sector kunnen kruisbestuivingen en nieuwe ideeën ontstaan: bv. juwelenatelier gekoppeld aan het MOT/MIRA. Een eerste brug tussen beide sectoren kan geslagen worden door het ontwikkelen van een film/video over de Groene Gordel die in bv. hotels vertoond wordt om de diverse attracties bekend te maken bij de zakentoeerist.

Concreet

1. Ontwikkelen actieplan
2. Samenbrengen van partners uit MICE-sector en cultuur-toeristisch-recreatieve sector
3. Faciliteren van nieuwe, ad hoc samenwerkingsverbanden in de buurt van Mice-aanbieders
4. Bundelen van aanbod op www.toerisme.vlaamsbrabant.be (4-talig) met links naar de Mice-aanbieders
5. Evaluatie van deelnamecijfers via seizoensbevraging

Timing

2011

Actie 6.3: ontwikkeling actieplan 'incentive'-toerisme i.s.m. Leuven

Opzet

De Groene Gordel kent een grote instroom van toeristen in het segment 'meetings, incentives, congressen en evenementen', kortweg MICE in buurt van de luchthaven. Ook de provinciehoofdstad Leuven doet heel wat MICE-inspanningen. Zowel qua infrastructuur - o.a. Kop van Kessel-Lo - als qua toeristische werking zijn er op dit vlak een aantal belangrijke ontwikkelingen. De Groene Gordel en dan vooral de dichtstbijgelegen subregio het Dijleland kan zich inschrijven als groene bestemming voor sociale programma's in Leuven of als bestemming voor kleinere vergaderingen in originele locaties: Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, sfeervolle landelijke bed&breakfast's, enz. Toerisme Vlaams-Brabant organiseert hierover een gestructureerd overleg met Toerisme Leuven. Een mogelijke financiële participatie in gezamenlijke acties wordt overwogen.

Concreet

1. Toerisme Vlaams-Brabant brengt de MICE-mogelijkheden in de Groene Gordel in kaart.
2. Toerisme Vlaams-Brabant organiseert een regelmatig overleg met Toerisme Leuven en ent het aanbod van de Groene Gordel ook op het aanbod vanuit Leuven.
3. Toerisme Vlaams-Brabant participeert via de TRAP-werking eventueel financieel in concrete acties.

Timing

2008: opstart gestructureerd overleg met Toerisme Leuven

2009: analyse MICE-mogelijkheden in de Groene Gordel

2010: concrete projectmatige samenwerking

8.6.2 Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek

Actie 6.4: onderzoek doen naar logies en infrastructuren in de buitengebieden die kansen bieden op het vlak van zakentoeerisme

Opzet

'Meetings, Incentives, Congressen en Events' (MICE) vormen een belangrijke peiler binnen de sector Toerisme & Recreatie. Niet in de laatste plaats omwille van de economische betekenis ervan, MICE-activiteiten leveren immers een significante bijdrage aan de economie. Bovendien zijn de MICE-activiteiten een sterke stimulans voor de arbeidsmarkt. Tenslotte werkt het ook positief door op recreatief toerisme doordat zakenreizigers vaak bij privé-gelegenheden met vrienden en familie terugkeren naar daar waar het goed toeven was en is.

In de beleidsperiode 2008-2013 wil Toerisme Vlaams-Brabant voor de Groene Gordel een strategie rond MICE-toerisme ontwikkelen, afgestemd op de ontwikkelingen terzake in de economische knooppunten in en om Brussel en in Leuven.

Anno 2008 heeft Toerisme Vlaams-Brabant geen scherp beeld van het MICE-toerisme in de regio Groene Gordel. Het Interreg 4 A project "Grenzeloos zaken doen in het groen" is een eerste stap in de goede richting. Dit project wil d.m.v. een haalbaarheidsstudie (incl. een analyse van de vraag- en aanbodzijde van de MICE markt) de behoeften en mogelijkheden nagaan om gezamenlijk MICE-activiteiten verder te ontwikkelen en uit te bouwen met de focus op een groene, landelijke omgeving, alsmede een grensoverschrijdende samenwerking op dit vlak nader te onderzoeken. Het project formuleert (eventuele) aanbevelingen voor concrete, gezamenlijke productontwikkeling en promotiemogelijkheden alsook voor een optimale organisatiestructuur voor toekomstige samenwerking.

Het project vormt een belangrijke hefboom om een goed beeld te krijgen van de sector en om te komen tot een strategie voor de verdere ontwikkeling van de sector.

Concreet

1. Opmaak van een projectvoorstel voor subsidie in het kader van het Europese programma Interreg 4 A in samenwerking met partners uit Vlaanderen en Nederland
2. Uitvoering van het onderzoek door een extern bureau
3. Informatieverzameling over reeds uitgevoerde onderzoeken (derdejaarsstudent "toerismemarketing")
4. Inventarisatie en analyse van de vraag naar accommodatie en activiteiten rond MICE (derdejaarsstudent "toerismemarketing") in Vlaams-Brabant. Gebruikersgroepen en de omvang ervan worden onderzocht en een steekproef van bedrijven en/of onderzoeksinstellingen worden bevraagd naar hun concrete noden

Timing

2008-2009

8.6.3 Acties voor organisatie en financiering

Actie 6.5: netwerking initiëren en stimuleren tussen o.a MICE-aanbieders en toeristische actoren via een jaarlijkse bijeenkomst.

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant wil de kruisbestuiving tussen de diverse toeristische actoren en de MICE-sector bevorderen. Daartoe brengt ze beide partijen om de twee jaar samen rond een welbepaald thema. Naast informatieuitwisseling wordt het evenement ook opgevat als een gelegenheid tot netwerking.

Concreet

1. Selectie relevante symposiathema's
2. Organisatie bijeenkomst

Timing

2010 - 2012

8.7 Strategische doelstelling 7

De Groene Gordel optimaliseert zijn onthaalstructuur en verbetert de kwaliteit van de dienstverlening.

8.7.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 7.1: uitbouw van drie grote streekbezoekerscentra (Meise, Tervuren, Halle) die garant staan voor een professioneel, meertalig toeristisch onthaal voor de regio en de subregio's.

Opzet

Om meer toeristen te bereiken is een verbeterde toegankelijkheid van de onthaalinfrastructuur wenselijk. Daartoe worden er 3 grote streekbezoekerscentra uitgebouwd die meertalig onthaal verzekeren, open zijn tijdens weekends en feestdagen en een goed beeld geven van het aanbod in de regio Groene Gordel via multimedia.

Concreet

1. Overleg met de 3 attracties waar een streekbezoekerscentrum voorzien is in samenspraak met Toerisme Vlaanderen.
2. Selectie van relevant promotiemateriaal en de inzet van multimedia voor een gelijkaardige look & feel in de 3 streekbezoekerscentra.

Timing

In Halle is de aanpassing tot streekbezoekerscentrum reeds begonnen, voor Meise en Tervuren vanaf 2011

Actie 7.2: Ontwikkeling van minstens 20 alternatieve infopunten (horeca, logies, attracties)Opzet

Veel toeristen beroepen zich op de informatie die ze bij hun logiesuitbater of lokale horeca en attracties vinden om hun verblijf te stofferen.

De 'openingsuren' zijn meer aangepast aan de vrije tijd van de toerist, namelijk ook 's avonds en in het weekend. Daarom is het zinvol om alternatieve infopunten te ontwikkelen bij logiesuitbaters, horeca en attracties in de buurt van logies.

Zie ook doelstelling 3 en 6.

Concreet

1. Selectie van alternatieve infopunten en overleg met de uitbaters over de praktische invulling en verwachtingen.
2. Opzetten van een distributiesysteem voor deze nieuwe infopunten.
3. Vermarktingsstrategie uitwerken en implementeren

Timing

Vanaf 2009

Actie 7.3: Uitbouw van een toeristisch infopunt in de 2 provinciedomeinen van de Groene GordelOpzet

Grote publiekstrekkingen zoals het Provinciedomein van Huizingen en van Kessel-Lo zijn goed geplaatst om toeristen en recreanten wegwijs te maken in het aanbod van de regio.

Deze provinciedomeinen fungeren nu feitelijk reeds als toegangspoort tot de onmiddellijke omgeving (Leuven, Zennevallei) en de Groene Gordel. Er worden aansluitingen voorzien op het fietsknooppuntennetwerk. Toch ontbreekt het de bezoekers aan een goede toeristische duiding van de Groene Gordel. Ook de integratie in het fiets- en wandelaanbod is niet eenduidig en gebeurt slechts d.m.v. kleine bewegwijzeringsbordjes. Er is geen echte toeristische onthaalfunctie. Toerisme Vlaams-Brabant realiseert in deze provinciedomeinen een echte toeristische centrumfunctie met een centraal infopunt. In haar communicatie speelt Toerisme Vlaams-Brabant relevante dienstverlening - o.a. fietsverhuur - uit als meerwaarde en positioneert deze provinciedomeinen ook als toegangspoort tot Leuven en de Groene Gordel. De aansluiting van fiets- en wandelverbindingen met de provinciedomeinen worden versterkt.

Concreet

1. Structurele visie op brede toeristische rol van provinciedomeinen
2. Overleg met de coördinator provinciale domeinen en de domeinbeheerder van Kessel-Lo en Huizingen
3. Uitbouw toeristische informatie via overzichtsboards en toeristisch infopunt

4. Opzetten van een distributiesysteem voor deze nieuwe infopunten.
5. Vermarktungsstrategie uitwerken en implementeren

Timing

2012: plaatsen van overzichtsboarden van toeristische routes aan het domein van Kessel-Lo en Huizingen.
2012-2013: realiseren bredere toeristische visie

8.7.2 Acties voor marketing

Actie 7.4: ontwikkeling van gelijkaardige 'look and feel' van de toeristische kantoren in het kader van de nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen

Opzet

Toerisme Vlaanderen ontwikkelt een nieuwe strategie met het oog op toeristisch onthaal. De implementatie ervan wordt verwacht vanaf 2009-2010. In het kader hiervan wil Toerisme Vlaams-Brabant streven naar een zekere gelijkvormigheid van alle infokantoren in de Groene Gordel op het vlak van visuele herkenbaarheid. Het gaat daarbij om het aanreiken van elementen voor de inrichting van toeristische infokantoren: affiches, banners, vlaggen, enz. Een concreet actieplan wordt hiervoor opgesteld in functie van de implementatie van de nieuwe strategie van Toerisme Vlaanderen. Het gecreëerde promotiemateriaal wordt ook aangeboden aan alternatieve infopunten: fietscafés, attracties, culturele centra, enz.

Concreet

1. Evaluatie van de gevolgen van de nieuwe strategie van Toerisme Vlaanderen voor de onthaalkantoren in de Groene Gordel.
2. Selectie - samen met de onthaalkantoren - van relevant promotiemateriaal.
3. Realisatie en bedeling van het materiaal.

Timing

Na de implementatie van de nieuwe strategie van Toerisme Vlaanderen op het vlak van toeristisch onthaal. Waarschijnlijk vanaf 2009.

Actie 7.5: ontwikkelen en ter beschikking stellen van minstens een brochurehouder en een affiche per aanvaard toeristisch infopunt (infokantoor/horecazaak)

Opzet

In afwachting van de implementatie van de nieuwe strategie van Toerisme Vlaanderen wil Toerisme Vlaams-Brabant toch al een ondersteunend beleid voeren naar toeristische infopunten. Het gaat daarbij in de eerste plaats om het ontwikkelen en aanbieden van basispresentatiemateriaal. Dit is vnl. bedoeld voor nieuwe informatiepunten - horeca, logies, attracties, enz. - die nog niet over dergelijk materiaal beschikken. Het materiaal wordt ontwikkeld/aangekocht na overleg met de sector over de praktische haalbaarheid (o.a. beschikbare ruimte). Het wordt ook aan de traditionele toeristische infokantoren aangeboden. Het basispresentatiemateriaal bestaat minstens uit een affiche Groene Gordel en een folderstand. Zie ook doelstellingen 3, 6 en 8 (productontwikkeling).

Concreet

1. Overleg met uitbaters 'nieuwe' infopunten over de praktische verwachtingen.
2. Ontwikkeling nieuwe Groene Gordel-affiche.

3. Selectie of ontwikkeling folderhouder GG.
4. Bedeling presentatiemateriaal.

Timing

2009

Actie 7.6: ontwikkelen van een meertalige, gebruiksvriendelijke website (4 talen)

Opzet

De Groene Gordel is bij uitstek een regio met een internationaal 'bereik'. Brussel trekt grote stromen buitenlandse toeristen aan. In de Groene Gordel en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woont en verblijft een grote groep expats. Daarnaast zijn er de Franstalige inwoners van datzelfde Brussels Hoofdstedelijk Gewest en inwoners van de aangrenzende Waalse provincies. Een meertalige communicatie is aangewezen om ook deze doelgroepen te overtuigen van een bezoek aan de Groene Gordel. Omdat flexibiliteit hierbij heel belangrijk is én het internationale publiek in belangrijke mate 'internetgevoelig' is, lanceert Toerisme Vlaams-Brabant een viertalige website over de Groene Gordel: Nederlands, Frans, Engels en Duits. Om deze bekend te maken wordt een ondersteunend communicatiebeleid gevoerd in gerichte media en op geselecteerde websites.

Concreet

1. Vertaling bestaande website: www.groenegordel.be
2. Creëren van andere talen op huidig websiteplatform.
3. Lancering van de viertalige website via PR en gerichte publiciteit.
4. Evaluatie van websitebezoek via telling en/of specifieke responsformules.

Timing

2008

8.7.3 Acties voor organisatie en financiering

Actie 7.7: jaarlijks minstens 1x vorming organiseren voor het onthaalpersoneel

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant ondersteunt de professionalisering van het onthaalpersoneel (gemeentelijk, horeca, attracties) via een jaarlijks vormingsmoment. Daarbij komt zowel informatie over toeristische projecten/strategieën aan bod als het adequaat uitoefenen van de onthaalfunctie.

Concreet

1. Kiezen van relevante vormingsthema's
2. Organisatie van vormingsactiviteit

Timing

Vanaf 2009 jaarlijks

8.8 Strategische doelstelling 8

De externe en interne mobiliteit binnen de Groene Gordel kan worden verbeterd.

8.8.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 8.1: overleggen met De Lijn over afstemming en frequentie van openbaar vervoer op attracties, logiesaanbod en specifieke evenementen

Opzet

Om een aantal attracties, logies en evenementen beter bereikbaar te maken via openbaar vervoer is regelmatig overleg met de Lijn en de NMBS noodzakelijk.

In samenspraak met de provinciale dienst mobiliteit wordt hier werk van gemaakt. Het is de bedoeling om dit telkens opnieuw onder de aandacht te brengen zodat de bereidheid hiertoe kan groeien.

Concreet

1. Via de provinciale dienst mobiliteit wordt gelobbyd voor een betere bereikbaarheid van het hinterland, wat meteen bijdraagt tot een verlaging van de kyoto-norm.
2. Organisatoren van evenementen worden aangemoedigd om zoveel mogelijk arrangementen uit te werken met De Lijn en NMBS voor hun manifestatie. All-in formules, waarbij het transport en de toegangsprijs in 1 ticket vervat zitten aan reductietarief, sporen mensen aan om het openbaar vervoer te nemen.

Timing

Vanaf 2008

8.8.2 Acties voor marketing

Actie 8.2: consequent vermelden van bereikbaarheid van attracties, musea, startpunten van wandel- en fietslussen/netwerken met het openbaar vervoer

Opzet

De bereikbaarheid van sommige delen van de Groene Gordel en sommige attracties via het openbaar vervoer is niet optimaal. Dit Strategisch Beleidsplan Groene Gordel stelt een verbetering terzake voor. Toch is het nu al belangrijk om de huidige verbindingen bij publicatie van attracties en locaties weer te geven. Toerisme Vlaams-Brabant maakt hiervan een aandachtspunt bij alle publicatievormen: website, gedrukte publicaties.

Concreet

1. Bij het publiceren van attracties en toeristisch relevante publicaties worden de verbindingen (trein/bus) met dichtstbijzijnde stopplaats aangegeven.

Timing

Vanaf 2008

8.8.3 Acties voor organisatie en financiering

Actie 8.3: overleg organiseren binnen de provincie met verschillende diensten voor een symbiotische uitbouw van functioneel/recreatief fietsnetwerk

Opzet

Het recreatieve fietsknooppuntennetwerk is gebaseerd op het fietsroutenetwerk dat de dienst mobiliteit en wegen uitwerkte en dat goedgekeurd werd door de provincieraad, waardoor gemeenten een provinciale subsidie (40%) kunnen ontvangen voor verbetering van de fietspaden. Waar dit recreatieve netwerk samenvalt met het functionele is bovendien een Vlaamse subsidie (eveneens 40%) mogelijk. Gezien de geëvolueerde visie op recreatief fietsen en omwille van de haalbaarheid op korte termijn kunnen aanpassingen aan dit netwerk worden aangebracht. Hiervoor wordt overlegd met de dienst mobiliteit, de gemeenten en betrokken lokale of regionale partners.

Concreet

1. Prospectie van trajecten op basis van het provinciale fietsroutenetwerk
2. Overleg met dienst mobiliteit, gemeenten, e.a. over de voorgestelde trajecten
3. Goedkeuring van de trajecten door gemeenten, wegbeheerders, Toerisme Vlaanderen en van de provincieraad (bij wijzigingen voor trajecten waar wegeniswerken subsidieerbaar zijn)

Timing

2008: Dijleland

2009: Brabantse Kouters

2010: Pajottenland-Zennevallei

2008-2011: verbindingen met Brussel

8.9 Strategische doelstelling 9

De band met de Vlaamse, Belgische en Europese hoofdstad Brussel en met de provinciehoofdstad Leuven als belangrijk element in de toeristische ontwikkeling van de Groene Gordel wordt op een gestructureerde manier aangehaald.

8.9.1 Acties voor productontwikkeling

Actie 9.1: ontwikkelen van minstens 2 producten met Brussel rond specifieke thema's zoals parken en tuinen, Bruegel, stripverhaal, ...

Opzet

Hoofdstad Brussel ligt middenin de Groene Gordel en is een belangrijke aantrekkingspool van nationaal en internationaal toerisme. Hieruit kan de regio errond haar voordeel halen. Het ontwikkelen van synergieën zowel op het vlak van productontwikkeling als communicatie wordt als strategische optie in dit Strategisch Beleidsplan opgenomen. Als onderbouw van een structurele samenwerking zal Toerisme Vlaams-Brabant samen met officiële instanties en/of Brusselse privépartners twee concrete toeristische projecten uitwerken. Een aantal thema's liggen door het gemeenschappelijk belang voor de hand - parken en tuinen, Bruegel, geuze -, een aantal andere zijn mogelijk in functie van de actualiteit (bv. fietsen n.a.v. lancering fietsknooppuntennetwerk in de GG). Bij de ontwikkeling wordt gestreefd naar een langdurige projecttermijn en het bereik van een zo ruim mogelijk publiek. Voor de vermarkting wordt gestreefd naar een gezamenlijke strategie met Toerisme Vlaanderen.

Concreet

1. Selectie van prioriteiten Groene Gordel en thematische afspraken met Brusselse partners.
2. Maken van concrete samenwerkingsafspraken: productontwikkeling, vermarkting.
3. Realiseren op het terrein.

Timing

2009: project 1
2011: project 2

Actie 9.2: Tweejaarlijks realiseren van een tijdelijk gemeenschappelijk toeristisch aanbod met LeuvenOpzet

Leuven kent een belangrijke instroom van nationale en internationale toeristen. Naast stadsverkenning kan de ontdekking van de omgeving bijdragen tot de verlenging van hun verblijf. Als antwoord hierop ontwikkelt Toerisme Vlaams-Brabant samen met de stad Leuven minstens om de twee jaar een gemeenschappelijk toeristisch project, bv. vermarkting van een gemeenschappelijk thema, het ontwikkelen van verblijfsarrangementen, ... Deze initiatieven kunnen ook uitgaan van een toeristisch belangrijk event in de stad of de Groene Gordel.

Concreet

1. Selectie van relevante projecten i.s.m. stad Leuven
2. Ontwikkeling en implementatie
3. Gezamenlijke vermarkting

Timing

2010: eerste project
2012: tweede project

8.9.2 Acties voor marketing**Actie 9.3: overleg met Toerisme Vlaanderen over het structureel opnemen van de Groene Gordel bij de positionering van Brussel plus het realiseren van een gemeenschappelijk actieplan**Opzet

Hoofdstad Brussel ligt middenin de Groene Gordel en is een belangrijke aantrekkingspool van nationaal en internationaal toerisme. Hieruit kan de regio errond haar voordeel halen. Het ontwikkelen van synergieën zowel op het vlak van productontwikkeling als communicatie wordt als strategische optie in dit Strategische Beleidsplan opgenomen. Om hiervan op grotere schaal rendement te halen wil Toerisme Vlaams-Brabant inhaken op de inspanningen die Toerisme Vlaanderen nationaal en internationaal levert voor het promoten van Brussel als citytripbestemming. Streefdoel is een gestructureerde samenwerking te ontwikkelen met inbreng van beide partners in een gezamenlijke vermarktingsstrategie.

Concreet

1. Overleg met Toerisme Vlaanderen over Brussel-strategie.
2. Afspreken samenwerking in overeenkomst.
3. Implementatie in concrete communicatieacties.

Timing

Vanaf 2009

Actie 9.4: jaarlijks tweemaal marketingoverleg met de stad Leuven organiserenOpzet

Leuven is de toeristische toegangspoort tot de Groene Gordel. Op dit ogenblik is er geen gestructureerde samenwerking alhoewel beide partners een aantal synergieën zien: MICE, uitbreiden citytrip met 'groen'beleving, enz. Toerisme Vlaams-Brabant organiseert tweemaal per jaar een overleg met Toerisme Leuven. Dit moet uitmonden in een aantal gezamenlijke acties op het vlak van productontwikkeling en promotie. Het gaat hierbij ook om de nationale als internationale vermarkting van de stad, o.a. via gezamenlijke acties met Toerisme Vlaanderen.

Concreet

1. Tweemaal per jaar komen Toerisme Vlaams-Brabant en Toerisme Leuven gestructureerd samen.

Timing

Vanaf 2009

8.9.3 Acties voor organisatie en financiering**Actie 9.5: overleg en netwerking stimuleren met toeristisch relevante koepelorganisaties in Brussel (BITC, Pro Velo, Gidsenverenigingen, Leefmilieu Brussel, Brusselse Museumraad...)**Opzet

Brussel heeft als hoofdstedelijk gewest en als hoofdstad heel wat troeven die complementair zijn aan de sterke punten van de Groene Gordel. Een samenwerking met toeristisch relevante koepelorganisaties kan een meerwaarde betekenen voor de toeristen-recreanten in Brussel én in de Groene Gordel.

Het Brussel-Internationaal informatiebureau (BITC) zorgt voor toeristisch-recreatieve producten en de vermarkting ervan. Een samenwerking op vlak van het jaarlijks thema (stripverhaal in 2009)... kan voor een verrassende insteek zorgen.

De Brusselse museumraad is de koepelorganisatie voor alle erkende musea in Brussel zoals het Belgisch centrum van het Beeldverhaal (stripverhaal), het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten (Bruegel schilderijen), het Erasmushuis (tuin), David en Alice Van Buurenmuseum (tuin), het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, het Koninklijk Legermuseum (link met antitankgracht in Haacht), ... Met een aantal van deze musea kunnen interessante thematische linken uitgebouwd worden.

Pro Velo verzorgt fietstoerisme in Brussel en omgeving voor groepen en individuen. Leefmilieu Brussel zorgt voor de realisatie van de 'groene wandeling', een lus rond Brussel binnen het hoofdstedelijk gewest voor zachte weggebruikers. In het kader van de verbinding met het fietsnetwerk Groene Gordel kunnen beide organisaties voor meerwaarde zorgen in Brussel en TVB in de Groene Gordel. Op die manier kan de toerist-recreant vanuit de Groene Gordel naar Brussel fietsen en vice versa.

De verschillende Nederlandstalige gidsenverenigingen in Brussel werken vaak themawandelingen uit. De link met de Groene Gordel kan als een extra troef in hun aanbod opgenomen worden en samenwerking met de gidsenbonden uit de Groene Gordel bevorderen en vice versa.

Concreet

1. Regelmatig overleg met de verschillende koepelorganisaties
2. Voorstellen van thema's die aanleunen bij de werking van elke koepelorganisatie
3. Ontwikkeling en implementatie
4. Gezamenlijke vermarkting

Timing

overleg vanaf 2008

uitwerking en implementatie vanaf 2009

8.10 Strategische doelstelling 10

De Groene Gordel ontwikkelt op basis van haar aanbod een specifieke werking naar de grote groep buitenlandse inwoners (expats) van de Groene Gordel en Brussel.

8.10.1 Acties voor marketing

Actie 10.1: ontwikkelen van meertalige producten en documentatie

Opzet

De Groene Gordel is bij uitstek een regio met een internationaal 'bereik'. Brussel trekt grote stromen buitenlandse toeristen aan. In de Groene Gordel en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woont en verblijft een grote groep expats. Daarnaast zijn er de Franstalige inwoners van datzelfde Brussels Hoofdstedelijk Gewest en inwoners van de aangrenzende Waalse provincies. Een meertalige communicatie is aangewezen om ook deze doelgroepen te overtuigen van een bezoek aan de Groene Gordel. Gezien de omvang van het aantal toeristische producten is het onmogelijk om een volledige meertaligheid van alle publicaties over de Groene Gordel en producten in de regio na te streven. Toerisme Vlaams-Brabant streeft wel naar de realisatie van een meertalige basisdocumentatie zowel op het vlak van werving als van concrete bezoeksinformatie (wandeling-, fiets-, ruiterroutes, parken en tuinen, enz.).

Concreet

1. Selectie van het productaanbod dat voor vertaling in aanmerking komt.
2. Realisatie meertalige website en profileringsfolder.
3. Realisatie meertalig productaanbod (wandelingen, fietstochten, enz).
4. Vermarkting van het meertalig productaanbod.

Timing

2008: meertalige website en profileringsfolder

Vanaf 2008: meertalig productaanbod (gefaseerd)

Actie 10.2: opmaken en uitvoeren van een jaarlijks actieplan voor de doelgroep expats met zijn specifieke kanalen (media, intranet, scholen, beurzen...)

Opzet

Het Strategisch Beleidsplan Groene Gordel duidt de buitenlandse inwoners/werknemers van internationale organisaties en bedrijven aan als een belangrijk potentieel toeristisch doelpubliek. Om deze doelgroep gestructureerd te bereiken analyseert Toerisme Vlaams-Brabant haar leefwereld en het sociale netwerk. Op basis hiervan wordt een plan uitgetekend om consistent op langere termijn te communiceren. Dit veronderstelt een aantal evidente media - expattijdschriften, expatbeurzen, netwerkingmanifestatie -, maar omvat ook een zoektocht naar alternatieve communicatiekanalen (sociale verenigingen, culturele centra, enz.). Het plan wordt jaarlijks geïmplementeerd en geëvalueerd.

Concreet

1. Analyse van de doelgroep.
2. Ontwikkelen promotieplan met selectie mediakanalen.
3. Uitvoeren promotieplan.
4. Evaluatie door bevraging bij doelgroep.

Timing

2008: analyse doelgroep & ontwikkeling promotieplan
 2009 - 2010: uitvoeren promotieplan
 2011: evaluatie & ev. bijsturing

Actie 10.3: Ontwikkelen van meertalige website

Opzet

De Groene Gordel is bij uitstek een regio met een internationaal 'bereik'. Brussel trekt grote stromen buitenlandse toeristen aan. In de Groene Gordel en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woont en verblijft een grote groep expats. Daarnaast zijn er de Franstalige inwoners van datzelfde Brussels Hoofdstedelijk Gewest en inwoners van de aangrenzende Waalse provincies. Een meertalige communicatie is aangewezen om ook deze doelgroepen te overtuigen van een bezoek aan de Groene Gordel. Omdat flexibiliteit hierbij heel belangrijk is én het internationale publiek in belangrijke mate 'internetgevoelig' is, lanceert Toerisme Vlaams-Brabant een viertalige website over de Groene Gordel: Nederlands, Frans, Engels en Duits. Om deze bekend te maken wordt een ondersteunend communicatiebeleid gevoerd in gerichte media en op geselecteerde websites.

Concreet

1. Vertaling bestaande website: www.groenegordel.be
2. Creëren van andere talen op huidig websiteplatform.
3. Lancering van de viertalige website via PR en gerichte publiciteit.
4. Evaluatie van websitebezoek via telling en/of specifieke responsformules.

Timing

2008

8.11 Strategische doelstelling 11

In de Groene Gordel werken alle toeristische actoren samen aan de uitbouw van de regio.

8.11.1 Acties voor organisatie en financiering

Actie 11.1: afsluiten van een geactualiseerde convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten voor de periode 2008-2012

Opzet

In 2004 werd tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten een convenant afgesloten voor de periode 2004-2006 dat verlengd werd voor 2007. Daarmee werden taakafspraken vastgelegd tussen het provinciale niveau en de regionale VVV's en het budget samengesteld voor de regiopromotie en de subregionale werking. Cruciaal voor de implementatie van dit Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie voor de Groene Gordel is dat ook voor de beleidsperiode 2008-2013 een nieuw partnerschap afgesloten wordt tussen de provinciale en gemeentelijke partners.

Concreet

1. Inhoudelijke actualisering van het bestaande convenant op basis van de besprekingen tijdens het planningsproces en de schriftelijke reacties op de werkversies van het SBP
2. Aanpassing van de gemeentelijke bijdragen aan het inwonersaantal van januari 2006
3. Voorstelling van het nieuwe convenant aan de gemeenten met de vraag om dit te laten bekrachtigen door de gemeenteraad en de bijdragen te voorzien in de jaarbegrotingen.

Timing: voorjaar 2008

Actie 11.2: participeren in overlegstructuren waarin toerisme een rol speelt of kan spelen

Opzet

In het toeristisch-recreatieve werkveld zijn verscheidene organisaties actief en bestaan verschillende overlegstructuren. Waar dit relevant is voor de implementatie van het SBP dient Toerisme Vlaams-Brabant betrokken te zijn in het overleg op het bovenlokale niveau.

Concreet

1. De regiocoördinatoren vertegenwoordigen Toerisme Vlaams-Brabant in de beleidsorganen (Raad van Bestuur en Dagelijks Bestuur) van de regionale VVV's voor Dijleland, Brabantse Kouters en Pajottenland-Zennevallei.
2. De regiocoördinatoren spelen een actieve rol in het overleg tussen de toerismeambtenaren op subregionaal niveau en realiseren minstens jaarlijks een informatie- en vormingsactiviteit voor de toerismeambtenaren van de hele Groene Gordel.
3. Ook in de dagelijkse werking wordt regelmatig contact onderhouden met de gemeenten en VVV's om de goede samenwerking te bestendigen.
4. De regiocoördinatoren vertegenwoordigen Toerisme Vlaams-Brabant in de Algemene Vergadering van de Regionale Landschappen Dijleland, Groene Corridor en Zenne-Zuun-Zoniën.
5. Medewerkers van de dienst toerisme participeren in projectmatige samenwerkingsverbanden of ad hoc structuren waar dit vanuit het provinciale niveau effectief kan bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van dit Strategisch Beleidsplan.

Timing

2008-2013

Actie 11.3: projectmatig samenwerken voor de ontwikkeling van nieuwe productenOpzet

Zowel voor de fysieke als de commerciële productontwikkeling onderneemt Toerisme Vlaams-Brabant niet alleen eigen initiatieven, maar wordt ook ad hoc en projectmatig samengewerkt met lokale en regionale partners die over specifieke terreinkennis beschikken.

Concreet

1. Overleg en samenwerking met de provinciale dienst Mobiliteit en Wegen, de gemeenten, natuurbeheerders, fietsersbond e.a. voor de gefaseerde realisatie van het fietsknooppuntennetwerk Groene Gordel.
2. Overleg en samenwerking met de Regionale Landschappen, de gemeenten, natuurbeheerders, wandelverenigingen e.a. voor de realisatie van wandelnetwerken in Pajottenland en Dijleland.
3. via netwerking samenwerking bevorderen met minder voor de hand liggende partners (ambachtslui, wellnesscentra, congrescentra, ...)

Timing

2008-2013, te faseren in functie van de specifieke projecten

8.12 Strategische doelstelling 12

De publieke en private actoren dienen de nodige budgetten vrij te maken en externe middelen aan te trekken voor investeringen in de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de Groene Gordel.

8.12.1 Acties voor organisatie en financiering

Actie 12.1: creatie van een investeringsfonds van Toerisme Vlaams-Brabant voor cofinanciering van toeristisch-recreatieve projecten op het vlak van attractiepunten, logiesverstrekkende bedrijven en recreatieve routestructurenOpzet

Toerisme Vlaams-Brabant beschikt over een te beperkt budget om eigen grote projecten te financieren en als cofinancier op te treden voor toeristische projecten die door gemeenten of toeristische organisaties worden opgestart. Nochtans kunnen via dergelijke projecten belangrijke investeringstoelagen en andere subsidies aangetrokken worden vanuit Vlaamse en Europese fondsen.

Concreet

1. De provincie kent een jaarlijkse subsidie toe aan Toerisme Vlaams-Brabant waarmee de vzw over een eigen fonds beschikt om toeristisch-recreatieve projecten te initiëren of te ondersteunen waarmee gemeenten en vzw's Vlaamse, Europese of andere subsidies aantrekken voor de Groene Gordel.
2. De provincie verhoogt de jaarlijkse nominatieve subsidie aan Toerisme Vlaams-Brabant waardoor de vzw ook binnen haar werkingsbudget over meer middelen beschikt voor productontwikkeling die ze zelf of samen met partners opneemt.

Timing

2008-2012

Actie 12.2: provinciale subsidie aan Toerisme Vlaams-Brabant voor de realisatie van het recreatieve fietsknooppuntennetwerk: 500.000 euro. De TRP-toelage (60%) van Toerisme Vlaanderen investeert TVB in onderhoud en permanente vernieuwingOpzet

De provincie beschouwt de realisatie van het recreatieve fietsknooppuntennetwerk over haar hele grondgebied als een topprioriteit voor de lopende legislatuur. Hiermee worden zowel het recreatief aanbod voor eigen inwoners als voor externe bezoekers uitgebreid.

De kosten voor bewegwijzering en infoborden (materiaal, plaatsing, onderhoud), cartografie en publicatie dienen geprefinancierd te worden door Toerisme Vlaams-Brabant wat niet haalbaar is vanuit het reguliere werkingsbudget van de vzw.

Concreet

1. De provincie kent een specifieke subsidie aan Toerisme Vlaams-Brabant toe voor de realisatie van het fietsknooppuntennetwerk: in totaal 500.000 euro.
2. Toerisme Vlaams-Brabant dient jaarlijks en per (deel-)regio een dossier voor een Toeristisch-Recreatief Project in bij Toerisme Vlaanderen waarmee zij na realisatie 60% investeringstoelage ontvangt.
3. Deze toelage investeert TVB in onderhoud en permanente vernieuwing van het netwerk.
4. Voor de controle en het onderhoud van het netwerk sluit TVB een nieuwe beheersovereenkomst af met IGO-Leuven en Opbouwwerk Haviland.
5. Tweejaarlijks brengt TVB een geactualiseerde kaart van het fietsknooppuntennetwerk uit.

Timing

2008: provinciale subsidie van 250.000 euro waarmee TVB het fietsknooppuntennetwerk realiseert in het zuidwesten van het Hageland, Leuven en het Dijleland

2009: provinciale subsidie van 125.000 euro waarmee TVB het fietsknooppuntennetwerk realiseert in de Brabantse Kouters

2010: provinciale subsidie van 125.000 euro waarmee TVB het fietsknooppuntennetwerk realiseert in Pajottenland-Zennevallei en het netwerk verbindt met Brussel.

Actie 12.3: adviseren en wegwijs maken in de subsidiemogelijkheden bij de ontwikkeling van toeristische projectenOpzet

Voor de ontwikkeling van toerisme en recreatie in de Groene Gordel kan beroep gedaan worden op diverse subsidiemogelijkheden die evenwel nog weinig bekend zijn bij gemeenten en de sector. Er is de regelgeving voor Toeristisch-Recreatieve Projecten waarmee Toerisme Vlaanderen tot 60% investeringstoelagen verstrekt. Er zijn diverse Europese programma's waarvoor ook toeristische projecten in aanmerking komen. De Vlaamse minister voor toerisme stelt in 2008 en 2009 ook een specifieke subsidie beschikbaar voor projecten in het kader van het Groene Gordel Actieplan.

Concreet

1. In samenwerking met de dienst Europese Zaken de diverse subsidiemogelijkheden bekend maken, o.a. op de overlegmomenten met gemeenten, regionale VVV's
2. Selecteren van projectvoorstellen die kaderen binnen dit strategisch beleidsplan en voor de betrokken organisaties haalbaar zijn via Europese programma's en andere subsidiereglementen.
3. Regiocoördinatoren adviseren en begeleiden gemeenten en actoren bij het opmaken van TRP-dossiers voor Toerisme Vlaanderen

Timing

- 2008-2013: ifv de projectoproep van verschillende Europese programma's (meermaals per jaar)
- jaarlijks voor TRP-dossiers die voor 1 februari moeten ingediend worden bij Toerisme Vlaanderen

8.13 Strategische doelstelling 13

Toerisme Vlaams-Brabant verzamelt in samenwerking met partners (STeR, Toerisme Vlaanderen, andere provincies, ...) een aantal basisgegevens ter voorbereiding en evaluatie van het beleid inzake toerisme en recreatie.

8.13.1 Acties voor beleidsrelevante informatie en onderzoek

Actie 13.1: inventarisatie vraag en aanbod gegevens inzake logies en attracties

Opzet

Alle logiesverstreckende bedrijven in Vlaams-Brabant worden jaarlijks geïnventariseerd. Het gaat om hotels, gastenkamers, vakantiewoningen, logies voor doelgroepen en campings. Deze inventarisatie is onderdeel van het samenwerkingsverband tussen de provincies en het Steunpunt Toerisme en Recreatie (STeR).

Het STeR ontwikkelde een databank en een webinterface die door de uitbaters zelf kan worden ingevuld. Toerisme Vlaams-Brabant staat in voor het contacteren van de uitbaters, het aanzetten tot het invullen van de gegevens, het invullen zelf en de validatie van de gegevens.

Voor de vraagzijde ontwikkelde het STeR een hotelbarometer. Aan alle hoteluitbaters wordt gevraagd om maandelijks op de webapplicatie gegevens in te voeren over de gemiddelde prestatie van hun hotel in de voorgaande maand wat betreft:

- de gemiddeld behaalde bezettingsgraad
- de gemiddeld behaalde netto kamerprijs
- de opsplitsing gasten naar land van woonst en marktsegment

Er wordt ook een campingbarometer voorbereid door het STeR.

Ook de bezoekersaantallen van alle attracties worden verzameld. Er wordt 6x per jaar bevroegd (begin mei voor de maanden januari-april, begin juli voor de maanden mei-juni, begin augustus voor de maand juli, begin september voor de maand augustus, begin oktober voor de maand september en begin januari voor de maanden oktober-december). Er wordt gepeild naar het aantal gratis en betalende bezoekers en naar het aantal individuele bezoekers en bezoekers in groep. Vanaf 2008 verloopt dit ook via een barometer (de attractiebarometer) ontwikkeld door het STeR.

Eenmaal als de database systemen op punt staan worden ze overgedragen naar Toerisme Vlaanderen. Zo wordt de databank van het logiesaanbod in 2008 overgedragen en wordt ze geïntegreerd in de promotionele databank van Toerisme Vlaanderen.

Los van de STeR bevraging worden ook de VVV's en lokale toeristische diensten en actoren jaarlijks bevraged over het aantal geleide toeristische bezoeken die zij organiseren.

Concreet

1. op regelmatige tijdstippen per jaar een bevraging via mail, fax en telefoon van de logies en attracties
2. inputten van de gegevens in de SteR databank
3. valideren van de gegevens
4. verwerken van de gegevens voor eigen gebruik

Timing

Doorlopend van 2008-2013

Actie 13.2: ontwikkelen van een meetsysteem voor het monitoren van het wandelen en fietsen in Vlaams-Brabant

Opzet

Toerisme Vlaams-Brabant investeert reeds een aantal jaren in de uitbouw van routestructuren voor fietsen, wandelen en ruiters. Ook in de beleidsperiode 2008-2013 is de uitbouw van het fietsroutenetwerk en wandelnetwerken prioritair. Op een bepaald moment wordt het interessant om een aantal kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over het gebruik van deze routes te verzamelen. De gegevens leggen immers bepaalde evoluties in het fietsen en wandelen bloot, laten toe om bepaalde tendensen op te sporen en de kwaliteit van de routestructuren te verbeteren.

Wat de kwantitatieve aspecten betreft is het de bedoeling om het jaarlijks volume recreatieve fietsers en wandelaars te bepalen. Daarnaast willen we een zicht krijgen op de belangrijkste profielkenmerken van de recreatieve fietser en wandelaar, de tevredenheid over het fietsen en wandelen en suggesties voor verbetering. Een derde aandachtspunt is een inschatting van het economisch belang van het fietsen en het wandelen voor de regio's.

Het meetsysteem zal opgezet worden in een beperkt gebied (1 voor fietsen en 1 voor wandelen) en kan na evaluatie uitgebreid worden.

Concreet

1. analyse van reeds uitgevoerd onderzoek en bestaande meetsystemen
2. overleg / samenwerking met Toerisme Vlaanderen omtrent methodiek
3. uitbesteding van de opdracht aan extern bureau
4. nagaan mogelijke cofinanciering binnen Europese programma's

Timing

2009 -2013

9 Convenant met gemeenten en begroting regiopool

9.1 Convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten

De voorbije jaren werden op basis van het Strategisch Beleidsplan 2003-2007 zeer belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling, profilering en promotie van toerisme en recreatie voor de regio Groene Gordel. Met het convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten werd een structureel samenwerkingsverband gerealiseerd waarmee het vereiste budget werd samengebracht voor de regionale promotiepool en voor de werking van de regionale VVV's in Dijleland, Brabantse Kouters en Pajottenland-Zennevallei.

Dit nieuwe Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie voor de Groene Gordel zal slechts succesvol kunnen geïmplementeerd worden indien de provincie, gemeenten, regionale toeristische organisaties en de diverse actoren in deze omvattende sector met steun van het Vlaamse beleidsniveau samenwerken om de doelstellingen te realiseren. Het fundament hiervoor is een geactualiseerd convenant (zie bijlage) waarin de financiële participatie van de gemeenten en de provincie via Toerisme Vlaams-Brabant wordt vastgelegd en taakafspraken tussen het provinciale niveau en dat van de deelregio's worden bekrachtigd.

9.2 Begroting regiopool

Om de de promotie en vermarkting van de Groene Gordel, vooropgesteld in dit SBP Groene Gordel, te realiseren leggen gemeenten en Toerisme Vlaams-Brabant financiële middelen samen in het Toeristisch Recreatief Actie Platform (TRAP) Groene Gordel. Dit betekent jaarlijks een te besteden budget van 250.000 euro. Dit bedrag wordt geïnvesteerd in concrete acties die onder een aantal rubrieken in onderstaande tabel werden samengevat.

Begroting - Promotie Groene Gordel

A	Marketing in samenwerking met externe partners, o.a. Toerisme Vlaanderen (o.a. Vlaanderen Vakantieland)	85.000,00 €
B	Advertenties en andere promoties (beurzen, joint promotions, e.a.)	65.000,00 €
C	Publicaties (folders, regiopocket, speciale verdeelkanalen)	45.000,00 €
D	Andere uitgaven (o.a. ontwikkeling interactieve toeristische projecten)	20.000,00 €
E	Vorming en vergaderingen	5.000,00 €
F	Promotionele ondersteuning regio-overschrijdende toeristische projecten	15.000,00 €
	niet aftrekbare BTW (*)	15.000,00 €
	TOTAAL	250.000,00 €

() de niet aftrekbare BTW is onderhevig aan jaarlijkse schommelingen in functie van aard van uitgaven en een aantal externe factoren*

10 Besluit

Dit strategisch beleidsplan tekent op basis van onderzoek en overleg met de sector de contouren uit van het toeristisch beleid in de Groene Gordel voor de beleidsperiode 2008 - 2013, van visie tot op actieniveau.

Kernthema van dit beleid is het ontwikkelen en promoten van een scherpe profilering van deze regio. Het gaat daarbij zowel om verbindende thema's - parken en tuinen, Brabants trekpaard, bier - als om sterke thema's uit de diversiteit van de Groene Gordel (o.a. subregio's) die qua vermarktingsmogelijkheden de regiogrenzen overschrijden.

Op het vlak van toeristische infrastructuur staat de ontwikkeling van het fietsknooppuntennetwerk over de hele regio centraal. Themalussen op het netwerk bieden verdere vermarktingsmogelijkheden. Heel wat aandacht gaat ook naar de relatie met de horecasector onder vorm van het label 'fietscafé'. De logiesector - en vnl. het segment van uitbatingen met een kleinschalig karakter - wordt ondersteund door het ontwikkelen van arrangementen en gezamenlijke promotie. Er wordt structureel samengewerkt met vakorganisaties.

Op het vlak van toeristisch onthaal volgt Toerisme Vlaams-Brabant in afstemming met de regionale en lokale diensten de implementatie van de nieuwe strategie van Toerisme Vlaanderen op en werkt ze aan de ontwikkeling van alternatieve infopunten in horecazaken en attracties.

De toeristische ontwikkeling - zowel recreatief toerisme als zakentoeerisme - gebeurt in relatie tot én waar mogelijk in afstemming met hoofdstad Brussel en kunststad Leuven. Voor specifieke doelgroepen - expats, inwoners van Brussels Hoofdstedelijk Gewest, inwoners van omliggende Vlaamse en Waalse provincies - wordt een actieplan uitgewerkt.

Toerisme Vlaams-Brabant stimuleert de toeristische actoren in de Groene Gordel tot een voortdurende vernieuwing van hun aanbod in het licht van bredere toeristische trends. Ze geeft via eigen projecten zelf voorzetten in deze zin.

Via regiowerking begeleidt Toerisme Vlaams-Brabant alle actoren in hun zoektocht naar bijkomende financieringsbronnen en vormt ze een ankerpunt in de ontwikkeling van de toeristische regio. Dit strategisch beleidsplan houdt meteen een oproep in aan alle mogelijke partners om gezamenlijk de schouders te zetten onder dit project.

Bijlagen

Bijlage 1 : Convenant betreffende de toeristisch-recreatieve werking
in de regio Groene Gordel

Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen

Bijlage 1: Convenant betreffende de toeristisch-recreatieve werking in de regio Groene Gordel

Overeenkomst

*Tussen Toerisme Vlaams-Brabant VZW,
met maatschappelijke zetel gevestigd te 3010 Leuven, Provincieplein 1
Vertegenwoordigd door Monique Swinnen, voorzitter
enerzijds*

en de gemeente.....

*.....
Vertegenwoordigd door.....
anderzijds*

wordt voor de toeristisch-recreatieve werking overeen gekomen hetgeen volgt:

1. TOERISTISCH-RECREATIEVE STRUCTUREN VOOR DE GROENE GORDEL

1.1. Toerisme Vlaams Brabant vzw (TVB)

Dit is het overkoepelend én coördinerend orgaan voor het toerismebeleid op provinciaal niveau waarin de provincie, de gemeenten, Toerisme Vlaanderen en regionale toeristische organisaties participeren. Het beslissingsniveau voor de grote beleidslijnen wordt gevormd door de Algemene Vergadering (AV) en de Raad van Bestuur (RvB) van de vzw. De voorzitter van de vzw is de gedeputeerde voor toerisme; de leden zijn de provincie, de gemeenten en organisaties en actoren vertegenwoordigd in de AV en de RvB. Beleidsvoorbereiding en -uitvoering gebeuren door de provinciale dienst toerisme onder leiding van het diensthoofd.

1.2. Toeristisch Recreatief Actie Platform (TRAP) Groene Gordel

Het Toeristisch Recreatief Actie Platform (TRAP) Groene Gordel is een platform binnen de Algemene Vergadering van Toerisme Vlaams-Brabant, met een vertegenwoordiging in de Raad van Bestuur van Toerisme Vlaams-Brabant vzw. De leden zijn de vertegenwoordigers van de provincie, gemeenten, de regionale VVV en de organisaties die lid zijn van de AV en gevestigd of actief in de regio Groene Gordel. De voorzitter is een bestuurder van Toerisme Vlaams-Brabant vzw en wordt verkozen door de leden van het TRAP. Het TRAP Groene Gordel vergadert minimaal 2 keer per jaar en bepaalt op basis van het Strategisch Beleidsplan Toerisme Groene Gordel het jaarplan, de grote acties en het promotie- en communicatieplan. Deze dienen goedgekeurd te worden door de partners die financieel bijdragen in de promotiepool. Daarnaast is het TRAP verantwoordelijk voor het beheer van de rekening van de promotiepool.

De uitvoering en de opvolging van de beslissingen binnen het TRAP zijn in handen van de regiocoördinatoren Groene Gordel in overleg met de regionale VVV's die de lokale toerismediensten coördineren. De regiocoördinator vormt de schakel tussen de verschillende niveaus en structuren en staat garant voor een systematische feedback.

1.3. De regionale VVV's: Toerisme Dijleland vzw - Toerisme Pajottenland en Zennevallei vzw - Toerisme Brabantse Kouters vzw

In de Groene Gordel (44 gemeenten) zijn drie regionale toeristische vzw's actief: één per subregio die hun werkingsgebied vormt. Elk van deze vzw's heeft als leden de gemeenten die het convenant met TVB ondertekenden, Toerisme Vlaams-Brabant en de toeristisch-recreatieve organisaties en actoren gevestigd of actief in de betreffende subregio. De vertegenwoordigers van de participerende gemeenten vormen de meerderheid in de beleidsorganen. Het voorzitterschap wordt bepaald door de leden.

Binnen het ruimere samenwerkingsverband van de Groene Gordel is de werking van de regionale VVV's complementair aan de acties van het TRAP Groene Gordel. De regionale VVV's hebben vooral beleidsuitvoerende taken, die worden gerealiseerd door medewerkers van de VVV, gemeenteambtenaren, vrijwilligers of uitbesteed

aan een betrokken organisatie. Tevens coördineert de VVV de bovenlokale toerismewerking voor haar deelregio in functie van de in de strategische planning vooropgestelde doelstellingen en in afstemming met de door de provincie aangestelde regiocoördinatoren. Daarnaast hebben de regionale VVV's ook eigen objectieven om toerisme en recreatie in hun eigen werkingsgebied te bevorderen met het oog op een evenwichtige streekontwikkeling.

2. TAKENAFBAKENING VAN DE TOERISTISCH-RECREATIEVE STRUCTUREN

2.1. Taken Toerisme Vlaams-Brabant (via dienst toerisme) uit te voeren met het eigen werkingsbudget

Volgende taken moeten gebeuren op provinciaal niveau met eigen middelen van Toerisme Vlaams-Brabant vzw. Dit zijn taken die een grotere schaal vereisen.

- algemene beleidsvoorbereiding voor het toeristisch-recreatief beleid
- implementeren en opvolgen van de strategische plannen per entiteit
- onderzoek: verzamelen van basisindicatoren omtrent toerisme en recreatie in de regio's zowel voor dagtoerisme als voor verblijfstoerisme
- productontwikkeling:
 - stimuleren en adviseren van grote toeristische hefboomprojecten (nieuwe attractiepunten, bezoekerscentra, logies en verblijfsarrangementen)
 - stimuleren en adviseren van ontwikkeling van MICE-infrastructuren
 - sturing en beleidsvoorbereiding rond recreatieve bovengemeentelijke productontwikkeling
- marketing:
 - globale marketing voor Vlaams-Brabant met zijn toeristische entiteiten
 - distributie publicaties via verdeelkanalen in provincie en daarbuiten
- vertegenwoordiging naar hoger niveau (Toerisme Vlaanderen)
- vertegenwoordiging van de toeristisch-recreatieve sector in overleg met andere sectoren op provinciaal niveau en andere provinciale diensten

2.2. Taken Toerisme Vlaams-Brabant (via dienst toerisme) uit te voeren met het budget van de regionale promotiepool:

- Promotie en vermarkting van de Groene Gordel zowel voor inkomend toerisme als voor de regionale bevolking.

Het budget van de regionale promotiepool wordt beheerd op een aparte rekening in de boekhouding van Toerisme Vlaams-Brabant. De besteding van dit budget wordt in overleg met het TRAP vastgelegd in een jaarplan waarin promotieacties duidelijk omschreven en begroot zijn, en dat jaarlijks dient goedgekeurd te worden door de partners die financieel participeren in het TRAP. Dit jaarplan is gebaseerd op het Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie voor de Groene Gordel.

Aan de gemeenten wordt jaarlijks een duidelijk en doorzichtig overzicht gegeven van hun investering en de promotionele return dient duidelijk aangetoond te worden.

2.3. Taken Toerisme Dijleland vzw - Toerisme Pajottenland en Zennevallei vzw - Toerisme Brabantse Kouters vzw (in overleg met TVB en TRAP)

De respectievelijke vzw's hebben, als representatieve organen van de betrokken groep van gemeenten, in overleg met de toerismeactoren in hun werkingsgebied en op grond van hun streekkennis en contact met de basis een belangrijke rol in de uitbouw van recreatie voor de lokale bevolking en onthaal van inkomend toerisme. Deze taken kunnen opgenomen worden door de regionale vzw's met verantwoordelijken en eigen personeel of uitbesteed worden, steeds in samenwerking met de gemeentelijke ambtenaren en lokale actoren.

De middelen hiervoor komen uit het budget 'regiowerking' dat door de gemeenten samengebracht wordt in het kader van de promotiepool. Ook de eigen inkomsten van de VVV worden besteed aan regiowerking.

Taken:

- overleg met lokale actoren en ambtenaren (i.s.m. provinciale regiocoördinator)
- onthaalfunctie voor de streek met overleg en in nauwe samenwerking met lokale VVV's en diensten voor toerisme om overlapping te vermijden
- toeristisch-recreatieve productontwikkeling (uitvoering in overleg met Toerisme Vlaams-Brabant dat verantwoordelijk is voor erkenning routes en bemiddelt bij Toerisme Vlaanderen)
- ontwikkeling van gemeenteoverschrijdende dagprogramma's voor groepen en verenigingen
- coördinatie gidsenwerking en bijscholing met betrekking tot de regionale inhoud en het actueel aanbod (evenementen, tentoonstellingen)
- specifieke publicaties gericht op de regionale bevolking (b.v. streekmagazine)
- informatieverwerving en inhoudelijke aanbreng voor publicaties gericht op doelgroepen buiten eigen regio
- werking rond streekproducten i.s.m. vzw Streekproducten Vlaams-Brabant
- organisatie streekgebonden evenementen die de streekidentiteit versterken
- promotie voor de eigen subregio, duidelijk gesitueerd binnen de Groene Gordel

3. FINANCIËLE MIDDELEN: DE REGIONALE PROMOTIEPOOL

Om een degelijke promotiecampagne voor het binnenland en de Nederlandse markt op te zetten wordt voor de regio Groene Gordel een bedrag van € 250.000 vooropgesteld. Hiervan wordt de helft ingebracht door de gemeenten, de andere helft door de provincie (via TVB).

De bijdrage van de gemeenten voor het toerisme- en recreatiebeleid wordt gebaseerd op het inwonersaantal van januari 2006, en dit voor de volledige legislatuur. Elke gemeente van de betrokken regio draagt in de regionale pool € 0,5 per inwoner bij. Dit bedrag wordt opgesplitst in promotie en regiowerking. Op basis van gefundeerde berekeningen en taakafbakening wordt geopteerd voor de volgende verdeling:

- € 0,2 per inwoner voor promotie voor de taken van de regionale promotiepool
- € 0,3 per inwoner voor regiowerking voor de taken van de regionale VVV, inclusief de promotie voor de eigen subregio binnen de Groene Gordel

De gemeente stort haar jaarlijkse bijdrage op een rekening van Toerisme Vlaams-Brabant, en dit uiterlijk voor 1 april van het lopende jaar. TVB stort het aandeel voor de regiowerking (0,3 euro/inwoner) aan de regionale VVV, uiterlijk één maand na ontvangst van alle gemeentelijke bijdragen.

Het resterende bedrag van 0,2 euro/inwoner behoort tot de regionale promotiepool, beheerd door de TRAP Groene Gordel. In deze regionale promotiepool brengt de provincie (via TVB) eveneens € 0,2 per inwoner in voor de promotie van de regio. Bovendien worden de personeels- en werkingskosten van de dienst toerisme voor de uitvoering van de taken binnen de TRAP volledig door de provincie gedragen.

Dit convenant wordt afgesloten voor een periode van zes jaren: van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2013 en is nadien telkens verlengbaar voor een periode van zes jaren

Dit convenant wordt ter ondertekening voorgelegd aan alle gemeentebesturen en leden die deel uitmaken van de toeristische regio Groene Gordel.

Opgemaakt in drie exemplaren, te Leuven,

Voor Toerisme Vlaams Brabant VZW

Voor de gemeente

De voorzitter Monique Swinnen

De burgemeester en secretaris;

Bijlage 2: Geraadpleegde bronnen

1. Ontwikkelingsplan Toerisme en Recreatie in Vlaams-Brabant, WES iov Toerisme Vlaams-Brabant vzw, 2000
2. Beleidsnota Toerisme, legislatuur 2000-2006, dienst Toerisme provincie Vlaams-Brabant
3. Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie voor de Groene Gordel 2003-2007, Westtoer iov Toerisme Vlaams-Brabant vzw
4. Tussentijdse evaluaties (2005-2006) van de implementatiegraad van het strategisch beleidsplan voor de Groene Gordel 2003-2007
5. Jaarverslagen dienst Toerisme provincie Vlaams-Brabant
6. Strategische nota's van de diensten van de provincie Vlaams-Brabant 2007-2012
7. Toerisme in cijfers 2006, Toerisme Vlaanderen ism FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
8. Te gast in Vlaanderen, Logiesaanbod 2002-2006, Steunpunt buitenlands beleid , Toerisme en Recreatie
9. Onderzoek naar het profiel, het gedrag, de motivatie en de bestedingen van de recreatieve verblijfstoerist in de Vlaamse Regio's anno 2005, MAS iov Toerisme Vlaanderen, 2006
10. Onderzoek bij 2000 recreatieve fietsers over (en tijdens het) fietsen in de provincies Antwerpen, Belgisch Limburg, Nederlands Limburg (Noord en Midden), Noord-Brabant en Vlaams-Brabant, MAS, iov Toerisme Vlaanderen, 2006
11. Betekenis van attracties in Vlaanderen. Een gevarieerde sociale activiteit met een belangrijke economische impact, STeR 2005
12. Cijfergegevens van het Steunpunt buitenlands beleid , Toerisme en Recreatie
13. Cijfergegevens van het FOD economie, algemene directie statistiek
14. Cijfergegevens van Horeca Vlaanderen
15. Cijfergegevens via Toerisme Vlaanderen
16. Cijfergegevens afkomstig van gemeentelijke toeristische diensten, attracties in de Groene Gordel, de regionale VVV's, wandelclubs, fietsverenigingen, Vlaamse Wandel Federatie, Fietsersbond, BLOSO, en andere organisaties
17. Feedback en cijfergegevens van deelnemers aan de workshops in juli en november 2007